

e

Kamerleden hier straks zelf een eigen afweging in mogen maken wanneer hierover gestemd moet worden en mogen afwijken van de partijlijn zoals die hieronder is opgenomen.

Abortus is een belangrijk recht, maar er moet niet lichtzinnig mee omgegaan worden. Daarom willen we dat er zorgvuldig gekeken wordt naar de termijnen en ontwikkelingen zoals een abortuspil. Daarnaast willen we extra aandacht besteden aan de preventie van ongewenste zwangerschap, specifiek in bepaalde wijken waar abortus gemiddeld vaker voorkomt.

Bij uitzichtloos en ondraaglijk lijden kan actieve levensbeëindiging een daad van barmhartigheid zijn. Ook hierbij vinden wij dat we er niet lichtzinnig mee om moeten gaan. Er moet voldoende geïnvesteerd worden in expertisecentra over het levenseinde, om zo te zorgen dat artsen voldoende kennis en kunde hebben om, indien gewenst palliatieve sedatie en/of euthanasie uit te voeren.

Menselijk leven mag niet gemaakt worden (embryo kweek) puur en alleen voor wetenschappelijke doeleinden. BBB wil de huidige regels rondom embryo onderzoek behouden. Dat wil zeggen dat eventueel overgebleven embryo's na vruchtbaarheidsbehandelingen na toestemming van de

man en vrouw gebruikt mogen worden voor wetenschappelijk onderzoek. Bijvoorbeeld met als

doel de kans op een succesvolle IVF-behandeling te verbeteren.

BBB erkent de unieke uitdagingen waarmee transgenders worden geconfronteerd en benadrukt

het belang van snelle en kwalitatieve zorg voor zowel jongeren als volwassenen. Een zorgvuldig

besluitvormingsproces ondersteund door zorgprofessionals indien jongeren en kinderen een

medische transitie overwegen is erg belangrijk, zeker nu we een toenemend aantal aanmeldingen

bij genderklinieken constateren. CONCEPT

Kamerleden hier straks zelf een eigen afweging in mogen maken wanneer hierover gestemd moet

worden en mogen afwijken van de partijlijn zoals die hieronder is opgenomen.

Abortus is een belangrijk recht, maar er moet niet lichtzinnig mee omgegaan worden. Daarom

willen we dat er zorgvuldig gekeken wordt naar de termijnen en ontwikkelingen zoals een abortuspil. Daarnaast willen we extra aandacht besteden aan de preventie van ongewenste zwangerschap, specifiek in bepaalde wijken waar abortus gemiddeld vaker voorkomt.

Bij uitzichtloos en ondraaglijk lijden kan actieve levensbeëindiging een daad van barmhartigheid

zijn. Ook hierbij vinden wij dat we er niet lichtzinnig mee om moeten gaan. Er moet voldoende

geïnvesteerd worden in expertisecentra over het levenseinde, om zo te zorgen dat artsen voldoende kennis en kunde hebben om, indien

gewenst palliatieve sedatie en/of euthanasie uit te

Menselijk leven mag niet gemaakt worden (embryo kweek) puur en alleen voor wetenschappelijke doeleinden. BBB wil de huidige regels rondom embryo onderzoek behouden. Dat wil zeggen dat eventueel overgebleven embryo's na vruchtbaarheidsbehandelingen na toestemming van de man en vrouw gebruikt mogen worden voor wetenschappelijk onderzoek. Bijvoorbeeld met als doel de kans op een succesvolle IVF-behandeling te verbeteren. BBB erkent de unieke uitdagingen waarmee transgenders worden geconfronteerd en benadrukt het belang van snelle en kwalitatieve zorg voor zowel jongeren als volwassenen. Een zorgvuldig besluitvormingsproces ondersteund door zorgprofessionals indien jongeren en kinderen een medische transitie overwegen is erg belangrijk, zeker nu we een toenemend aantal aanmeldingen bij genderklinieken constateren. De medisch-ethische kwesties zijn binnen BBB een vrije kwestie. Dat wil zeggen dat de Tweede Kamerleden hier straks zelf een eigen afweging in mogen maken wanneer hierover gestemd moet worden en mogen afwijken van de partijlijn zoals die hieronder is opgenomen.

Abortus is een belangrijk recht, maar er moet niet lichtzinnig mee omgegaan worden. Daarom willen we dat er zorgvuldig gekeken wordt naar de termijnen en ontwikkelingen zoals een abortuspil. Daarnaast willen we extra aandacht besteden aan de preventie van ongewenste zwangerschap, specifiek in bepaalde wijken waar abortus gemiddeld vaker voorkomt.

Bij uitzichtloos en ondraaglijk lijden kan actieve levensbeëindiging een daad van barmhartigheid zijn. Ook hierbij vinden wij dat we er niet lichtzinnig mee om moeten gaan. Er moet voldoende geïnvesteerd worden in expertisecentra over het levenseinde, om zo te zorgen dat artsen voldoende kennis en kunde hebben om, indien gewenst palliatieve sedatie en/of euthanasie uit te voeren.

Menselijk leven mag niet gemaakt worden (embryo kweek) puur en alleen voor wetenschappelijke doeleinden. BBB wil de huidige regels rondom embryo onderzoek behouden. Dat wil zeggen dat eventueel overgebleven embryo's na vruchtbaarheidsbehandelingen na toestemming van de man en vrouw gebruikt mogen worden voor wetenschappelijk onderzoek. Bijvoorbeeld met als doel de kans op een succesvolle IVF-behandeling te verbeteren. BBB erkent de unieke uitdagingen waarmee transgenders worden geconfronteerd en benadrukt het belang van snelle en kwalitatieve zorg voor zowel jongeren als volwassenen. Een zorgvuldig besluitvormingsproces ondersteund door zorgprofessionals indien jongeren en kinderen een medische transitie overwegen is erg belangrijk, zeker nu we een toenemend aantal aanmeldingen

bij genderklinieken constateren.

66

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 6

Voedselzekerheid en
Rentmeesterschap

CONCEPT

Hoofdstuk 6

Voedselzekerheid en
Hoofdstuk 6

Rentmeesterschap

67

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

LANDBOUW, NATUUR, VISSERIJ,
VOEDSEL, BODEM EN WATER

Voedselzekerheid is voor veel landen in de wereld elke dag opnieuw een zorg. Wij in Nederland hebben de luxe combinatie van een gematigd zeeklimaat en een vruchtbare delta. We zijn daarmee één van de meest geschikte regio's voor voedselproductie ter wereld. We hebben daarmee een verantwoordelijkheid tot over onze grenzen heen. Dit zorgt ervoor dat Nederland internationaal hoog in aanzien staat en onze landbouw- en visserijsector van sterk strategische waarde is. BBB vindt een sterke agrarische en visserijsector belangrijk. Voor de voedselzekerheid en banen, maar ook voor de leefbaarheid van het platteland en de kustgemeenschappen.

BBB vindt het belangrijk dat Nederland ruim kan voorzien in haar eigen voedselbehoefte, zodat voedsel ook in de toekomst betaalbaar en beschikbaar blijft. We exporteren veel kennis, innovatie en producten waarmee we toegevoegde waarde kunnen leveren. Tegelijkertijd importeren we agrarische producten en voedingsmiddelen die hier minder een natuurlijke oorsprong hebben. Als handelsnatie verzekeren we ons door middel van import en export van voedselzekerheid. Voor onszelf, maar ook voor de landen direct om ons heen, met veel aandacht voor dierenwelzijn en milieu. Om dit allemaal te realiseren verdienen onze boeren, telers, tuinders en vissers een overheid waarop ze kunnen vertrouwen en die staand beleid beter uitvoerbaar maakt. Een overheid die een praktisch langjarig beleid voert waar een ondernemer op kan investeren en ruimte geeft om te ondernemen. Een overheid die ervoor zorgt dat de sector groot genoeg blijft zodat kennis en innovatie leidend in de wereld blijven. Alleen op deze manier heb je sectoren die in staat zijn ons ook in de toekomst ruim van voedsel te voorzien. Hierbij is het belangrijk dat de doelstellingen en regels die voor producten van Nederlandse agrariërs en vissers gelden ook moeten gelden voor de producten die we vanuit Europa en de wereld importeren. We moeten niet importeren wat we niet mogen produceren.

Dit is de reden dat wij willen dat voedselzekerheid en leefbaarheid mee gaan wegen in veranderingen van ruimte gebruik. Nu werken 600.000 mensen in de Nederlandse agrarische sector, wat betekent dat er 12 gezinnen per boer/teler/tuinder, direct of indirect economisch afhankelijk zijn van deze sector. Wij zien dat een leefbaar platteland draait om onze boeren, telers, tuinders en vissers. Omdat zij zorgen voor boerennatuur, werk, actief zijn in het verenigingsleven of hun land ter beschikking stellen voor dorpsfeesten. Zonder deze mensen hebben we geen karakteristiek landschap, bloemencorso, visserijdagen of trekkertrek meer. BBB wil de verbinding tussen de stad en het platteland versterken. We willen de leefbaarheid van het stedelijk gebied verhogen door meer groen in en rond de stad toe te passen en gaan voor realistische doelstellingen die de versterking van de natuur en de landelijke gebieden moet regelen. Groen verhoogt leefbaarheid, biodiversiteit, omgevingskwaliteit, reguleert vocht, reduceert hitte, creëert rust voor de gemeenschap en verbindt mensen in dorpen en wijken.

VOLDOENDE VOEDSEL

UIT EIGEN LAND

CONCEPT

Voedselzekerheid is voor veel landen in de wereld elke dag opnieuw een zorg. Wij in Nederland hebben de luxe combinatie van een gematigd zeeklimaat en een vruchtbare delta. We zijn daarmee één van de meest geschikte regio's voor voedselproductie ter wereld. We hebben daarmee een verantwoordelijkheid tot over onze grenzen heen. Dit zorgt ervoor dat Nederland internationaal hoog in aanzien staat en onze landbouw- en visserijsector van sterk strategische waarde is. BBB vindt een sterke agrarische en visserijsector belangrijk. Voor de voedselzekerheid en banen, maar ook voor de leefbaarheid van het platteland BBB vindt het belangrijk dat Nederland ruim kan voorzien in haar eigen voedselbehoefte, zodat voedsel ook in de toekomst betaalbaar en beschikbaar blijft. We exporteren veel kennis, innovatie en producten waarmee we toegevoegde waarde kunnen leveren. Tegelijkertijd importeren we agrarische producten en voedingsmiddelen die hier minder een natuurlijke oorsprong hebben. Als handelsnatie verzekeren we ons door middel van import en export van voedselzekerheid. Voor onszelf, maar ook voor de landen direct om ons heen, met veel aandacht voor dierenwelzijn en milieu. Om dit allemaal te realiseren verdienen onze boeren, telers, tuinders en vissers een overheid waarop ze kunnen vertrouwen en die staand beleid beter uitvoerbaar maakt. Een overheid die een praktisch langjarig beleid voert waar een ondernemer op kan investeren en ruimte geeft om te ondernemen. Een overheid die ervoor zorgt dat de sector groot genoeg blijft zodat kennis en

innovatie leidend in de wereld blijven.

Alleen op deze manier heb je sectoren die in staat zijn ons ook in de toekomst ruim van voedsel te voorzien.

Hierbij is het belangrijk dat de doelstellingen en regels die voor producten van Nederlandse agrariërs en

vissers gelden ook moeten gelden voor de producten die we vanuit Europa en de wereld importeren. We

moeten niet importeren wat we niet mogen produceren.

Dit is de reden dat wij willen dat voedselzekerheid en leefbaarheid mee gaan wegen in veranderingen van

ruimte gebruik. Nu werken 600.000 mensen in de Nederlandse agrarische sector, wat betekent dat er 12

gezinnen per boer/teler/tuinder, direct of indirect economisch afhankelijk zijn van deze sector. Wij zien dat

een leefbaar platteland draait om onze boeren, telers, tuinders en vissers. Omdat zij zorgen voor boerennatuur, werk, actief zijn in

het verenigingsleven of hun land ter beschikking stellen voor dorpsfeesten. Zonder

deze mensen hebben we geen karakteristiek landschap, bloemencorso, visserijdagen of trekkertrek meer.

BBB wil de verbinding tussen de stad en het platteland versterken.

We willen de leefbaarheid van het

stedelijk gebied verhogen door meer groen in en rond de stad toe te passen en gaan voor realistische

doelstellingen die de versterking van de natuur en de landelijke gebieden moet regelen. Groen verhoogt

leefbaarheid, biodiversiteit, omgevingskwaliteit, reguleert vocht, reduceert hitte, creëert rust voor de

LANDBOUW, NATUUR, VISSERIJ,

VOEDSEL, BODEM EN WATER

Voedselzekerheid is voor veel landen in de wereld elke dag opnieuw een zorg. Wij in Nederland hebben

de luxe combinatie van een gematigd zeeklimaat en een vruchtbare delta. We zijn daarmee één van de

meest geschikte regio's voor voedselproductie ter wereld. We hebben daarmee een verantwoordelijkheid

tot over onze grenzen heen. Dit zorgt ervoor dat Nederland

internationaal hoog in aanzien staat en onze

landbouw- en visserijsector van sterk strategische waarde is. BBB

vindt een sterke agrarische en visserijsector belangrijk. Voor de

voedselzekerheid en banen, maar ook voor de leefbaarheid van het platteland

BBB vindt het belangrijk dat Nederland ruim kan voorzien in haar eigen voedselbehoefte, zodat voedsel

ook in de toekomst betaalbaar en beschikbaar blijft. We exporteren veel kennis, innovatie en producten

waarmee we toegevoegde waarde kunnen leveren. Tegelijkertijd

importeren we agrarische producten en

voedingsmiddelen die hier minder een natuurlijke oorsprong hebben.

Als handelsnatie verzekeren we ons

door middel van import en export van voedselzekerheid. Voor onszelf, maar ook voor de landen direct om

ons heen, met veel aandacht voor dierenwelzijn en milieu.

Om dit allemaal te realiseren verdienen onze boeren, telers,

tuinders en vissers een overheid waarop ze kunnen vertrouwen en die staand beleid beter uitvoerbaar maakt. Een overheid die een praktisch langjarig beleid voert waar een ondernemer op kan investeren en ruimte geeft om te ondernemen. Een overheid die ervoor zorgt dat de sector groot genoeg blijft zodat kennis en innovatie leidend in de wereld blijven. Alleen op deze manier heb je sectoren die in staat zijn ons ook in de toekomst ruim van voedsel te voorzien. Hierbij is het belangrijk dat de doelstellingen en regels die voor producten van Nederlandse agrariërs en vissers gelden ook moeten gelden voor de producten die we vanuit Europa en de wereld importeren. We moeten niet importeren wat we niet mogen produceren. Dit is de reden dat wij willen dat voedselzekerheid en leefbaarheid mee gaan wegen in veranderingen van ruimte gebruik. Nu werken 600.000 mensen in de Nederlandse agrarische sector, wat betekent dat er 12 gezinnen per boer/teler/tuinder, direct of indirect economisch afhankelijk zijn van deze sector. Wij zien dat een leefbaar platteland draait om onze boeren, telers, tuinders en vissers. Omdat zij zorgen voor boeren natuur, werk, actief zijn in het verenigingsleven of hun land ter beschikking stellen voor dorpsfeesten. Zonder deze mensen hebben we geen karakteristiek landschap, bloemencorso, visserijdagen of trekkertrek meer. BBB wil de verbinding tussen de stad en het platteland versterken. We willen de leefbaarheid van het stedelijk gebied verhogen door meer groen in en rond de stad toe te passen en gaan voor realistische doelstellingen die de versterking van de natuur en de landelijke gebieden moet regelen. Groen verhoogt leefbaarheid, biodiversiteit, omgevingskwaliteit, reguleert vocht, reduceert hitte, creëert rust voor de gemeenschap en verbindt mensen in dorpen en wijken.

68

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Wij zien natuur niet als iets wat naast de mens aanwezig is maar vermengd zit in onze leefwereld. Natuur moet samen kunnen gaan met passende andere functies, zoals recreatie en agrarische activiteiten wanneer we daar samen invulling aan geven, wij noemen dit landbouw-inclusieve natuur. Dit betekent dat het landschap past bij de landbouw en de landbouw het landschap mede onderhoudt. Natuur is dynamisch, Natuur staat niet stil, maar ontwikkelt, bloeit, groeit, transformeert, vergaat en vernieuwt. De mens heeft al eeuwen een rol in de natuur, zeker in een land als Nederland waar elke vierkante meter de afgelopen eeuwen door mensenhanden is beroerd. Zonder deze mensenhanden kunnen we immers niet leven onder de waterspiegel en hebben we niet de bestaanszekerheid achter onze dijken. We erkennen het landschap dat in de laatste twee eeuwen gevormd is als ons referentiekader.

Dit betekent ook dat het Nederlandse landschap met mensenhanden onderhouden dient te worden. BBB erkent het belang van het, daar waar mogelijk, versterken van biodiversiteit. Dit doen we niet door nieuwe natuurgebieden aan te leggen maar door flora en fauna te beheren in de juiste aantallen, wat ook soms betekent dat er geen plek is voor een soort. We versterken de biodiversiteit ook door educatie, vergroening van de omgeving en beheer door middel van de jacht. Biodiversiteit is niet alleen een zaak van natuurbeheerders en landbouwers, het is een zaak voor eenieder die een verantwoordelijkheid heeft voor een deel van de buitenruimte, dus ook in wijken, steden en dorpen. Deze activiteiten en vele andere hebben invloed op onze bodem en waterkwaliteit. Schoon drinkwater is onze eerste levensbehoefte en zo dienen we het ook te beschouwen. Een gezonde bodem en schoon water staan aan de basis van een leefbare wereld, een gezonde natuur, een duurzame industrie en een gezonde agrarische- en visserijsector. We beschermen ons tegen het water en we gebruiken het wateroppervlak voor transport en recreatie. Ons beleid is erop gericht dat we de bodem- en waterkwaliteit verbeteren en de bodem ook voor de toekomst geschikt houden voor de voedselproductie die we nodig zullen hebben. De natuur, de bodem, onze waterkwaliteit, watervoorziening en onze waterbescherming is van strategische waarde. Dit betekent dat het goed beheer verdient van alle overheden. Goed beheer is gestoeld op wetenschap en waarneming; gemeten waarden staan centraal in beleidsuitvoering, vergunningverlening en handhaving. De regionale overheden en waterschappen hebben de afgelopen jaren een goede regie gehad op water. Die regionale regie, waarin lokaal betrokken ondernemers, natuurorganisaties en agrariërs een stem hebben en een rol spelen versterken we. Lokale kennis en ervaring garandeert continuïteit van leefbaarheid. BBB wil ook de naam 'visserij' terug in het ministerie van LNV. Dit wordt dus ministerie van Landbouw, Natuurbeleid, Visserij en Voedselkwaliteit, met één minister aan het roer. Er komt wat BBB betreft geen aparte minister meer voor Stikstof en Natuur. Dit valt onder de minister van LNVV. BBB wil dat we overstappen van Stikstofbeleid, naar Natuurbeleid. De huidige Stikstofwet, moet van tafel en we richten ons met een brede blik op natuurbeleid, behoud van natuur en herstel van natuur waar dat nodig is. De lockdown vanwege de wurgende stikstofregels die Nederland zichzelf heeft opgelegd, van agrarische ondernemers, infrastructurele projecten (o.a. aanleg van wegen) en bouw, moet zo snel mogelijk worden beëindigd. Het ministerie van LNVV richt zich op behoud van alle elementen van het landschap en zorgt ervoor dat er over 50 jaar nog steeds aardappelen, groenten, vlees of vis op je bord ligt.

CONCEPT

staat niet stil, maar ontwikkelt, bloeit, groeit, transformeert, vergaat en vernieuwt. De mens heeft al eeuwen een rol in de natuur, zeker in een land als Nederland waar elke vierkante meter de afgelopen eeuwen door mensenhanden is beroerd. Zonder deze mensenhanden kunnen we immers niet leven onder de waterspiegel en hebben we niet de bestaanszekerheid achter onze dijken. We erkennen het landschap dat in

Dit betekent ook dat het Nederlandse landschap met mensenhanden onderhouden dient te worden. BBB

erkent het belang van het, daar waar mogelijk, versterken van biodiversiteit. Dit doen we niet door nieuwe natuurgebieden aan te leggen maar door flora en fauna te beheren in de juiste aantallen, wat ook soms

betekent dat er geen plek is voor een soort. We versterken de biodiversiteit ook door educatie, vergroening

van de omgeving en beheer door middel van de jacht. Biodiversiteit is niet alleen een zaak van natuurbeheerders en landbouwers, het is een zaak voor eenieder die een verantwoordelijkheid heeft voor een deel van de buitenruimte, dus ook in wijken, steden en dorpen.

Deze activiteiten en vele andere hebben invloed op onze bodem en waterkwaliteit. Schoon drinkwater is

onze eerste levensbehoefte en zo dienen we het ook te beschouwen.

Een gezonde bodem en schoon

water staan aan de basis van een leefbare wereld, een gezonde natuur, een duurzame industrie en een

gezonde agrarische- en visserijsector. We beschermen ons tegen het water en we gebruiken het wateroppervlak voor transport en recreatie. Ons beleid is erop gericht dat we de bodem- en waterkwaliteit verbeteren

en de bodem ook voor de toekomst geschikt houden voor de voedselproductie die we nodig zullen hebben.

De natuur, de bodem, onze waterkwaliteit, watervoorziening en onze waterbescherming is van strategische

waarde. Dit betekent dat het goed beheer verdient van alle

overheden. Goed beheer is gestoeld op wetenschap en waarneming;

gemeten waarden staan centraal in beleidsuitvoering,

vergunningverlening en

handhaving. De regionale overheden en waterschappen hebben de

afgelopen jaren een goede regie gehad

op water. Die regionale regie, waarin lokaal betrokken ondernemers, natuurorganisaties en agrariërs een

stem hebben en een rol spelen versterken we. Lokale kennis en

ervaring garandeert continuïteit van leefBBB wil ook de naam

'visserij' terug in het ministerie van LNV. Dit wordt dus ministerie van Landbouw,

Natuurbeleid, Visserij en Voedselkwaliteit, met één minister aan het roer. Er komt wat BBB betreft geen

aparte minister meer voor Stikstof en Natuur. Dit valt onder de

minister van LNV. BBB wil dat we overstappen van Stikstofbeleid,

naar Natuurbeleid. De huidige Stikstofwet, moet van tafel en we

richten ons

met een brede blik op natuurbeleid, behoud van natuur en herstel van

natuur waar dat nodig is. De lockdown vanwege de wurgende stikstofregels die Nederland zichzelf heeft opgelegd, van agrarische ondernemers, infrastructurele projecten (o.a. aanleg van wegen) en bouw, moet zo snel mogelijk worden beëindigd.

Het ministerie van LNV richt zich op Wij zien natuur niet als iets wat naast de mens aanwezig is maar vermengd zit in onze leefwereld. Natuur moet samen kunnen gaan met passende andere functies, zoals recreatie en agrarische activiteiten wanneer we daar samen invulling aan geven, wij noemen dit landbouw-inclusieve natuur. Dit betekent dat het landschap past bij de landbouw en de landbouw het landschap mede onderhoudt. Natuur is dynamisch, Natuur staat niet stil, maar ontwikkelt, bloeit, groeit, transformeert, vergaat en vernieuwt. De mens heeft al eeuwen een rol in de natuur, zeker in een land als Nederland waar elke vierkante meter de afgelopen eeuwen door mensenhanden is beroerd. Zonder deze mensenhanden kunnen we immers niet leven onder de waterspiegel en hebben we niet de bestaanszekerheid achter onze dijken. We erkennen het landschap dat in de laatste twee eeuwen gevormd is als ons referentiekader. Dit betekent ook dat het Nederlandse landschap met mensenhanden onderhouden dient te worden. BBB erkent het belang van het, daar waar mogelijk, versterken van biodiversiteit. Dit doen we niet door nieuwe natuurgebieden aan te leggen maar door flora en fauna te beheren in de juiste aantallen, wat ook soms betekent dat er geen plek is voor een soort. We versterken de biodiversiteit ook door educatie, vergroening van de omgeving en beheer door middel van de jacht. Biodiversiteit is niet alleen een zaak van natuurbeheerders en landbouwers, het is een zaak voor eenieder die een verantwoordelijkheid heeft voor een deel van de buitenruimte, dus ook in wijken, steden en dorpen. Deze activiteiten en vele andere hebben invloed op onze bodem en waterkwaliteit. Schoon drinkwater is onze eerste levensbehoefte en zo dienen we het ook te beschouwen. Een gezonde bodem en schoon water staan aan de basis van een leefbare wereld, een gezonde natuur, een duurzame industrie en een gezonde agrarische- en visserijsector. We beschermen ons tegen het water en we gebruiken het wateroppervlak voor transport en recreatie. Ons beleid is erop gericht dat we de bodem- en waterkwaliteit verbeteren en de bodem ook voor de toekomst geschikt houden voor de voedselproductie die we nodig zullen hebben. De natuur, de bodem, onze waterkwaliteit, watervoorziening en onze waterbescherming is van strategische waarde. Dit betekent dat het goed beheer verdient van alle overheden. Goed beheer is gestoeld op wetenschap en waarneming; gemeten waarden staan centraal in beleidsuitvoering, vergunningverlening en handhaving. De regionale overheden en waterschappen hebben de

afgelopen jaren een goede regie gehad op water. Die regionale regie, waarin lokaal betrokken ondernemers, natuurorganisaties en agrariërs een stem hebben en een rol spelen versterken we. Lokale kennis en ervaring garandeert continuïteit van leefbaarheid. BBB wil ook de naam 'visserij' terug in het ministerie van LNV. Dit wordt dus ministerie van Landbouw, Natuurbeleid, Visserij en Voedselkwaliteit, met één minister aan het roer. Er komt wat BBB betreft geen aparte minister meer voor Stikstof en Natuur. Dit valt onder de minister van LNV. BBB wil dat we overstappen van Stikstofbeleid, naar Natuurbeleid. De huidige Stikstofwet, moet van tafel en we richten ons met een brede blik op natuurbeleid, behoud van natuur en herstel van natuur waar dat nodig is. De lockdown vanwege de wurgende stikstofregels die Nederland zichzelf heeft opgelegd, van agrarische ondernemers, infrastructurele projecten (o.a. aanleg van wegen) en bouw, moet zo snel mogelijk worden beëindigd. Het ministerie van LNV richt zich op behoud van alle elementen van het landschap en zorgt ervoor dat er over 50 jaar nog steeds aardappelen, groenten, vlees of vis op je bord ligt.

69

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

VOEDSELZEKERHEID

De Nederlandse delta is belangrijk voor de voedselvoorziening van Europa en verdient daarom specifieke wetgeving die kijkt naar de behoeften van de delta. Voedselzekerheid is ook een Europese aangelegenheid. In navolging van de aanwijzing van Natura 2000 komt er een Food 2050. Daarbij zijn bepaalde gebieden (teelt- en visgronden) essentieel voor de voedselproductie. Deze gebieden zijn door de landen zelf aangewezen en de regeringen moeten deze hoogproductieve landbouwfuncties beschermen. Hoogproductieve landbouw zoals die in Nederland bestaat, spaart wereldwijd ruimte- en landgebruik en versterkt regionale voedselzekerheid.

De beschikbaarheid en inzetbaarheid van meststoffen ligt aan de basis van voedselzekerheid. Nederland gaat zich in het (Europese) mestbeleid hard maken voor een regeling waarbij rekening gehouden wordt met de beschikbaarheid van meststoffen en de opnamecapaciteit van de grond. Dierlijke mest moet geaccepteerd worden als groeibevorderaar en grondstof in plaats als afvalstof. De EU moet stimuleren dat kunstmest vervangen kan worden door producten gemaakt uit dierlijke mest. Dit is beter voor de bodem en verlaagt de CO₂-uitstoot die gepaard gaat met kunstmestproductie.

We stimuleren verdere innovatie van de agrarische sector door de onderlinge en internationale samenwerking tussen onderwijsinstellingen op kennis te vergroten. We werken aan de kwaliteit en zekerheid

van de internationale voedselketens waar we deel van uit maken.
BESTAANSRECHT

De komende jaren investeren we in een visie op de toekomst van de agrarische en visserijsector en de wijze waarop dat samengaat met de andere functies, gebruikers en bewoners in het landelijk gebied.

Op basis van deze visie bieden we maatschappij, grondeigenaren en investeerders perspectief van minimaal 15-25 jaar, zodat ondernemers langdurig kunnen investeren in natuur- en landbouwdoelen.

In planologische procedures wordt voedselzekerheid en leefbaarheid van het platteland een wettelijk

onderdeel van de afweging over ruimtegebruik op land en zee.

We zetten in op het bevorderen van voedsel van dichtbij boven producten van ver weg. We stimuleren

dit door het verlagen van de kosten voor korte ketens en het verhogen van de kosten voor voedsel

van ver weg. Hier kan worden gedacht aan een toeslag per kilometer of andere stimuleringsregels.

De Nederlandse wateren moeten zo veel mogelijk open blijven voor de visserij om aan de voedselvoorziening behoefte te kunnen blijven voldoen; natuurlijk voedsel van nabij.

Continuïteit en modernisering van de vloot is noodzakelijk om ook een nieuwe generatie vissers toekomst te bieden. Zonder generatiewisseling geen toekomst en geen Nederlandse vis. De visserijsector

moet, naar Belgisch voorbeeld, geholpen worden een toekomstbestendige vloot te krijgen waarbij

verduurzaming, innovatie, veiligheid en duurzame vistechneken centraal staan.

We accepteren dat het houden van dieren, zowel als hobby, zoals bijvoorbeeld bij kinderboerderijen en

hertenkampen maar ook in de landbouw, gevolgen heeft voor hun vrijheid en natuurlijk gedrag. Daarmee

nemen we ook wettelijk afstand van de motie Vestering (over het houden van dieren), want dit belemmert

het bestaansrecht voor iedere ondernemer die een dier houdt en beperkt de vrijheid van het individu.

BBB is tegen het verplicht braak laten liggen van vruchtbare landbouwgrond in Nederland. Braak

liggen leidt uiteindelijk tot functie- en kapitaalverlies en daardoor wordt niemand beter.

Milieuwetgeving is vandaag de dag gebaseerd op modelmatige en theoretische wetmatigheden. We

schakelen over naar besluitvorming en uitvoering op basis van feiten, metingen en de resultaten van op

ervaring gebaseerde wetenschap. Zo borgen we een beleid dat realistisch is en resultaten realiseert.

CONCEPT

komt er een Food 2050. Daarbij zijn bepaalde gebieden (teelt- en visgronden) essentieel voor de voedselproductie. Deze gebieden zijn

door de landen zelf aangewezen en de regeringen moeten deze hoogproductieve landbouwfuncties beschermen. Hoogproductieve

landbouw zoals die in Nederland bestaat,

spaart wereldwijd ruimte- en landgebruik en versterkt regionale voedselzekerheid.

De beschikbaarheid en inzetbaarheid van meststoffen ligt aan de basis van voedselzekerheid. Nederland gaat zich in het (Europese) mestbeleid hard maken voor een regeling waarbij rekening gehouden wordt met de beschikbaarheid van meststoffen en de opnamecapaciteit van de grond. Dierlijke mest moet geaccepteerd worden als groeibevorderaar en grondstof in plaats als afvalstof. De EU moet stimuleren dat kunstmest vervangen kan worden door producten gemaakt uit dierlijke mest. Dit is -uitstoot die gepaard gaat met kunstmestproductie.

We stimuleren verdere innovatie van de agrarische sector door de onderlinge en internationale samenwerking tussen onderwijsinstellingen op kennis te vergroten. We werken aan de kwaliteit en zekerheid van de internationale voedselketens waar we deel van uit maken.

De komende jaren investeren we in een visie op de toekomst van de agrarische en visserijsector en de wijze waarop dat samengaat met de andere functies, gebruikers en bewoners in het landelijk gebied.

Op basis van deze visie bieden we maatschappij, grondeigenaren en investeerders perspectief van minimaal 15-25 jaar, zodat ondernemers langdurig kunnen investeren in natuur- en landbouwdoelen.

In planologische procedures wordt voedselzekerheid en leefbaarheid van het platteland een wettelijk onderdeel van de afweging over ruimtegebruik op land en zee. We zetten in op het bevorderen van voedsel van dichtbij boven producten van ver weg. We stimuleren dit door het verlagen van de kosten voor korte ketens en het verhogen van de kosten voor voedsel van ver weg. Hier kan worden gedacht aan een toeslag per kilometer of andere stimuleringsregels.

De Nederlandse wateren moeten zo veel mogelijk open blijven voor de visserij om aan de voedselvoorziening behoefte te kunnen blijven voldoen; natuurlijk voedsel van nabij.

Continuïteit en modernisering van de vloot is noodzakelijk om ook een nieuwe generatie vissers toekomst te bieden. Zonder generatiewisseling geen toekomst en geen Nederlandse vis. De visserijsector moet, naar Belgisch voorbeeld, geholpen worden een toekomstbestendige vloot te krijgen waarbij verduurzaming, innovatie, veiligheid en duurzame vistechneken centraal staan.

We accepteren dat het houden van dieren, zowel als hobby, zoals bijvoorbeeld bij kinderboerderijen en hertenkampen maar ook in de landbouw, gevolgen heeft voor hun vrijheid en natuurlijk gedrag. Daarmee nemen we ook wettelijk afstand van de motie Vestering (over het houden van dieren), want dit belemmert het bestaansrecht voor iedere ondernemer die een dier houdt en beperkt de vrijheid van het individu.

BBB is tegen het verplicht braak laten liggen van vruchtbare landbouwgrond in Nederland. Braak liggen leidt uiteindelijk tot functie- en kapitaalverlies en daardoor wordt niemand beter.

Milieuwetgeving is vandaag de dag gebaseerd op modelmatige en theoretische wetmatigheden. We De Nederlandse delta is belangrijk voor de voedselvoorziening van Europa en verdient daarom specifieke Voedselzekerheid is ook een Europese aangelegenheid. In navolging van de aanwijzing van Natura 2000 komt er een Food 2050. Daarbij zijn bepaalde gebieden (teelt- en visgronden) essentieel voor de voedselproductie. Deze gebieden zijn door de landen zelf aangewezen en de regeringen moeten deze hoogproductieve landbouwfuncties beschermen. Hoogproductieve landbouw zoals die in Nederland bestaat, spaart wereldwijd ruimte- en landgebruik en versterkt regionale voedselzekerheid.

De beschikbaarheid en inzetbaarheid van meststoffen ligt aan de basis van voedselzekerheid. Nederland gaat zich in het (Europese) mestbeleid hard maken voor een regeling waarbij rekening gehouden wordt met de beschikbaarheid van meststoffen en de opnamecapaciteit van de grond. Dierlijke mest moet geaccepteerd worden als groeibevorderaar en grondstof in plaats als afvalstof. De EU moet stimuleren dat kunstmest vervangen kan worden door producten gemaakt uit dierlijke mest. Dit is beter voor de bodem en verlaagt de CO₂-uitstoot die gepaard gaat met kunstmestproductie.

We stimuleren verdere innovatie van de agrarische sector door de onderlinge en internationale samenwerking tussen onderwijsinstellingen op kennis te vergroten. We werken aan de kwaliteit en zekerheid van de internationale voedselketens waar we deel van uit maken.

De komende jaren investeren we in een visie op de toekomst van de agrarische en visserijsector en de wijze waarop dat samengaat met de andere functies, gebruikers en bewoners in het landelijk gebied. Op basis van deze visie bieden we maatschappij, grondeigenaren en investeerders perspectief van minimaal 15-25 jaar, zodat ondernemers langdurig kunnen investeren in natuur- en landbouwdoelen.

In planologische procedures wordt voedselzekerheid en leefbaarheid van het platteland een wettelijk onderdeel van de afweging over ruimtegebruik op land en zee. We zetten in op het bevorderen van voedsel van dichtbij boven producten van ver weg. We stimuleren dit door het verlagen van de kosten voor korte ketens en het verhogen van de kosten voor voedsel van ver weg. Hier kan worden gedacht aan een toeslag per kilometer of andere stimuleringsregels.

De Nederlandse wateren moeten zo veel mogelijk open blijven voor de visserij om aan de voedselvoorziening behoefte te kunnen blijven voldoen; natuurlijk voedsel van nabij.

Continuïteit en modernisering van de vloot is noodzakelijk om ook een nieuwe generatie vissers toekomst te bieden. Zonder generatiewisseling geen toekomst en geen Nederlandse vis. De visserijsector

moet, naar Belgisch voorbeeld, geholpen worden een toekomstbestendige vloot te krijgen waarbij verduurzaming, innovatie, veiligheid en duurzame vistechnieken centraal staan.

We accepteren dat het houden van dieren, zowel als hobby, zoals bijvoorbeeld bij kinderboerderijen en hertenkampen maar ook in de landbouw, gevolgen heeft voor hun vrijheid en natuurlijk gedrag. Daarmee nemen we ook wettelijk afstand van de motie Vestering (over het houden van dieren), want dit belemmert het bestaansrecht voor iedere ondernemer die een dier houdt en beperkt de vrijheid van het individu.

BBB is tegen het verplicht braak laten liggen van vruchtbare landbouwgrond in Nederland. Braak liggen leidt uiteindelijk tot functie- en kapitaalverlies en daardoor wordt niemand beter.

Milieuwetgeving is vandaag de dag gebaseerd op modelmatige en theoretische wetmatigheden. We schakelen over naar besluitvorming en uitvoering op basis van feiten, metingen en de resultaten van op ervaring gebaseerde wetenschap. Zo borgen we een beleid dat realistisch is en resultaten realiseert.

70

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

We zetten in op het heronderhandelen van een EU–Mercosur–verdrag (producten uit Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay). Dit verdrag leidt tot oneerlijke concurrentie voor Europese boeren, wat weer tot extra ontbossing van het Amazone regenwoud leidt. Zo helpen we niet alleen ons land maar de wereld te verduurzamen.

We dwingen overheden zorgvuldig om te gaan met het aanwijzen of herbestemmen van percelen in gebiedsplannen, bestemmingsplannen, maar ook doelstellingskaarten van overheden of terrein behorende instanties. Bij wijzigen van bijvoorbeeld landschapskarakteristiek, (planologische) bestemming, habitat of beleidswaarde wordt een grondeigenaar verplicht vooraf geraadpleegd en om instemming gevraagd.

We creëren ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe agrarische concepten en ondersteunen initiatieven en innovaties die bijdragen aan de verduurzaming van land- en tuinbouw

Goede educatie over voedsel is essentieel om ook op termijn met de maatschappij een discussie op basis van feiten te kunnen voeren. BBB vindt dat de overheid hierin een verantwoordelijkheid heeft en zorg moet dragen voor politiek neutrale educatie.

Nederland moet zich in Europa hard maken voor het terugdraaien van het pulseverbod, omdat pulsvisserij verduurzaamt: minder

energieverbruik ten opzichte van traditionele visserijtechnieken.

Geen verbod op bodemberoerende visserij. Bodemberoering heeft een nihil effect op de zeebodem en valt in het niet in vergelijking met de beroering door natuurlijke oorzaken zoals bijvoorbeeld de stroming, stormen en de verstoring door windturbineparken.

RUIMTE OM TE ONDERNEMEN

In wetgeving en aanpassing van regelgeving wordt rekening gehouden met langjarige investeringstermijnen. Op zekerheden verkregen via vergunningen moeten boeren, telers, tuinders en vissers decennialang kunnen bouwen. Dat betekent ook dat de overheid een vergunning tijdig moet verlengen om onzekerheid bij ondernemers te voorkomen.

Ook voor maatschappelijke diensten in het verlengde van agrarische activiteiten, zoals natuurbeheer, educatie en onderhoud van landschapselementen dient de overheid zich op te stellen als langjarige partner en een reële vergoeding te bieden.

We zijn voorstander van een 'nationale agrarische grondbank' die optimale ruimtelijke inzet van agrarisch areaal mogelijk maakt en primair ten dienste staat om de continuïteit van agrarische bedrijven te

versterken. De grond in deze bank wordt geoormerkt als agrarische grond en kan niet worden ingezet voor andere beleidsdoelstellingen.

Boeren kunnen alleen meer grond per dier ter beschikking stellen als zij toegang hebben tot of kunnen beschikken over voldoende grond. Er zijn succesvolle voorbeelden van samenwerkingen tussen boeren en terreinbeherende organisaties. De provincie moet dit soort samenwerkingen meer stimuleren en eventueel faciliteren.

Innovatie wordt ingezet om te reduceren. Ruimte die ontstaat door vrijwillige bedrijfsbeëindiging wordt ingezet om voor andere agrarische ondernemers continuïteit te bieden.

Als overheid stimuleren we innovatie en zijn bereid risico te nemen. Niet alles gaat de eerste keer goed, maar dat moet ons niet stoppen eraan te beginnen.

De RAV-lijst (Regeling Ammoniak en Veehouderij) verdwijnt en wordt vervangen door een geschikt en toegankelijk systeem. Dit systeem is gericht op metingen in de praktijk en niet op theoretische benadering. Kleine innovaties moeten makkelijker toegepast kunnen worden in de praktijk.

CONCEPT

We dwingen overheden zorgvuldig om te gaan met het aanwijzen of herbestemmen van percelen in gebiedsplannen, bestemmingsplannen, maar ook doelstellingskaarten van overheden of terrein beherende instanties. Bij wijzigen van bijvoorbeeld landschapskarakteristiek, (planologische) bestemming, habitat of beleidswaarde wordt een grondeigenaar verplicht vooraf geraadpleegd en om instemming gevraagd.

We creëren ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe agrarische

concepten en ondersteunen initiatieven We creëren ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe agrarische concepten en ondersteunen initiatieven en innovaties die bijdragen aan de verduurzaming van land- en tuinbouw

Goede educatie over voedsel is essentieel om ook op termijn met de maatschappij een discussie op basis van feiten te kunnen voeren. BBB vindt dat de overheid hierin een verantwoordelijkheid heeft

Nederland moet zich in Europa hard maken voor het terugdraaien van het pulseverbod, omdat pulsvisserij verduurzaamt: minder energieverbruik ten opzichte van traditionele visserijtechnieken.

Geen verbod op bodemberoerende visserij. Bodemberoering heeft een nihil effect op de zeebodem en valt in het niet in vergelijking met de beroering door natuurlijke oorzaken zoals bijvoorbeeld de stroming, stormen en de verstoring door windturbineparken.

In wetgeving en aanpassing van regelgeving wordt rekening gehouden met langjarige investeringstermijnen. Op zekerheden verkregen via vergunningen moeten boeren, telers, tuinders en vissers decennialang kunnen bouwen. Dat betekent ook dat de overheid een vergunning tijdig moet verlengen om onzekerheid bij ondernemers te voorkomen.

Ook voor maatschappelijke diensten in het verlengde van agrarische activiteiten, zoals natuurbeheer, educatie en onderhoud van landschapselementen dient de overheid zich op te stellen als langjarige partner en een reële vergoeding te bieden.

We zijn voorstander van een 'nationale agrarische grondbank' die optimale ruimtelijke inzet van risch areaal mogelijk maakt en primair ten dienste staat om de continuïteit van agrarische bedrijven versterken. De grond in deze bank wordt geormerkt als agrarische grond en kan niet worden ingezet voor andere beleidsdoelstellingen.

Boeren kunnen alleen meer grond per dier ter beschikking stellen als zij toegang hebben tot of kunnen beschikken over voldoende grond. Er zijn succesvolle voorbeelden van samenwerkingen tussen boeren en terreinbeherende organisaties. De provincie moet dit soort samenwerkingen meer stimuleren en eventueel faciliteren.

Innovatie wordt ingezet om te reduceren. Ruimte die ontstaat door vrijwillige bedrijfsbeëindiging wordt ingezet om voor andere agrarische ondernemers continuïteit te bieden.

Als overheid stimuleren we innovatie en zijn bereid risico te nemen. Niet alles gaat de eerste keer goed, maar dat moet ons niet stoppen eraan te beginnen.

De RAV-lijst (Regeling Ammoniak en Veehouderij) verdwijnt en wordt vervangen door een geschikt

en toegankelijk systeem. Dit systeem is gericht op metingen in de praktijk en niet op theoretische

We zetten in op het heronderhandelen van een EU-Mercosur-verdrag (producten uit Argentinië, Brazilië,

Paraguay en Uruguay). Dit verdrag leidt tot oneerlijke concurrentie voor Europese boeren, wat weer tot extra ontbossing van het Amazone regenwoud leidt. Zo helpen we niet alleen ons land maar de

We dwingen overheden zorgvuldig om te gaan met het aanwijzen of herbestemmen van percelen in gebiedsplannen, bestemmingsplannen, maar ook doelstellingskaarten van overheden of terrein beherende instanties. Bij wijzigen van bijvoorbeeld landschapskarakteristiek, (planologische) bestemming, habitat of beleidswaarde wordt een grondeigenaar verplicht vooraf geraadpleegd en om instemming gevraagd.

We creëren ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe agrarische concepten en ondersteunen initiatieven en innovaties die bijdragen aan de verduurzaming van land- en tuinbouw

Goede educatie over voedsel is essentieel om ook op termijn met de maatschappij een discussie op basis van feiten te kunnen voeren. BBB vindt dat de overheid hierin een verantwoordelijkheid heeft en zorg moet dragen voor politiek neutrale educatie.

Nederland moet zich in Europa hard maken voor het terugdraaien van het pulseverbod, omdat pulsvisserij verduurzaamt: minder energieverbruik ten opzichte van traditionele visserijtechnieken.

Geen verbod op bodemberoerende visserij. Bodemberoering heeft een nihil effect op de zeebodem

en valt in het niet in vergelijking met de beroering door natuurlijke oorzaken zoals bijvoorbeeld de stroming, stormen en de verstoring door windturbineparken.

RUIMTE OM TE ONDERNEMEN

In wetgeving en aanpassing van regelgeving wordt rekening gehouden met langjarige investeringstermijnen. Op zekerheden verkregen via vergunningen moeten boeren, telers, tuinders en vissers decennialang kunnen bouwen. Dat betekent ook dat de overheid een vergunning tijdig moet verlengen om onzekerheid bij ondernemers te voorkomen.

Ook voor maatschappelijke diensten in het verlengde van agrarische activiteiten, zoals natuurbeheer, educatie en onderhoud van landschapselementen dient de overheid zich op te stellen als langjarige partner en een reële vergoeding te bieden.

We zijn voorstander van een 'nationale agrarische grondbank' die optimale ruimtelijke inzet van risch areaal mogelijk maakt en primair ten dienste staat om de continuïteit van agrarische bedrijven versterken. De grond in deze bank wordt geormerkt als agrarische grond en kan niet worden ingezet voor andere beleidsdoelstellingen.

Boeren kunnen alleen meer grond per dier ter beschikking stellen als zij toegang hebben tot of kunnen beschikken over voldoende grond. Er zijn succesvolle voorbeelden van samenwerkingen tussen boeren en terreinbeherende organisaties. De provincie moet dit soort samenwerkingen meer stimuleren en

Innovatie wordt ingezet om te reduceren. Ruimte die ontstaat door

vrijwillige bedrijfsbeëindiging wordt ingezet om voor andere agrarische ondernemers continuïteit te bieden.

Als overheid stimuleren we innovatie en zijn bereid risico te nemen. Niet alles gaat de eerste keer goed, maar dat moet ons niet stoppen eraan te beginnen.

De RAV-lijst (Regeling Ammoniak en Veehouderij) verdwijnt en wordt vervangen door een geschikt en toegankelijk systeem. Dit systeem is gericht op metingen in de praktijk en niet op theoretische benadering. Kleine innovaties moeten makkelijker toegepast kunnen worden in de praktijk.

71

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

We werken samen op basis van doelen, niet op basis van instructies en middels beperkingen. Dus we sturen op emissies in plaats van gemodelleerde deposities en op bodemkwaliteit in plaats van een oogstkalender.

We zetten in op het verminderen van bureaucratie en het versimpelen van toetsing en controle van beleid. Dit betekent dat een ondernemer niet afhankelijk mag zijn van dure adviesbureaus. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet daarom simpeler en stoppen we met de huidige gecombineerde opgave

BBB is voor nieuwe veredelings technieken (zoals CRISPR-Cas). Deze moeten in Europa nu snel toegelaten worden, zodat we de voorsprong die wij wereldwijd hebben op het gebied van veredelen van gewassen niet nog verder verliezen. Door weerbaardere gewassen te kweken zullen we minder gewasbeschermingsmiddelen, water en kunstmest nodig hebben.

We stimuleren zowel initiatieven voor kleinschalige landbouw als die voor grootschalige en hoogproductieve landbouw. Beide dragen op een andere wijze bij aan verduurzaming.

Er komt geen wettelijke verplichting van biologisch landgebruik, zoals nu in Europa voorgesteld wordt.

Marktwerving regelt dat zelf, wanneer de vraag er is, komt het areaal vanzelf.

Alle ketenpartners in de voedselketen worden betrokken en verantwoordelijk voor de realisatie van verduurzamingsdoelstellingen van de landbouw. Horeca en retail leggen verantwoording af over hun verduurzamingsbeleid en hun impact op de verbetering van de agrarische sector

We voorkomen de export van onze milieuproblemen door op import van voedsel dezelfde meetlat te leggen als die van onze eigen producten. Een gelijk speelveld is goed voor innovatie en voor een globale verduurzamingstrend.

De overheid moet uitsterfconstructies in het visserijvergunningstelsel afschaffen. Vergunningen moeten overdraagbaar kunnen zijn omdat dit ruimte biedt om te ondernemen over generaties.

De aanlandplicht moet afgeschaft worden. De maatregel zorgt ervoor

dat vis die levend overboord
gezet had kunnen worden, nu verplicht meegenomen moet worden. Minder
bijvangst is gewenst maar
niet op deze manier.

We starten geen nieuwbouw van windturbineparken op de Noordzee. We
doen onafhankelijk onderzoek naar de cumulatieve effecten van
windturbineparken op zee voor zowel de bodem, het zeeleven,
als de vogels.

Het moet mogelijk worden om te vissen in de bestaande
windturbineparken. Zoals bijvoorbeeld op
krab en kreeft, of mosselpercelen creëren voor de mosselvisserij.

BBB wil dat de overheid proeven in de voordelta voor de
mosselvisserij met hangcultuurmosselen
toestaat en, als deze succesvol blijken daar ook vergunning voor
verleent. Daarnaast willen we dat de
garnalenvisserij ook behouden moet blijven
We onderzoeken de praktische haalbaarheid van de Europese
verplichting dat de consument kan zien
waar de vis vandaan komt en wie deze gevangen heeft
(traceerbaarheid).

Geen verplicht cameratoezicht op visserij schepen, we gaan namelijk
uit van vakmanschap en vertrouwen.

Sportvisserij is een hobby voor vele inwoners van Nederland en er
is vis genoeg om hobbyvissers
en de daarmee verwante ondernemers deze activiteit ook te bieden.
Vergunning- en verbodstelsels
kunnen afgeschaft worden.

Er moet in de nautische wereld meer gedaan worden om het overboord
gooien van afval te voorkomen.
Vissers spelen een belangrijke rol in het opruimen van al het afval
op zee. Tevens steunt BBB alle initiatieven die afvalstromen van
vissers doen verminderen, zoals bijvoorbeeld de vervangers van
vispluis

Een flexibele viskalender, afhankelijk van de seizoens-
omstandigheden in plaats van vaste kalendermaanden.

CONCEPT

beleid. Dit betekent dat een ondernemer niet afhankelijk mag zijn
van dure adviesbureaus. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet
daarom simpeler en stoppen we met de huidige gecombineerde

BBB is voor nieuwe veredelings technieken (zoals CRISPR-Cas). Deze
moeten in Europa nu snel toegelaten worden, zodat we de voorsprong
die wij wereldwijd hebben op het gebied van veredelen van
gewassen niet nog verder verliezen. Door weerbaardere gewassen te
kweken zullen we minder gewas-

We stimuleren zowel initiatieven voor kleinschalige landbouw als
die voor grootschalige en hoogproductieve landbouw. Beide dragen op
een andere wijze bij aan verduurzaming.

Er komt geen wettelijke verplichting van biologisch landgebruik,
zoals nu in Europa voorgesteld wordt.

Marktwerving regelt dat zelf, wanneer de vraag er is, komt het
areaal vanzelf.

Alle ketenpartners in de voedselketen worden betrokken en
verantwoordelijk voor de realisatie van
verduurzamingsdoelstellingen van de landbouw. Horeca en retail

leggen verantwoording af over hun
verduurzamingsbeleid en hun impact op de verbetering van de
agrarische sector

We voorkomen de export van onze milieuproblemen door op import van
voedsel dezelfde meetlat te
leggen als die van onze eigen producten. Een gelijk speelveld is
goed voor innovatie en voor een

De overheid moet uitsterfconstructies in het
visserijvergunningstelsel afschaffen. Vergunningen moeten
overdraagbaar kunnen zijn omdat dit ruimte biedt om te ondernemen
over generaties.

De aanlandplicht moet afgeschaft worden. De maatregel zorgt ervoor
dat vis die levend overboord
gezet had kunnen worden, nu verplicht meegenomen moet worden. Minder
bijvangst is gewenst maar

We starten geen nieuwbouw van windturbineparken op de Noordzee. We
doen onafhankelijk onderzoek naar de cumulatieve effecten van
windturbineparken op zee voor zowel de bodem, het zeeleven,

Het moet mogelijk worden om te vissen in de bestaande
windturbineparken. Zoals bijvoorbeeld op
krab en kreeft, of mosselpercelen creëren voor de mosselvisserij.

BBB wil dat de overheid proeven in de voordelta voor de
mosselvisserij met hangcultuurmosselen
toestaat en, als deze succesvol blijken daar ook vergunning voor
verleent. Daarnaast willen we dat de
garnalenvisserij ook behouden moet blijven

We onderzoeken de praktische haalbaarheid van de Europese
verplichting dat de consument kan zien
waar de vis vandaan komt en wie deze gevangen heeft
(traceerbaarheid).

Geen verplicht cameratoezicht op visserijschepen, we gaan namelijk
uit van vakmanschap en vertrouwen.

Sportvisserij is een hobby voor vele inwoners van Nederland en er
is vis genoeg om hobbyvissers
en de daarmee verwante ondernemers deze activiteit ook te bieden.
Vergunning- en verbodstelsels
kunnen afgeschaft worden.

Er moet in de nautische wereld meer gedaan worden om het overboord
gooien van afval te voorkomen.

We werken samen op basis van doelen, niet op basis van instructies
en middels beperkingen. Dus we
sturen op emissies in plaats van gemodelleerde deposities en op
bodemkwaliteit in plaats van een

We zetten in op het verminderen van bureaucratie en het versimpelen
van toetsing en controle van
beleid. Dit betekent dat een ondernemer niet afhankelijk mag zijn
van dure adviesbureaus. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet
daarom simpeler en stoppen we met de huidige gecombineerde

BBB is voor nieuwe veredelings technieken (zoals CRISPR-Cas). Deze
moeten in Europa nu snel toegelaten worden, zodat we de voorsprong
die wij wereldwijd hebben op het gebied van veredelen van
gewassen niet nog verder verliezen. Door weerbaardere gewassen te
kweken zullen we minder gewasbeschermingsmiddelen, water en
kunstmest nodig hebben.

We stimuleren zowel initiatieven voor kleinschalige landbouw als die voor grootschalige en hoogproductieve landbouw. Beide dragen op een andere wijze bij aan verduurzaming.

Er komt geen wettelijke verplichting van biologisch landgebruik, zoals nu in Europa voorgesteld wordt.

Marktwerking regelt dat zelf, wanneer de vraag er is, komt het areaal vanzelf.

Alle ketenpartners in de voedselketen worden betrokken en verantwoordelijk voor de realisatie van verduurzamingsdoelstellingen van de landbouw. Horeca en retail leggen verantwoording af over hun verduurzamingsbeleid en hun impact op de verbetering van de agrarische sector

We voorkomen de export van onze milieuproblemen door op import van voedsel dezelfde meetlat te

leggen als die van onze eigen producten. Een gelijk speelveld is goed voor innovatie en voor een globale verduurzamingstrend.

De overheid moet uitsterfconstructies in het visserijvergunningstelsel afschaffen. Vergunningen moeten overdraagbaar kunnen zijn omdat dit ruimte biedt om te ondernemen over generaties.

De aanlandplicht moet afgeschaft worden. De maatregel zorgt ervoor dat vis die levend overboord gezet had kunnen worden, nu verplicht meegenomen moet worden. Minder bijvangst is gewenst maar niet op deze manier.

We starten geen nieuwbouw van windturbineparken op de Noordzee. We doen onafhankelijk onderzoek naar de cumulatieve effecten van windturbineparken op zee voor zowel de bodem, het zeeleven, als de vogels.

Het moet mogelijk worden om te vissen in de bestaande windturbineparken. Zoals bijvoorbeeld op krab en kreeft, of mosselpercelen creëren voor de mosselvisserij.

BBB wil dat de overheid proberen in de voordelta voor de mosselvisserij met hangcultuurmosselen toestaat en, als deze succesvol blijken daar ook vergunning voor verleent. Daarnaast willen we dat de garnalenvisserij ook behouden moet blijven

We onderzoeken de praktische haalbaarheid van de Europese verplichting dat de consument kan zien waar de vis vandaan komt en wie deze gevangen heeft (traceerbaarheid).

Geen verplicht cameratoezicht op visserijschepen, we gaan namelijk uit van vakmanschap en vertrouwen.

Sportvisserij is een hobby voor vele inwoners van Nederland en er is vis genoeg om hobbyvissers en de daarmee verwante ondernemers deze activiteit ook te bieden. Vergunning- en verbodstelsels kunnen afgeschaft worden.

Er moet in de nautische wereld meer gedaan worden om het overboord gooien van afval te voorkomen.

Vissers spelen een belangrijke rol in het opruimen van al het afval op zee. Tevens steunt BBB alle initiatieven die afvalstromen van

vissers doen verminderen, zoals bijvoorbeeld de vervangers van vispluis

Een flexibele viskalender, afhankelijk van de seizoensomstandigheden in plaats van vaste kalender-

72

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Er moet ruimte blijven om (kleinschalige) bevissing van bijzondere soorten in specifieke omgevingen te doen in het kader van het behoud van cultuurhistorie.

De garnalenvisserij moet zo snel mogelijk een verlenging van de Wet Natuurbeschermings (WNB) vergunning krijgen.

NATUUR & BIODIVERSITEIT

Voordat we de Europese Herstelwet aanvaarden, maken we een analyse van de sociaaleconomische impact van deze wet, zodat we voor inwerkingtreding de gelegenheid hebben onze implementatie aan te passen op de negatieve effecten van deze wet.

We geven invulling aan de Natuur- en Habitatrictlijn en baseren beleid op kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. We baseren ons op transparant gepubliceerde tellingen en metingen. Niet het model maar de vastgestelde staat van flora en fauna is richtinggevend voor beheer en eventuele omgevingsbeperkingen.

We streven in Nederland naar een zorgvuldig en doelgericht flora- en faunabeheer dat verder kijkt dan de Nederlandse grens en rekening houdt met andere negatieve factoren zoals verdroging, vertreding en verlichting. Daarvoor zijn onafhankelijke, goede, heldere, transparante en direct beschikbare data van cruciaal belang.

Bij de inrichting en uitvoering van natuurbeschermingsbeleid, verkiezen we doelsturing boven middelen sturing en conclusies uit praktijk(veld)onderzoek boven theoretische modellen. Hierbij maken we gebruik van waarnemingen door mensen uit de praktijk zoals jagers, boeren, telers, tuinders en vissers, en betalen voor hun inzet.

De huidige StikstofWet gaat van tafel. Bij de aanpak van stikstofbeleid willen we de focus leggen op natuurkwaliteit, in plaats van dieraantallen, hectares en stikstof. Daarnaast willen we innovatie inzetten om stikstofuitstoot te verminderen en Nederland van het stikstofslot af te halen. Zolang de StikstofWet er wel is moeten we deze uitvoeren met oog voor mens en ondernemer.

De PAS-melders krijgen een generaal pardon en worden daarmee direct gelegaliseerd. We creëren in de wet meer ruimte voor afgewogen uitzonderingen.

Natuurgebieden zijn in beginsel vrij toegankelijk voor iedereen met respect voor de natuur, behalve daar waar er sprake is van schade aan de natuur door betreding. Zoals het verstoren van broedvogels tijdens het broedseizoen.

Boerennatuur is ook natuur. Onderhoud en beheer van natuur besteden

we uit aan de lokaal gevestigde agrariërs en beheer van de wildstand aan jagers. Op dit moment wordt 85% van de faunaschade veroorzaakt door ganzen. Niet alles kan overal, daarom is het ook belangrijk dat we op de beperkte ruimte een goed wildbeheer uitvoeren. Jaarlijks stijgt het aantal verkeersongevallen met wilde dieren en stijgen de kosten voor de tegemoetkoming van faunaschade, waarbij er geen eindlimiet is aan dit bedrag. In 2022 is er bijvoorbeeld meer dan 44 miljoen euro uitgekeerd terwijl dit in 2014 nog 18 miljoen was.

Nederlandse jagers, landbouwers, vissers, ecologische organisaties en terreinbeheerders gaan samen een nieuwe ambitie voor Nederlandse biodiversiteit formuleren. Deze ambitie wordt leidend in de gesprekken met de Europese Unie en maatgevend voor nieuwe Nederlandse doelstellingen.

Natuur past niet op een postzegel en BBB vindt dat er helaas te veel kleine gebieden als Natura 2000 gebied zijn aangewezen. Dit leidt tot onnodige en kostbare beperkingen en onnodige druk op de naastliggende omgeving. We streven naar Natura 2000 gebieden van dermate omvang, dat ze groot genoeg zijn om zichzelf in stand te houden. Daarom roepen we op tot een herevaluatie op de aangewezen gebieden, zodat we de natuur een echt perspectief op herstel kunnen bieden.

CONCEPT

Voordat we de Europese Herstelwet aanvaarden, maken we een analyse van de sociaaleconomische impact van deze wet, zodat we voor inwerkingtreding de gelegenheid hebben onze implementatie

We geven invulling aan de Natuur- en Habitatrictlijn en baseren beleid op kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. We baseren ons op transparant gepubliceerde tellingen en metingen. Niet het model maar de vastgestelde staat van flora en fauna is richtinggevend voor beheer en eventuele omgevingsbeperkingen.

We streven in Nederland naar een zorgvuldig en doelgericht flora- en faunabeheer dat verder kijkt dan de Nederlandse grens en rekening houdt met andere negatieve factoren zoals verdroging, vertreding en verlichting. Daarvoor zijn onafhankelijke, goede, heldere, transparante en direct beschikbare data

Bij de inrichting en uitvoering van natuurbeschermingsbeleid, verkieszen we doelsturing boven middelen sturing en conclusies uit praktijk(veld)onderzoek boven theoretische modellen. Hierbij maken we

gebruik van waarnemingen door mensen uit de praktijk zoals jagers, boeren, telers, tuinders en vissers,

De huidige StikstofWet gaat van tafel. Bij de aanpak van stikstofbeleid willen we de focus leggen op natuurkwaliteit, in plaats van dieraantallen, hectares en stikstof. Daarnaast willen we innovatie inzetten om stikstofuitstoot te verminderen en Nederland van het stikstofslot af te halen. Zolang de StikstofWet

er wel is moeten we deze uitvoeren met oog voor mens en ondernemer.

De PAS-melders krijgen een generaal pardon en worden daarmee direct gelegaliseerd. We creëren in de wet meer ruimte voor afgewogen uitzonderingen.

Natuurgebieden zijn in beginsel vrij toegankelijk voor iedereen met respect voor de natuur, behalve daar waar er sprake is van schade aan de natuur door betreding. Zoals het verstoren van broedvogels

Boerennatuur is ook natuur. Onderhoud en beheer van natuur besteden we uit aan de lokaal gevestigde agrariërs en beheer van de wildstand aan jagers.

Op dit moment wordt 85% van de faunaschade veroorzaakt door ganzen. Niet alles kan overal, daarom

is het ook belangrijk dat we op de beperkte ruimte een goed wildbeheer uitvoeren. Jaarlijks stijgt het aantal verkeersongevallen met wilde dieren en stijgen de kosten voor de tegemoetkoming van faunaschade, waarbij er geen eindlimiet is aan dit bedrag. In 2022 is er bijvoorbeeld meer dan 44 miljoen euro uitgekeerd terwijl dit in 2014 nog 18 miljoen was.

Nederlandse jagers, landbouwers, vissers, ecologische organisaties en terreinbeheerders gaan samen een nieuwe ambitie voor Nederlandse biodiversiteit formuleren. Deze ambitie wordt leidend in de gesprekken met de Europese Unie en maatgevend voor nieuwe Nederlandse doelstellingen.

Natuur past niet op een postzegel en BBB vindt dat er helaas te veel kleine gebieden als Natura 2000 gebied zijn aangewezen. Dit leidt tot onnodige en kostbare beperkingen en onnodige druk op de

Er moet ruimte blijven om (kleinschalige) bevissing van bijzondere soorten in specifieke omgevingen

De garnalenvisserij moet zo snel mogelijk een verlenging van de Wet Natuurbeschermings (WNB)

Voordat we de Europese Herstelwet aanvaarden, maken we een analyse van de sociaaleconomische impact van deze wet, zodat we voor inwerkingtreding de gelegenheid hebben onze implementatie aan te passen op de negatieve effecten van deze wet.

We geven invulling aan de Natuur- en Habitatrictlijn en baseren beleid op kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. We baseren ons op transparant gepubliceerde tellingen en metingen. Niet het model maar de vastgestelde staat van flora en fauna is richtinggevend voor beheer en eventuele omgevingsbeperkingen.

We streven in Nederland naar een zorgvuldig en doelgericht flora- en faunabeheer dat verder kijkt dan de Nederlandse grens en rekening houdt met andere negatieve factoren zoals verdroging, vertreding

en verlichting. Daarvoor zijn onafhankelijke, goede, heldere, transparante en direct beschikbare data

Bij de inrichting en uitvoering van natuurbeschermingsbeleid, verkiezen we doelsturing boven middelen sturing en conclusies uit praktijk(veld)onderzoek boven theoretische modellen. Hierbij maken we

gebruik van waarnemingen door mensen uit de praktijk zoals jagers, boeren, telers, tuinders en vissers, en betalen voor hun inzet.

De huidige StikstofWet gaat van tafel. Bij de aanpak van stikstofbeleid willen we de focus leggen op natuurkwaliteit, in plaats van dieraantallen, hectares en stikstof. Daarnaast willen we innovatie inzetten om stikstofuitstoot te verminderen en Nederland van het stikstofslot af te halen. Zolang de StikstofWet er wel is moeten we deze uitvoeren met oog voor mens en ondernemer.

De PAS-melders krijgen een generaal pardon en worden daarmee direct gelegaliseerd. We creëren in de wet meer ruimte voor afgewogen uitzonderingen.

Natuurgebieden zijn in beginsel vrij toegankelijk voor iedereen met respect voor de natuur, behalve daar waar er sprake is van schade aan de natuur door betreding. Zoals het verstoren van broedvogels tijdens het broedseizoen.

Boerennatuur is ook natuur. Onderhoud en beheer van natuur besteden we uit aan de lokaal gevestigde agrariërs en beheer van de wildstand aan jagers.

Op dit moment wordt 85% van de faunaschade veroorzaakt door ganzen.

Niet alles kan overal, daarom

is het ook belangrijk dat we op de beperkte ruimte een goed

wildbeheer uitvoeren. Jaarlijks stijgt het

aantal verkeersongevallen met wilde dieren en stijgen de kosten voor de tegemoetkoming van faunaschade, waarbij er geen eindlimiet is aan dit bedrag. In 2022 is er bijvoorbeeld meer dan 44 miljoen euro uitgekeerd terwijl dit in 2014 nog 18 miljoen was.

Nederlandse jagers, landbouwers, vissers, ecologische organisaties en terreinbeheerders gaan samen

een nieuwe ambitie voor Nederlandse biodiversiteit formuleren. Deze ambitie wordt leidend in de

gesprekken met de Europese Unie en maatgevend voor nieuwe Nederlandse doelstellingen.

Natuur past niet op een postzegel en BBB vindt dat er helaas te veel kleine gebieden als Natura 2000

gebied zijn aangewezen. Dit leidt tot onnodige en kostbare beperkingen en onnodige druk op de

naastliggende omgeving. We streven naar Natura 2000 gebieden van dermate omvang, dat ze groot

genoeg zijn om zichzelf in stand te houden. Daarom roepen we op tot een herevaluatie op de aangewezen gebieden, zodat we de natuur een echt perspectief op herstel kunnen bieden.

73

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

Soorten en habitats die ten tijde van de toewijzing van een N2000 gebied niet aantoonbaar aanwezig waren, worden geschrappt uit de instandhoudingsdoelen.

BBB vindt dat een aantal beschermde soorten, waarvan bekend is dat ze ook maatschappelijke problemen veroorzaken, zoals de zwarte rat, de wolf en de bever in aantal beheerd moeten worden.

Op gebied van invasieve soorten moet een strikter beleid gevoerd gaan worden dat streeft naar een

nulstand voor soorten die hier niet thuishoren. Denk aan de Japanse duizendknoop, de beverrat, rode rivierkreeft, wasbeer en de nijlgans.

Als het met één soort niet goed gaat, betekent dat niet dat het met het hele natuurgebied slecht gaat. Dat klinkt logisch maar is nu wel de praktijk. Soorten en habitats waarvan tellingen ontbreken omdat er geen veldonderzoek is gedaan, worden niet als 'onvoldoende' aanwezig bestempeld maar vallen in een aparte categorie namelijk 'onbekend'.

We hoeven niet miljoenen euro's te besteden om een bepaalde soort in Nederland te houden. Als het dier elders in Europa beter past, is het daar beter op zijn plek.

BODEM & WATER

BBB vindt het belangrijk dat onze waterschappen blijven bestaan. Waterschappen zorgen voor veilig wonen en werken achter de dijken, zuiveren het afvalwater en beheren de watersystemen zodat, water overlast voorkomen wordt en er voldoende zoet water beschikbaar is voor de voedselproductie.

Wij willen ervoor zorgen dat beleid wordt gemaakt door mensen met kennis van de praktijk en voorkomen dat onze waterveiligheid een uitwisselbaar item is tijdens politieke onderhandelingen. Daarom blijven wij een voorstander van de geborgde zetels bij de waterschappen.

Het gebruik van schadelijke stoffen die niet uit ons water kunnen worden gefilterd moet beperkt of verboden kunnen worden. Daarom zijn we kritisch op industriële lozingen, agrarisch gebruik van chemicaliën en menselijk medicijngebruik. Naast regelgeving is voorlichting van de consument een belangrijk instrument

BBB zegt: Meten = Weten. Daarom willen we dat in water gemeten wordt welke schadelijke stoffen gevonden worden en herleiden wie daarvan de originele eigenaar was. We spreken veroorzakers van lozing of uitspoeling aan.

Bij het zuiveren van afvalwater komen veel potentiële grondstoffen vrij. Deze worden nu vaak verbrand. BBB wil de wetgeving veranderen, zodat deze grondstoffen hergebruikt kunnen worden.

Omdat water zich niet aan de landsgrenzen houdt, is het belangrijk dat er één realistische norm komt in Europa met betrekking tot waterkwaliteit en wet- en regelgeving die handhaving ook grensoverschrijdend mogelijk maakt.

We streven naar realistische doelen van de Kaderrichtlijn water die haalbaar en betaalbaar zijn en zullen de provincies opleggen dat dus ook te doen.

Als vruchtbare delta, passeert in Nederland veel zoet water vanuit meerdere Europese landen. Om de hoeveelheid zoet water in onze rivieren en Zeeland op peil te houden voor een leefbaar Nederland, dienen er afspraken gemaakt te worden in Europa die de verdeling van water organiseren en zullen

we in moeten zetten op stuwen en sluizen om de waterafvoer beter te kunnen controleren.

We zien dat de dynamiek van rivieren zoals de Rijn, Waal en de IJssel verandert. Dit vraagt om een duidelijke verdeling van het water richting onze zoetwaterbekkens zoals het IJsselmeer. Daarom zet BBB in op een betere regionale afstemming tussen meerdere programma's die het beheer en veiligheid van ons water moeten regelen, zodat we voldoende zoet water hebben tijdens droogte.

CONCEPT

Op gebied van invasieve soorten moet een strikter beleid gevoerd gaan worden dat streeft naar een nulstand voor soorten die hier niet thuishoren. Denk aan de Japanse duizendknoop, de beverrat, rode

Als het met één soort niet goed gaat, betekent dat niet dat het met het hele natuurgebied slecht gaat. Dat klinkt logisch maar is nu wel de praktijk. Soorten en habitats waarvan tellingen ontbreken omdat er geen veldonderzoek is gedaan, worden niet als 'onvoldoende' aanwezig bestempeld maar

We hoeven niet miljoenen euro's te besteden om een bepaalde soort in Nederland te houden. Als het dier elders in Europa beter past, is het daar beter op zijn plek.

BBB vindt het belangrijk dat onze waterschappen blijven bestaan. Waterschappen zorgen voor veilig wonen en werken achter de dijken, zuiveren het afvalwater en beheren de watersystemen zodat, water overlast voorkomen wordt en er voldoende zoet water beschikbaar is voor de voedselproductie. willen ervoor zorgen dat beleid wordt gemaakt door mensen met kennis van de praktijk en voor-

dat onze waterveiligheid een uitwisselbaar item is tijdens politieke onderhandelingen. Daarom blijven wij een voorstander van de geborgde zetels bij de waterschappen.

Het gebruik van schadelijke stoffen die niet uit ons water kunnen worden gefilterd moet beperkt of verboden kunnen worden. Daarom zijn we kritisch op industriële lozingen, agrarisch gebruik van chemie menselijk medicijngebruik. Naast regelgeving is voorlichting van de consument een belangrijk

BBB zegt: Meten = Weten. Daarom willen we dat in water gemeten wordt welke schadelijke stoffen gevonden worden en herleiden wie daarvan de originele eigenaar was. We spreken veroorzakers van

Bij het zuiveren van afvalwater komen veel potentiële grondstoffen vrij. Deze worden nu vaak verbrand. BBB wil de wetgeving veranderen, zodat deze grondstoffen hergebruikt kunnen worden.

Omdat water zich niet aan de landsgrenzen houdt, is het belangrijk dat er één realistische norm komt in Europa met betrekking tot waterkwaliteit en wet- en regelgeving die handhaving ook grensoverschrijdend mogelijk maakt.

We streven naar realistische doelen van de Kaderrichtlijn water die

haalbaar en betaalbaar zijn en zullen de provincies opleggen dat dus ook te doen.

Als vruchtbare delta, passeert in Nederland veel zoet water vanuit meerdere Europese landen. Om de hoeveelheid zoet water in onze rivieren en Zeeland op peil te houden voor een leefbaar Nederland, dienen er afspraken gemaakt te worden in Europa die de verdeling van water organiseren en zullen we in moeten zetten op stuwen en sluizen om de waterafvoer beter te kunnen controleren.

We zien dat de dynamiek van rivieren zoals de Rijn, Waal en de IJssel verandert. Dit vraagt om een duidelijke verdeling van het water richting onze zoetwaterbekkens zoals het IJsselmeer. Daarom zet

Soorten en habitats die ten tijde van de toewijzing van een N2000 gebied niet aantoonbaar aanwezig

BBB vindt dat een aantal beschermde soorten, waarvan bekend is dat ze ook maatschappelijke problemen veroorzaken, zoals de zwarte rat, de wolf en de bever in aantal beheerd moeten worden.

Op gebied van invasieve soorten moet een strikter beleid gevoerd gaan worden dat streeft naar een nulstand voor soorten die hier niet thuishoren. Denk aan de Japanse duizendknoop, de beverrat, rode

Als het met één soort niet goed gaat, betekent dat niet dat het met het hele natuurgebied slecht

gaat. Dat klinkt logisch maar is nu wel de praktijk. Soorten en habitats waarvan tellingen ontbreken omdat er geen veldonderzoek is gedaan, worden niet als 'onvoldoende' aanwezig bestempeld maar vallen in een aparte categorie namelijk 'onbekend'.

We hoeven niet miljoenen euro's te besteden om een bepaalde soort in Nederland te houden. Als het dier elders in Europa beter past, is het daar beter op zijn plek.

BBB vindt het belangrijk dat onze waterschappen blijven bestaan. Waterschappen zorgen voor veilig wonen en werken achter de dijken, zuiveren het afvalwater en beheren de watersystemen zodat, water overlast voorkomen wordt en er voldoende zoet water beschikbaar is voor de voedselproductie.

willen ervoor zorgen dat beleid wordt gemaakt door mensen met kennis van de praktijk en voor-

dat onze waterveiligheid een uitwisselbaar item is tijdens politieke onderhandelingen. Daarom blijven wij een voorstander van de geborgde zetels bij de waterschappen.

Het gebruik van schadelijke stoffen die niet uit ons water kunnen worden gefilterd moet beperkt of verboden kunnen worden. Daarom zijn we kritisch op industriële lozingen, agrarisch gebruik van chemie menselijk medicijngebruik. Naast regelgeving is voorlichting van de consument een belangrijk

BBB zegt: Meten = Weten. Daarom willen we dat in water gemeten wordt welke schadelijke stoffen gevonden worden en herleiden wie daarvan de originele eigenaar was. We spreken veroorzakers van

lozing of uitspoeling aan.

Bij het zuiveren van afvalwater komen veel potentiële grondstoffen vrij. Deze worden nu vaak verbrand.

BBB wil de wetgeving veranderen, zodat deze grondstoffen hergebruikt kunnen worden.

Omdat water zich niet aan de landsgrenzen houdt, is het belangrijk dat er één realistische norm komt

in Europa met betrekking tot waterkwaliteit en wet- en regelgeving die handhaving ook grensoverschrijdend mogelijk maakt.

We streven naar realistische doelen van de Kaderrichtlijn water die haalbaar en betaalbaar zijn en zullen

de provincies opleggen dat dus ook te doen.

Als vruchtbare delta, passeert in Nederland veel zoet water vanuit meerdere Europese landen. Om de

hoeveelheid zoet water in onze rivieren en Zeeland op peil te houden voor een leefbaar Nederland,

dienen er afspraken gemaakt te worden in Europa die de verdeling van water organiseren en zullen

we in moeten zetten op stuwen en sluizen om de waterafvoer beter te kunnen controleren.

We zien dat de dynamiek van rivieren zoals de Rijn, Waal en de IJssel verandert. Dit vraagt om een

duidelijke verdeling van het water richting onze zoetwaterbekkens zoals het IJsselmeer. Daarom zet

BBB in op een betere regionale afstemming tussen meerdere programma's die het beheer en veiligheid

van ons water moeten regelen, zodat we voldoende zoet water hebben tijdens droogte.

74

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

De beschikbaarheid van drinkwater staat onder druk, terwijl slechts 7% van het geproduceerde drinkwater voor menselijke consumptie wordt

gebruikt. Bij nieuwbouwwoningen willen we zoveel mogelijk

inzetten dat het (hemel)water hergebruikt wordt voor bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten. In

bestaande woningen willen we deze systemen verder stimuleren. Dit verlicht de druk op de rioolwaterzuivering en vermindert de druk op

onze drinkwatervoorraad.

Door grondwaterpeilen regionaal aan te passen, hergebruik van water te stimuleren en waar mogelijk

oude watergangen in te zetten, kunnen we water langer vasthouden in de bodem.

Om Nederland te blijven beschermen tegen hoogwater, investeren we in dijk- en kustbescherming.

We blijven inzetten op innovatie en (inter)nationale samenwerking om Nederland ook in de toekomst

veilig te houden. Om de impact van deze bescherming voor dijkbewoners zo minimaal mogelijk te maken,

zetten we in op binnendijkse dijkverzwaring.

Het winterbed van de uiterwaarden bestaat al eeuwen en hoort bij het karakter van Nederland. Al die

jaren hebben ze de functie van waterberging, natuur en landbouw gehad. BBB wil dat dit karakter

behouden blijft en daarom is bijvoorbeeld het bebouwen van deze

uiterwaarden ongewenst.

Op veel plekken in Nederland is sprake van bodemdaling. Verzilting van wateren en bodem ligt op de loer. Dit gaan we tegen door te zorgen voor voldoende zoet water in sloten, beken en kreken en we zorgen ervoor dat de bodem voldoende vocht vasthoudt. BBB wil een praktische, gebiedsgerichte aanpak en geen generieke maatregelen.

Voor BBB is het belangrijk dat landbouwkundige bedrijvigheid mogelijk blijft in het veenweidegebied. Pilots met water-infiltratiesystemen en andere maatregelen geven hoopvolle eerste resultaten. Deze zouden op grotere schaal toegepast moeten worden.

In Nederland wordt er vervuilde grond gebruikt om diepe putten bij bijvoorbeeld zandafgravingen te vullen. De normen voor schone grond zijn momenteel niet scherp genoeg met de nodige gevolgen voor mens, dier en natuur en daarom moet er een nieuwe 'aanpak vervuilde grond' komen. CONCEPT

Door grondwaterpeilen regionaal aan te passen, hergebruik van water te stimuleren en waar mogelijk oude watergangen in te zetten, kunnen we water langer vasthouden in de bodem.

Om Nederland te blijven beschermen tegen hoogwater, investeren we in dijk- en kustbescherming.

We blijven inzetten op innovatie en (inter)nationale samenwerking om Nederland ook in de toekomst veilig te houden. Om de impact van deze bescherming voor dijkbewoners zo minimaal mogelijk te maken,

Het winterbed van de uiterwaarden bestaat al eeuwen en hoort bij het karakter van Nederland. Al die jaren hebben ze de functie van waterberging, natuur en landbouw gehad. BBB wil dat dit karakter behouden blijft en daarom is bijvoorbeeld het bebouwen van deze uiterwaarden ongewenst.

Op veel plekken in Nederland is sprake van bodemdaling. Verzilting van wateren en bodem ligt op de loer. Dit gaan we tegen door te zorgen voor voldoende zoet water in sloten, beken en kreken en we zorgen ervoor dat de bodem voldoende vocht vasthoudt. BBB wil een praktische, gebiedsgerichte

Voor BBB is het belangrijk dat landbouwkundige bedrijvigheid mogelijk blijft in het veenweidegebied. Pilots met water-infiltratiesystemen en andere maatregelen geven hoopvolle eerste resultaten. Deze zouden op grotere schaal toegepast moeten worden.

In Nederland wordt er vervuilde grond gebruikt om diepe putten bij bijvoorbeeld zandafgravingen te vullen. De normen voor schone grond zijn momenteel niet scherp genoeg met de nodige gevolgen voor mens, dier en natuur en daarom moet er een nieuwe 'aanpak vervuilde grond' komen.

De beschikbaarheid van drinkwater staat onder druk, terwijl slechts 7% van het geproduceerde drinkwater voor menselijke consumptie wordt

gebruikt. Bij nieuwbouwwoningen willen we zoveel mogelijk inzetten dat het (hemel)water hergebruikt wordt voor bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten. In bestaande woningen willen we deze systemen verder stimuleren. Dit verlicht de druk op de rioolwaterzuivering en vermindert de druk op onze drinkwatervoorraad.

Door grondwaterpeilen regionaal aan te passen, hergebruik van water te stimuleren en waar mogelijk oude watergangen in te zetten, kunnen we water langer vasthouden in de bodem.

Om Nederland te blijven beschermen tegen hoogwater, investeren we in dijk- en kustbescherming.

We blijven inzetten op innovatie en (inter)nationale samenwerking om Nederland ook in de toekomst

veilig te houden. Om de impact van deze bescherming voor dijkbewoners zo minimaal mogelijk te maken, zetten we in op binnendijkse dijkverzwaring.

Het winterbed van de uiterwaarden bestaat al eeuwen en hoort bij het karakter van Nederland. Al die jaren hebben ze de functie van waterberging, natuur en landbouw gehad. BBB wil dat dit karakter behouden blijft en daarom is bijvoorbeeld het bebouwen van deze uiterwaarden ongewenst.

Op veel plekken in Nederland is sprake van bodemdaling. Verzilting van wateren en bodem ligt op de loer. Dit gaan we tegen door te zorgen voor voldoende zoet water in sloten, beken en kreken en we zorgen ervoor dat de bodem voldoende vocht vasthoudt. BBB wil een praktische, gebiedsgerichte aanpak en geen generieke maatregelen.

Voor BBB is het belangrijk dat landbouwkundige bedrijvigheid mogelijk blijft in het veenweidegebied.

Pilots met water-infiltratiesystemen en andere maatregelen geven hoopvolle eerste resultaten. Deze zouden op grotere schaal toegepast moeten worden.

In Nederland wordt er vervuilde grond gebruikt om diepe putten bij bijvoorbeeld zandafgravingen te vullen. De normen voor schone grond zijn momenteel niet scherp genoeg met de nodige gevolgen voor mens, dier en natuur en daarom moet er een nieuwe 'aanpak vervuilde grond' komen.

75

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

CONCEPT

76

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 7a

Onderwijs en

Wetenschap

CONCEPT

Hoofdstuk 7a

Onderwijs en

Hoofdstuk 7a

Wetenschap

Voor BBB is de kernvraag hoe we ons onderwijssysteem weer zo inrichten dat kinderen weer goed kunnen lezen, schrijven en rekenen. Wij willen een onderwijssysteem dat minder bloot staat aan bureaucratische elementen met minder managementlagen, waarbij onze onderwijzers, leraren en docenten zich met name bezighouden met hetgeen zij het liefste doen en het beste kunnen lesgeven. Onderwijzers, leraren en docenten betrekken wij intensief bij de opzet en uitvoering van de studie, het is immers hun ervaring die telt.

Te lang is het onderwijs het afvoerputje van elk maatschappelijk waargenomen probleem geweest. Het maakte niet uit welk probleem gesignaleerd werd: op school zou de oplossing hiervoor gevonden moeten worden. Dit moet anders. We kiezen bewust voor de ontwikkeling van het kind. Onderwijs gaat weer de driehoek maken tussen school – ouder(s) – kind. De gemeenschappelijke waarden staan in het midden van deze driehoek. Iedereen in de driehoek mag elkaar aanspreken op deze waarden, waarbij er weer vertrouwen moet komen in de professionaliteit van de leraren.

BBB streeft naar een inclusief en hoogwaardig onderwijsstelsel dat voor iedereen toegankelijk is, met extra nadruk op het openhouden van scholen, het bevorderen van basisvaardigheden en het behoud van goed onderwijs op alle niveaus. Wat ons betreft zetten we in op hoogwaardig onderwijs zowel voor jongeren als voor volwassenen en zowel op theoretisch als op praktisch gebied. Naast gelijke kansen voor iedereen vinden wij de ontwikkeling van sociale vaardigheden erg belangrijk. Het onderwijs heeft hierin een belangrijke rol. Het is van wezenlijk belang dat kleinere scholen openblijven. Handhaving van basisscholen in de kernen draagt bij aan de toekomstige levensvatbaarheid van deze kernen, doordat ouders met kinderen in kernen kunnen blijven wonen.

Daarnaast hecht BBB veel waarde aan het vergroten van de weerbaarheid van leerlingen, scholieren en studenten zodat zij kritisch kunnen denken en hun zorgen kunnen delen. De verbinding die uit het kritische denken tussen onderwijs en bedrijfsleven ontstaat is volgens ons van cruciaal belang voor innovatie en ontwikkeling.

Scholieren van het voortgezet onderwijs dienen hun opleiding nabij huis te kunnen volgen. Leerlingen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte dienen, net als hun leeftijdsgenootjes, naar de plaatselijke school te kunnen gaan.

Binnen het onderwijs in Nederland dient meer aandacht komen voor kwalitatief goed volwassenenonderwijs dat voor iedereen in Nederland toegankelijk is. Dit is ook van belang voor de bijscholing en omscholing in

het kader van een 'leven lang leren'.

GOED ONDERWIJS

TOEGANKELIJK

VOOR IEDEREEN

CONCEPT

Voor BBB is de kernvraag hoe we ons onderwijssysteem weer zo inrichten dat kinderen weer goed kunnen lezen, schrijven en rekenen. Wij willen een onderwijssysteem dat minder bloot staat aan bureaucratische met minder managementlagen, waarbij onze onderwijzers, leraren en docenten zich met name

met hetgeen zij het liefste doen en het beste kunnen lesgeven.

Onderwijzers, leraren en docenten

betrekken wij intensief bij de opzet en uitvoering van de studie, het is immers hun ervaring die telt.

Te lang is het onderwijs het afvoerputje van elk maatschappelijk waargenomen probleem geweest. Het

maakte niet uit welk probleem gesignaleerd werd: op school zou de oplossing hiervoor gevonden moeten

worden. Dit moet anders. We kiezen bewust voor de ontwikkeling van het kind. Onderwijs gaat weer de

driehoek maken tussen school – ouder(s) – kind. De

gemeenschappelijke waarden staan in het midden van

deze driehoek. Iedereen in de driehoek mag elkaar aanspreken op deze waarden, waarbij er weer vertrouwen

BBB streeft naar een inclusief en hoogwaardig onderwijsstelsel dat voor iedereen toegankelijk is, met extra

nadruk op het openhouden van scholen, het bevorderen van

basisvaardigheden en het behoud van goed

onderwijs op alle niveaus. Wat ons betreft zetten we in op

hoogwaardig onderwijs zowel voor jongeren als

voor volwassenen en zowel op theoretisch als op praktisch gebied.

Naast gelijke kansen voor iedereen vinden

wij de ontwikkeling van sociale vaardigheden erg belangrijk. Het onderwijs heeft hierin een belangrijke rol.

Het is van wezenlijk belang dat kleinere scholen openblijven.

Handhaving van basisscholen in de kernen

draagt bij aan de toekomstige levensvatbaarheid van deze kernen, doordat ouders met kinderen in kernen

Daarnaast hecht BBB veel waarde aan het vergroten van de

weerbaarheid van leerlingen, scholieren en

studenten zodat zij kritisch kunnen denken en hun zorgen kunnen

delen. De verbinding die uit het kritische

denken tussen onderwijs en bedrijfsleven ontstaat is volgens ons van cruciaal belang voor innovatie en

Scholieren van het voortgezet onderwijs dienen hun opleiding nabij

huis te kunnen volgen. Leerlingen met

een lichamelijke beperking of chronische ziekte dienen, net als hun leeftijdsgenootjes, naar de plaatselijke

school te kunnen gaan.

Binnen het onderwijs in Nederland dient meer aandacht komen voor

kwalitatief goed volwassenenonderwijs

dat voor iedereen in Nederland toegankelijk is. Dit is ook van

belang voor de bijscholing en omscholing in

het kader van een 'leven lang leren'.

Voor BBB is de kernvraag hoe we ons onderwijssysteem weer zo inrichten dat kinderen weer goed kunnen lezen, schrijven en rekenen. Wij willen een onderwijssysteem dat minder bloot staat aan bureaucratische met minder managementlagen, waarbij onze onderwijzers, leraren en docenten zich met name met hetgeen zij het liefste doen en het beste kunnen lesgeven. Onderwijzers, leraren en docenten betrekken wij intensief bij de opzet en uitvoering van de studie, het is immers hun ervaring die telt.

Te lang is het onderwijs het afvoerputje van elk maatschappelijk waargenomen probleem geweest. Het maakte niet uit welk probleem gesignaleerd werd: op school zou de oplossing hiervoor gevonden moeten worden. Dit moet anders. We kiezen bewust voor de ontwikkeling van het kind. Onderwijs gaat weer de driehoek maken tussen school – ouder(s) – kind. De gemeenschappelijke waarden staan in het midden van deze driehoek. Iedereen in de driehoek mag elkaar aanspreken op deze waarden, waarbij er weer vertrouwen moet komen in de professionaliteit van de leraren.

BBB streeft naar een inclusief en hoogwaardig onderwijsstelsel dat voor iedereen toegankelijk is, met extra nadruk op het openhouden van scholen, het bevorderen van basisvaardigheden en het behoud van goed onderwijs op alle niveaus. Wat ons betreft zetten we in op hoogwaardig onderwijs zowel voor jongeren als voor volwassenen en zowel op theoretisch als op praktisch gebied. Naast gelijke kansen voor iedereen vinden wij de ontwikkeling van sociale vaardigheden erg belangrijk. Het onderwijs heeft hierin een belangrijke rol.

Het is van wezenlijk belang dat kleinere scholen openblijven. Handhaving van basisscholen in de kernen draagt bij aan de toekomstige levensvatbaarheid van deze kernen, doordat ouders met kinderen in kernen kunnen blijven wonen.

Daarnaast hecht BBB veel waarde aan het vergroten van de weerbaarheid van leerlingen, scholieren en studenten zodat zij kritisch kunnen denken en hun zorgen kunnen delen. De verbinding die uit het kritische denken tussen onderwijs en bedrijfsleven ontstaat is volgens ons van cruciaal belang voor innovatie en ontwikkeling.

Scholieren van het voortgezet onderwijs dienen hun opleiding nabij huis te kunnen volgen. Leerlingen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte dienen, net als hun leeftijdsgenootjes, naar de plaatselijke school te kunnen gaan.

Binnen het onderwijs in Nederland dient meer aandacht komen voor kwalitatief goed volwassenenonderwijs dat voor iedereen in Nederland toegankelijk is. Dit is ook van belang voor de bijscholing en omscholing in het kader van een 'leven lang leren'.

VOOR IEDEREEN

78

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Ook kwalitatief goed speciaal onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand vinden we erg belangrijk. Een herbeoordeling van de huidige structuur waarbij speciaal onderwijs (deels) een onderdeel is van het overige onderwijs dient wat ons betreft plaats te vinden. Ons uitgangspunt hierbij is dat we leerlingen die speciaal onderwijs nodig hebben door middel van passend onderwijs ondersteunen om hun plek in onze maatschappij te vinden en hun bijdrage aan de maatschappij te kunnen leveren. De vrijheid van onderwijs dient behouden te worden.

TOEGANKELIJKHEID

Thuisnabij onderwijs wordt de norm. Het openhouden van scholen in de regio krijgt prioriteit.

Bij nieuw beleid wordt een 'krimpcheck' toegepast. Bijvoorbeeld bij het invoeren van nieuwe onderwijsregels wordt gecheckt wat deze regels voor gevolgen hebben voor de scholen op het platteland.

BBB is voor het behoud van basisscholen in de kleinere kernen. Deze basisscholen dienen zo lang mogelijk behouden te blijven, ook al zakt het aantal leerlingen onder de huidige landelijke grens. Hierbij steunt het Rijk de gemeenten zowel financieel als anderszins.

Elke regio in Nederland heeft een dekkend aanbod van beroepsopleidingen.

BBB wil (meer) avondscholen voor volwassenen met praktische beroepen realiseren zoals in onze buurlanden al het geval is.

Om toegankelijkheid voor Nederlandse studenten te verzekeren beperken we de toestroom van studenten uit het buitenland. Zie ook de paragraaf over migratie.

KWALITEIT

We vinden het belangrijk dat jongeren beschikken over een goede leesvaardigheid en voldoende kennis van de eigen taal en cultuur. Daarom moet er zowel op de basis- als middelbare school meer aandacht komen voor deze basisvaardigheden. Er moet meer voorlichting en positieve aandacht komen voor de praktische sector binnen het onderwijs en daarom komen er meer techniek/praktijklessen op de basis- en middelbare school.

We praten niet meer over hoogopgeleiden of laagopgeleiden. We praten alleen nog over theoretisch opgeleiden en praktisch opgeleiden. Dit moet ook in de naamstelling naar voren komen, zoals bijvoorbeeld:

MBO wordt Praktisch Beroeps Onderwijs (PBO)

HBO wordt Theoretisch Beroeps Onderwijs (TBO)

WO blijft Wetenschappelijk Onderwijs (WO)

Op alle onderwijsniveaus, te beginnen in het basisonderwijs dient voorlichting over de digitale samenleving plaats te vinden. Deze moet zowel aan docenten als aan leerlingen gegeven worden. De overheid heeft een rol om informatie over diverse onderwerpen zoals

AI, social media gebruik en andere zaken te verstrekken.

Het aanleren van digitale geletterdheid in het onderwijs is essentieel om ervoor te zorgen dat alle leerlingen de vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om effectief en zelfverzekerd te kunnen navigeren in een steeds veranderende technologische samenleving

Onderwijsassistenten moeten deelopleidingen met verkrijging van een certificaat op de PABO kunnen volgen. Zo maak je het mogelijk om docenten in het primair onderwijs te krijgen op vakniveau.

De administratielast voor leraren wordt verlaagd.

CONCEPT

hun plek in onze maatschappij te vinden en hun bijdrage aan de maatschappij te kunnen leveren. De vrijheid

Tuisnabij onderwijs wordt de norm. Het openhouden van scholen in de regio krijgt prioriteit.

Bij nieuw beleid wordt een 'krimpcheck' toegepast. Bijvoorbeeld bij het invoeren van nieuwe onderwijsregels wordt gecheckt wat deze regels voor gevolgen hebben voor de scholen op het platteland.

BBB is voor het behoud van basisscholen in de kleinere kernen. Deze basisscholen dienen zo lang mogelijk behouden te blijven, ook al zakt het aantal leerlingen onder de huidige landelijke grens.

Hierbij steunt het Rijk de gemeenten zowel financieel als anderszins.

Elke regio in Nederland heeft een dekkend aanbod van beroepsopleidingen.

BBB wil (meer) avondscholen voor volwassenen met praktische beroepen realiseren zoals in onze

Om toegankelijkheid voor Nederlandse studenten te verzekeren beperken we de toestroom van studenten Om toegankelijkheid voor Nederlandse studenten te verzekeren beperken we de toestroom van studenten

uit het buitenland. Zie ook de paragraaf over migratie.

We vinden het belangrijk dat jongeren beschikken over een goede leesvaardigheid en voldoende kennis

van de eigen taal en cultuur. Daarom moet er zowel op de basis- als middelbare school meer aandacht komen voor deze basisvaardigheden.

Er moet meer voorlichting en positieve aandacht komen voor de praktische sector binnen het onderwijs

en daarom komen er meer techniek/praktijklessen op de basis- en middelbare school.

We praten niet meer over hoogopgeleiden of laagopgeleiden. We praten alleen nog over theoretisch opgeleiden en praktisch opgeleiden. Dit moet ook in de naamstelling naar voren komen, zoals bijvoorbeeld

MBO wordt Praktisch Beroeps Onderwijs (PBO)

HBO wordt Theoretisch Beroeps Onderwijs (TBO)

WO blijft Wetenschappelijk Onderwijs (WO)

Op alle onderwijsniveaus, te beginnen in het basisonderwijs dient voorlichting over de digitale samenleving plaats te vinden. Deze moet zowel aan docenten als aan leerlingen gegeven worden. De

overheid heeft een rol om informatie over diverse onderwerpen zoals AI, social media gebruik en overheid heeft een rol om informatie over diverse onderwerpen zoals AI, social media gebruik en andere zaken te verstrekken.

Het aanleren van digitale geletterdheid in het onderwijs is essentieel om ervoor te zorgen dat alle leerlingen de vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om effectief en zelfverzekerd te kunnen navigeren in een steeds veranderende technologische samenleving

Onderwijsassistenten moeten deelopleidingen met verkrijging van een certificaat op de PABO kunnen volgen. Zo maak je het mogelijk om docenten in het primair onderwijs te krijgen op vakniveau.

Ook kwalitatief goed speciaal onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand vinden we erg belangrijk. Een herbeoordeling van de huidige structuur waarbij speciaal onderwijs (deels) een onderdeel

is van het overige onderwijs dient wat ons betreft plaats te vinden. Ons uitgangspunt hierbij is dat we

leerlingen die speciaal onderwijs nodig hebben door middel van passend onderwijs ondersteunen om hun plek in onze maatschappij te vinden en hun bijdrage aan de maatschappij te kunnen leveren. De vrijheid

Thuisnabij onderwijs wordt de norm. Het openhouden van scholen in de regio krijgt prioriteit.

Bij nieuw beleid wordt een 'krimpcheck' toegepast. Bijvoorbeeld bij het invoeren van nieuwe onderwijsregels wordt gecheckt wat deze regels voor gevolgen hebben voor de scholen op het platteland.

BBB is voor het behoud van basisscholen in de kleinere kernen. Deze basisscholen dienen zo lang mogelijk behouden te blijven, ook al zakt het aantal leerlingen onder de huidige landelijke grens.

Hierbij steunt het Rijk de gemeenten zowel financieel als anderszins.

Elke regio in Nederland heeft een dekkend aanbod van beroepsopleidingen.

BBB wil (meer) avondscholen voor volwassenen met praktische beroepen realiseren zoals in onze

Om toegankelijkheid voor Nederlandse studenten te verzekeren beperken we de toestroom van studenten

uit het buitenland. Zie ook de paragraaf over migratie.

We vinden het belangrijk dat jongeren beschikken over een goede leesvaardigheid en voldoende kennis

van de eigen taal en cultuur. Daarom moet er zowel op de basis- als middelbare school meer aandacht komen voor deze basisvaardigheden.

Er moet meer voorlichting en positieve aandacht komen voor de praktische sector binnen het onderwijs

en daarom komen er meer techniek/praktijklessen op de basis- en middelbare school.

We praten niet meer over hoogopgeleiden of laagopgeleiden. We praten alleen nog over theoretisch

opgeleiden en praktisch opgeleiden. Dit moet ook in de naamstelling naar voren komen, zoals bijvoorbeeld:

MBO wordt Praktisch Beroeps Onderwijs (PBO)

HBO wordt Theoretisch Beroeps Onderwijs (TBO)

WO blijft Wetenschappelijk Onderwijs (WO)

Op alle onderwijsniveaus, te beginnen in het basisonderwijs dient voorlichting over de digitale samenleving plaats te vinden. Deze moet zowel aan docenten als aan leerlingen gegeven worden. De overheid heeft een rol om informatie over diverse onderwerpen zoals AI, social media gebruik en

Het aanleren van digitale geletterdheid in het onderwijs is essentieel om ervoor te zorgen dat alle leerlingen de vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om effectief en zelfverzekerd te kunnen navigeren in een steeds veranderende technologische samenleving

Onderwijsassistenten moeten deelopleidingen met verkrijging van een certificaat op de PABO kunnen volgen. Zo maak je het mogelijk om docenten in het primair onderwijs te krijgen op vakniveau.

De administratielast voor leraren wordt verlaagd.

79

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

We willen inzetten op beter passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand. Indien daar extra investeringen, bijvoorbeeld in personeel en/of lesaanbod voor nodig zijn, ondersteunen we deze.

Passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand is voor de ene leerling een school die hier speciaal voor is ingericht, voor een andere leerling kan dit een 'reguliere' school zijn.

BBB geeft absoluut de voorkeur aan de basisvaardigheden rekenen, schrijven en lezen. Daarnaast worden enkele onderdelen uit de oude LTS en Huishoudschool nogal gemist.

BBB kiest daarom in de eindtermen van het eerste jaar op de middelbare school, voor het het aanleren van praktische vaardigheden.

Vaardigheden die nodig zijn voor ons dagelijks privéleven. Dit kan variëren van basis huishoudelijke taken tot aan financieel beheer en zelfzorg.

OVERIGE ASPECTEN ONDERWIJS

Scholen op zowel het platteland als in de stedelijke gebieden krijgen de functie van buurtcentrum.

Het concept 'Brede Scholen' wordt via maatwerk per situatie door de eindgebruikers vormgegeven.

Wij zijn blij met de herinvoering van de basisbeurs. De hoogte van de nieuw ingevoerde basisbeurs wordt beoordeeld en verhoogd indien blijkt dat deze te laag is.

Wij zijn voor een eerlijke compensatie voor de pechgeneratie. De aangekondigde compensatie is wat ons betreft niet voldoende.

Er komt geen rente op bestaande studieschuld. En de studieschuld mag niet meegenomen worden

bij een hypotheekaanvraag.

De Nederlandse samenleving zit veel meer te wachten op meer vakwerk, daarom moeten we opleidingen

daarvoor in ere herstellen, zodat werk en onderwijs weer in balans komen.

We moeten het aantrekkelijker maken om daar een opleiding in te doen, waarbij leren ik de praktijk van leermeesters centraal staat.

SPECIAAL ONDERWIJS

Kinderen moet geleerd worden dat zij meer zijn dan 'het label dat de maatschappij ze opplakt'. Iedereen heeft talenten en draagt bij aan deze maatschappij.

Het speciaal onderwijs moet er naar streven leerlingen school te laten verlaten met een diploma of baan. Dit is immers de beste garantie voor een goede toekomst.

We moeten inzetten op passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand.

Er wordt ingezet op passend onderwijs voor iedereen die dit nodig heeft. Het concept Samen Naar School biedt hier een goede oplossing voor.

Het speciaal onderwijs moet kinderen dezelfde kansen bieden als in het reguliere onderwijs. Daarvoor is een investering in het speciaal onderwijs noodzakelijk, zowel in het personeel als in het lesaanbod.

Staatsexamens voor het VSO (Voortgezet Speciaal Onderwijs) moeten binnen het schooljaar kunnen worden gemaakt.

Er komen strengere eisen aan de uitbesteding van leerlingenvervoer. Om malafide vervoerders tegen te gaan.

Als leerlingen in het speciaal onderwijs verklaarbaar meer verzuimen dan 50% kan er geen sprake zijn van het wegvallen van de financiering voor de school. CONCEPT BBB geeft absoluut de voorkeur aan de basisvaardigheden rekenen, schrijven en lezen. Daarnaast worden enkele onderdelen uit de oude LTS en Huishoudschool nogal gemist. BBB kiest daarom in de eindtermen van het eerste jaar op de middelbare school, voor het het aanleren van praktische vaardigheden. Vaardigheden die nodig zijn voor ons dagelijks privéleven. Dit kan variëren van basis huishoudelijke

Scholen op zowel het platteland als in de stedelijke gebieden krijgen de functie van buurtcentrum. Het concept 'Brede Scholen' wordt via maatwerk per situatie door de eindgebruikers vormgegeven.

Wij zijn blij met de herinvoering van de basisbeurs. De hoogte van de nieuw ingevoerde basisbeurs wordt beoordeeld en verhoogd indien blijkt dat deze te laag is.

Wij zijn voor een eerlijke compensatie voor de pechgeneratie. De aangekondigde compensatie is wat

Er komt geen rente op bestaande studieschuld. En de studieschuld mag niet meegenomen worden

De Nederlandse samenleving zit veel meer te wachten op meer vakwerk, daarom moeten we opleidingen daarvoor in ere herstellen, zodat werk en onderwijs weer in balans komen.

We moeten het aantrekkelijker maken om daar een opleiding in te doen, waarbij leren ik de praktijk van Kinderen moet geleerd worden dat zij meer zijn dan 'het label dat de

maatschappij ze opplakt'. Iedereen heeft talenten en draagt bij aan deze maatschappij.

Het speciaal onderwijs moet er naar streven leerlingen school te laten verlaten met een diploma of baan. Dit is immers de beste garantie voor een goede toekomst.

We moeten inzetten op passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand.

Er wordt ingezet op passend onderwijs voor iedereen die dit nodig heeft. Het concept Samen Naar School biedt hier een goede oplossing voor.

Het speciaal onderwijs moet kinderen dezelfde kansen bieden als in het reguliere onderwijs. Daarvoor is een investering in het speciaal onderwijs noodzakelijk, zowel in het personeel als in het lesaanbod.

Staatsexamens voor het VSO (Voortgezet Speciaal Onderwijs) moeten binnen het schooljaar kunnen worden gemaakt.

Er komen strengere eisen aan de uitbesteding van leerlingenvervoer. Om malafide vervoerders tegen

Als leerlingen in het speciaal onderwijs verklaarbaar meer verzuimen dan 50% kan er geen sprake zijn van het wegvallen van de financiering voor de school.

We willen inzetten op beter passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand. Indien daar extra investeringen, bijvoorbeeld in personeel en/of lesaanbod voor nodig zijn, ondersteunen we deze.

Passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand is voor de ene leerling een school die hier speciaal voor is ingericht, voor een andere leerling kan dit een 'reguliere' school zijn.

BBB geeft absoluut de voorkeur aan de basisvaardigheden rekenen, schrijven en lezen. Daarnaast worden enkele onderdelen uit de oude LTS en Huishoudschool nogal gemist.

BBB kiest daarom in de eindtermen van het eerste jaar op de middelbare school, voor het het aanleren van praktische vaardigheden.

Vaardigheden die nodig zijn voor ons dagelijks privéleven. Dit kan variëren van basis huishoudelijke

OVERIGE ASPECTEN ONDERWIJS

Scholen op zowel het platteland als in de stedelijke gebieden krijgen de functie van buurtcentrum.

Het concept 'Brede Scholen' wordt via maatwerk per situatie door de eindgebruikers vormgegeven.

Wij zijn blij met de herinvoering van de basisbeurs. De hoogte van de nieuw ingevoerde basisbeurs wordt beoordeeld en verhoogd indien blijkt dat deze te laag is.

Wij zijn voor een eerlijke compensatie voor de pechgeneratie. De aangekondigde compensatie is wat

Er komt geen rente op bestaande studieschuld. En de studieschuld mag niet meegenomen worden bij een hypotheekaanvraag.

De Nederlandse samenleving zit veel meer te wachten op meer vakwerk, daarom moeten we opleidingen

daarvoor in ere herstellen, zodat werk en onderwijs weer in balans

komen.

We moeten het aantrekkelijker maken om daar een opleiding in te doen, waarbij leren ik de praktijk van leermeesters centraal staat.

SPECIAAL ONDERWIJS

Kinderen moet geleerd worden dat zij meer zijn dan 'het label dat de maatschappij ze opplakt'. Iedereen heeft talenten en draagt bij aan deze maatschappij.

Het speciaal onderwijs moet er naar streven leerlingen school te laten verlaten met een diploma of baan. Dit is immers de beste garantie voor een goede toekomst.

We moeten inzetten op passend onderwijs voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand.

Er wordt ingezet op passend onderwijs voor iedereen die dit nodig heeft. Het concept Samen Naar School biedt hier een goede oplossing voor.

Het speciaal onderwijs moet kinderen dezelfde kansen bieden als in het reguliere onderwijs. Daarvoor is een investering in het speciaal onderwijs noodzakelijk, zowel in het personeel als in het lesaanbod.

Staatsexamens voor het VSO (Voortgezet Speciaal Onderwijs) moeten binnen het schooljaar kunnen worden gemaakt.

Er komen strengere eisen aan de uitbesteding van leerlingenvervoer. Om malafide vervoerders tegen te gaan.

Als leerlingen in het speciaal onderwijs verklaarbaar meer verzuimen dan 50% kan er geen sprake zijn van het wegvallen van de financiering voor de school.

80

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

WETENSCHAP

Het Nederlandse wetenschappelijk onderzoek behoort tot de wereldtop en is een belangrijke motor voor innovatie en vooruitgang. Om deze positie te behouden, is het essentieel om te blijven investeren in de samenwerking tussen ons onderwijs, de bedrijven en de overheid. Door gezamenlijke inspanningen kunnen we ook een brug slaan tussen wetenschappelijke kennis en maatschappelijke uitdagingen.

BBB is van mening dat de Rijksoverheid een grotere verbinding tussen de wetenschap, ons onderwijs en het bedrijfsleven dient te stimuleren. Deze verbinding en samenwerking kan wat ons betreft (nog) beter. Dit door ook de specialisten uit de praktijk en het bedrijfsleven hierbij te betrekken. In het Topsectorenbeleid is dit al goed zichtbaar.

BBB is van mening dat de Rijksoverheid moet blijven investeren in de versterking van wetenschappelijk onderzoek, zodat een langetermijnvisie kan worden ontwikkeld voor de diverse grote vraagstukken van onze maatschappij.

We stimuleren ook een betere verbinding tussen Hogescholen en onze (MKB-) bedrijven in Nederland

bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en verduurzaming. Op deze wijze wordt op een natuurlijke manier ook gebruik gemaakt van de praktische kennis van onze vaak innovatieve bedrijven en zijn zij betrokken bij en op de hoogte van dit onderzoek.

Modellen kunnen ter ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek nuttig zijn. BBB ziet modellen alleen ter ondersteuning van besluitvorming en nooit ter vervanging van feitelijk onderzoek. Menselijke besluitvorming moet altijd leidend zijn en de uitkomsten van modellen moeten altijd door mensen op hun waarde worden getoetst. CONCEPT we ook een brug slaan tussen wetenschappelijke kennis en maatschappelijke uitdagingen.

BBB is van mening dat de Rijksoverheid een grotere verbinding tussen de wetenschap, ons onderwijs en het bedrijfsleven dient te stimuleren. Deze verbinding en samenwerking kan wat ons betreft (nog) beter. Dit door ook de specialisten uit de praktijk en het bedrijfsleven hierbij te betrekken. In het TopBBB is van mening dat de Rijksoverheid moet blijven investeren in de versterking van wetenschappelijk onderzoek, zodat een langetermijnvisie kan worden ontwikkeld voor de diverse grote vraagstukken

We stimuleren ook een betere verbinding tussen Hogescholen en onze (MKB-) bedrijven in Nederland bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en verduurzaming. Op deze wijze wordt op een natuurlijke manier ook gebruik gemaakt van de praktische kennis van onze vaak innovatieve bedrijven en zijn zij betrokken bij en op de hoogte van dit onderzoek.

Modellen kunnen ter ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek nuttig zijn. BBB ziet modellen alleen ter ondersteuning van besluitvorming en nooit ter vervanging van feitelijk onderzoek. Menselijke besluitvorming moet altijd leidend zijn en de uitkomsten van modellen moeten altijd door mensen op Het Nederlandse wetenschappelijk onderzoek behoort tot de wereldtop en is een belangrijke motor voor innovatie en vooruitgang. Om deze positie te behouden, is het essentieel om te blijven investeren in de samenwerking tussen ons onderwijs, de bedrijven en de overheid. Door gezamenlijke inspanningen kunnen we ook een brug slaan tussen wetenschappelijke kennis en maatschappelijke uitdagingen.

BBB is van mening dat de Rijksoverheid een grotere verbinding tussen de wetenschap, ons onderwijs en het bedrijfsleven dient te stimuleren. Deze verbinding en samenwerking kan wat ons betreft (nog) beter. Dit door ook de specialisten uit de praktijk en het bedrijfsleven hierbij te betrekken. In het TopBBB is van mening dat de Rijksoverheid moet blijven investeren in de versterking van wetenschappelijk onderzoek, zodat een langetermijnvisie kan worden ontwikkeld voor de

diverse grote vraagstukken

We stimuleren ook een betere verbinding tussen Hogescholen en onze (MKB-) bedrijven in Nederland

bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en verduurzaming. Op deze wijze wordt op een natuurlijke manier ook gebruik gemaakt van de praktische kennis van onze vaak innovatieve bedrijven en zijn zij betrokken bij en op de hoogte van dit onderzoek.

Modellen kunnen ter ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek nuttig zijn. BBB ziet modellen alleen ter ondersteuning van besluitvorming en nooit ter vervanging van feitelijk onderzoek. Menselijke besluitvorming moet altijd leidend zijn en de uitkomsten van modellen moeten altijd door mensen op hun waarde worden getoetst.

81

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

CONCEPT

82

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 7b

Digitalisering
en Techniek

CONCEPT

Hoofdstuk 7b

Digitalisering

Hoofdstuk 7b

en Techniek

83

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

BBB pleit voor een minister van digitalisering in het nieuwe kabinet. Een Ministerie van Digitalisering is van vitaal belang in de moderne samenleving vanwege de alomtegenwoordige rol die digitale technologieën

spelen in ons dagelijks leven. Digitalisering heeft immers een diepgaande invloed op onze veiligheid, de

manier waarop we communiceren, werken en leren, op de emotionele gezondheid van onze jeugd en – als

het aan de Europese Commissie ligt – ons geld. Het biedt kansen om de burger dichter bij de overheid te

brengen, inspraak te geven en overheidsdienstverlening te

verbeteren. Maar het brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee, waaronder zorgen over privacybescherming, schermverslaving en

emotioneel

welzijn, polarisatie en haatzaaien, cyberbeveiliging, en digitale ongelijkheid.

Een specifiek Ministerie van Digitalisering moet zich richten op het ontwikkelen van een nieuwe nationale

digitale strategie en het coördineren van digitale innovatie over diverse sectoren. Ook moet het ministerie

de juiste regels waarborgen om de juiste regelgeving en

beleidsmaatregelen om burgers, bedrijven en

infrastructuur te beschermen. Het is van cruciaal belang dat de overheid een proactieve rol speelt in het

sturen en vormgeven van digitale transformatie, met als voornaamste

doel de mens centraal te houden
en de brug tussen burger en overheid veel sterker te maken.
De afgelopen jaren hebben er vele ontwikkelingen op het vlak van
(digitale) technologie plaatsgevonden
en we verwachten dat er nog heel veel nieuwe ontwikkelingen zullen
komen in de (nabije) toekomst. Wij
volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en zien hierin met name
kansen; kansen voor onze burgers,
bedrijven en dus voor onze samenleving. We willen als Nederland
wereldwijd voorop blijven lopen op dit
vlak om optimaal gebruik te kunnen maken van alle mogelijkheden.
In het Nationale digitaliseringsbeleid is uiteengezet hoe digitale
technologie beoordeeld wordt. Voor BBB
is het belang dat keuzevrijheid, privacy, gebruik en veiligheid van
onze burgers, bedrijven en infrastructuur
voldoende aandacht krijgen in gebruik en bij toezichthoudende
instanties. Ook binnen de overheid zelf is
dit heel belangrijk, zodat gebruik van gegevens door de overheid
door de juiste personen en op een juiste
wijze plaatsvindt. Dit om zeker te stellen dat de gegevens van onze
inwoners en onze kritische infrastructuur
optimaal beschermd worden. Dit soort zaken kunnen wat ons betreft
niet (alleen) aan de vrije markt worden
overgelaten.
Ook dienen we zeker te stellen dat alle mensen in Nederland optimaal
mee kunnen in deze technologische
ontwikkelingen en dus kunnen profiteren van de kansen.
Tegelijkertijd dient men zich bewust te zijn van
de mogelijke risico's en gevaren van oneigenlijk gebruik van alle
technologise mogelijkheden. Op dit
vlak zien we een belangrijke rol voor ons onderwijs en voor onze
wetenschap in samenwerking met ons
bedrijfsleven.

PROACTIEF STUREN
DIGITALE TRANSFORMATIE
DE MENS CENTRAAL
CONCEPT

BBB pleit voor een minister van digitalisering in het nieuwe
kabinet. Een Ministerie van Digitalisering is van
vitaal belang in de moderne samenleving vanwege de alomtegenwoordige
rol die digitale technologieën
spelen in ons dagelijks leven. Digitalisering heeft immers een
diepgaande invloed op onze veiligheid, de
manier waarop we communiceren, werken en leren, op de emotionele
gezondheid van onze jeugd en – als
het aan de Europese Commissie ligt – ons geld. Het biedt kansen om
de burger dichter bij de overheid te
brengen, inspraak te geven en overheidsdienstverlening te
verbeteren. Maar het brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee,
waaronder zorgen over privacybescherming, schermverslaving en
emotioneel
welzijn, polarisatie en haatzaaien, cyberbeveiliging, en digitale
ongelijkheid.
en specifiek Ministerie van Digitalisering moet zich richten op het

ontwikkelen van een nieuwe nationale digitale strategie en het coördineren van digitale innovatie over diverse sectoren. Ook moet het ministerie de juiste regels waarborgen om de juiste regelgeving en beleidsmaatregelen om burgers, bedrijven en infrastructuur te beschermen. Het is van cruciaal belang dat de overheid een proactieve rol speelt in het sturen en vormgeven van digitale transformatie, met als voornaamste doel de mens centraal te houden en de brug tussen burger en overheid veel sterker te maken. De afgelopen jaren hebben er vele ontwikkelingen op het vlak van (digitale) technologie plaatsgevonden en we verwachten dat er nog heel veel nieuwe ontwikkelingen zullen komen in de (nabije) toekomst. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en zien hierin met name kansen; kansen voor onze burgers, bedrijven en dus voor onze samenleving. We willen als Nederland wereldwijd voorop blijven lopen op dit vlak om optimaal gebruik te kunnen maken van alle mogelijkheden. In het Nationale digitaliseringsbeleid is uiteengezet hoe digitale technologie beoordeeld wordt. Voor BBB is het belang dat keuzevrijheid, privacy, gebruik en veiligheid van onze burgers, bedrijven en infrastructuur voldoende aandacht krijgen in gebruik en bij toezichthoudende instanties. Ook binnen de overheid zelf is dit heel belangrijk, zodat gebruik van gegevens door de overheid door de juiste personen en op een juiste wijze plaatsvindt. Dit om zeker te stellen dat de gegevens van onze inwoners en onze kritische infrastructuur optimaal beschermd worden. Dit soort zaken kunnen wat ons betreft niet (alleen) aan de vrije markt worden. Ook dienen we zeker te stellen dat alle mensen in Nederland optimaal mee kunnen in deze technologische ontwikkelingen en dus kunnen profiteren van de kansen. Tegelijkertijd dient men zich bewust te zijn van de mogelijke risico's en gevaren van oneigenlijk gebruik van alle technologische mogelijkheden. Op dit vlak zien we een belangrijke rol voor ons onderwijs en voor onze wetenschap in samenwerking met ons BBB pleit voor een minister van digitalisering in het nieuwe kabinet. Een Ministerie van Digitalisering is van vitaal belang in de moderne samenleving vanwege de alomtegenwoordige rol die digitale technologieën spelen in ons dagelijks leven. Digitalisering heeft immers een diepgaande invloed op onze veiligheid, de manier waarop we communiceren, werken en leren, op de emotionele gezondheid van onze jeugd en – als het aan de Europese Commissie ligt – ons geld. Het biedt kansen om de burger dichter bij de overheid te brengen, inspraak te geven en overheidsdienstverlening te verbeteren. Maar het brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee, waaronder zorgen over privacybescherming, schermverslaving en emotioneel welzijn, polarisatie en haatzaaien, cyberbeveiliging, en digitale

ongelijkheid.

en specifiek Ministerie van Digitalisering moet zich richten op het ontwikkelen van een nieuwe nationale digitale strategie en het coördineren van digitale innovatie over diverse sectoren. Ook moet het ministerie de juiste regels waarborgen om de juiste regelgeving en beleidsmaatregelen om burgers, bedrijven en infrastructuur te beschermen. Het is van cruciaal belang dat de overheid een proactieve rol speelt in het sturen en vormgeven van digitale transformatie, met als voornaamste doel de mens centraal te houden en de brug tussen burger en overheid veel sterker te maken. De afgelopen jaren hebben er vele ontwikkelingen op het vlak van (digitale) technologie plaatsgevonden en we verwachten dat er nog heel veel nieuwe ontwikkelingen zullen komen in de (nabije) toekomst. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en zien hierin met name kansen; kansen voor onze burgers, bedrijven en dus voor onze samenleving. We willen als Nederland wereldwijd voorop blijven lopen op dit vlak om optimaal gebruik te kunnen maken van alle mogelijkheden. In het Nationale digitaliseringsbeleid is uiteengezet hoe digitale technologie beoordeeld wordt. Voor BBB is het belang dat keuzevrijheid, privacy, gebruik en veiligheid van onze burgers, bedrijven en infrastructuur voldoende aandacht krijgen in gebruik en bij toezichthoudende instanties. Ook binnen de overheid zelf is dit heel belangrijk, zodat gebruik van gegevens door de overheid door de juiste personen en op een juiste wijze plaatsvindt. Dit om zeker te stellen dat de gegevens van onze inwoners en onze kritische infrastructuur optimaal beschermd worden. Dit soort zaken kunnen wat ons betreft niet (alleen) aan de vrije markt worden overgelaten.

Ook dienen we zeker te stellen dat alle mensen in Nederland optimaal mee kunnen in deze technologische ontwikkelingen en dus kunnen profiteren van de kansen.

Tegelijkertijd dient men zich bewust te zijn van de mogelijke risico's en gevaren van oneigenlijk gebruik van alle technologische mogelijkheden. Op dit vlak zien we een belangrijke rol voor ons onderwijs en voor onze wetenschap in samenwerking met ons bedrijfsleven.

DIGITALE TRANSFORMATIE

DE MENS CENTRAAL

84

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

De overheid moet actief open source ontwikkelingen op het gebied van digitalisering ondersteunen en bevorderen, zodat er een inclusieve samenwerking ontstaat tussen ontwikkelaars, onderzoekers en burgers.

Op deze manier kunnen zij gezamenlijk innovatieve digitale diensten en oplossingen ontwikkelen voor urgente maatschappelijke vraagstukken.

De technologische ontwikkelingen kennen ook een belangrijke ethische component. Welke toepassingen vinden we ethisch aanvaardbaar en hoe stellen we zeker dat er geen ethische grenzen overschreden worden?

Op dit vlak zien we ook een belangrijke rol voor onze Rijksoverheid om samen met alle belanghebbenden (burgers, bedrijven, lagere overheden) tot algemeen aanvaardbare kaders te komen.

DIGITALISERING EN TECHNOLOGIE

We zorgen voor voldoende opleidingsmogelijkheden op het vlak van technologie met deskundige docenten en maken gebruik van de meest recente ontwikkelingen en mogelijkheden. We zien hierbij een nadrukkelijke rol voor onze jongeren.

We zetten ons in om datageletterdheid een kernonderdeel te maken van het onderwijs op alle niveaus, zodat elke student wordt voorbereid op de data-gedreven toekomst.

Wij pleiten voor krachtige campagnes om schermverslaving te verminderen en het mentaal welzijn te verbeteren.

We zorgen voor maximale veiligheid van alle gegevens van burgers, bedrijven en overheden bij gebruik van deze gegevens voor technologische toepassingen.

We zorgen voor voldoende mandaat voor overheidsinstellingen om de dreiging in het cyberdomein het hoofd te kunnen bieden.

Wij zetten ons in voor het creëren van mogelijkheden om datawetenschap en kunstmatige intelligentie effectief te benutten voor een verbeterde overheidsdienstverlening.

Wij streven ook naar gebruiksvriendelijke digitale oplossingen om de overheid nog toegankelijker te maken voor iedereen

De privacy van onze burgers bij het gebruik van persoonlijke informatie dient te allen tijde gewaarborgd te worden. Het is en blijft altijd een vrije keuze van onze burgers om haar/zijn persoonlijke gegevens ter beschikking te stellen of niet.

Een verplichte digitale identiteit die het bestaande paspoort of identiteitsbewijs vervangt en gekoppeld is aan een vergaande persoonsdigitalisering is voor BBB onwenselijk en gevaarlijk voor de vrijheid van het individu.

Het maken van zogenaamde deep fakes zonder voorafgaande toestemming zowel op visueel als op audiogebied is een groot probleem en strafbaar. Het is belangrijk om na te denken over hoe getroffen sectoren (bijvoorbeeld de creatieve sector) te ondersteunen en misinformatie actief te bestrijden. BBB wil hiervoor een nieuwe nationale strategie digitalisering ontwikkelen.

AI biedt ontzettend veel kansen maar ook risico's. Transparantie staat bij deze dan ook altijd voorop.

Wij bevorderen het gebruik van digitale technologie om de betrokkenheid van burgers in het publieke

en politieke proces te vergroten.

We zorgen ervoor dat Nederland een van de koplopers blijft op het gebied van digitalisering en technologie. CONCEPT

De technologische ontwikkelingen kennen ook een belangrijke ethische component. Welke toepassingen

vinden we ethisch aanvaardbaar en hoe stellen we zeker dat er geen ethische grenzen overschreden worden?

Op dit vlak zien we ook een belangrijke rol voor onze Rijksoverheid om samen met alle belanghebbenden

(burgers, bedrijven, lagere overheden) tot algemeen aanvaardbare kaders te komen.

We zorgen voor voldoende opleidingsmogelijkheden op het vlak van technologie met deskundige

docenten en maken gebruik van de meest recente ontwikkelingen en mogelijkheden. We zien hierbij

We zetten ons in om datageletterdheid een kernonderdeel te maken van het onderwijs op alle niveaus,

zodat elke student wordt voorbereid op de data-gedreven toekomst.

Wij pleiten voor krachtige campagnes om schermverslaving te verminderen en het mentaal welzijn te

We zorgen voor maximale veiligheid van alle gegevens van burgers, bedrijven en overheden bij gebruik

van deze gegevens voor technologische toepassingen.

We zorgen voor voldoende mandaat voor overheidsinstellingen om de dreiging in het cyberdomein

Wij zetten ons in voor het creëren van mogelijkheden om

datawetenschap en kunstmatige intelligentie

effectief te benutten voor een verbeterde overheidsdienstverlening.

Wij streven ook naar gebruiksvriendelijke digitale oplossingen om de overheid nog toegankelijker te

De privacy van onze burgers bij het gebruik van persoonlijke

informatie dient te allen tijde gewaarborgd

te worden. Het is en blijft altijd een vrije keuze van onze burgers om haar/zijn persoonlijke gegevens

ter beschikking te stellen of niet.

Een verplichte digitale identiteit die het bestaande paspoort of identiteitsbewijs vervangt en gekoppeld

is aan een vergaande persoonsdigitalisering is voor BBB onwenselijk en gevaarlijk voor de vrijheid

Het maken van zogenaamde deep fakes zonder voorafgaande toestemming zowel op visueel als op

audiogebied is een groot probleem en strafbaar. Het is belangrijk om na te denken over hoe getroffen

sectoren (bijvoorbeeld de creatieve sector) te ondersteunen en misinformatie actief te bestrijden.

BBB wil hiervoor een nieuwe nationale strategie digitalisering ontwikkelen.

AI biedt ontzettend veel kansen maar ook risico's. Transparantie staat bij deze dan ook altijd voorop.

Wij bevorderen het gebruik van digitale technologie om de betrokkenheid van burgers in het publieke

en politieke proces te vergroten.

We zorgen ervoor dat Nederland een van de koplopers blijft op het gebied van digitalisering en techDe overheid moet actief open source

ontwikkelingen op het gebied van digitalisering ondersteunen en bevorderen, zodat er een inclusieve samenwerking ontstaat tussen ontwikkelaars, onderzoekers en burgers.

Op deze manier kunnen zij gezamenlijk innovatieve digitale diensten en oplossingen ontwikkelen voor

De technologische ontwikkelingen kennen ook een belangrijke ethische component. Welke toepassingen

vinden we ethisch aanvaardbaar en hoe stellen we zeker dat er geen ethische grenzen overschreden worden?

Op dit vlak zien we ook een belangrijke rol voor onze Rijksoverheid om samen met alle belanghebbenden

(burgers, bedrijven, lagere overheden) tot algemeen aanvaardbare kaders te komen.

DIGITALISERING EN TECHNOLOGIE

We zorgen voor voldoende opleidingsmogelijkheden op het vlak van technologie met deskundige

docenten en maken gebruik van de meest recente ontwikkelingen en mogelijkheden. We zien hierbij

een nadrukkelijke rol voor onze jongeren.

We zetten ons in om datageletterdheid een kernonderdeel te maken van het onderwijs op alle niveaus,

zodat elke student wordt voorbereid op de data-gedreven toekomst.

Wij pleiten voor krachtige campagnes om schermverslaving te verminderen en het mentaal welzijn te

We zorgen voor maximale veiligheid van alle gegevens van burgers, bedrijven en overheden bij gebruik

van deze gegevens voor technologische toepassingen.

We zorgen voor voldoende mandaat voor overheidsinstellingen om de dreiging in het cyberdomein

het hoofd te kunnen bieden.

Wij zetten ons in voor het creëren van mogelijkheden om

datawetenschap en kunstmatige intelligentie

effectief te benutten voor een verbeterde overheidsdienstverlening.

Wij streven ook naar gebruiksvriendelijke digitale oplossingen om de overheid nog toegankelijker te

maken voor iedereen

De privacy van onze burgers bij het gebruik van persoonlijke

informatie dient te allen tijde gewaarborgd

te worden. Het is en blijft altijd een vrije keuze van onze burgers om haar/zijn persoonlijke gegevens

ter beschikking te stellen of niet.

Een verplichte digitale identiteit die het bestaande paspoort of identiteitsbewijs vervangt en gekoppeld

is aan een vergaande persoonsdigitalisering is voor BBB onwenselijk en gevaarlijk voor de vrijheid

van het individu.

Het maken van zogenaamde deep fakes zonder voorafgaande toestemming zowel op visueel als op

audiogebied is een groot probleem en strafbaar. Het is belangrijk om na te denken over hoe getroffen

sectoren (bijvoorbeeld de creatieve sector) te ondersteunen en misinformatie actief te bestrijden.

BBB wil hiervoor een nieuwe nationale strategie digitalisering ontwikkelen.

AI biedt ontzettend veel kansen maar ook risico's. Transparantie staat bij deze dan ook altijd voorop.

Wij bevorderen het gebruik van digitale technologie om de betrokkenheid van burgers in het publieke en politieke proces te vergroten.

We zorgen ervoor dat Nederland een van de koplopers blijft op het gebied van digitalisering en technologie.

85

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

CONCEPT

86

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 8a

Veiligheid

CONCEPT

Veiligheid

87

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

Een leefbaar Nederland vraagt om een veilige rechtsstaat. De rechtsorde moet burgers de zekerheid geven van een eerlijke behandeling en een goed functionerende rechtspraak en een overheid die burgers beschermt tegen vandalisme, criminaliteit en ondermijning. De burger verwacht een effectieve en maatschappelijk betrokken politieorganisatie en een zorgvuldig Openbaar Ministerie dat werk maakt van opsporing en vervolging van personen en bedrijven die de rechtsorde aan hun laars lappen.

Vertrouwen staat aan de basis van de rechtsorde. Vertrouwen is wederkerig, dus een overheid krijgt makkelijker het vertrouwen wanneer zij de burger ook het vertrouwen geeft. Minder regels en minder bureaucratie dragen daar sterk aan bij. De overheid heeft wat BBB betreft hier een kwetsbare voorbeeldfunctie, een overheid die zich niet aan haar eigen regels houdt en onvoldoende transparant is over haar (voorgenomen) handelen verliest het vertrouwen snel. De grote dossiers van de afgelopen jaren vragen van de overheid de komende jaren inspanningen om het vertrouwen te herstellen. Inmiddels kent Nederland zoveel wetten en regels dat het land aan het vastlopen is. De beroepsbevolking is niet groot genoeg om deze allemaal na te leven en te handhaven. En inmiddels werken steeds meer mensen aan de controle van het primaire proces terwijl daar onvoldoende mensen in werken. Het uitgangspunt dat de burger de wet behoort te kennen, is zo langzamerhand ridicuul geworden. Rechters kunnen de hoeveelheid zaken niet meer aan. Er moet rigoureuus geschrapt gaan worden in de wetten en regels waarbij de desbetreffende minister uiteindelijk een knoop doorhakt wanneer een beroepsgroep er zelf niet uit komt. De afgelopen jaren is gebleken dat dit noodzakelijk is.

De veiligheidsdiensten en de politie hebben het unieke mandaat in de

rechtsstaat op te sporen en te handhaven. BBB vindt dat er meer geïnvesteerd kan worden om deze politie en veiligheidsdiensten dichterbij de burger brengen. Dat vraagt meer regionale inzet. De maatschappij is de laatste jaren verhard en waar de geüniformeerde diensten de burger beschermen, mag de rechtsorde de geüniformeerde dienst beter beschermen. Deze bescherming moet een wettelijk kader hebben, maar ook op het persoonlijke vlak verdienen uniformdiensten meer aandacht en steun. De brandweer is een belangrijk onderdeel van de veiligheidsorganisatie en deze is als samenleving alleen betaalbaar wanneer we de inzet van vrijwilligers mogelijk maken. Door de energietransitie hebben we in Nederland te maken met meer elektra, accu's en de opkomst van waterstof. De rol van de brandweer wordt dus belangrijker, zowel bij het voorbereiden van bouwplannen als bij het bestrijden van calamiteiten. Zeker in de dorpen en regio's vervullen veel brandweerkorpsen naast een veiligheidsfunctie, ook een sociale functie voor hun gemeenschap. Deze maatschappelijke betrokkenheid willen we versterken. Onze samenleving wordt in toenemende mate ondermijnd vanuit de drugscriminaliteit. Het onvoldoende bestrijden van harddrugsgebruik in de steden leidt tot criminele drugsnetwerken op het platteland. We staan voor een harde aanpak van georganiseerde (drugs)criminaliteit om onze samenleving veiliger te maken en criminele netwerken te bestrijden. Het risico op ondermijning, de onderwereld die de bovenwereld overneemt, rechtvaardigt forse ingrepen. Nederland zal geen narcostaat worden.

VEILIGHEID VOOR IEDERE WIJK EN DORP CONCEPT

Een leefbaar Nederland vraagt om een veilige rechtsstaat. De rechtsorde moet burgers de zekerheid geven van een eerlijke behandeling en een goed functionerende rechtspraak en een overheid die burgers beschermt tegen vandalisme, criminaliteit en ondermijning. De burger verwacht een effectieve en maatschappelijk betrokken politieorganisatie en een zorgvuldig Openbaar Ministerie dat werk maakt van opsporing en vervolging van personen en bedrijven die de rechtsorde aan hun laars lappen.

Vertrouwen staat aan de basis van de rechtsorde. Vertrouwen is wederkerig, dus een overheid krijgt makkelijker het vertrouwen wanneer zij de burger ook het vertrouwen geeft. Minder regels en minder bureaucratie dragen daar sterk aan bij. De overheid heeft wat BBB betreft hier een kwetsbare voorbeeldfunctie, een overheid die zich niet aan haar eigen regels houdt en onvoldoende transparant is over haar (voorgenomen) handelen verliest het vertrouwen snel. De grote dossiers van de

afgelopen jaren vragen van de overheid de komende jaren inspanningen om het vertrouwen te herstellen. Inmiddels kent Nederland zoveel wetten en regels dat het land aan het vastlopen is. De beroepsbevolking is niet groot genoeg om deze allemaal na te leven en te handhaven. En inmiddels werken steeds meer mensen aan de controle van het primaire proces terwijl daar onvoldoende mensen in werken. Het uitgangspunt dat de burger de wet behoort te kennen, is zo langzamerhand ridicuul geworden. Rechters kunnen de hoeveelheid zaken niet meer aan. Er moet rigoureuus geschrapt gaan worden in de wetten en regels waarbij de desbetreffende minister uiteindelijk een knoop doorhakt wanneer een beroepsgroep er zelf niet uit komt. De afgelopen jaren is gebleken dat dit noodzakelijk is.

De veiligheidsdiensten en de politie hebben het unieke mandaat in de rechtsstaat op te sporen en te handhaven. BBB vindt dat er meer geïnvesteerd kan worden om deze politie en veiligheidsdiensten dichterbij de burger brengen. Dat vraagt meer regionale inzet. De maatschappij is de laatste jaren verhard en waar de geüniformeerde diensten de burger beschermen, mag de rechtsorde de geüniformeerde dienst beter beschermen. Deze bescherming moet een wettelijk kader hebben, maar ook op het persoonlijke vlak verdienen uniformdiensten meer aandacht en steun. De brandweer is een belangrijk onderdeel van de veiligheidsorganisatie en deze is als samenleving alleen betaalbaar wanneer we de inzet van vrijwilligers mogelijk maken. Door de energietransitie hebben we in Nederland te maken met meer elektra, accu's en de opkomst van waterstof. De rol van de brandweer wordt dus belangrijker, zowel bij het voorbereiden van bouwplannen als bij het bestrijden van calamiteiten. Zeker in de dorpen en regio's vervullen veel brandweerkorpsen naast een veiligheidsfunctie, ook een sociale functie voor hun gemeenschap. Deze maatschappelijke betrokkenheid willen we versterken.

Onze samenleving wordt in toenemende mate ondermijnd vanuit de drugscriminaliteit. Het onvoldoende bestrijden van harddrugsgebruik in de steden leidt tot criminele drugsnetwerken op het platteland. We staan Een leefbaar Nederland vraagt om een veilige rechtsstaat. De rechtsorde moet burgers de zekerheid geven van een eerlijke behandeling en een goed functionerende rechtspraak en een overheid die burgers beschermt tegen vandalisme, criminaliteit en ondermijning. De burger verwacht een effectieve en maatschappelijk betrokken politieorganisatie en een zorgvuldig Openbaar Ministerie dat werk maakt van opsporing en Vertrouwen staat aan de basis van de rechtsorde. Vertrouwen is wederkerig, dus een overheid krijgt makke- het vertrouwen wanneer zij de burger ook het vertrouwen geeft.

Minder regels en minder bureaucratie dragen daar sterk aan bij. De overheid heeft wat BBB betreft hier een kwetsbare voorbeeldfunctie, een overheid die zich niet aan haar eigen regels houdt en onvoldoende transparant is over haar (voorgenomen) handelen verliest het vertrouwen snel. De grote dossiers van de afgelopen jaren vragen van de overheid Inmiddels kent Nederland zoveel wetten en regels dat het land aan het vastlopen is. De beroepsbevolking is niet groot genoeg om deze allemaal na te leven en te handhaven. En inmiddels werken steeds meer mensen aan de controle van het primaire proces terwijl daar onvoldoende mensen in werken. Het uitgangspunt dat de burger de wet behoort te kennen, is zo langzamerhand ridicuul geworden. Rechters kunnen de hoeveelheid zaken niet meer aan. Er moet rigoureuus geschrapt gaan worden in de wetten en regels waarbij de desbetreffende minister uiteindelijk een knoop doorhakt wanneer een beroepsgroep er zelf De veiligheidsdiensten en de politie hebben het unieke mandaat in de rechtsstaat op te sporen en te handhaven. BBB vindt dat er meer geïnvesteerd kan worden om deze politie en veiligheidsdiensten dichterbij de burger brengen. Dat vraagt meer regionale inzet. De maatschappij is de laatste jaren verhard en waar de geüniformeerde diensten de burger beschermen, mag de rechtsorde de geüniformeerde dienst beter beschermen. Deze bescherming moet een wettelijk kader hebben, maar ook op het persoonlijke De brandweer is een belangrijk onderdeel van de veiligheidsorganisatie en deze is als samenleving alleen betaalbaar wanneer we de inzet van vrijwilligers mogelijk maken. Door de energietransitie hebben we in Nederland te maken met meer elektra, accu's en de opkomst van waterstof. De rol van de brandweer wordt dus belangrijker, zowel bij het voorbereiden van bouwplannen als bij het bestrijden van calamiteiten. Zeker in de dorpen en regio's vervullen veel brandweerkorpsen naast een veiligheidsfunctie, ook een sociale functie voor hun gemeenschap. Deze maatschappelijke betrokkenheid willen we versterken. Onze samenleving wordt in toenemende mate ondermijnd vanuit de drugsriminaliteit. Het onvoldoende Een leefbaar Nederland vraagt om een veilige rechtsstaat. De rechtsorde moet burgers de zekerheid geven van een eerlijke behandeling en een goed functionerende rechtspraak en een overheid die burgers beschermt tegen vandalisme, criminaliteit en ondermijning. De burger verwacht een effectieve en maatschappelijk betrokken politieorganisatie en een zorgvuldig Openbaar Ministerie dat werk maakt van opsporing en vervolging van personen en bedrijven die de rechtsorde aan hun laars lappen. Vertrouwen staat aan de basis van de rechtsorde. Vertrouwen is

wederkerig, dus een overheid krijgt makke-
het vertrouwen wanneer zij de burger ook het vertrouwen geeft.
Minder regels en minder bureaucratie
dragen daar sterk aan bij. De overheid heeft wat BBB betreft hier
een kwetsbare voorbeeldfunctie, een
overheid die zich niet aan haar eigen regels houdt en onvoldoende
transparant is over haar (voorgenomen)
handelen verliest het vertrouwen snel. De grote dossiers van de
afgelopen jaren vragen van de overheid
de komende jaren inspanningen om het vertrouwen te herstellen.
Inmiddels kent Nederland zoveel wetten en regels dat het land aan
het vastlopen is. De beroepsbevolking
is niet groot genoeg om deze allemaal na te leven en te handhaven.
En inmiddels werken steeds meer
mensen aan de controle van het primaire proces terwijl daar
onvoldoende mensen in werken. Het uitgangspunt dat de burger de wet
behoort te kennen, is zo langzamerhand ridicuul geworden. Rechters
kunnen
de hoeveelheid zaken niet meer aan. Er moet rigoureuus geschrapt gaan
worden in de wetten en regels
waarbij de desbetreffende minister uiteindelijk een knoop doorhakt
wanneer een beroepsgroep er zelf
niet uit komt. De afgelopen jaren is gebleken dat dit noodzakelijk
is.
De veiligheidsdiensten en de politie hebben het unieke mandaat in de
rechtsstaat op te sporen en te
handhaven. BBB vindt dat er meer geïnvesteerd kan worden om deze
politie en veiligheidsdiensten dichter
bij de burger brengen. Dat vraagt meer regionale inzet. De
maatschappij is de laatste jaren verhard en
waar de geüniformeerde diensten de burger beschermen, mag de
rechtsorde de geüniformeerde dienst
beter beschermen. Deze bescherming moet een wettelijk kader hebben,
maar ook op het persoonlijke
vlak verdienen uniformdiensten meer aandacht en steun.
De brandweer is een belangrijk onderdeel van de
veiligheidsorganisatie en deze is als samenleving alleen
betaalbaar wanneer we de inzet van vrijwilligers mogelijk maken.
Door de energietransitie hebben we in
Nederland te maken met meer elektra, accu's en de opkomst van
waterstof. De rol van de brandweer
wordt dus belangrijker, zowel bij het voorbereiden van bouwplannen
als bij het bestrijden van calamiteiten.
Zeker in de dorpen en regio's vervullen veel brandweerkorpsen naast
een veiligheidsfunctie, ook een sociale
functie voor hun gemeenschap. Deze maatschappelijke betrokkenheid
willen we versterken.
Onze samenleving wordt in toenemende mate ondermijnd vanuit de
drugscriminaliteit. Het onvoldoende
bestrijden van harddruggebruik in de steden leidt tot criminele
drugnetwerken op het platteland. We staan
voor een harde aanpak van georganiseerde (drugs)criminaliteit om
onze samenleving veiliger te maken
en criminele netwerken te bestrijden. Het risico op ondermijning, de

onderwereld die de bovenwereld overneemt, rechtvaardigt forse ingrepen. Nederland zal geen narcostaat worden.

IEDERE WIJK EN DORP

88

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Strafmaat is een belangrijk instrument in de afschrikking van criminaliteit enerzijds en anderzijds een instrument om de samenleving te beschermen tegen individuen die het met de wet en het recht niet te nauw nemen. Ook vanuit een rechtsgevoel en rechtvaardigheid heeft de burger een visie op strafmaat.

Wanneer de strafmaat te laag wordt ervaren ontstaat onverschilligheid jegens het recht en de rechtsorde.

Wat BBB betreft, scherpen we hier en daar de strafmaat aan met de intentie meer recht te doen aan maatschappelijke waarden.

Een effectief Openbaar Ministerie en een goed functionerende rechtspraak zijn essentieel voor een rechtvaardige samenleving. Een rechtvaardige en tijdige rechtspleging is van groot belang voor het vertrouwen

in de rechtsorde. Als het OM fouten maakt dan is erkenning van die fouten goed voor het vertrouwen.

De rechtsorde biedt ook zekerheid aan burgers en bedrijven in situaties van conflict. Een onpartijdige en voorspelbare rechtspraak draagt ook bij aan het vertrouwen in het economisch en maatschappelijk verkeer.

Door de toenemende juridificering in de maatschappij is de druk op de civiele rechtspraak toegenomen en daarmee de effectiviteit ervan, terwijl de kosten voor de maatschappij stegen.

BBB heeft mensenrechten hoog in het vaandel. Mensen die echt op de vlucht zijn voor oorlogen, of van

wie hun leven en/of dat van hun gezin ernstig wordt bedreigd en dat kunnen aantonen, moeten geholpen

worden. De asielcrisis belast nu echter onze samenleving aanzienlijk en we moeten via een quotum hier

paal en perk aan stellen. Statushouders die in Nederland een thuis hebben gevonden helpen we met een

vlotte integratie in onze samenleving. BBB maakt daar werk van.

POLITIE

BBB staat in voor een sterke, goed uitgeruste en toegankelijke politie die zichtbaar is in alle wijken en

dorpen van Nederland. Daarvoor is een structurele meerjarige en vooral stabiele financiering noodzakelijk om het steeds groter wordende takkenpakket te kunnen blijven uitvoeren. Zo kunnen we blijven

volhouden en de uitstroom van agenten opvangen. De politie moet dicht bij de burgers staan, optimaal

ondersteund worden en de benodigde bevoegdheden hebben om effectief op te treden tegen criminaliteit

Basisteams moeten voldoende mensen en middelen hebben om effectief te kunnen werken vanuit

politiebureaus. BBB wil meer politiebureaus zichtbaar en openen in

de regio's en meer regionaal ingezet personeel.

Bij een nieuw budgetverdeelsysteem zetten we vol in op een eerlijkere verdeling van politiesterke over Nederland, waarbij ook rekening gehouden wordt met veiligheidsuitdagingen op het platteland.

Politieagenten verdienen waardering voor hun inzet en toewijding aan de veiligheid van onze samenleving. Wij willen een eerlijke en rechtvaardige beloning voor politiepersoneel, vooral voor degenen die in de basisteams werken.

Geweld tegen politieagenten, boa's, ambulancepersoneel en brandweerlieden willen we zwaarder en dwingender straffen.

We willen zorgen voor een adequate afhandeling van posttraumatische stressstoornis-dossiers van politieagenten zonder verrekening van het toegekende smartengeld. Zij moeten de juiste ondersteuning en nazorg krijgen.

CONCEPT

Wat BBB betreft, scherpen we hier en daar de strafmaat aan met de intentie meer recht te doen aan Wat BBB betreft, scherpen we hier en daar de strafmaat aan met de intentie meer recht te doen aan Een effectief Openbaar Ministerie en een goed functionerende rechtspraak zijn essentieel voor een rechtvaardige samenleving. Een rechtvaardige en tijdige rechtspleging is van groot belang voor het vertrouwen

in de rechtsorde. Als het OM fouten maakt dan is erkenning van die fouten goed voor het vertrouwen.

De rechtsorde biedt ook zekerheid aan burgers en bedrijven in situaties van conflict. Een onpartijdige en voorspelbare rechtspraak draagt ook bij aan het vertrouwen in het economisch en maatschappelijk verkeer.

Door de toenemende juridificering in de maatschappij is de druk op de civiele rechtspraak toegenomen en daarmee de effectiviteit ervan, terwijl de kosten voor de maatschappij stegen.

BBB heeft mensenrechten hoog in het vaandel. Mensen die echt op de vlucht zijn voor oorlogen, of van wie hun leven en/of dat van hun gezin ernstig wordt bedreigd en dat kunnen aantonen, moeten geholpen worden. De asielcrisis belast nu echter onze samenleving aanzienlijk en we moeten via een quotum hier paal en perk aan stellen. Statushouders die in Nederland een thuis hebben gevonden helpen we met een vlotte integratie in onze samenleving. BBB maakt daar werk van.

BBB staat in voor een sterke, goed uitgeruste en toegankelijke politie die zichtbaar is in alle wijken en dorpen van Nederland. Daarvoor is een structurele meerjarige en vooral stabiele financiering noodzakelijk om het steeds groter wordende takkenpakket te kunnen blijven uitvoeren. Zo kunnen we blijven volhouden en de uitstroom van agenten opvangen. De politie moet dicht bij de burgers staan, optimaal ondersteund worden en de benodigde bevoegdheden hebben om effectief

op te treden tegen crimina-

Basisteams moeten voldoende mensen en middelen hebben om effectief te kunnen werken vanuit

politiebureaus. BBB wil meer politiebureaus zichtbaar en openen in de regio's en meer regionaal ingezet

Bij een nieuw budgetverdeelsysteem zetten we vol in op een eerlijkere verdeling van politiesterke over

Nederland, waarbij ook rekening gehouden wordt met veiligheidsuitdagingen op het platteland.

Politieagenten verdienen waardering voor hun inzet en toewijding aan de veiligheid van onze samenleving. Wij willen een eerlijke en rechtvaardige beloning voor politiepersoneel, vooral voor degenen die in de basisteams werken.

Geweld tegen politieagenten, boa's, ambulancepersoneel en brandweerlieden willen we zwaarder en dwingender straffen.

We willen zorgen voor een adequate afhandeling van posttraumatische stressstoornis-dossiers van

politieagenten zonder verrekening van het toegekende smartengeld.

Zij moeten de juiste ondersteuning

Strafmaat is een belangrijk instrument in de afschrikking van criminaliteit enerzijds en anderzijds een

instrument om de samenleving te beschermen tegen individuen die het met de wet en het recht niet te

nauw nemen. Ook vanuit een rechtsgevoel en rechtvaardigheid heeft de burger een visie op strafmaat.

Wanneer de strafmaat te laag wordt ervaren ontstaat

onverschilligheid jegens het recht en de rechtsorde.

Wat BBB betreft, scherpen we hier en daar de strafmaat aan met de intentie meer recht te doen aan

Een effectief Openbaar Ministerie en een goed functionerende rechtspraak zijn essentieel voor een rechtvaardige samenleving. Een rechtvaardige en tijdige rechtspleging is van groot belang voor het vertrouwen

in de rechtsorde. Als het OM fouten maakt dan is erkenning van die fouten goed voor het vertrouwen.

De rechtsorde biedt ook zekerheid aan burgers en bedrijven in situaties van conflict. Een onpartijdige en

voorspelbare rechtspraak draagt ook bij aan het vertrouwen in het economisch en maatschappelijk verkeer.

Door de toenemende juridificering in de maatschappij is de druk op de civiele rechtspraak toegenomen

en daarmee de effectiviteit ervan, terwijl de kosten voor de maatschappij stegen.

BBB heeft mensenrechten hoog in het vaandel. Mensen die echt op de vlucht zijn voor oorlogen, of van

wie hun leven en/of dat van hun gezin ernstig wordt bedreigd en dat kunnen aantonen, moeten geholpen

worden. De asielcrisis belast nu echter onze samenleving aanzienlijk en we moeten via een quotum hier

paal en perk aan stellen. Statushouders die in Nederland een thuis hebben gevonden helpen we met een

vlotte integratie in onze samenleving. BBB maakt daar werk van.

BBB staat in voor een sterke, goed uitgeruste en toegankelijke

politie die zichtbaar is in alle wijken en dorpen van Nederland. Daarvoor is een structurele meerjarige en vooral stabiele financiering noodzakelijk om het steeds groter wordende takkenpakket te kunnen blijven uitvoeren. Zo kunnen we blijven volhouden en de uitstroom van agenten opvangen. De politie moet dicht bij de burgers staan, optimaal ondersteund worden en de benodigde bevoegdheden hebben om effectief op te treden tegen crimina-

Basisteams moeten voldoende mensen en middelen hebben om effectief te kunnen werken vanuit politiebureaus. BBB wil meer politiebureaus zichtbaar en openen in de regio's en meer regionaal ingezet personeel.

Bij een nieuw budgetverdeelsysteem zetten we vol in op een eerlijkere verdeling van politiesterkte over Nederland, waarbij ook rekening gehouden wordt met veiligheidsuitdagingen op het platteland.

Politieagenten verdienen waardering voor hun inzet en toewijding aan de veiligheid van onze samenleving. Wij willen een eerlijke en rechtvaardige beloning voor politiepersoneel, vooral voor degenen

Geweld tegen politieagenten, boa's, ambulancepersoneel en brandweerlieden willen we zwaarder en dwingender straffen.

We willen zorgen voor een adequate afhandeling van posttraumatische stressstoornis-dossiers van politieagenten zonder verrekening van het toegekende smartengeld. Zij moeten de juiste ondersteuning en nazorg krijgen.

89

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

Overheveling van de verwarde personen-problematiek naar de juiste instanties. De problematiek rond verwarde personen hoort niet primair bij de politie, maar bij de GGZ en het ministerie van VWS.

In haar uitstraling verwachten we van de geüniformeerde diensten een neutrale opstelling, dat betekent dat er geen ruimte is voor zichtbare uitingen van politieke of religieuze overtuiging.

Selectie op kwaliteiten en geschiktheid in plaats van diversiteit quota. We willen diversiteit quota afschaffen bij de werving van nieuwe politiekrachten en selectie laten plaatsvinden op basis van kwaliteiten en geschiktheid.

BRANDWEER

Brandweerkazernes en bijbehorend materieel verdwijnen uit de regio. Hierdoor nemen aanrijtijden toe en lopen personeelsaantallen achteruit. We willen, net als bij de politie, een stop op het sluiten van brandweerkazernes.

De beroepsbrandweer en vrijwillige brandweer zijn mensen die thuishoren in het werkveld. We waken voor nog meer bureaucratie en regelgeving.

We willen ons hard maken voor het behoud van een slagvaardige

vrijwillige brandweer. BBB wil dat de vrijwillige brandweer zijn pier (uitrusting) thuis behoudt of dat deze wordt gestationeerd op een kazerne. We zetten ons dus in voor het kazerner en het consigner van de vrijwillige brandweer. We willen niet dat dit door wetgeving onmogelijk wordt gemaakt.

We stoppen ook met het bezuinigen op de vrijwillige brandweer. De vrijwillige brandweer bestaat (vaak) uit jonge gemotiveerde mensen die zich willen inzetten voor de veiligheid van Nederland. Dit moeten wij behouden.

Door de energietransitie hebben we in Nederland te maken met meer elektra, accu's, zonnepanelen en de opkomst van waterstof. Bij het voorbereiden van bouwplannen gaan we hier rekening mee houden en betrekken we actief de brandweer en luisteren we naar hen.

HARDE AANPAK GEORGANISEERDE (DRUGS)CRIMINALITEIT:

Er komt anti-maffia wetgeving waarbij we de mogelijkheden om crimineel vermogen van families van criminelen af te pakken, uitbreiden. We roepen voor beroepscriminelen een apart gevangenisregime in het leven met als doel criminelen te verhinderen vanuit gevangenissen de aansturing van hun activiteiten te continueren.

We halen barrières in privacywetgeving weg voor informatie-uitwisseling voor die zaken die gerelateerd zijn aan zware criminaliteit en beperken het gebruik van communicatiemiddelen van gedetineerden.

We verbeteren en versterken de inzet van kroongetuigen als opsporingsmiddel.

We zetten in op vroegsignalering en preventieprogramma's. Programma's die er al zijn moeten worden uitgebreid. Succesvolle lokale initiatieven moeten daarin versneld landelijk worden uitgerold.

Dreigingen vanuit georganiseerde ondermijnende criminaliteit, terrorisme en andere actoren zullen voorlopig niet ophouden, daarom willen we het Stelsel Bewaken en Beveiligen structureel organiseren en financieren.

We intensiveren de samenwerking met Noord- en Zuid-Amerikaanse veiligheidsdiensten om internationale drugsroutes tussen onze landen te ontmantelen en hard aan te pakken. CONCEPT

Selectie op kwaliteiten en geschiktheid in plaats van diversiteit quota. We willen diversiteit quota afschaffen bij de werving van nieuwe politiekrachten en selectie laten plaatsvinden op basis van kwaliteiten

Brandweerkazernes en bijbehorend materieel verdwijnen uit de regio. Hierdoor nemen aanrijtijden toe en lopen personeelsaantallen achteruit. We willen, net als bij de politie, een stop op het sluiten van

De beroepsbrandweer en vrijwillige brandweer zijn mensen die thuishoren in het werkveld. We waken

We willen ons hard maken voor het behoud van een slagvaardige vrijwillige brandweer. BBB wil dat de

vrijwillige brandweer zijn pier (uitrusting) thuis behoudt of dat deze wordt gestationeerd op een kazerne.

We zetten ons dus in voor het kazerner en het consigner van de vrijwillige brandweer. We willen niet dat dit door wetgeving onmogelijk wordt gemaakt.

We stoppen ook met het bezuinigen op de vrijwillige brandweer. De vrijwillige brandweer bestaat (vaak) uit jonge gemotiveerde mensen die zich willen inzetten voor de veiligheid van Nederland. Dit

Door de energietransitie hebben we in Nederland te maken met meer elektra, accu's, zonnepanelen en de opkomst van waterstof. Bij het voorbereiden van bouwplannen gaan we hier rekening mee houden en betrekken we actief de brandweer en luisteren we naar hen.

HARDE AANPAK GEORGANISEERDE (DRUGS)CRIMINALITEIT:

Er komt anti-maffia wetgeving waarbij we de mogelijkheden om crimineel vermogen van families van criminelen af te pakken, uitbreiden.

We roepen voor beroepscriminelen een apart gevangenisregime in het leven met als doel criminelen verhinderen vanuit gevangnissen de aansturing van hun activiteiten te continueren.

We halen barrières in privacywetgeving weg voor informatie-uitwisseling voor die zaken die gerelateerd zijn aan zware criminaliteit en beperken het gebruik van communicatiemiddelen van gedetineerden.

We verbeteren en versterken de inzet van kroongetuigen als opsporingsmiddel.

We zetten in op vroegsignalering en preventieprogramma's. Programma's die er al zijn moeten worden uitgebreid. Succesvolle lokale initiatieven moeten daarin versneld landelijk worden uitgerold.

Dreigingen vanuit georganiseerde ondermijnende criminaliteit, terrorisme en andere actoren zullen voorlopig niet ophouden, daarom willen we het Stelsel Bewaken en Beveiligen structureel organiseren en financieren.

We intensiveren de samenwerking met Noord- en Zuid-Amerikaanse veiligheidsdiensten om internationale drugsroutes tussen onze landen te ontmantelen en hard aan te pakken.

Overheveling van de verwarde personen-problematiek naar de juiste instanties. De problematiek rond verwarde personen hoort niet primair bij de politie, maar bij de GGZ en het ministerie van VWS.

In haar uitstraling verwachten we van de geüniformeerde diensten een neutrale opstelling, dat betekent dat er geen ruimte is voor zichtbare uitingen van politieke of religieuze overtuiging.

Selectie op kwaliteiten en geschiktheid in plaats van diversiteit quota. We willen diversiteit quota afschaffen bij de werving van nieuwe politiekrachten en selectie laten plaatsvinden op basis van kwaliteiten

Brandweerkazernes en bijbehorend materieel verdwijnen uit de regio. Hierdoor nemen aanrijtijden toe

en lopen personeelsaantallen achteruit. We willen, net als bij de politie, een stop op het sluiten van

De beroepsbrandweer en vrijwillige brandweer zijn mensen die thuishoren in het werkveld. We waken voor nog meer bureaucratie en regelgeving.

We willen ons hard maken voor het behoud van een slagvaardige vrijwillige brandweer. BBB wil dat de vrijwillige brandweer zijn pier (uitrusting) thuis behoudt of dat deze wordt gestationeerd op een kazerne.

We zetten ons dus in voor het kazerner en het consigner van de vrijwillige brandweer. We willen niet dat dit door wetgeving onmogelijk wordt gemaakt.

We stoppen ook met het bezuinigen op de vrijwillige brandweer. De vrijwillige brandweer bestaat (vaak) uit jonge gemotiveerde mensen die zich willen inzetten voor de veiligheid van Nederland. Dit moeten wij behouden.

Door de energietransitie hebben we in Nederland te maken met meer elektra, accu's, zonnepanelen en de opkomst van waterstof. Bij het voorbereiden van bouwplannen gaan we hier rekening mee houden en betrekken we actief de brandweer en luisteren we naar hen.

HARDE AANPAK GEORGANISEERDE (DRUGS)CRIMINALITEIT:

Er komt anti-maffia wetgeving waarbij we de mogelijkheden om crimineel vermogen van families van criminelen af te pakken, uitbreiden.

We roepen voor beroeps-criminelen een apart gevangenisregime in het leven met als doel criminelen verhinderen vanuit gevangnissen de aansturing van hun activiteiten te continueren.

We halen barrières in privacywetgeving weg voor informatie-uitwisseling voor die zaken die gerelateerd zijn aan zware criminaliteit en beperken het gebruik van communicatiemiddelen van gedetineerden.

We verbeteren en versterken de inzet van kroongetuigen als opsporingsmiddel.

We zetten in op vroegsignalering en preventieprogramma's. Programma's die er al zijn moeten worden uitgebreid. Succesvolle lokale initiatieven moeten daarin versneld landelijk worden uitgerold.

Dreigingen vanuit georganiseerde ondermijnende criminaliteit, terrorisme en andere actoren zullen voorlopig niet ophouden, daarom willen we het Stelsel Bewaken en Beveiligen structureel organiseren en financieren.

We intensiveren de samenwerking met Noord- en Zuid-Amerikaanse veiligheidsdiensten om internationale drugsroutes tussen onze landen te ontmantelen en hard aan te pakken.

90

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Om drugs-criminaliteit tegen te gaan mogen we niet dogmatisch kijken naar ons drugsbeleid. We willen normalisatie van zowel soft als harddrugs tegengaan, maar de situatie waarin wietverkoop gedoogd

wordt terwijl productie verboden is speelt criminelen in de kaart. Voor stappen overwogen worden richting legalisatie van wiet, wacht BBB eerst de resultaten af van het 'experiment gesloten coffeeshopketen'. Het einddoel moet zijn om drugsbendes hun verdienmodel te ontnemen en verslaving te voorkomen. Legalisatie kan alleen in Europees verband en ruim voldoende politiecapaciteit is een belangrijke basisvoorwaarde, voordat we stappen zetten. De mogelijke baten voor de overheidsfinanciën die hieruit voortkomen moeten altijd ingezet worden om georganiseerde criminaliteit te bestrijden.

STRAF EN STRAFMAAT

Om geweldsmisdrijven te verminderen, steunen we regionale verboden op het bezit van messen in de openbare ruimte. Beleid en uitvoering laten we aan de veiligheidsdriehoek van gemeenten. Die krijgen hiervoor ook meer mogelijkheden voor preventief fouilleren.

Voor ernstige gewelds- en zedenmisdrijven, terroristische misdrijven en georganiseerde (drugs)criminaliteit willen we minimumstraffen invoeren om rechtvaardige en consistente straffen te waarborgen.

We willen een 'driemaal is scheepsrecht'-principe invoeren, waarbij iemand die drie keer is veroordeeld voor een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf, waarop een straf hoger dan 4 jaar staat, een levenslange gevangenisstraf krijgt.

BBB wil taakstraffen afschaffen bij zware gewelds- en zedenmisdrijven. Bij zedenmisdrijven worden veroordeelden verplicht om mee te werken aan tbs-behandeling.

RECHTSPRAAK EN OPENBAAR MINISTERIE:

We willen de grote personeelstekorten bij het Openbaar Ministerie aanpakken door al bij rechtenstudies studenten enthousiast te maken voor een carrière bij het OM. Het doel: kleine zaken bij de politierechter afronden binnen 3 maanden na aanhouding van de verdachte, grote zaken bij 3 rechters binnen 6 maanden.

We investeren in de effectiviteit van de plukze wetgeving. Het invorderen van crimineel vermogen is een effectief middel om de aantrekkelijkheid en financierbaarheid van criminaliteit in te dammen.

De toegang tot rechtspraak in het Fries blijft gewaarborgd. Alle andere rechtspraak moet in duidelijk en volgbaar Nederlands plaatsvinden.

BBB staat voor degelijke financiering van de sociale advocatuur.

Het Juridisch Loket krijgt een onafhankelijke positie die wettelijk wordt vastgelegd. Hiermee kan het Juridisch Loket zich doorontwikkelen tot een juridische dienstverlener voor iedereen.

Het primaat van de weging van belangen in kader van politieke besluitvorming ligt bij de volksvertegenwoordiging. Het aanvechten van democratisch genomen besluiten bij de rechter door activisten schaadt het vertrouwen in de democratie en de effectiviteit van beleid. We wijzigen artikel 3:305a

BW om te waarborgen dat alleen direct belanghebbenden kunnen procederen tegen een besluit bij de

rechter. BBB is ook zeer terughoudend met het opnemen van exacte doelen en deadlines in de wet. CONCEPT shopketen'. Het einddoel moet zijn om drugsbendes hun verdienmodel te ontnemen en verslaving te voorkomen. Legalisatie kan alleen in Europees verband en ruim voldoende politiecapaciteit is een belangrijke basisvoorwaarde, voordat we stappen zetten. De mogelijke baten voor de overheidsfinanciën die hieruit voortkomen moeten altijd ingezet worden om georganiseerde criminaliteit te bestrijden.

Om geweldsmisdrijven te verminderen, steunen we regionale verboden op het bezit van messen in de openbare ruimte. Beleid en uitvoering laten we aan de veiligheidsdriehoek van gemeenten. Die krijgen hiervoor ook meer mogelijkheden voor preventief fouilleren.

Voor ernstige gewelds- en zedenmisdrijven, terroristische misdrijven en georganiseerde (drugs)criminaliteit willen we minimumstraffen invoeren om rechtvaardige en consistente straffen te waarborgen.

We willen een 'driemaal is scheepsrecht'-principe invoeren, waarbij iemand die drie keer is veroordeeld voor een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf, waarop een straf hoger dan 4 jaar staat, een levens- BBB wil taakstraffen afschaffen bij zware gewelds- en zedenmisdrijven. Bij zedenmisdrijven worden veroordeelden verplicht om mee te werken aan tbs-behandeling.

RECHTSPRAAK EN OPENBAAR MINISTERIE:

We willen de grote personeelstekorten bij het Openbaar Ministerie aanpakken door al bij rechtenstudies studenten enthousiast te maken voor een carrière bij het OM. Het doel: kleine zaken bij de politierechter afronden binnen 3 maanden na aanhouding van de verdachte, grote zaken bij 3 rechters binnen

We investeren in de effectiviteit van de plukze wetgeving. Het invorderen van crimineel vermogen is een effectief middel om de aantrekkelijkheid en financierbaarheid van criminaliteit in te dammen.

De toegang tot rechtspraak in het Fries blijft gewaarborgd. Alle andere rechtspraak moet in duidelijk en volgbaar Nederlands plaatsvinden.

BBB staat voor degelijke financiering van de sociale advocatuur.

Het Juridisch Loket krijgt een onafhankelijke positie die wettelijk wordt vastgelegd. Hiermee kan het Juridisch Loket zich doorontwikkelen tot een juridische dienstverlener voor iedereen.

Het primaat van de weging van belangen in kader van politieke besluitvorming ligt bij de volksvertegenwoordiging. Het aanvechten van democratisch genomen besluiten bij de rechter door activisten schaadt het vertrouwen in de democratie en de effectiviteit van beleid. We wijzigen artikel 3:305a

BW om te waarborgen dat alleen direct belanghebbenden kunnen procederen tegen een besluit bij de

rechter. BBB is ook zeer terughoudend met het opnemen van exacte doelen en deadlines in de wet.

Om drugscriminaliteit tegen te gaan mogen we niet dogmatisch kijken naar ons drugsbeleid. We willen

normalisatie van zowel soft als harddrugs tegengaan, maar de situatie waarin wietverkoop gedoogd wordt terwijl productie verboden is speelt criminelen in de kaart. Voor stappen overwogen worden richting legalisatie van wiet, wacht BBB eerst de resultaten af van het 'experiment gesloten coffeeshopketen'. Het einddoel moet zijn om drugsbendes hun verdienmodel te ontnemen en verslaving te voorkomen. Legalisatie kan alleen in Europees verband en ruim voldoende politiecapaciteit is een belangrijke basisvoorwaarde, voordat we stappen zetten. De mogelijke baten voor de overheidsfinanciën die hieruit voortkomen moeten altijd ingezet worden om georganiseerde criminaliteit te bestrijden.

Om geweldsmisdrijven te verminderen, steunen we regionale verboden op het bezit van messen in de openbare ruimte. Beleid en uitvoering laten we aan de veiligheidsdriehoek van gemeenten. Die krijgen hiervoor ook meer mogelijkheden voor preventief fouilleren.

Voor ernstige gewelds- en zedenmisdrijven, terroristische misdrijven en georganiseerde (drugs)criminaliteit willen we minimumstraffen invoeren om rechtvaardige en consistente straffen te waarborgen.

We willen een 'driemaal is scheepsrecht'-principe invoeren, waarbij iemand die drie keer is veroordeeld voor een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf, waarop een straf hoger dan 4 jaar staat, een levenslange gevangenisstraf krijgt.

BBB wil taakstraffen afschaffen bij zware gewelds- en zedenmisdrijven. Bij zedenmisdrijven worden veroordeelden verplicht om mee te werken aan tbs-behandeling.

RECHTSPRAAK EN OPENBAAR MINISTERIE:

We willen de grote personeelstekorten bij het Openbaar Ministerie aanpakken door al bij rechtenstudies studenten enthousiast te maken voor een carrière bij het OM. Het doel: kleine zaken bij de politierechter afronden binnen 3 maanden na aanhouding van de verdachte, grote zaken bij 3 rechters binnen 6 maanden.

We investeren in de effectiviteit van de plukze wetgeving. Het invorderen van crimineel vermogen is een effectief middel om de aantrekkelijkheid en financierbaarheid van criminaliteit in te dammen.

De toegang tot rechtspraak in het Fries blijft gewaarborgd. Alle andere rechtspraak moet in duidelijk en volgbaar Nederlands plaatsvinden.

BBB staat voor degelijke financiering van de sociale advocatuur.

Het Juridisch Loket krijgt een onafhankelijke positie die wettelijk wordt vastgelegd. Hiermee kan het Juridisch Loket zich doorontwikkelen tot een juridische dienstverlener voor iedereen.

Het primaat van de weging van belangen in kader van politieke besluitvorming ligt bij de volksvertegenwoordiging. Het aanvechten van democratisch genomen besluiten bij de rechter door activisten schaadt het vertrouwen in de democratie en de effectiviteit van beleid. We wijzigen artikel 3:305a

BW om te waarborgen dat alleen direct belanghebbenden kunnen

procederen tegen een besluit bij de rechter. BBB is ook zeer terughoudend met het opnemen van exacte doelen en deadlines in de wet.

91

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

BESTRIJDING VAN ANTISEMITISME

In Nederland is discriminatie al verboden. Dit verbod moet echter beter nageleefd worden, met nadrukkelijke aandacht voor het helaas weer toenemende antisemitisme.

BBB bestrijdt alle vormen van antisemitisme. We gebruiken de definitie van antisemitisme die eind 2018 door de Tweede Kamer is aangenomen. Wij hanteren hierbij de IHRA-definitie; “Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden, die tot uiting kan komen als haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht op Joodse of niet-Joodse individuen en/of hun eigendommen, en op Joodse gemeenschapsinstellingen en religieuze faciliteiten.”

Het is belangrijk dat de overheid erkent dat antisemitische sentimenten in de Nederlandse samenleving groeien. BBB ziet dit op vier plekken: aan extremistische randen van de Islamitische gemeenschap, onder aanhangers van complottheorieën, in online omgevingen waar extreem-rechtse jongeren samenkomen en via linkse sociale media waar legitime kritiek op de staat Israël kan omslaan in antisemitisme.

Onderwijs over de Tweede Wereldoorlog en de vervolging van Joden is belangrijk voor Nederland om antisemitisme te bestrijden. Kinderen moeten ook begrijpen dat Joden deel uitmaken van de Nederlandse samenleving en dat het Jodendom niet alleen iets uit het verleden is. Wij steunen het werk van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding en zorgen voor voldoende financiering.

Organisaties die zich schuldig maken aan antisemitisme zijn daarentegen geen gesprekspartner voor de overheid of decentrale overheden. CONCEPT 2018 door de Tweede Kamer is aangenomen. Wij hanteren hierbij de IHRA-definitie; “Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden, die tot uiting kan komen als haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht op Joodse of niet-Joodse individuen en/of hun eigendommen, en op Joodse gemeenschapsinstellingen en religieuze faciliteiten.”

Het is belangrijk dat de overheid erkent dat antisemitische sentimenten in de Nederlandse samenleving groeien. BBB ziet dit op vier plekken: aan extremistische randen van de Islamitische gemeenschap, onder aanhangers van complottheorieën, in online omgevingen waar extreem-rechtse jongeren samenkomen en via linkse sociale media waar legitime kritiek op de staat Israël kan omslaan in antisemitisme.

Onderwijs over de Tweede Wereldoorlog en de vervolging van Joden is belangrijk voor Nederland om antisemitisme te bestrijden. Kinderen moeten ook begrijpen dat Joden deel uitmaken van de Nederlandse samenleving en dat het

Jodendom niet alleen iets uit het verleden is.

Wij steunen het werk van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding en zorgen voor voldoende

Organisaties die zich schuldig maken aan antisemitisme zijn daarentegen geen gesprekspartner voor

In Nederland is discriminatie al verboden. Dit verbod moet echter beter nageleefd worden, met nadrukke-

aandacht voor het helaas weer toenemende antisemitisme.

BBB bestrijdt alle vormen van antisemitisme. We gebruiken de definitie van antisemitisme die eind

2018 door de Tweede Kamer is aangenomen. Wij hanteren hierbij de IHRA-definitie; "Antisemitisme

is een bepaalde perceptie van Joden, die tot uiting kan komen als haat jegens Joden. Retorische en

fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht op Joodse of niet-Joodse individuen en/of hun eigendommen, en op Joodse gemeenschapsinstellingen en religieuze faciliteiten."

Het is belangrijk dat de overheid erkent dat antisemitische sentimenten in de Nederlandse samenleving

groeien. BBB ziet dit op vier plekken: aan extremistische randen van de Islamitische gemeenschap,

onder aanhangers van complottheorieën, in online omgevingen waar extreem-rechtse jongeren samenkomen en via linkse sociale media waar

legitime kritiek op de staat Israël kan omslaan in antisemitisme.

Onderwijs over de Tweede Wereldoorlog en de vervolging van Joden is belangrijk voor Nederland

om antisemitisme te bestrijden. Kinderen moeten ook begrijpen dat Joden deel uitmaken van de Nederlandse samenleving en dat het

Jodendom niet alleen iets uit het verleden is.

Wij steunen het werk van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding en zorgen voor voldoende

Organisaties die zich schuldig maken aan antisemitisme zijn daarentegen geen gesprekspartner voor

de overheid of decentrale overheden.

92

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Hoofdstuk 8b

Asiel en Migratie

CONCEPT

Asiel en Migratie

93

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027 VERSIE: 16.12.2022

ASIEL EN MIGRATIE

EERLIJK EN DRAAGBAAR

Al decennialang wordt geprobeerd de enorme instromen onder controle te krijgen. Telkens mislukte dit.

Aan de lopende band worden er migratierecords gebroken en in Ter Apel sliepen mensen buiten. In meerdere

dorpen van ons land werden mensen geterroriseerd door

overlastgevende veilige landers. BBB heeft dit

anders voor ogen. BBB wil de asielinstroom drastisch beperken, de huizen weer eerlijk verdelen en de

asielprocedures aan de buitengrenzen van de EU laten doorlopen. Hier gaan we ook hard met onze vuist

voor op tafel slaan bij de EU.

Een Europese aanmeldbalie voor verzoek tot asiel voorkomt mensenhandel. De EU kan ook aanmeldcentra in de regio inrichten zodat asielzoekers daar terecht kunnen en de procedure daar ook wordt afgehandeld, zoals bijvoorbeeld in Tanzania, Malawi, Namibië of Senegal. Nu trekken asielzoekers door de Sahara en blijft het verdienmodel van de mensenhandelaren intact. Asiel is alleen mogelijk voor mensen die op basis van de gronden van de Conventie van Genève (vervolgung politieke en religieuze redenen) hiervoor in aanmerking komen. Niet wegens armoede, ontheemding etc., want daarvoor is opvang in de regio bedoeld.

De demografische druk vanuit Afrika blijft toenemen. De bevolking kent nu 1,2 miljard mensen en dit wordt naar verwachting 2,4 miljard in 2050 en ruim 4 miljard in 2100. Dat vereist dus een Afrika-beleid! De noodzakelijke schakel hierin is voedselzekerheid. Dat is alleen te bereiken met een intensievere landbouw en veeteelt dan nu het geval is. Nigeria heeft nu ruim 200 miljoen inwoners. Dat gaat naar 600 miljoen in 2100. Met extensief geiten houden kom je er niet. Dat vraagt om een technologisch intensievere aanpak. Hiervoor hebben we kennis in huis om Afrikaanse landen te helpen. Dit komt in ons hoofdstuk Buitenland duidelijk aan de orde.

MAATREGELEN IN NEDERLAND

Asielzoekers die geen enkel recht hebben op verblijf in Nederland moeten zo snel mogelijk terug naar het land van herkomst. BBB maakt zich sterk voor goede relaties met de landen waar deze staatsburgers naar terug moeten. Daar waar landen echt niet meewerken, zijn financiële consequenties ook aan de orde.

Voor iedereen die wel recht heeft op verblijf in Nederland gaan we echt eerlijk spreiden. In heel Nederland gaan we per inwonersaantal evenveel mensen opvangen. Nu zien we dat de Noordelijke provincies veel meer opnemen dan randstedelijke provincies. We stoppen dus met spreiden op basis van landoppervlak en gaan spreiden op basis van inwonersaantallen en draagvlak. Gelijke monniken, gelijke kappen, iedereen pakt zijn eerlijke verantwoordelijkheid.

Nieuwkomers in ons land krijgen geen voorrang meer op woningen. Het is niet uit te leggen dat een 30-jarige Nederlander geen huis kan krijgen, maar iemand die hier net binnenkomt direct een huis krijgt. Iedereen is gelijk en dus wacht iedereen even lang. Dit vergroot het draagvlak in Nederland en is het eerlijkst. De verplichte taakstelling voor gemeenten om aan hen toegewezen statushouders binnen 10 weken te huisvesten, schaffen we dus af. Ook alternatieve vormen van voorrang voor statushouders, zoals afspraken tussen individuele gemeenten en hun woningcorporaties, is voor BBB een

optie waar wij ons tegen zullen verzetten.

CONCEPT

Al decennialang wordt geprobeerd de enorme instromen onder controle te krijgen. Telkens mislukte dit.

Aan de lopende band worden er migratierecords gebroken en in Ter Apel sliepen mensen buiten. In meerdere dorpen van ons land werden mensen geterroriseerd door overlastgevende veilige landers. BBB heeft dit anders voor ogen. BBB wil de asielinstream drastisch beperken, de huizen weer eerlijk verdelen en de asielpcedures aan de buitengrenzen van de EU laten doorlopen. Hier gaan we ook hard met onze vuist

Een Europese aanmeldbalie voor verzoek tot asiel voorkomt

mensenhandel. De EU kan ook aanmeldcentra

in de regio inrichten zodat asielzoekers daar terecht kunnen en de procedure daar ook wordt afgehandeld,

zoals bijvoorbeeld in Tanzania, Malawi, Namibië of Senegal. Nu trekken asielzoekers door de Sahara en

Asiel is alleen mogelijk voor mensen die op basis van de gronden van de Conventie van Genève (vervolgving politieke en religieuze redenen) hiervoor in aanmerking komen. Niet wegens armoede, ontheemding etc.,

De demografische druk vanuit Afrika blijft toenemen. De bevolking kent nu 1,2 miljard mensen en dit wordt naar verwachting 2,4 miljard in 2050 en ruim 4 miljard in 2100. Dat vereist dus een Afrika-beleid! De

noodzakelijke schakel hierin is voedselzekerheid. Dat is alleen te bereiken met een intensievere landbouw

en veeteelt dan nu het geval is. Nigeria heeft nu ruim 200 miljoen inwoners. Dat gaat naar 600 miljoen in

2100. Met extensief geiten houden kom je er niet. Dat vraagt om een technologisch intensievere aanpak.

Hiervoor hebben we kennis in huis om Afrikaanse landen te helpen.

Dit komt in ons hoofdstuk Buitenland

MAATREGELEN IN NEDERLAND

Asielzoekers die geen enkel recht hebben op verblijf in Nederland moeten zo snel mogelijk terug naar

het land van herkomst. BBB maakt zich sterk voor goede relaties met de landen waar deze staatsburgers

naar terug moeten. Daar waar landen echt niet meewerken, zijn financiële consequenties ook aan de

Voor iedereen die wel recht heeft op verblijf in Nederland gaan we echt eerlijk spreiden. In heel

Neder land gaan we per inwonersaantal evenveel mensen opvangen. Nu zien we dat de Noordelijke

provincies veel meer opnemen dan randstedelijke provincies. We stoppen dus met spreiden op basis

van landoppervlak en gaan spreiden op basis van inwonersaantallen en draagvlak. Gelijke monniken,

gelijke kappen, iedereen pakt zijn eerlijke verantwoordelijkheid.

Nieuwkomers in ons land krijgen geen voorrang meer op woningen. Het is niet uit te leggen dat een

30-jarige Nederlander geen huis kan krijgen, maar iemand die hier net binnenkomt direct een huis

krijgt. Iedereen is gelijk en dus wacht iedereen even lang. Dit vergroot het draagvlak in Nederland en

EERLIJK EN DRAAGBAAR

Al decennialang wordt geprobeerd de enorme instromen onder controle te krijgen. Telkens mislukte dit.

Aan de lopende band worden er migratierecords gebroken en in Ter Apel sliepen mensen buiten. In meerdere dorpen van ons land werden mensen geterroriseerd door overlastgevend veilige landers. BBB heeft dit anders voor ogen. BBB wil de asielinstroom drastisch beperken, de huizen weer eerlijk verdelen en de asielprocedures aan de buitengrenzen van de EU laten doorlopen. Hier gaan we ook hard met onze vuist

Een Europese aanmeldbalie voor verzoek tot asiel voorkomt mensenhandel. De EU kan ook aanmeldcentra in de regio inrichten zodat asielzoekers daar terecht kunnen en de procedure daar ook wordt afgehandeld, zoals bijvoorbeeld in Tanzania, Malawi, Namibië of Senegal. Nu trekken asielzoekers door de Sahara en blijft het verdienmodel van de mensenhandelaren intact.

Asiel is alleen mogelijk voor mensen die op basis van de gronden van de Conventie van Genève (vervolging politieke en religieuze redenen) hiervoor in aanmerking komen. Niet wegens armoede, ontheemding etc., want daarvoor is opvang in de regio bedoeld.

De demografische druk vanuit Afrika blijft toenemen. De bevolking kent nu 1,2 miljard mensen en dit wordt naar verwachting 2,4 miljard in 2050 en ruim 4 miljard in 2100. Dat vereist dus een Afrika-beleid! De noodzakelijke schakel hierin is voedselzekerheid. Dat is alleen te bereiken met een intensievere landbouw en veeteelt dan nu het geval is. Nigeria heeft nu ruim 200 miljoen inwoners. Dat gaat naar 600 miljoen in 2100. Met extensief geiten houden kom je er niet. Dat vraagt om een technologisch intensievere aanpak.

Hiervoor hebben we kennis in huis om Afrikaanse landen te helpen. Dit komt in ons hoofdstuk Buitenland duidelijk aan de orde.

MAATREGELLEN IN NEDERLAND

Asielzoekers die geen enkel recht hebben op verblijf in Nederland moeten zo snel mogelijk terug naar het land van herkomst. BBB maakt zich sterk voor goede relaties met de landen waar deze staatsburgers naar terug moeten. Daar waar landen echt niet meewerken, zijn financiële consequenties ook aan de orde.

Voor iedereen die wel recht heeft op verblijf in Nederland gaan we echt eerlijk spreiden. In heel Nederland gaan we per inwonersaantal evenveel mensen opvangen. Nu zien we dat de Noordelijke provincies veel meer opnemen dan randstedelijke provincies. We stoppen dus met spreiden op basis van landoppervlak en gaan spreiden op basis van inwonersaantallen en draagvlak. Gelijke monniken,

gelijke kappen, iedereen pakt zijn eerlijke verantwoordelijkheid.

Nieuwkomers in ons land krijgen geen voorrang meer op woningen. Het is niet uit te leggen dat een 30-jarige Nederlander geen huis kan krijgen, maar iemand die hier net binnenkomt direct een huis krijgt. Iedereen is gelijk en dus wacht iedereen even lang. Dit vergroot het draagvlak in Nederland en is het eerlijkst. De verplichte taakstelling voor gemeenten om aan hen toegewezen statushouders binnen 10 weken te huisvesten, schaffen we dus af. Ook alternatieve vormen van voorrang voor statushouders, zoals afspraken tussen individuele gemeenten en hun woningcorporaties, is voor BBB een

94

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Asielzoekers moeten ook een bijdrage leveren aan ons land. Op deze manier integreert men ook beter.

Bij een arbeidsgeschikte situatie doet men na 1 jaar verblijf een opleiding, vrijwilligerswerk of heeft een verdienende baan.

Nederland geeft veel vaker een verblijfstatus af dan omliggende Europese landen. We gaan ervoor zorgen dat dit in evenwicht komt en we kijken dus waar Nederland te soepel handelt.

De landen waar asielzoekers naar terug moeten als ze in Nederland worden afgewezen werken vaak niet mee. Dit is onacceptabel. Daarom zetten we bij herhaling van het niet meewerken zware financiële druk op deze landen.

Om draagvlak te behouden is het belangrijk om te kijken wat ons land aankan. Daarom voeren we een asielquotum van 15.000 asielzoekers in. Alle asielzoekers die hoger dan dit quotum in ons land willen komen, kopen we af bij de Europese Unie onder de nieuwe migratiedeal. Dit quotum kan door de Tweede Kamer naar boven of beneden worden bijgesteld.

MAATREGELEN IN EUROPA

Zonder sterke buitengrenzen zijn de binnengrenzen niet te handhaven. Een sterke buitengrens van de Europese Unie is daarbij noodzakelijk. Om deze reden geven we Frontex (Europees agentschap dat de buitengrenzen bewaakt) meer bevoegdheden en vertienvoudigen we in manschappen.

Asielzoekers die kans willen maken op verblijf in de Europese Unie doorlopen hun asielprocedure aan de buitengrenzen. Als hier blijkt dat men een redelijke kans op een asielstatus heeft, wordt deze doorgestuurd naar een nader te bepalen Europees land. Om het terugsturen van asielzoekers zonder recht op asiel mogelijk te maken moet het verbindingscriterium worden aangepast of beëindigd.

De Dublinverordening wordt strikt nageleefd. Deze stelt dat asielzoekers asiel moeten aanvragen in het eerste Europese land waar ze aankomen. Nu zien we dat landen aan de buitengrenzen deze verordening niet naleven, omdat het hen niet goed uitkomt. Strikte naleving is noodzakelijk om goed

samen te kunnen werken.

We zetten alle middelen in om te kijken waar een asielzoeker vandaan komt. Daarbij maken we het voor de Nederlandse diensten mogelijk om dit uit de telefoongeschiedenis af te leiden. Op deze manier kunnen we echt vaststellen of de asielzoeker de waarheid spreekt of een economische vluchteling is.

Het vluchtelingenverdrag stamt uit 1951. Deze is zeer gedateerd en nooit bedoeld voor de enorme aantallen zoals we die nu kennen. Daarom zet Nederland zich in om deze te vernieuwen of anders op te zeggen. Bij het openen van Europese verdragen bedingt Nederland een opt-out op het gebied van migratie en natuurbeleid. CONCEPT zorgen dat dit in evenwicht komt en we kijken dus waar Nederland te soepel handelt.

De landen waar asielzoekers naar terug moeten als ze in Nederland worden afgewezen werken vaak niet mee. Dit is onacceptabel. Daarom zetten we bij herhaling van het niet meewerken zware financiële druk

Om draagvlak te behouden is het belangrijk om te kijken wat ons land aankan. Daarom voeren we een asielquotum van 15.000 asielzoekers in. Alle asielzoekers die hoger dan dit quotum in ons land willen komen, kopen we af bij de Europese Unie onder de nieuwe migratiedeal. Dit quotum kan door de Tweede Kamer naar boven of beneden worden bijgesteld.

Zonder sterke buitengrenzen zijn de binnengrenzen niet te handhaven. Een sterke buitengrens van de Europese Unie is daarbij noodzakelijk. Om deze reden geven we Frontex (Europees agentschap dat de buitengrenzen bewaakt) meer bevoegdheden en vertienvoudigen we in manschappen.

Asielzoekers die kans willen maken op verblijf in de Europese Unie doorlopen hun asielprocedure aan de buitengrenzen. Als hier blijkt dat men een redelijke kans op een asielstatus heeft, wordt deze doorgestuurd naar een nader te bepalen Europees land. Om het terugsturen van asielzoekers zonder recht op asiel mogelijk te maken moet het verbindingscriterium worden aangepast of beëindigd.

De Dublinverordening wordt strikt nageleefd. Deze stelt dat asielzoekers asiel moeten aanvragen in het eerste Europese land waar ze aankomen. Nu zien we dat landen aan de buitengrenzen deze verordening niet naleven, omdat het hen niet goed uitkomt. Strikte naleving is noodzakelijk om goed

We zetten alle middelen in om te kijken waar een asielzoeker vandaan komt. Daarbij maken we het voor de Nederlandse diensten mogelijk om dit uit de telefoongeschiedenis af te leiden. Op deze manier voor de Nederlandse diensten mogelijk om dit uit de telefoongeschiedenis af te leiden. Op deze manier kunnen we echt vaststellen of de asielzoeker de waarheid spreekt of een economische vluchteling is.

Het vluchtelingenverdrag stamt uit 1951. Deze is zeer gedateerd en

nooit bedoeld voor de enorme aantallen zoals we die nu kennen. Daarom zet Nederland zich in om deze te vernieuwen of anders op te zeggen. Bij het openen van Europese verdragen bedingt Nederland een opt-out op het gebied van migratie en natuurbeleid.

Asielzoekers moeten ook een bijdrage leveren aan ons land. Op deze manier integreert men ook beter.

Bij een arbeidsgeschikte situatie doet men na 1 jaar verblijf een opleiding, vrijwilligerswerk of heeft

Nederland geeft veel vaker een verblijfstatus af dan omliggende Europese landen. We gaan ervoor zorgen dat dit in evenwicht komt en we kijken dus waar Nederland te soepel handelt.

De landen waar asielzoekers naar terug moeten als ze in Nederland worden afgewezen werken vaak niet mee. Dit is onacceptabel. Daarom zetten we bij herhaling van het niet meewerken zware financiële druk

Om draagvlak te behouden is het belangrijk om te kijken wat ons land aankan. Daarom voeren we een asielquotum van 15.000 asielzoekers in. Alle asielzoekers die hoger dan dit quotum in ons land willen komen, kopen we af bij de Europese Unie onder de nieuwe migratiedeal. Dit quotum kan door de Tweede Kamer naar boven of beneden worden bijgesteld.

Zonder sterke buitengrenzen zijn de binnengrenzen niet te handhaven. Een sterke buitengrens van de Europese Unie is daarbij noodzakelijk. Om deze reden geven we Frontex (Europees agentschap dat de buitengrenzen bewaakt) meer bevoegdheden en vertienvoudigen we in manschappen.

Asielzoekers die kans willen maken op verblijf in de Europese Unie doorlopen hun asielprocedure aan de buitengrenzen. Als hier blijkt dat men een redelijke kans op een asielstatus heeft, wordt deze doorgestuurd naar een nader te bepalen Europees land. Om het terugsturen van asielzoekers zonder recht op asiel mogelijk te maken moet het verbindingscriterium worden aangepast of beëindigd.

De Dublinverordening wordt strikt nageleefd. Deze stelt dat asielzoekers asiel moeten aanvragen in het eerste Europese land waar ze aankomen. Nu zien we dat landen aan de buitengrenzen deze verordening niet naleven, omdat het hen niet goed uitkomt. Strikte naleving is noodzakelijk om goed samen te kunnen werken.

We zetten alle middelen in om te kijken waar een asielzoeker vandaan komt. Daarbij maken we het voor de Nederlandse diensten mogelijk om dit uit de telefoongeschiedenis af te leiden. Op deze manier kunnen we echt vaststellen of de asielzoeker de waarheid spreekt of een economische vluchteling is.

Het vluchtelingenverdrag stamt uit 1951. Deze is zeer gedateerd en nooit bedoeld voor de enorme aantallen zoals we die nu kennen. Daarom zet Nederland zich in om deze te vernieuwen of anders op

te zeggen. Bij het openen van Europese verdragen bedingt Nederland een opt-out op het gebied van migratie en natuurbeleid.

95

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022
CONCEPT

96

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 9
Ruimtelijke
Ordening,
Infrastructuur
en Mobiliteit

CONCEPT

Hoofdstuk 9
Ruimtelijke
Ordening,
Infrastructuur

Hoofdstuk 9
Ruimtelijke
Ordening,
Infrastructuur
en Mobiliteit

97

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

We leven in een van de meest dichtbevolkte landen van de wereld. We willen een land waar iedereen plezierig kan wonen, werken, recreëren en bewegen. Ook verandert de maatschappij en de eisen die we aan de ruimte, infrastructuur en mobiliteit stellen.

Daarbij realiseren we ons dat niet alles kan en zorgvuldige afstemming vraagt om de beschikbare ruimte in te richten en te beheren. Hierbij kunnen we niet alles behouden wat we hadden. BBB verwacht dat Nederland zich ontwikkelt langs de as van de grote steden in de Randstad en grotere provincie hoofdsteden in de regio. De steden in de Randstad zullen verder verdichten en tegelijkertijd moet de omgevingskwaliteit verbeteren.

We willen zo veel als mogelijk de groennorm 3–30–300 bereiken.

Ofwel:

3: iedereen moet vanuit zijn woning minimaal 3 bomen kunnen zien.

30: een minimale boom kroonbedekking welke zorgt voor schaduw in buurten van 30%

300: iedereen zou op 300 meter wandelafstand van zijn woning een groene verblijfsplek of park moeten hebben.

We zien groene compacte steden verbonden middels efficiënte multimodale en duurzame infrastructuur, zoals lightrail. Ook de fiets als vervoermiddel krijgt meer betekenis. De steden in de provincie groeien in economische en maatschappelijke betekenis en die groei wordt mogelijk gemaakt door verdichting en uitbreiding aan de randen. Investerings in weg- en

railinfrastructuur die de regio's aan elkaar verbinden zijn absolute noodzaak.

Veel inwoners van Nederland verkiezen een omgeving van meer rust en ruimte en dat is voor ons aanleiding om de dorpen en kernen in de regio te versterken. BBB staat voor de bescherming van onze landschappen, vanuit het verleden vormgegeven door landbouw en maakt zich hard voor een goede inpassing van landelijk wonen en werken, met respect voor natuur, en de agrariërs in de regio. Regionale ontwikkeling van dorpen en kernen moet deel uitmaken van de regionale agrarische gebiedsontwikkeling. In het landelijk gebied gaan agrarische ontwikkeling, natuur, wonen en recreëren immers hand in hand. Sterke digitale infrastructuur is hier cruciaal, terwijl de bereikbaarheid van landelijke gebieden versterkt wordt door hoogwaardig openbaar vervoer.

Nederland is van oorsprong een handels- en distributieland. Deze functie zal de komende jaren investeringen in de ruimtelijke inrichting vragen. Versterking van de havens, binnenvaart en spoorverbindingen met het 'achterland' zijn nodig om onze welvaart te borgen en leefbaarheid te verbeteren. We zijn kritisch op de luchtvaart en willen die luchtvaart welke strategische waarde heeft versterken en verduurzamen.

Energie en technologie nemen een steeds belangrijker plaats in levens van mensen en in de economie.

Een sterke energie- en digitale infrastructuur dient burgers en bedrijven en verkleint de verschillen en de afstand tussen stad en platteland. BBB maakt zich sterk voor het snel verbeteren en opschalen van de energie en digitale infrastructuur en wil daarin versneld investeren.

BEREIKBAAR IN ELKE REGIO CONCEPT

We leven in een van de meest dichtbevolkte landen van de wereld. We willen een land waar iedereen plezierig kan wonen, werken, recreëren en bewegen. Ook verandert de maatschappij en de eisen die we aan de ruimte, Daarbij realiseren we ons dat niet alles kan en zorgvuldige afstemming vraagt om de beschikbare ruimte in te richten en te beheren. Hierbij kunnen we niet alles behouden wat we hadden. BBB verwacht dat

Nederland zich ontwikkelt langs de as van de grote steden in de Randstad en grotere provincie hoofdsteden in de regio. De steden in de Randstad zullen verder verdichten en tegelijkertijd moet de omgevingskwaliteit

We willen zo veel als mogelijk de groennorm 3-30-300 bereiken. Ofwel:

3: iedereen moet vanuit zijn woning minimaal 3 bomen kunnen zien.

30: een minimale boom kroonbedekking welke zorgt voor schaduw in buurten van 30%

300: iedereen zou op 300 meter wandelafstand van zijn woning een groene verblijfsplek

We zien groene compacte steden verbonden middels efficiënte multimodale en duurzame infrastructuur, zoals lightrail. Ook de fiets als vervoermiddel krijgt meer betekenis. De steden in de provincie groeien in economische en maatschappelijke betekenis en die groei wordt mogelijk gemaakt door verdichting en uitbreiding aan de randen. Investerings in weg- en railinfrastructuur die de regio's aan elkaar verbinden. Veel inwoners van Nederland verkiezen een omgeving van meer rust en ruimte en dat is voor ons aanleiding dorpen en kernen in de regio te versterken. BBB staat voor de bescherming van onze landschappen, vanuit het verleden vormgegeven door landbouw en maakt zich hard voor een goede inpassing van landelijk wonen en werken, met respect voor natuur, en de agrariërs in de regio. Regionale ontwikkeling van dorpen en kernen moet deel uitmaken van de regionale agrarische gebiedsontwikkeling. In het landelijk gebied gaan agrarische ontwikkeling, natuur, wonen en recreëren immers hand in hand. Sterke digitale infrastructuur is hier cruciaal, terwijl de bereikbaarheid van landelijke gebieden versterkt wordt door hoogwaardig openbaar vervoer.

Nederland is van oorsprong een handels- en distributieland. Deze functie zal de komende jaren investeringen in de ruimtelijke inrichting vragen. Versterking van de havens, binnenvaart en spoorverbindingen met het 'achterland' zijn nodig om onze welvaart te borgen en leefbaarheid te verbeteren. We zijn kritisch op de luchtvaart en willen die luchtvaart welke strategische waarde heeft versterken en verduurzamen.

Energie en technologie nemen een steeds belangrijker plaats in levens van mensen en in de economie.

We leven in een van de meest dichtbevolkte landen van de wereld. We willen een land waar iedereen plezierig kan wonen, werken, recreëren en bewegen. Ook verandert de maatschappij en de eisen die we aan de ruimte, Daarbij realiseren we ons dat niet alles kan en zorgvuldige afstemming vraagt om de beschikbare ruimte in te richten en te beheren. Hierbij kunnen we niet alles behouden wat we hadden. BBB verwacht dat

Nederland zich ontwikkelt langs de as van de grote steden in de Randstad en grotere provincie hoofdsteden in de regio. De steden in de Randstad zullen verder verdichten en tegelijkertijd moet de omgevingskwaliteit

We willen zo veel als mogelijk de groennorm 3-30-300 bereiken.

Ofwel:

3: iedereen moet vanuit zijn woning minimaal 3 bomen kunnen zien.

30: een minimale boom kroonbedekking welke zorgt voor schaduw in buurten van 30%

300: iedereen zou op 300 meter wandelafstand van zijn woning een groene verblijfsplek

of park moeten hebben.

We zien groene compacte steden verbonden middels efficiënte multimodale en duurzame infrastructuur,

zoals lightrail. Ook de fiets als vervoermiddel krijgt meer betekenis. De steden in de provincie groeien in economische en maatschappelijke betekenis en die groei wordt mogelijk gemaakt door verdichting en uitbreiding aan de randen. Investerings in weg- en railinfrastructuur die de regio's aan elkaar verbinden zijn absolute noodzaak.

Veel inwoners van Nederland verkiezen een omgeving van meer rust en ruimte en dat is voor ons aanleiding dorpen en kernen in de regio te versterken. BBB staat voor de bescherming van onze landschappen, vanuit het verleden vormgegeven door landbouw en maakt zich hard voor een goede inpassing van landelijk wonen en werken, met respect voor natuur, en de agrariërs in de regio. Regionale ontwikkeling van dorpen en kernen moet deel uitmaken van de regionale agrarische gebiedsontwikkeling. In het landelijk gebied gaan agrarische ontwikkeling, natuur, wonen en recreëren immers hand in hand. Sterke digitale infrastructuur is hier cruciaal, terwijl de bereikbaarheid van landelijke gebieden versterkt wordt door hoogwaardig openbaar vervoer.

Nederland is van oorsprong een handels- en distributieland. Deze functie zal de komende jaren investeringen in de ruimtelijke inrichting vragen. Versterking van de havens, binnenvaart en spoorverbindingen met het 'achterland' zijn nodig om onze welvaart te borgen en leefbaarheid te verbeteren. We zijn kritisch op de luchtvaart en willen die luchtvaart welke strategische waarde heeft versterken en verduurzamen.

Energie en technologie nemen een steeds belangrijker plaats in levens van mensen en in de economie.

Een sterke energie- en digitale infrastructuur dient burgers en bedrijven en verkleint de verschillen en de afstand tussen stad en platteland. BBB maakt zich sterk voor het snel verbeteren en opschalen van de energie en digitale infrastructuur en wil daarin versneld investeren.

98

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Maatschappelijke ambities veranderen sneller dan voorheen en hiervoor is het zaak dat er betere regie komt op de invulling van onze ruimte, waar wonen, werken, recreëren, natuur, landbouw en infrastructuur als integraal vraagstuk worden gezien. We hebben een Ministerie nodig dat, in samenwerking met de burgers in de verschillende regio's, vormgeeft aan langetermijnvisie waarin ruimtelijke ordening bijdraagt aan welvaart en welzijn. We zullen een nieuwe kaart van Nederland moeten maken.

RUIMTELIJKE ORDENING

Het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening herintroduceren, zodat kennisuitwisseling tussen ministeries bevorderd wordt en vele andere onderwerpen op een meer integrale manier kunnen

worden aangepakt.

Een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij alle lokale belanghebbenden betrokken worden bij de besluitvorming en planning, want samenwerking is essentieel om een evenwichtige keuze te maken tussen leefbaarheid, wonen, mobiliteit, landbouw en natuur.

Overheden moeten zorgvuldig omgaan met aanwijzen of (her)bestemmen van gronden in gebiedsplannen, bestemmingsplannen, maar ook doelstellingkaarten van overheden of terreinbeherende instanties. Bij wijzigen van landschapskarakteristiek, (planologische) bestemming, habitat of beleidswaarde wordt een grondeigenaar altijd vooraf proactief geïnformeerd, geraadpleegd en om instemming gevraagd.

We gaan efficiënt en effectief om met de beschikbare ruimte die we hebben en de infrastructuur door deze ruimte af te stemmen op de mobiliteitsbehoefte. Het hele land, zowel platteland, dorpen als steden zijn toegankelijk voor iedereen.

STEDEN EN DORPEN

We gaan in het binnenstedelijke gebied meer inzetten op bouwen in de hoogte. Met daarbij oog voor design en het omliggende landschap. Met hoogbouw creëren we ruimte voor meer groen in de stad en mogelijkheden de stad leefbaarder te maken.

We stimuleren stedelijke bebossing, waterpartijen en waterelementen om de openbare ruimte en woonwijken te verkoelen.

We gaan regio's en steden beter voorbereiden op extreme weersomstandigheden, zoals overstromingen en droogte. Dit omvat onder andere de ontwikkeling van groene infrastructuur in bebouwde gebieden en het bevorderen van oplossingen om water langer vast te houden.

Bij nieuwbouw wordt getoetst of de plannen genoeg voorbereid zijn op extreme weersomstandigheden.

Waterschappen moeten daarom meegenomen worden in de vergunningverlening van nieuwbouwprojecten.

We willen het bewustzijn onder burgers en bedrijven vergroten over het belang van water en groen bij het tegengaan van hittestress. Zelfs in voor- en achtertuinen kunnen eenvoudige maatregelen worden genomen om hittestress tegen te gaan.

We stimuleren het gebruik van fiets en openbaar vervoer om de mobiliteit te verhogen.

Er zal onderzoek worden gedaan naar de toekomstige ondergrondse bouw van distributiecentra en datacenters en groei zal afgestemd worden op de Nederlandse behoefte. CONCEPT

aan welvaart en welzijn. We zullen een nieuwe kaart van Nederland moeten maken.

Het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening herintroduceren, zodat kennisuitwisseling tussen ministeries bevorderd wordt en vele andere onderwerpen op een meer integrale manier kunnen

Een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij alle lokale

belanghebbenden betrokken worden bij de besluitvorming en planning, want samenwerking is essentieel om een evenwichtige keuze te maken tussen leefbaarheid, wonen, mobiliteit, landbouw en natuur.

Overheden moeten zorgvuldig omgaan met aanwijzen of (her)bestemmen van gronden in gebiedsplannen, bestemmingsplannen, maar ook doelstellingkaarten van overheden of terreinbeherende instanties. Bij wijzigen van landschapskarakteristiek, (planologische) bestemming, habitat of beleidswaarde wordt een grondeigenaar altijd vooraf proactief geïnformeerd, geraadpleegd en om instemming

We gaan efficiënt en effectief om met de beschikbare ruimte die we hebben en de infrastructuur door deze ruimte af te stemmen op de mobiliteitsbehoefte. Het hele land, zowel platteland, dorpen als

We gaan in het binnenstedelijke gebied meer inzetten op bouwen in de hoogte. Met daarbij oog voor design en het omliggende landschap. Met hoogbouw creëren we ruimte voor meer groen in de stad en mogelijkheden de stad leefbaarder te maken.

We stimuleren stedelijke bebossing, waterpartijen en waterelementen om de openbare ruimte en

We gaan regio's en steden beter voorbereiden op extreme weersomstandigheden, zoals overstromingen en droogte. Dit omvat onder andere de ontwikkeling van groene infrastructuur in bebouwde gebieden en het bevorderen van oplossingen om water langer vast te houden.

Bij nieuwbouw wordt getoetst of de plannen genoeg voorbereid zijn op extreme weersomstandigheden.

Waterschappen moeten daarom meegenomen worden in de vergunningverlening van nieuwbouw-

We willen het bewustzijn onder burgers en bedrijven vergroten over het belang van water en groen bij het tegengaan van hittestress. Zelfs in voor- en achtertuinen kunnen eenvoudige maatregelen worden genomen om hittestress tegen te gaan.

We stimuleren het gebruik van fiets en openbaar vervoer om de mobiliteit te verhogen.

Er zal onderzoek worden gedaan naar de toekomstige ondergrondse bouw van distributiecentra en datacenters en groei zal afgestemd worden op de Nederlandse behoefte.

Maatschappelijke ambities veranderen sneller dan voorheen en hiervoor is het zaak dat er betere regie komt op de invulling van onze ruimte, waar wonen, werken, recreëren, natuur, landbouw en infrastructuur als integraal vraagstuk worden gezien. We hebben een Ministerie nodig dat, in samenwerking met de burgers in de verschillende regio's, vormgeeft aan langetermijnvisie waarin ruimtelijke ordening bijdraagt aan welvaart en welzijn. We zullen een nieuwe kaart van Nederland moeten maken.

Het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening herintroduceren, zodat kennisuitwisseling tussen ministeries bevorderd wordt en vele andere onderwerpen op een

meer integrale manier kunnen

Een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij alle lokale belanghebbenden betrokken worden bij de besluitvorming en planning, want samenwerking is essentieel om een evenwichtige keuze te maken tussen leefbaarheid, wonen, mobiliteit, landbouw en natuur.

Overheden moeten zorgvuldig omgaan met aanwijzen of (her)bestemmen van gronden in gebiedsplannen, bestemmingsplannen, maar ook doelstellingkaarten van overheden of terreinbeherende instanties. Bij wijzigen van landschapskarakteristiek, (planologische) bestemming, habitat of beleidswaarde wordt een grondeigenaar altijd vooraf proactief geïnformeerd, geraadpleegd en om instemming

We gaan efficiënt en effectief om met de beschikbare ruimte die we hebben en de infrastructuur door deze ruimte af te stemmen op de mobiliteitsbehoefte. Het hele land, zowel platteland, dorpen als steden zijn toegankelijk voor iedereen.

STEDEN EN DORPEN

We gaan in het binnenstedelijke gebied meer inzetten op bouwen in de hoogte. Met daarbij oog voor design en het omliggende landschap. Met hoogbouw creëren we ruimte voor meer groen in de stad en mogelijkheden de stad leefbaarder te maken.

We stimuleren stedelijke bebossing, waterpartijen en waterelementen om de openbare ruimte en woonwijken te verkoelen.

We gaan regio's en steden beter voorbereiden op extreme weersomstandigheden, zoals overstromingen en droogte. Dit omvat onder andere de ontwikkeling van groene infrastructuur in bebouwde gebieden en het bevorderen van oplossingen om water langer vast te houden.

Bij nieuwbouw wordt getoetst of de plannen genoeg voorbereid zijn op extreme weersomstandigheden.

Waterschappen moeten daarom meegenomen worden in de vergunningverlening van nieuwbouwprojecten.

We willen het bewustzijn onder burgers en bedrijven vergroten over het belang van water en groen bij het tegengaan van hittestress. Zelfs in voor- en achtertuinen kunnen eenvoudige maatregelen worden genomen om hittestress tegen te gaan.

We stimuleren het gebruik van fiets en openbaar vervoer om de mobiliteit te verhogen.

Er zal onderzoek worden gedaan naar de toekomstige ondergrondse bouw van distributiecentra en datacenters en groei zal afgestemd worden op de Nederlandse behoefte.

99

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

NATUUR EN LANDSCHAP

Er komen geen nieuwe 'natuurgebieden' meer bij in Nederland. Het vergroenen van het landelijk en stedelijk gebied, zorgt voor voldoende biodiversiteit zowel op het land als in de stad.

We zullen onze inspanningen verhogen om onze kenmerkende

landschappen te beschermen tegen de 'verdozing' van ons landschap. We zorgen bijvoorbeeld dat data- en distributiecentra opgaan in het landschap.

Duurzame energie brengt nu heel veel landschapsvervuiling met zich mee. Land en zee staan vol met windturbines en hele stukken vruchtbare landbouwgrond worden opgeofferd voor zonnepanelen.

Wij gaan ons inzetten voor kernenergie en totdat deze voldoende energie leveren, zullen zonnepanelen alleen op plekken als daken, geluidswallen en boven parkeerplekken komen.

AGRARISCHE GRONDEN

Het vaststellen van duidelijke criteria voor het omzetten van landbouwgrond naar andere bestemmingen, waarbij sociale, regionale en economische belangen, evenals onze voedselzekerheid, worden meegewogen.

De vruchtbare landbouwgrond in Nederland is essentieel voor de voedselvoorziening van onze eigen inwoners en mensen in landen met minder vruchtbare grond. Het is daarom van groot belang dat we onze landbouwgrond een beschermde status geven, zodat met deze waardevolle grond onze voedselzekerheid voor de toekomst gewaarborgd is.

De Hedwigepolder moet weer landbouwgrond worden.

MOBILITEIT

Mobiliteit gaat o.a. om mensen die zich vrij en onbelemmerd willen verplaatsen voor school, werk, plezier of andere redenen. Lopend, met de fiets, de bus, de trein, de (vracht)auto, per schip, vliegtuig of een combinatie ervan. Vrij kunnen reizen is van groot belang en het brengt de economie in beweging.

Als je de samenleving zo organiseert en het land zo inricht dat behoefte aan – en aanbod van – voorzieningen steeds dicht bij elkaar zijn, beperk je de noodzaak om te verplaatsen. Immers als je in jouw dorp of stad supermarkten, winkels, medische voorzieningen en ontspanning dichtbij hebt, hoef je niet ver te reizen.

BBB is voorstander van kleinschalige voorzieningen dicht bij de mensen, dus een zo compleet mogelijk aanbod in dorpen en steden. In buitengebieden heeft mobiliteit een andere betekenis dan in steden. Stedelijke mobiliteit en interstedelijke mobiliteit kunnen goed vormgegeven worden met openbaar vervoer.

Slim, schoon en veilig reizen, daar gaan we als BBB voor in Nederland. Voor mobiliteit zetten we in op een mobiliteitstransitie die kan rekenen op het draagvlak van de burger. Een OV dat beschikbaar, comfortabel en betaalbaar is, is de aanjager voor verduurzaming van mobiliteit in de breedste zin. In delen van ons land die in groei achterblijven, zowel qua bevolking als qua banen, verschaalt het aanbod van voorzieningen en het OV. Het gebruik van het openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden is daarmee laag en dat blijft

naar verwachting ook in de toekomst zo. Kleinschalig openbaar vervoer, taxi's, kleine busjes en de fiets moeten een grotere rol krijgen naast het regulier openbaar vervoer. Want voor BBB is duidelijk dat 'elke regio telt'. Verder kunnen digitalisering en digitale platformen de verduurzaming van de fysieke mobiliteit ondersteunen.

CONCEPT

'verdozing' van ons landschap. We zorgen bijvoorbeeld dat data- en distributiecentra opgaan in het

Duurzame energie brengt nu heel veel landschapsvervuiling met zich mee. Land en zee staan vol met windturbines en hele stukken vruchtbare landbouwgrond worden opgeofferd voor zonnepanelen.

Wij gaan ons inzetten voor kernenergie en totdat deze voldoende energie leveren, zullen zonnepanelen alleen op plekken als daken, geluidswallen en boven parkeerplekken komen.

Het vaststellen van duidelijke criteria voor het omzetten van landbouwgrond naar andere bestemmingen, waarbij sociale, regionale en economische belangen, evenals onze voedselzekerheid, worden

De vruchtbare landbouwgrond in Nederland is essentieel voor de voedselvoorziening van onze eigen

inwoners en mensen in landen met minder vruchtbare grond. Het is daarom van groot belang dat we

onze landbouwgrond een beschermd status geven, zodat met deze waardevolle grond onze voedsel-

De Hedwigepolder moet weer landbouwgrond worden.

Mobiliteit gaat o.a. om mensen die zich vrij en onbelemmerd willen verplaatsen voor school, werk, plezier

of andere redenen. Lopend, met de fiets, de bus, de trein, de (vracht)auto, per schip, vliegtuig of een

combinatie ervan. Vrij kunnen reizen is van groot belang en het brengt de economie in beweging.

Als je de samenleving zo organiseert en het land zo inricht dat behoefte aan - en aanbod van - voorzieningen

steeds dicht bij elkaar zijn, beperk je de noodzaak om te verplaatsen. Immers als je in jouw dorp of stad

supermarkten, winkels, medische voorzieningen en ontspanning dichtbij hebt, hoef je niet ver te reizen.

BBB is voorstander van kleinschalige voorzieningen dicht bij de mensen, dus een zo compleet mogelijk

aanbod in dorpen en steden. In buitengebieden heeft mobiliteit een andere betekenis dan in steden. Stedelijke mobiliteit en

interstedelijke mobiliteit kunnen goed vormgegeven worden met openbaar vervoer.

Slim, schoon en veilig reizen, daar gaan we als BBB voor in

Nederland. Voor mobiliteit zetten we in op een

mobiliteitstransitie die kan rekenen op het draagvlak van de burger.

Een OV dat beschikbaar, comfortabel

en betaalbaar is, is de aanjager voor verduurzaming van mobiliteit in de breedste zin. In delen van ons land

die in groei achterblijven, zowel qua bevolking als qua banen, verschaalt het aanbod van voorzieningen

en het OV. Het gebruik van het openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden is daarmee laag en dat blijft naar verwachting ook in de toekomst zo.

Er komen geen nieuwe 'natuurgebieden' meer bij in Nederland. Het vergroenen van het landelijk en stedelijk gebied, zorgt voor voldoende biodiversiteit zowel op het land als in de stad.

We zullen onze inspanningen verhogen om onze kenmerkende landschappen te beschermen tegen de 'verdozing' van ons landschap. We zorgen bijvoorbeeld dat data- en distributiecentra opgaan in het

Duurzame energie brengt nu heel veel landschapsvervuiling met zich mee. Land en zee staan vol met windturbines en hele stukken vruchtbare landbouwgrond worden opgeofferd voor zonnepanelen.

Wij gaan ons inzetten voor kernenergie en totdat deze voldoende energie leveren, zullen zonnepanelen alleen op plekken als daken, geluidswallen en boven parkeerplekken komen.

Het vaststellen van duidelijke criteria voor het omzetten van landbouwgrond naar andere bestemmingen, waarbij sociale, regionale en economische belangen, evenals onze voedselzekerheid, worden

De vruchtbare landbouwgrond in Nederland is essentieel voor de voedselvoorziening van onze eigen inwoners en mensen in landen met minder vruchtbare grond. Het is daarom van groot belang dat we onze landbouwgrond een beschermde status geven, zodat met deze waardevolle grond onze voedselzekerheid voor de toekomst gewaarborgd is.

De Hedwigepolder moet weer landbouwgrond worden.

Mobiliteit gaat o.a. om mensen die zich vrij en onbelemmerd willen verplaatsen voor school, werk, plezier of andere redenen. Lopend, met de fiets, de bus, de trein, de (vracht)auto, per schip, vliegtuig of een combinatie ervan. Vrij kunnen reizen is van groot belang en het brengt de economie in beweging.

Als je de samenleving zo organiseert en het land zo inricht dat behoefte aan - en aanbod van - voorzieningen

steeds dicht bij elkaar zijn, beperk je de noodzaak om te

verplaatsen. Immers als je in jouw dorp of stad

supermarkten, winkels, medische voorzieningen en ontspanning dichtbij hebt, hoef je niet ver te reizen.

BBB is voorstander van kleinschalige voorzieningen dicht bij de mensen, dus een zo compleet mogelijk

aanbod in dorpen en steden. In buitengebieden heeft mobiliteit een andere betekenis dan in steden. Stedelijke mobiliteit en interstedelijke mobiliteit kunnen goed vormgegeven worden met openbaar vervoer.

Slim, schoon en veilig reizen, daar gaan we als BBB voor in

Nederland. Voor mobiliteit zetten we in op een

mobiliteitstransitie die kan rekenen op het draagvlak van de burger.

Een OV dat beschikbaar, comfortabel

en betaalbaar is, is de aanjager voor verduurzaming van mobiliteit in de breedste zin. In delen van ons land

die in groei achterblijven, zowel qua bevolking als qua banen, verschaalt het aanbod van voorzieningen en het OV. Het gebruik van het openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden is daarmee laag en dat blijft naar verwachting ook in de toekomst zo. Kleinschalig openbaar vervoer, taxi's, kleine busjes en de fiets moeten een grotere rol krijgen naast het regulier openbaar vervoer. Want voor BBB is duidelijk dat 'elke regio telt'. Verder kunnen digitalisering en digitale platformen de verduurzaming van de fysieke mobiliteit ondersteunen.

100

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Verbindingen tussen steden en dorpen en in het buitengebied moeten versterkt worden, optimalisatie van beschikbaarheid en comfort kunnen het OV ook stimuleren.

We versterken de buslijnen voor de kernen en maken vervoer op afroep mogelijk.

We zetten digitalisering in om bereikbaarheid en toegankelijkheid te verbeteren, door bijvoorbeeld een openbaar vervoer App of Taxi Pooling platform.

Internationale trein- en busverbindingen als alternatief voor korte afstandsvluchten krijgen een hogere prioriteit bij de besteding van de 'Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport' (MIRT) gelden.

Ook de opbrengsten van nationaal geïnde vliegbelasting worden hiervoor ingezet. Er wordt onderzocht in hoeverre internationale transitpassagiers evenredig kunnen bijdragen, dat is wel zo eerlijk.

Er komt ondersteuning voor inwoners die zelf het openbaar vervoer willen organiseren. Bijvoorbeeld, de buurtbus die door vrijwilligers wordt georganiseerd.

Voor alle soorten van mobiliteit kan informatietechnologie de beschikbaarheid verbeteren en de kosten verlagen, daar zetten we in op innovatie. Zo zou via technologie het gebruik van bijvoorbeeld deelauto's en deelfietsen bevorderd moeten worden (ook in dorpen) en (bus)stations aantrekkelijke multimodale knoop- en verbindingpunten zijn.

De (vracht)auto zal ook in de toekomst van onmisbare waarde blijven in grote delen van ons land, daar zullen we met de infrastructuur rekening mee houden.

We zien dat vrachtwagens vaker worden geweerd uit de woonkernen en er wordt steeds kritischer

gekeken naar het grote aantal vervoersbewegingen. Toch moeten deze aangescherpte regels haalbaar en betaalbaar zijn voor burgers en ondernemers. Wij ondersteunen de komst van logistieke 'hubs'

nabij deze woonkernen zodat ook kleine ondernemers die van belang zijn in deze woonkernen, bevoorrad kunnen blijven worden.

Zero Emissie (ZE) zones in gemeenten gaan vanaf 2025 in. Dit lijkt onhaalbaar en onbetaalbaar en moet

uitgesteld worden. Er moet ook een overgangsregeling komen in het geval ondernemers wel moeite

tonen door een aanvraag voor subsidie of netaansluiting te doen, maar deze niet ontvangen, krijgen ze een ZE-zone ontheffing voor hun dieselveertuigen.

We stimuleren het gebruik van schonere brandstoffen voor transport (bijvoorbeeld biodiesel, synthetische brandstoffen en waterstof). Tegelijkertijd houden we ons oog op het gelijke speelveld voor onze ondernemers met in het buitenland gevestigde transportondernemingen die hier zakendoen.

Een volledig tolvrije Westerscheldetunnel en de Blankenburgverbinding in 2025 voor burgers en ondernemers.

Duidelijk is dat stikstofreductie door de snelheidsbeperking nagenoeg nihil is, we herintroduceren dan ook de maximumsnelheid van 130 km/uur op die wegen waar het kan uit oogpunt van veiligheid en geluidshinder.

Douane en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) krijgen meer ondersteuning vanuit de bestaande middelen van de beide ministeries waar deze uitvoeringsdiensten onder vallen. Zo kunnen zij de wettelijke taken die bij het innemen van een toppositie als distributieland komen kijken blijven waarborgen.

We ondersteunen de verdere uitrol van (laad)infra voor alternatieve brandstoffen zoals waterstof, e-fuels, duurzame kerosine, ammoniak, methanol en elektriciteit.

Verkeershandhaving is er vooral om de verkeersveiligheid te waarborgen en te verhogen. Bij kleine snelheidsoverschrijdingen buiten de bebouwde kom wordt de menselijke maat van de boetes geïntroduceerd.

CONCEPT

Internationale trein- en busverbindingen als alternatief voor korte afstandsvluchten krijgen een hogere prioriteit bij de besteding van de 'Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport' (MIRT) gelden.

Ook de opbrengsten van nationaal geïnde vliegbelasting worden hiervoor ingezet. Er wordt onderzocht in hoeverre internationale transitpassagiers evenredig kunnen bijdragen, dat is wel zo eerlijk.

Er komt ondersteuning voor inwoners die zelf het openbaar vervoer willen organiseren. Bijvoorbeeld,

Voor alle soorten van mobiliteit kan informatietechnologie de beschikbaarheid verbeteren en de kosten verlagen, daar zetten we in op innovatie. Zo zou via technologie het gebruik van bijvoorbeeld deelauto's en deelfietsen bevorderd moeten worden (ook in dorpen) en (bus)stations aantrekkelijke multimodale

De (vracht)auto zal ook in de toekomst van onmisbare waarde blijven in grote delen van ons land, daar zullen we met de infrastructuur rekening mee houden.

We zien dat vrachtwagens vaker worden geweerd uit de woonkernen en er wordt steeds kritischer gekeken naar het grote aantal vervoersbewegingen. Toch moeten deze aangescherpte regels haalbaar en betaalbaar zijn voor burgers en ondernemers. Wij ondersteunen de komst van logistieke 'hubs'

nabij deze woonkernen zodat ook kleine ondernemers die van belang zijn in deze woonkernen, bevoorzero Emissie (ZE) zones in gemeenten gaan vanaf 2025 in. Dit lijkt onhaalbaar en onbetaalbaar en moet uitgesteld worden. Er moet ook een overgangsregeling komen in het geval ondernemers wel moeite tonen door een aanvraag voor subsidie of netaansluiting te doen, maar deze niet ontvangen, krijgen ze een ZE-zone ontheffing voor hun dieselvoertuigen.

We stimuleren het gebruik van schonere brandstoffen voor transport (bijvoorbeeld biodiesel, synthetische brandstoffen en waterstof). Tegelijkertijd houden we ons oog op het gelijke speelveld voor onze ondernemers met in het buitenland gevestigde transportondernemingen die hier zakendoen.

Een volledig tolvrije Westerscheldetunnel en de Blankenburgverbinding in 2025 voor burgers en onder-

Duidelijk is dat stikstofreductie door de snelheidsbeperking nagenoeg nihil is, we herintroduceren dan ook de maximumsnelheid van 130 km/uur op die wegen waar het kan uit oogpunt van veiligheid en

Douane en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) krijgen meer ondersteuning vanuit de bestaande

middelen van de beide ministeries waar deze uitvoeringsdiensten onder vallen. Zo kunnen zij de wettetaken die bij het innemen van een toppositie als distributieland komen kijken blijven waarborgen. We ondersteunen de verdere uitrol van (laad)infra voor alternatieve brandstoffen zoals waterstof, e-fuels, duurzame kerosine, ammoniak, methanol en elektriciteit.

Verkeershandhaving is er vooral om de verkeersveiligheid te waarborgen en te verhogen. Bij kleine Verkeershandhaving is er vooral om de verkeersveiligheid te waarborgen en te verhogen. Bij kleine snelheidsoverschrijdingen buiten de bebouwde kom wordt de menselijke maat van de boetes geïntro-

Verbindingen tussen steden en dorpen en in het buitengebied moeten versterkt worden, optimalisatie van beschikbaarheid en comfort kunnen het OV ook stimuleren.

We versterken de buslijnen voor de kernen en maken vervoer op afroep mogelijk.

We zetten digitalisering in om bereikbaarheid en toegankelijkheid te verbeteren, door bijvoorbeeld een openbaar vervoer App of Taxi Pooling platform.

Internationale trein- en busverbindingen als alternatief voor korte afstandsvluchten krijgen een hogere

prioriteit bij de besteding van de 'Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport' (MIRT) gelden.

Ook de opbrengsten van nationaal geïnde vliegbelasting worden hiervoor ingezet. Er wordt onderzocht in hoeverre internationale transitpassagiers evenredig kunnen bijdragen, dat is wel zo eerlijk.

Er komt ondersteuning voor inwoners die zelf het openbaar vervoer willen organiseren. Bijvoorbeeld, de buurtbus die door vrijwilligers wordt georganiseerd.

Voor alle soorten van mobiliteit kan informatietechnologie de beschikbaarheid verbeteren en de kosten

verlagen, daar zetten we in op innovatie. Zo zou via technologie het gebruik van bijvoorbeeld deelauto's en deelfietsen bevorderd moeten worden (ook in dorpen) en (bus)stations aantrekkelijke multimodale knoop- en verbindingpunten zijn.

De (vracht)auto zal ook in de toekomst van onmisbare waarde blijven in grote delen van ons land, daar zullen we met de infrastructuur rekening mee houden.

We zien dat vrachtwagens vaker worden geweerd uit de woonkernen en er wordt steeds kritischer

gekeken naar het grote aantal vervoersbewegingen. Toch moeten deze aangescherpte regels haalbaar

en betaalbaar zijn voor burgers en ondernemers. Wij ondersteunen de komst van logistieke 'hubs'

nabij deze woonkernen zodat ook kleine ondernemers die van belang zijn in deze woonkernen, bevoorrad kunnen blijven worden.

Zero Emissie (ZE) zones in gemeenten gaan vanaf 2025 in. Dit lijkt onhaalbaar en onbetaalbaar en moet

uitgesteld worden. Er moet ook een overgangsregeling komen in het geval ondernemers wel moeite

tonen door een aanvraag voor subsidie of netaansluiting te doen, maar deze niet ontvangen, krijgen

ze een ZE-zone ontheffing voor hun dieselveertuigen.

We stimuleren het gebruik van schonere brandstoffen voor transport (bijvoorbeeld biodiesel, synthetische brandstoffen en waterstof).

Tegelijkertijd houden we ons oog op het gelijke speelveld voor onze ondernemers met in het buitenland gevestigde

transportondernemingen die hier zakendoen.

Een volledig tolvrije Westerscheldetunnel en de

Blankenburgverbinding in 2025 voor burgers en ondernemers.

Duidelijk is dat stikstofreductie door de snelheidsbeperking nagenoeg nihil is, we herintroduceren dan

ook de maximumsnelheid van 130 km/uur op die wegen waar het kan uit oogpunt van veiligheid en

geluidshinder.

Douane en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) krijgen meer ondersteuning vanuit de bestaande

middelen van de beide ministeries waar deze uitvoeringsdiensten

onder vallen. Zo kunnen zij de wettetaken die bij het innemen van een toppositie als distributieland komen kijken blijven waarborgen.

We ondersteunen de verdere uitrol van (laad)infra voor alternatieve brandstoffen zoals waterstof, e-fuels,

duurzame kerosine, ammoniak, methanol en elektriciteit.

Verkeershandhaving is er vooral om de verkeersveiligheid te waarborgen en te verhogen. Bij kleine

snelheidsoverschrijdingen buiten de bebouwde kom wordt de menselijke maat van de boetes geïntroduceerd.

101

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

We willen de luchtvaartsector de kans geven om verder en sneller te innoveren en toe te werken naar

een schone toekomst. Goede en toegankelijke luchtvracht en een goed netwerk van internationale verbindingen is en blijft van belang voor

ons bedrijfsleven en ons vestigingsklimaat.

Versnelling van de verduurzaming van de luchtvaart, waarbij de door Nederland recent verhoogde vliegticketbelasting wordt 'geormerkt' voor deze versnelling alsmede aan het nog verder stimuleren van (inter)nationaal reizen per trein en bus.

De afbouw van de accijnsvrijstelling op fossiele brandstoffen voor bepaalde sectoren (o.a. luchtvaart) zal op internationaal niveau worden besproken.

De Nederlandse luchthavens zullen luchtvaartmaatschappijen binnen de wetgeving prikkelen om moderne vliegtuigen in te zetten door middel van een bonus-malussysteem (tariefdifferentiatie) van de havengelden.

Het maximumaantal vluchten van en naar Schiphol zullen we 'bevriezen'. Eventuele toekomstige extra vluchten op Schiphol zijn alleen mogelijk bij een toonaangevende afname van de geluidhinder en milieugebruiksruimte.

Nederlandse binnenvaartschepen vertegenwoordigen de helft van de Europese vloot en de sector wordt geconfronteerd met exorbitante kosten om bestaande schepen te laten voldoen aan dezelfde eisen als die gelden voor nieuwe schepen. Wij zetten ons internationaal in voor een collectieve ontheffing voor deze nieuwe eisen, voor zover de veiligheid niet in het geding komt en door te kijken naar alternatieven.

Er komt een 'modal shift' beleid om, wanneer mogelijk, het verplaatsen van goederenstromen te stimuleren van de weg naar het spoor, buisleiding en waterweg.

INFRASTRUCTUUR

Voor een goed, effectief en efficiënt gebruik van mobiliteit en transport is een goede infrastructuur cruciaal.

We denken aan een goede fysieke infrastructuur als: vaar-, lucht-, spoor- en autowegen, voet- en fietspaden, maar ook waterleidingen, gasleidingen, intranet, elektriciteitsnetwerk, radiofrequenties, etc. Deze infrastructuur is het domein en daarmee de verantwoordelijkheid van de overheid. Naast het maatwerk in het openbaar vervoer wil BBB meer inzetten op slimme toepassingen die de doorstroming op de wegen verbeteren. Zoals meer gebruik van de 'groene golf' en slimme verkeerslichten op diverse wegen, meer technologie in de organisatie van stads- en streekvervoer en het gebruik van technologie om benutting van de infrastructuur te optimaliseren. BBB beschouwt glasvezel als een essentiële

infrastructuur, omdat zij bijdraagt aan verbinding, ontwikkeling en autonomie voor mensen in de stad en op het platteland.

Dit geldt ook voor de beschikbaarheid van draadloze verbindingen voor mobiele toepassingen. Beschikbaarheid, veiligheid en betaalbaarheid staan centraal zodat deze infrastructuur ook ingezet kan worden

voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals participatie in beleid en bestuur, transparantie, mobiliteit, zorg, eenzaamheid, overheidsdienstverlening. Onze

investeringen in infrastructuur toetsen we aan criteria voor: Beschikbaarheid, Betrouwbaarheid, Veiligheid, Gezondheid en Milieu.

De door de Rijksoverheid gehanteerde investeringscriteria ten behoeve van infrastructuur zullen worden herzien in lijn met de uitkomsten van het recente onderzoek 'elke regio telt' van drie onderzoeksraden, te weten 1. de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), 2. de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) en 3. de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).

CONCEPT

vliegticketbelasting wordt 'geormerkt' voor deze versnelling alsmede aan het nog verder stimuleren

De afbouw van de accijnsvrijstelling op fossiele brandstoffen voor bepaalde sectoren (o.a. luchtvaart)

De Nederlandse luchthavens zullen luchtvaartmaatschappijen binnen de wetgeving prikkelen om

moderne vliegtuigen in te zetten door middel van een bonus-malussysteem (tariefdifferentiatie) van

Het maximaal aantal vluchten van en naar Schiphol zullen we

'bevriezen'. Eventuele toekomstige extra

vluchten op Schiphol zijn alleen mogelijk bij een toonaangevende afname van de geluidhinder en milieu

Nederlandse binnenvaartschepen vertegenwoordigen de helft van de Europese vloot en de sector

wordt geconfronteerd met exorbitante kosten om bestaande schepen te laten voldoen aan dezelfde

eisen als die gelden voor nieuwe schepen. Wij zetten ons

internationaal in voor een collectieve ontheffing voor deze nieuwe eisen, voor zover de veiligheid niet in het geding komt en door te kijken

Er komt een 'modal shift' beleid om, wanneer mogelijk, het verplaatsen van goederenstromen te stimuleren van de weg naar het spoor, buisleiding en waterweg.

Voor een goed, effectief en efficiënt gebruik van mobiliteit en transport is een goede infrastructuur cruciaal.

We denken aan een goede fysieke infrastructuur als: vaar-, lucht-, spoor- en autowegen, voet- en fietspaden,

maar ook waterleidingen, gasleidingen, intranet,

elektriciteitsnetwerk, radiofrequenties, etc. Deze infrastructuur is het domein en daarmee de verantwoordelijkheid van de overheid.

Naast het maatwerk in het openbaar vervoer wil BBB meer inzetten op slimme toepassingen die de doorstroming op de wegen verbeteren.

Zoals meer gebruik van de 'groene golf' en slimme verkeerslichten op diverse wegen, meer technologie in de organisatie van stads- en

streekvervoer en het gebruik van technologie om benutting van de infrastructuur te optimaliseren. BBB beschouwt glasvezel als een

essentiële

infrastructuur, omdat zij bijdraagt aan verbinding, ontwikkeling en autonomie voor mensen in de stad en

Dit geldt ook voor de beschikbaarheid van draadloze verbindingen

voor mobiele toepassingen. Beschikbaarheid, veiligheid en

betaalbaarheid staan centraal zodat deze infrastructuur ook ingezet kan worden

voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals participatie in beleid en bestuur, transparantie, mobiliteit, zorg, eenzaamheid, overheidsdienstverlening. Onze investeringen in infrastructuur toetsen we aan criteria voor: Beschikbaarheid, Betrouwbaarheid, Veiligheid, Gezondheid en Milieu.

De door de Rijksoverheid gehanteerde investeringscriteria ten behoeve van infrastructuur zullen worden

We willen de luchtvaartsector de kans geven om verder en sneller te innoveren en toe te werken een schone toekomst. Goede en toegankelijke luchtvracht en een goed netwerk van internationale bindingen is en blijft van belang voor ons bedrijfsleven en ons vestigingsklimaat.

Versnelling van de verduurzaming van de luchtvaart, waarbij de door Nederland recent verhoogde vliegticketbelasting wordt 'geoormerkt' voor deze versnelling alsmede aan het nog verder stimuleren

De afbouw van de accijnsvrijstelling op fossiele brandstoffen voor bepaalde sectoren (o.a. luchtvaart) zal op internationaal niveau worden besproken.

De Nederlandse luchthavens zullen luchtvaartmaatschappijen binnen de wetgeving prikkelen om moderne vliegtuigen in te zetten door middel van een bonus-malussysteem (tariefdifferentiatie) van

Het maximumaantal vluchten van en naar Schiphol zullen we 'bevriezen'. Eventuele toekomstige extra vluchten op Schiphol zijn alleen mogelijk bij een toonaangevende afname van de geluidhinder en milieu

Nederlandse binnenvaartschepen vertegenwoordigen de helft van de Europese vloot en de sector wordt geconfronteerd met exorbitante kosten om bestaande schepen te laten voldoen aan dezelfde eisen als die gelden voor nieuwe schepen. Wij zetten ons internationaal in voor een collectieve ontheffing voor deze nieuwe eisen, voor zover de veiligheid niet in het geding komt en door te kijken

Er komt een 'modal shift' beleid om, wanneer mogelijk, het verplaatsen van goederenstromen te stimuleren van de weg naar het spoor, buisleiding en waterweg.

INFRASTRUCTUUR

Voor een goed, effectief en efficiënt gebruik van mobiliteit en transport is een goede infrastructuur cruciaal.

We denken aan een goede fysieke infrastructuur als: vaar-, lucht-, spoor- en autowegen, voet- en fietspaden, maar ook waterleidingen, gasleidingen, intranet, elektriciteitsnetwerk, radiofrequenties, etc. Deze infrastructuur is het domein en daarmee de verantwoordelijkheid van de overheid.

Naast het maatwerk in het openbaar vervoer wil BBB meer inzetten op slimme toepassingen die de doorstroming op de wegen verbeteren. Zoals meer gebruik van de 'groene golf' en slimme verkeerslichten op diverse wegen, meer technologie in de organisatie van stads- en streekvervoer en het gebruik van technologie om benutting van de infrastructuur te optimaliseren. BBB beschouwt glasvezel als een

essentiële

infrastructuur, omdat zij bijdraagt aan verbinding, ontwikkeling en autonomie voor mensen in de stad en op het platteland.

Dit geldt ook voor de beschikbaarheid van draadloze verbindingen voor mobiele toepassingen. Beschikbaarheid, veiligheid en betaalbaarheid staan centraal zodat deze infrastructuur ook ingezet kan worden

voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals

participatie in beleid en bestuur, transparantie, mobiliteit, zorg, eenzaamheid, overheidsdienstverlening. Onze investeringen in infrastructuur toetsen we aan criteria voor: Beschikbaarheid, Betrouwbaarheid, Veiligheid, Gezondheid en Milieu.

De door de Rijksoverheid gehanteerde investeringscriteria ten behoeve van infrastructuur zullen worden

herzien in lijn met de uitkomsten van het recente onderzoek 'elke regio telt' van drie onderzoeksraden,

te weten 1. de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), 2.

de Raad voor Volksgezondheid &

Samenleving (RVS) en 3. de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).

102

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

We investeren in infrastructuur en verbindingen met onze buurlanden en specifiek in de grensregio's

en de ontsluiting van andere regio's in ons land. Bereikbaarheid is een noodzaak en voorwaarde voor economie en brede welvaart.

Op basis van 'slim, schoon en veilig', behoren ook voldoende rustplekken voor chauffeurs en automobilisten met de benodigde voorzieningen zoals openbare toiletten, truckparkings alsmede op- en afstapplaatsen voor de mensen aan boord van binnenvaartschepen.

We zien de potentie die 'de Lelylijn' heeft om de noordelijke regio's beter te ontsluiten. We vinden het

belangrijk dat er een onderzoek komt naar het koppelen van deze lijn met de verbinding Groningen-Bremen waardoor een internationale spoorverbinding tussen Amsterdam en Bremen kan ontstaan.

We maken inzichtelijk welke sociaal-maatschappelijke gevolgen de aanleg teweeg kan brengen alvorens

er een definitief bouwbesluit wordt genomen.

Om ook de trein in de regio een alternatief te laten zijn voor de auto zal concreet de toekomstige

realisatie van 'de Nedersaksen Lijn' tussen Groningen en Twente alsmede 'de Maaslijn' tussen Roermond

en Nijmegen een hoge prioriteit krijgen in de begroting van het Meerjarenprogramma Infrastructuur,

Ruimte en Transport.

Wat BBB betreft komt de noordtak van de Betuweroute er niet.

We gaan de veiligheidsvoorschriften voor de modaliteiten zoals step, fiets en bromfiets herzien en

hierbij meer kijken naar de snelheid dan naar het type voertuig.

Alle vliegvelden dienen over een passende natuurvergunning te beschikken.

Hierop moet dan ook actief gehandhaafd gaan worden. Lelystad

Airport zal niet opengaan voor commercieel vliegverkeer en om kapitaalvernietiging van publieke middelen te beperken, zullen we de gebouwen een andere bestemming geven. Of de regionale luchthavens Eelde, Eindhoven en Maastricht

ruimte krijgen om te groeien laten we aan de betrokken provincies.

Het huidige aantal 'slots' voor het groot handelsverkeer op Rotterdam The Hague Airport (een formeel aangewezen uitwijkvluchthaven van Schiphol) zien we vooralsnog als maximum.

De elektrificatie van de Nederlandse economie en maatschappij is in de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt, maar dit betekent ook veel voor de infrastructuur. De vraag naar transport van

elektriciteit is explosief gestegen met netcongestie als gevolg.

Buisleidingen krijgen een belangrijker rol kijkende naar de aantrekkende vraag naar 'nieuwe' stoffen rondom de energietransitie (CO₂, Ammoniak, Waterstof), de goede veiligheidsprestaties en het schaarser

worden van personeel. We zetten in op de actualisatie van de 'rijksstructuurvisie buisleidingen' en de ontwikkeling van de Rhine Corridor voor waterstof en de afvang en opvang van CO₂.

Steden moeten toegankelijk blijven voor alle inwoners van Nederland, naast met OV ook via wegvervoer.

Niet gemotoriseerd verkeer krijgt meer ruimte in de centra en steden, hierbij wordt goed gekeken naar de veiligheid door verschillen in snelheden.

Er komt een nationaal beleid voor betaald parkeren, met onder andere een vaste verhouding tussen het parkeertarief voor initiële bezoekers en de kosten voor vergunninghouders zoals door gemeenten vastgesteld.

Er komen slimmere (fiets)verkeerslichten in steden en dorpen waardoor zowel voor auto's als fietsers de doorstroming aangenamer wordt.

Extra investeringen in fiets-, spoor-, auto- en vaarwegen zijn nodig. Het MIRT budget wordt structureel verhoogd. Pas als er een goed en betaalbaar alternatief is voor de auto zullen investeringen in nieuwe autowegen langzaam maar zeker en afhankelijk van de regio meer tot een uitzondering gaan behoren.

CONCEPT

mobilisten met de benodigde voorzieningen zoals openbare toiletten, truckparkings alsmede op- en

We zien de potentie die 'de Lelylijn' heeft om de noordelijke regio's beter te ontsluiten. We vinden het belangrijk dat er een onderzoek komt naar het koppelen van deze lijn met de verbinding Groningen-Bremen waardoor een internationale spoorverbinding tussen Amsterdam en Bremen kan ontstaan.

We maken inzichtelijk welke sociaal-maatschappelijke gevolgen de aanleg teweeg kan brengen alvorens

Om ook de trein in de regio een alternatief te laten zijn voor de auto zal concreet de toekomstige realisatie van 'de Nedersaksen Lijn' tussen Groningen en Twente

alsmede 'de Maaslijn' tussen Roermond en Nijmegen een hoge prioriteit krijgen in de begroting van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, en Nijmegen een hoge prioriteit krijgen in de begroting van het Meerjarenprogramma Infrastructuur,

Wat BBB betreft komt de noordtak van de Betuweroute er niet.

We gaan de veiligheidsvoorschriften voor de modaliteiten zoals step, fiets en bromfiets herzien en hierbij meer kijken naar de snelheid dan naar het type voertuig.

Alle vliegvelden dienen over een passende natuurvergunning te beschikken.

Hierop moet dan ook actief gehandhaafd gaan worden. Lelystad Airport zal niet opengaan voor commercieel vliegverkeer en om kapitaalvernietiging van publieke middelen te beperken, zullen we de gebouwen een andere bestemming geven. Of de regionale luchthavens Eelde, Eindhoven en Maastricht

ruimte krijgen om te groeien laten we aan de betrokken provincies.

Het huidige aantal 'slots' voor het groot handelsverkeer op Rotterdam The Hague Airport (een formeel aangewezen uitwijkvluchthaven van Schiphol) zien we vooralsnog als maximum.

De elektrificatie van de Nederlandse economie en maatschappij is in de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt, maar dit betekent ook veel voor de infrastructuur. De vraag naar transport van

elektriciteit is explosief gestegen met netcongestie als gevolg.

Buisleidingen krijgen een belangrijkere rol kijkende naar de aantrekkende vraag naar 'nieuwe' stoffen rondom de energietransitie (CO₂, Ammoniak, Waterstof), de goede veiligheidsprestaties en het schaarser

worden van personeel. We zetten in op de actualisatie van de 'rijksstructuurvisie buisleidingen' en de ontwikkeling van de Rhine Corridor voor waterstof en de afvang en opvang van CO

Steden moeten toegankelijk blijven voor alle inwoners van Nederland, naast met OV ook via wegvervoer.

Niet gemotoriseerd verkeer krijgt meer ruimte in de centra en steden, hierbij wordt goed gekeken naar de veiligheid door verschillen in snelheden.

Er komt een nationaal beleid voor betaald parkeren, met onder andere een vaste verhouding tussen het parkeertarief voor initiële bezoekers en de kosten voor vergunninghouders zoals door gemeenten vastgesteld.

Er komen slimmere (fiets)verkeerslichten in steden en dorpen waardoor zowel voor auto's als fietsers de doorstroming aangenamer wordt.

Extra investeringen in fiets-, spoor-, auto- en vaarwegen zijn nodig. Het MIRT budget wordt structureel

We investeren in infrastructuur en verbindingen met onze buurlanden en specifiek in de grensregio's en de ontsluiting van andere regio's in ons land. Bereikbaarheid is een noodzaak en voorwaarde voor

Op basis van 'slim, schoon en veilig', behoren ook voldoende rustplekken voor chauffeurs en automobilisten met de benodigde

voorzieningen zoals openbare toiletten, truckparkings alsmede op- en afstapplaatsen voor de mensen aan boord van binnenvaartschepen.

We zien de potentie die 'de Lelylijn' heeft om de noordelijke regio's beter te ontsluiten. We vinden het belangrijk dat er een onderzoek komt naar het koppelen van deze lijn met de verbinding Groningen-Bremen waardoor een internationale spoorverbinding tussen Amsterdam en Bremen kan ontstaan.

We maken inzichtelijk welke sociaal-maatschappelijke gevolgen de aanleg teweeg kan brengen alvorens er een definitief bouwbesluit wordt genomen.

Om ook de trein in de regio een alternatief te laten zijn voor de auto zal concreet de toekomstige realisatie van 'de Nedersaksen Lijn' tussen Groningen en Twente alsmede 'de Maaslijn' tussen Roermond en Nijmegen een hoge prioriteit krijgen in de begroting van het Meerjarenprogramma Infrastructuur,

Wat BBB betreft komt de noordtak van de Betuweroute er niet.

We gaan de veiligheidsvoorschriften voor de modaliteiten zoals step, fiets en bromfiets herzien en hierbij meer kijken naar de snelheid dan naar het type voertuig.

Alle vliegvelden dienen over een passende natuurvergunning te beschikken.

Hierop moet dan ook actief gehandhaafd gaan worden. Lelystad Airport zal niet opengaan voor commercieel vliegverkeer en om kapitaalvernietiging van publieke middelen te beperken, zullen we de gebouwen een andere bestemming geven. Of de regionale luchthavens Eelde, Eindhoven en Maastricht ruimte krijgen om te groeien laten we aan de betrokken provincies.

Het huidige aantal 'slots' voor het groot handelsverkeer op Rotterdam The Hague Airport (een formeel aangewezen uitwijkvluchthaven van Schiphol) zien we vooralsnog als maximum.

De elektrificatie van de Nederlandse economie en maatschappij is in de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt, maar dit betekent ook veel voor de infrastructuur. De vraag naar transport van

elektriciteit is explosief gestegen met netcongestie als gevolg.

Buisleidingen krijgen een belangrijkere rol kijkende naar de aantrekkelijke vraag naar 'nieuwe' stoffen rondom de energietransitie (CO₂, Ammoniak, Waterstof), de goede veiligheidsprestaties en het schaarser

worden van personeel. We zetten in op de actualisatie van de 'rijksstructuurvisie buisleidingen' en de ontwikkeling van de Rhine Corridor voor waterstof en de afvang en opvang van CO₂

Steden moeten toegankelijk blijven voor alle inwoners van Nederland, naast met OV ook via wegvervoer.

Niet gemotoriseerd verkeer krijgt meer ruimte in de centra en steden, hierbij wordt goed gekeken

Er komt een nationaal beleid voor betaald parkeren, met onder andere een vaste verhouding tussen het parkeertarief voor initiële bezoekers en de kosten voor vergunninghouders zoals door gemeenten

Er komen slimmere (fiets)verkeerslichten in steden en dorpen

waardoor zowel voor auto's als fietsers de doorstroming aangenamer wordt.

Extra investeringen in fiets, spoor-, auto- en vaarwegen zijn nodig. Het MIRT budget wordt structureel verhoogd. Pas als er een goed en betaalbaar alternatief is voor de auto zullen investeringen in nieuwe autowegen langzaam maar zeker en afhankelijk van de regio meer tot een uitzondering gaan behoren.

103

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027 VERSIE: 16.12.2022

De plattelandsregio's krijgen meer ondersteuning bij het opstellen van veelbelovende projecten gericht op infrastructuur en mobiliteit, zodat die meer kans krijgen om in aanmerking te komen voor Europese subsidies.

We gaan beginnen met het oplossen van breed erkende knelpunten die zorgen voor vertraging. Denk

bijvoorbeeld aan (wegen): A1 - A2 - N50 - N35 - N11 - A67.

(Vaarwegen): Sluis Terneuzen, Bevaarbaarheid IJssel bij laagwater, afzetplaatsen Westerschelde. (Spoorwegen): Investeringsplan 740

meter

treinen, verbeteren Havenspoorlijn. CONCEPT

heid IJssel bij laagwater, afzetplaatsen Westerschelde.

(Spoorwegen): Investeringsplan 740 meter

De plattelandsregio's krijgen meer ondersteuning bij het opstellen van veelbelovende projecten gericht

op infrastructuur en mobiliteit, zodat die meer kans krijgen om in aanmerking te komen voor Europese

We gaan beginnen met het oplossen van breed erkende knelpunten die zorgen voor vertraging. Denk

bijvoorbeeld aan (wegen): A1 - A2 - N50 - N35 - N11 - A67.

(Vaarwegen): Sluis Terneuzen, Bevaarbaarheid IJssel bij laagwater, afzetplaatsen Westerschelde. (Spoorwegen): Investeringsplan 740

meter

104

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Hoofdstuk 10

Binnenlands Bestuur,

het Koninkrijk

en Europa

CONCEPT

Hoofdstuk 10

Binnenlands Bestuur,

het Koninkrijk

Hoofdstuk 10

Binnenlands Bestuur,

en Europa

105

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027 VERSIE: 16.12.2022

BINNENLANDS BESTUUR

De effectiviteit van landsbestuur is sterk afhankelijk van het vertrouwen dat burgers in dat bestuur hebben.

We hebben hier een behoorlijke uitdaging met elkaar. BBB heeft een voorkeur voor een efficiënte overheid

die zich richt op haar kerntaken en erkent dat de samenleving niet maakbaar is. De overheid staat ten dienste van haar burgers en niet andersom. De overheid is van ons allemaal en het vertrouwen in de overheid wordt sterk beïnvloed door de mate waarin we ons in de overheid herkennen. Het hebben van dezelfde identiteit en dezelfde taal is essentieel om elkaar te kunnen begrijpen. BBB vindt het belangrijk dat iedereen een plaats bij de overheid kan innemen en dat daardoor iedereen zich ook herkent in de overheid. Een leefbare samenleving maakt een overheid niet alleen. Die wordt gemaakt door de mensen die erin wonen, de overheid is slechts regisseur. Om die rol goed in te kunnen vullen moeten mensen in steden, regio's, dorpen en kernen betrokken worden in de voorbereiding en uitvoering van beleid. Wat BBB betreft minder centraal en meer regionaal en dicht bij de mensen. Ook vanuit de regio moet het mogelijk zijn de wetgeving te initiëren of voor te stellen. BBB vindt dat de overheid die democratie moet versterken door een verbreding en verdieping van de inspraak van burgers op lokaal niveau. Democratie is niet alleen stemmen, maar ook bijdragen door bijvoorbeeld het delen van ervaring en het geven van advies. Democratie vraagt om transparantie in besluitvorming en dus een open overheid. Goed bestuur betekent ook evenwichtig bestuur en evenwichtige inzet van middelen. De afgelopen jaren is er in sommige regio's heel veel geïnvesteerd en in andere heel weinig. BBB pleit ervoor om dit beleid te veranderen zodat elke regio weer telt. Daarbij heeft de overheid oog voor langjarige samenwerking agenda's tussen Rijk en regio en neemt zij belemmeringen in grensregio's weg.

We leven in een rechtstaat met een constitutionele monarchie en parlementaire democratie. De bescherming van grondrechten staat aan de basis van onze samenleving en vormt de basis voor de rechtsorde. BBB wil meer aandacht voor het borgen van deze grondrechten en het functioneren van de rechtsorde. BBB wil meer respect voor de scheiding van de wetgevende, uitvoerende en de rechtsprekende macht. Het goed functioneren van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer is een voorwaarde voor een goed functionerende overheid en een betrouwbare uitvoering van de rechtsorde. BBB wil de verbinding tussen burgers en parlement verbeteren en de controlerende rol van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer versterken. BBB kiest eenduidig voor de samenleving. Nederland bestaat niet enkel uit individuen en de staat, maar ook uit gemeenschappen en een levendig middenveld.

OVERHEID IS ER
VOOR BURGERS
NIET ANDERSOM
CONCEPT

De effectiviteit van landsbestuur is sterk afhankelijk van het

vertrouwen dat burgers in dat bestuur hebben.
We hebben hier een behoorlijke uitdaging met elkaar. BBB heeft een voorkeur voor een efficiënte overheid die zich richt op haar kerntaken en erkent dat de samenleving niet maakbaar is. De overheid staat ten
De overheid is van ons allemaal en het vertrouwen in de overheid wordt sterk beïnvloed door de mate waarin we ons in de overheid herkennen. Het hebben van dezelfde identiteit en dezelfde taal is essentieel om elkaar te kunnen begrijpen. BBB vindt het belangrijk dat iedereen een plaats bij de overheid kan innemen en dat daardoor iedereen zich ook herkent in de overheid. Een leefbare samenleving maakt een overheid niet alleen. Die wordt gemaakt door de mensen die erin wonen, de overheid is slechts regisseur. Om die rol goed in te kunnen vullen moeten mensen in steden, regio's, dorpen en kernen betrokken worden in de voorbereiding en uitvoering van beleid. Wat BBB betreft minder centraal en meer regionaal en dicht bij de mensen. Ook vanuit de regio moet het mogelijk zijn de BBB vindt dat de overheid die democratie moet versterken door een verbreding en verdieping van de inspraak van burgers op lokaal niveau. Democratie is niet alleen stemmen, maar ook bijdragen door bijvoorbeeld het delen van ervaring en het geven van advies. Democratie vraagt om transparantie in besluitvorming en dus een open overheid. Goed bestuur betekent ook evenwichtig bestuur en evenwichtige inzet van middelen. De afgelopen jaren is er in sommige regio's heel veel geïnvesteerd en in andere heel weinig. BBB pleit ervoor om dit beleid te veranderen zodat elke regio weer telt. Daarbij heeft de overheid oog voor langjarige samenwerking agenda's tussen Rijk en regio en neemt zij belemmeringen in grensregio's weg.
We leven in een rechtstaat met een constitutionele monarchie en parlementaire democratie. De bescherming van grondrechten staat aan de basis van onze samenleving en vormt de basis voor de rechtsorde. BBB wil meer aandacht voor het borgen van deze grondrechten en het functioneren van de rechtsorde. BBB wil meer respect voor de scheiding van de wetgevende, uitvoerende en de rechtsprekende macht. Het goed functioneren van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer is een voorwaarde voor een goed functionerende overheid en een betrouwbare uitvoering van de rechtsorde. BBB wil de verbinding tussen burgers en parlement verbeteren en de controlerende rol van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer versterken. De effectiviteit van landsbestuur is sterk afhankelijk van het vertrouwen dat burgers in dat bestuur hebben.
We hebben hier een behoorlijke uitdaging met elkaar. BBB heeft een voorkeur voor een efficiënte overheid die zich richt op haar kerntaken en erkent dat de samenleving niet maakbaar is. De overheid staat ten
De overheid is van ons allemaal en het vertrouwen in de overheid

wordt sterk beïnvloed door de mate waarin we ons in de overheid herkennen. Het hebben van dezelfde identiteit en dezelfde taal is essentieel om elkaar te kunnen begrijpen. BBB vindt het belangrijk dat iedereen een plaats bij de overheid kan innemen en dat daardoor iedereen zich ook herkent in de overheid. Een leefbare samenleving maakt een overheid niet alleen. Die wordt gemaakt door de mensen die erin wonen, de overheid is slechts regisseur. Om die rol goed in te kunnen vullen moeten mensen in steden, regio's, dorpen en kernen betrokken worden in de voorbereiding en uitvoering van beleid. Wat BBB betreft minder centraal en meer regionaal en dicht bij de mensen. Ook vanuit de regio moet het mogelijk zijn de wetgeving te initiëren of voor te stellen. BBB vindt dat de overheid die democratie moet versterken door een verbreding en verdieping van de inspraak van burgers op lokaal niveau. Democratie is niet alleen stemmen, maar ook bijdragen door bijvoorbeeld het delen van ervaring en het geven van advies. Democratie vraagt om transparantie in besluitvorming en dus een open overheid. Goed bestuur betekent ook evenwichtig bestuur en evenwichtige inzet van middelen. De afgelopen jaren is er in sommige regio's heel veel geïnvesteerd en in andere heel weinig. BBB pleit ervoor om dit beleid te veranderen zodat elke regio weer telt. Daarbij heeft de overheid oog voor langjarige samenwerking agenda's tussen Rijk en regio en neemt zij belemmeringen in grensregio's weg. We leven in een rechtstaat met een constitutionele monarchie en parlementaire democratie. De bescherming van grondrechten staat aan de basis van onze samenleving en vormt de basis voor de rechtsorde. BBB wil meer aandacht voor het borgen van deze grondrechten en het functioneren van de rechtsorde. BBB wil meer respect voor de scheiding van de wetgevende, uitvoerende en de rechtsprekende macht. Het goed functioneren van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer is een voorwaarde voor een goed functionerende overheid en een betrouwbare uitvoering van de rechtsorde. BBB wil de verbinding tussen burgers en parlement verbeteren en de controlerende rol van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer versterken. BBB kiest eenduidig voor de samenleving. Nederland bestaat niet enkel uit individuen en de staat, maar ook uit gemeenschappen en een levendig middenveld.

NIET ANDERSOM

106

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

HERKENBAARHEID & MEEDOEN

De rol van de overheid is om kaders te stellen, een vangnet te zijn en gemeenschappelijke waarden te dragen. BBB erkent dat de wereld niet maakbaar is.

De overheid moet voor iedereen bereikbaar en begrijpbaar zijn. Als je een brief of mail van de overheid

ontvangt, moet je hierover in direct contact kunnen treden met een ambtenaar die antwoord kan geven op je vragen.

We maken beleid op basis van zowel theorie als praktijk. Daarbij moet praktijk leidend zijn in de beoordeling van de uitvoerbaarheid van beleid.

Het is belangrijk dat er meer praktisch geschoolde mensen zoals MBO'ers betrokken worden in besluitvormende functies bij de Rijksoverheid. Barrières voor praktisch opgeleide mensen veroorzaakt door

formele opleidingseisen nemen we weg.

BBB is voor een Regio Toets: als er nieuw beleid wordt gemaakt moet eerst worden gekeken wat de effecten hiervan zijn voor de regio en het platteland.

EEN OVERHEID DICHTBIJ

BBB wil dat beleid zo dicht mogelijk bij de mensen gemaakt wordt en pleit er daarom voor om dat wat lokaal of regionaal geregeld kan worden, aan gemeenten en provincies over te laten daarvoor ook de middelen beschikbaar te stellen. BBB vindt dat wetgeving te veel uitgaat van teveel maakbaarheid en tegelijkertijd allerlei regels oplegt aan gemeenten hoe taken moeten worden uitgevoerd.

Gemeenten en provincies moeten financieel vrij en gezond zijn. Ze moeten consistent genoeg geld krijgen en niet meer afhankelijk zijn van incidentele fondsen en specifieke uitkeringen (SPUK's).

Het fuseren van gemeenten mag niet van bovenaf afgedwongen worden en alleen gebeuren als de inwoners van de gemeenten in kwestie dat willen.

Als er beleid wordt gemaakt moet er meer geluisterd worden naar kleine en middelgrote gemeenten in plaats van alleen naar de vier grote steden. De overheid moet ook stimuleren dat deze gemeenten goed vertegenwoordigd zijn in de VNG. Dit is noodzakelijk voor het voortzetten van een vruchtbare samenwerking tussen VNG en Rijksoverheid.

BBB wil een gekozen burgemeester die maximaal 3 termijnen van 4 jaar in functie is en gekozen wordt 2 jaar na de gemeenteraadsverkiezingen. We starten met een experiment in één provincie en we kijken hoe dat door de inwoners wordt ervaren. Hiervoor is een wijziging van de gemeentewet noodzakelijk.

De aanwezigheid van basisvoorzieningen is belangrijk om de nabijheid van de overheid te ervaren. Je gelooft meer in de overheid wanneer een school, huisartsenpost of een zwembad ook bij jou in de buurt is. BBB zet zich daarvoor in en vraagt een pragmatische aanpak en vraagt meer mogelijkheden om over de grens van een gemeente heen te kijken.

We nemen belemmeringen in grensregio's actief weg.

Er komt een Ministerie voor Regiozaken op minimaal 100 kilometer van Den Haag die inhoud en uitvoering geeft aan het rapport Elke Regio Telt!

LEVENDIGE DEMOCRATIE

De overheid is er voor de burger en niet andersom. Daarom wil BBB dat mensen meer inspraak en invloed krijgen op beleid dat grote gevolgen heeft voor hun wijk, dorp of buurtschap.

De mening van burgers telt ook als het geen verkiezingstijd is. Daarom moet de overheid nieuwe manieren om mensen bij het maken van beleid te betrekken uitproberen.

Als de overheid om inhoudelijk advies vraagt uit de praktijk en burgers of bedrijven leveren daar een bijdrage aan, moet ze hier een vergoeding voor mogen geven.

CONCEPT

ontvangt, moet je hierover in direct contact kunnen treden met een ambtenaar die antwoord kan

We maken beleid op basis van zowel theorie als praktijk. Daarbij moet praktijk leidend zijn in de beoor-

Het is belangrijk dat er meer praktisch geschoolde mensen zoals MBO'ers betrokken worden in besluitvormende functies bij de Rijksoverheid. Barrières voor praktisch opgeleide mensen veroorzaakt door

BBB is voor een Regio Toets: als er nieuw beleid wordt gemaakt moet eerst worden gekeken wat de

BBB wil dat beleid zo dicht mogelijk bij de mensen gemaakt wordt en pleit er daarom voor om dat

wat lokaal of regionaal geregeld kan worden, aan gemeenten en provincies over te laten daarvoor ook de middelen beschikbaar te stellen. BBB vindt dat wetgeving te veel uitgaat van teveel maakbaarheid en tegelijkertijd allerlei regels oplegt aan gemeenten hoe taken moeten worden uitgevoerd.

Gemeenten en provincies moeten financieel vrij en gezond zijn. Ze moeten consistent genoeg geld krijgen en niet meer afhankelijk zijn van incidentele fondsen en specifieke uitkeringen (SPUK's).

Het fuseren van gemeenten mag niet van bovenaf afgedwongen worden en alleen gebeuren als de inwoners van de gemeenten in kwestie dat willen.

Als er beleid wordt gemaakt moet er meer geluisterd worden naar kleine en middelgrote gemeenten in plaats van alleen naar de vier grote steden. De overheid moet ook stimuleren dat deze gemeenten goed vertegenwoordigd zijn in de VNG. Dit is noodzakelijk voor het voortzetten van een vruchtbare samenwerking tussen VNG en Rijksoverheid.

BBB wil een gekozen burgemeester die maximaal 3 termijnen van 4 jaar in functie is en gekozen wordt 2 jaar na de gemeenteraadsverkiezingen. We starten met een experiment in één provincie en we kijken hoe dat door de inwoners wordt ervaren. Hiervoor is een wijziging van de gemeentewet noodzakelijk.

De aanwezigheid van basisvoorzieningen is belangrijk om de nabijheid van de overheid te ervaren. Je gelooft meer in de overheid wanneer een school, huisartsenpost of

een zwembad ook bij jou in de buurt is. BBB zet zich daarvoor in en vraagt een pragmatische aanpak en vraagt meer mogelijkheden om over de grens van een gemeente heen te kijken.

We nemen belemmeringen in grensregio's actief weg.

Er komt een Ministerie voor Regiozaken op minimaal 100 kilometer van Den Haag die inhoud en uitvoering geeft aan het rapport Elke Regio Telt!

LEVENDIGE DEMOCRATIE

De overheid is er voor de burger en niet andersom. Daarom wil BBB dat mensen meer inspraak en invloed krijgen op beleid dat grote gevolgen heeft voor hun wijk, dorp of buurtschap.

De rol van de overheid is om kaders te stellen, een vangnet te zijn en gemeenschappelijke waarden te dragen. BBB erkent dat de wereld niet maakbaar is.

De overheid moet voor iedereen bereikbaar en begrijpbaar zijn. Als je een brief of mail van de overheid ontvangt, moet je hierover in direct contact kunnen treden met een ambtenaar die antwoord kan

We maken beleid op basis van zowel theorie als praktijk. Daarbij moet praktijk leidend zijn in de beoor-

Het is belangrijk dat er meer praktisch geschoolde mensen zoals MBO'ers betrokken worden in besluitvormende functies bij de Rijksoverheid. Barrières voor praktisch opgeleide mensen veroorzaakt door

formele opleidingseisen nemen we weg.

BBB is voor een Regio Toets: als er nieuw beleid wordt gemaakt moet eerst worden gekeken wat de effecten hiervan zijn voor de regio en het platteland.

BBB wil dat beleid zo dicht mogelijk bij de mensen gemaakt wordt en pleit er daarom voor om dat wat lokaal of regionaal geregeld kan worden, aan gemeenten en provincies over te laten daarvoor ook de middelen beschikbaar te stellen. BBB vindt dat wetgeving te veel uitgaat van teveel maakbaarheid en tegelijkertijd allerlei regels oplegt aan gemeenten hoe taken moeten worden uitgevoerd.

Gemeenten en provincies moeten financieel vrij en gezond zijn. Ze moeten consistent genoeg geld krijgen en niet meer afhankelijk zijn van incidentele fondsen en specifieke uitkeringen (SPUK's).

Het fuseren van gemeenten mag niet van bovenaf afgedwongen worden en alleen gebeuren als de inwoners van de gemeenten in kwestie dat willen.

Als er beleid wordt gemaakt moet er meer geluisterd worden naar kleine en middelgrote gemeenten in plaats van alleen naar de vier grote steden. De overheid moet ook stimuleren dat deze gemeenten goed vertegenwoordigd zijn in de VNG. Dit is noodzakelijk voor het voortzetten van een vruchtbare samenwerking tussen VNG en Rijksoverheid.

BBB wil een gekozen burgemeester die maximaal 3 termijnen van 4 jaar in functie is en gekozen wordt

2 jaar na de gemeenteraadsverkiezingen. We starten met een experiment in één provincie en we kijken hoe dat door de inwoners wordt ervaren. Hiervoor is een wijziging van de gemeentewet noodzakelijk.

De aanwezigheid van basisvoorzieningen is belangrijk om de nabijheid van de overheid te ervaren. Je gelooft meer in de overheid wanneer een school, huisartsenpost of een zwembad ook bij jou in de buurt is. BBB zet zich daarvoor in en vraagt een pragmatische aanpak en vraagt meer mogelijkheden om over de grens van een gemeente heen te kijken.

We nemen belemmeringen in grensregio's actief weg.

Er komt een Ministerie voor Regiozaken op minimaal 100 kilometer van Den Haag die inhoud en uitvoering geeft aan het rapport Elke Regio Telt!

LEVENDIGE DEMOCRATIE

De overheid is er voor de burger en niet andersom. Daarom wil BBB dat mensen meer inspraak en invloed krijgen op beleid dat grote gevolgen heeft voor hun wijk, dorp of buurtschap.

De mening van burgers telt ook als het geen verkiezingstijd is. Daarom moet de overheid nieuwe manieren om mensen bij het maken van beleid te betrekken uitproberen.

Als de overheid om inhoudelijk advies vraagt uit de praktijk en burgers of bedrijven leveren daar een

107

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

BBB wil corrigerende referenda invoeren op zowel nationaal als decentraal niveau. Hiervoor moeten kaders worden opgesteld om te bepalen op welke wet- regelgeving dit wel of niet van toepassing kan zijn. Het algemeen belang en de bestuurbaarheid van het land moeten namelijk voorop staan, wat lastig wordt als je bijvoorbeeld een referendum gaat houden over een belastingverhoging.

De overheid moet haar eigen wetten ook respecteren, dus ook transparantie geven in het kader van de Wet Open Overheid (WOO). Als de rechter oordeelt dat aan een WOO-verzoek moet worden voldaan, dan voert de overheid dit uit.

We respecteren en versterken tussen de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

RECHTSORDE & PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE

Het is niet de Grondwet die mensen hun recht geeft, de Grondwet erkent en verwoordt slechts dat recht. BBB wil de rechtsorde vanuit dit perspectief versterken.

BBB wil dat voor de ondertekening van internationale overeenkomsten expliciete instemming van De

Tweede Kamer en de Eerste Kamer gevraagd wordt. Hierbij moet een alomvattende juridische effectbeoordeling wordt voorgelegd, met inbegrip van een uitputtende lijst van daaruit mogelijk toekomstig voortvloeiende jurisprudentie op verschillende beleidsgebieden, zoals klimaat, milieu, sociale zekerheid,

migratie en grensbewaking.

Er komt de mogelijkheid om wetten en de uitvoering daarvan te toetsen aan de Grondwet.

Wanneer er sprake is van een conflict tussen een overheid(sinstantie) en burgers, mag het niet zo zijn dat diezelfde overheid(sinstantie) eindverantwoordelijk is voor het vellen van het concluderende oordeel en eventuele bemiddeling hierin.

Nederlanders moeten beter begrijpen hoe de politiek hun belangen behartigt. We maken het beleidsen parlementair proces meer inzichtelijk voor burgers, zodat burgers ook zelf hun belangen beter kunnen (laten) behartigen.

Om de democratie, politiek en het parlement dichterbij de mensen te brengen, wil BBB de wijze van verkiezing van de Eerste en Tweede Kamer aanpassen. De Eerste Kamer wordt nu gekozen door de Provinciale Staten, maar wordt straks direct door de inwoners van de provincies gekozen. De Eerste Kamer en Tweede Kamer worden straks via kiesdistricten gekozen (hierbij kan geleerd worden van het Deense model).

Op dit moment worden partijen in de Tweede Kamer van links naar rechts ingedeeld. Om polarisatie in de Tweede Kamer tegen te gaan moet een loting bepalen welke partij in de Kamer waar gaat zitten.

We versterken de controlerende functies van Kamerleden door hen meer en betere ondersteuning te bieden.

Er komt een einde aan de regel die ambtenaren verbiedt te spreken met Kamerleden en met lokaal verkozen volksvertegenwoordigers. Deze regel maakt de controle onnodig ingewikkeld en de agenda's van bewindspersonen te zwaar.

Het experiment van de Tweede Kamer om de formatie in eigen handen te nemen heeft gefaald. BBB wil weer een onafhankelijke partij de leiding laten nemen in de formatie. Onze Koning is daarvoor voortreffelijk geschikt.

We onderzoeken hoe de Tweede Kamer twee keer per jaar kan vergaderen op een andere locatie in het land dan Den Haag, zonder hiervoor een geldverslindend circus op te zetten zoals het Europees Parlement dat maandelijks doet met haar verhuizing van Brussel naar Straatsburg. Het doel hiervan is om Kamerleden naar de regio te brengen en mensen in de regio toegang te geven tot vergaderingen van de Tweede Kamer.

CONCEPT

De overheid moet haar eigen wetten ook respecteren, dus ook transparantie geven in het kader van de Wet Open Overheid (WOO). Als de rechter oordeelt dat aan een WOO-verzoek moet worden voldaan,

We respecteren en versterken tussen de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

Het is niet de Grondwet die mensen hun recht geeft, de Grondwet erkent en verwoordt slechts dat recht. BBB wil de rechtsorde vanuit dit perspectief versterken.

BBB wil dat voor de ondertekening van internationale overeenkomsten expliciete instemming van De

Tweede Kamer en de Eerste Kamer gevraagd wordt. Hierbij moet een alomvattende juridische effectbeoordeling wordt voorgelegd, met inbegrip van een uitputtende lijst van daaruit mogelijk toekomstig voortvloeiende jurisprudentie op verschillende beleidsgebieden, zoals klimaat, milieu, sociale zekerheid,

Er komt de mogelijkheid om wetten en de uitvoering daarvan te toetsen aan de Grondwet.

Wanneer er sprake is van een conflict tussen een overheid(sinstantie) en burgers, mag het niet zo zijn dat diezelfde overheid(sinstantie) eindverantwoordelijk is voor het vellen van het concluderende

Nederlanders moeten beter begrijpen hoe de politiek hun belangen behartigt. We maken het beleids- en parlementair proces meer inzichtelijk voor burgers, zodat burgers ook zelf hun belangen beter

Om de democratie, politiek en het parlement dichterbij de mensen te brengen, wil BBB de wijze van

verkiezing van de Eerste en Tweede Kamer aanpassen. De Eerste Kamer wordt nu gekozen door de Provinciale Staten, maar wordt straks direct door de inwoners van de provincies gekozen. De Eerste

Kamer en Tweede Kamer worden straks via kiesdistricten gekozen (hierbij kan geleerd worden van het

Op dit moment worden partijen in de Tweede Kamer van links naar rechts ingedeeld. Om polarisatie in de Tweede Kamer tegen te gaan moet een loting bepalen welke partij in de Kamer waar gaat zitten.

We versterken de controlerende functies van Kamerleden door hen meer en betere ondersteuning te

Er komt een einde aan de regel die ambtenaren verbiedt te spreken met Kamerleden en met lokaal

verkozen volksvertegenwoordigers. Deze regel maakt de controle onnodig ingewikkeld en de agenda's van bewindspersonen te zwaar.

Het experiment van de Tweede Kamer om de formatie in eigen handen te nemen heeft gefaald. BBB

wil weer een onafhankelijke partij de leiding laten nemen in de formatie. Onze Koning is daarvoor voortreffelijk geschikt.

We onderzoeken hoe de Tweede Kamer twee keer per jaar kan vergaderen op een andere locatie in

het land dan Den Haag, zonder hiervoor een geldverslindend circus op te zetten zoals het Europees

BBB wil corrigerende referenda invoeren op zowel nationaal als decentraal niveau. Hiervoor moeten

kaders worden opgesteld om te bepalen op welke wet- regelgeving dit wel of niet van toepassing kan

zijn. Het algemeen belang en de bestuurbaarheid van het land moeten namelijk voorop staan, wat

lastig wordt als je bijvoorbeeld een referendum gaat houden over een

belastingverhoging.

De overheid moet haar eigen wetten ook respecteren, dus ook transparantie geven in het kader van de Wet Open Overheid (WOO). Als de rechter oordeelt dat aan een WOO-verzoek moet worden voldaan,

We respecteren en versterken tussen de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

RECHTSORDE & PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE

Het is niet de Grondwet die mensen hun recht geeft, de Grondwet erkent en verwoordt slechts dat

recht. BBB wil de rechtsorde vanuit dit perspectief versterken.

BBB wil dat voor de ondertekening van internationale overeenkomsten expliciete instemming van De

Tweede Kamer en de Eerste Kamer gevraagd wordt. Hierbij moet een alomvattende juridische effectbeoordeling wordt voorgelegd, met inbegrip van een uitputtende lijst van daaruit mogelijk toekomstig voortvloeiende jurisprudentie op verschillende beleidsgebieden, zoals klimaat, milieu, sociale zekerheid,

Er komt de mogelijkheid om wetten en de uitvoering daarvan te toetsen aan de Grondwet.

Wanneer er sprake is van een conflict tussen een overheid(sinstantie) en burgers, mag het niet zo zijn dat diezelfde overheid(sinstantie) eindverantwoordelijk is voor het vellen van het concluderende oordeel en eventuele bemiddeling hierin.

Nederlanders moeten beter begrijpen hoe de politiek hun belangen behartigt. We maken het beleidsen parlementair proces meer inzichtelijk voor burgers, zodat burgers ook zelf hun belangen beter kunnen (laten) behartigen.

Om de democratie, politiek en het parlement dichterbij de mensen te brengen, wil BBB de wijze van verkiezing van de Eerste en Tweede Kamer aanpassen. De Eerste Kamer wordt nu gekozen door de Provinciale Staten, maar wordt straks direct door de inwoners van de provincies gekozen. De Eerste Kamer en Tweede Kamer worden straks via kiesdistricten gekozen (hierbij kan geleerd worden van het Deense model).

Op dit moment worden partijen in de Tweede Kamer van links naar rechts ingedeeld. Om polarisatie in de Tweede Kamer tegen te gaan moet een loting bepalen welke partij in de Kamer waar gaat zitten.

We versterken de controlerende functies van Kamerleden door hen meer en betere ondersteuning te bieden.

Er komt een einde aan de regel die ambtenaren verbiedt te spreken met Kamerleden en met lokaal verkozen volksvertegenwoordigers. Deze regel maakt de controle onnodig ingewikkeld en de agenda's van bewindspersonen te zwaar.

Het experiment van de Tweede Kamer om de formatie in eigen handen te nemen heeft gefaald. BBB wil weer een onafhankelijke partij de leiding laten nemen in de formatie. Onze Koning is daarvoor

voortreffelijk geschikt.

We onderzoeken hoe de Tweede Kamer twee keer per jaar kan vergaderen op een andere locatie in het land dan Den Haag, zonder hiervoor een geldverslindend circus op te zetten zoals het Europees Parlement dat maandelijks doet met haar verhuizing van Brussel naar Straatsburg. Het doel hiervan is om Kamerleden naar de regio te brengen en mensen in de regio toegang te geven tot vergaderingen van de Tweede Kamer.

108

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

HET KONINKRIJK

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit vier autonome landen: Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Nederland. Nederland heeft een Europees deel met 12 provincies en een Caribisch deel bestaande uit de eilanden

Bonaire, Saba en Sint-Eustatius.

Net als de regio's in Nederland hebben de overzeese gebiedsdelen de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van welzijn en welvaart voor haar burgers en bedrijven. BBB vindt dat, ondanks de relatieve zelfstandige posities van de eilanden, we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor deze welvaart. BBB vindt dat het Caribisch deel van het Koninkrijk net als het Nederlandse platteland meer aandacht

verdient. De eilanden zijn voor Nederland niet alleen een vakantiebestemming! We kunnen binnen het Koninkrijk ook in ondernemende zin beter samenwerken aan welzijn en welvaart en samen meer waarde halen uit de trans-Atlantische verbindingen die we hebben. Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt een verdieping van de bestuurlijke samenwerking. De leefomstandigheden op de Caribische eilanden zijn geheel anders dan die in Europees Nederland en die verschillen moeten we ook bestuurlijk respecteren. We kijken met optimistische blik naar die verschillen en willen vooruitkijken naar een intensievere samenwerking met respect voor elkaars verschillen en autonomie.

De autonome Caribische landen van het Koninkrijk en op vele beleidsterreinen zelf verantwoordelijk. Vanuit de verantwoordelijkheid binnen het Koninkrijk zal vanuit Den Haag de vraag zijn om te besturen, in het bijzonder op het terrein van fundamentele mensenrechten, rechtszekerheid, deugdelijkheid van bestuur.

We hebben met elkaar een uitdaging in het vormgeven van democratie en een betrouwbare rechtstaat op de eilanden, daar wil BBB echt iets aan doen.

ONDERNEMEN

Een 'ondernemersloket', van waaruit (Caribisch) Nederlandse ondernemingen worden geholpen in het drijven van handel in de regio.

Gezamenlijk verkennen of het meer gelijktrekken van Douanetarieven in het Europees en Caribisch

deel van het Koninkrijk mogelijk is en of onderlinge tarieven kunnen worden afgeschaft.

Mogelijkheden verkennen voor een nieuwe Caribische instantie tussen de 4 autonome landen om

(Caribisch) eiland overstijgende belangen te regelen.

Geen bevoegdheden overhevelen van de Caribische eilanden naar Den Haag.

CARIBISCH NEDERLAND

Inwoners van Caribisch Nederland (Bonaire, Saba en Sint-Eustatius) betalen belasting aan Den Haag net als iedereen in Europees Nederland. BBB vindt het essentieel dat zo spoedig mogelijk het sociaal minimum voor Caribisch Nederland wordt vastgesteld, afgestemd op de lokale leefomstandigheden.

Betere bereikbaarheid tussen de eilanden Bonaire, Saba en Sint-Eustatius gaat bijdragen aan het functioneren en de samenwerking.

Het lokale bestuur en de lokale openbare lichamen moeten meer versterkt worden. Dit moet meegenomen worden bij wijzigingen in de WolBES (Wet Openbare Lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) en FinBES (Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba)

Het lokale bestuur moet meer rechtstreeks contact hebben met de diverse Ministeries in Den Haag.

CONCEPT

Net als de regio's in Nederland hebben de overzeese gebiedsdelen de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van welzijn en welvaart voor haar burgers en bedrijven. BBB vindt dat, ondanks de relatieve zelfstandige posities van de eilanden, we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor deze welzijn. BBB vindt dat het Caribisch deel van het Koninkrijk net als het Nederlandse platteland meer aandacht

De eilanden zijn voor Nederland niet alleen een vakantiebestemming! We kunnen binnen het

Koninkrijk ook in ondernemende zin beter samenwerken aan welzijn en welvaart en samen meer waarde

Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt een verdieping van de bestuurlijke samenwerking. De

leefomstandigheden op de Caribische eilanden zijn geheel anders dan die in Europees Nederland en die

verschillen moeten we ook bestuurlijk respecteren. We kijken met optimistische blik naar die verschillen en

willen vooruitkijken naar een intensievere samenwerking met respect voor elkaars verschillen en autonomie.

De autonome Caribische landen van het Koninkrijk en op vele beleidsterreinen zelf verantwoordelijk. Vanuit

de verantwoordelijkheid binnen het Koninkrijk zal vanuit Den Haag de vraag zijn om te besturen, in het

bijzonder op het terrein van fundamentele mensenrechten, rechtszekerheid, deugdelijkheid van bestuur.

We hebben met elkaar een uitdaging in het vormgeven van democratie en een betrouwbare rechtstaat

op de eilanden, daar wil BBB echt iets aan doen.

Een 'ondernemersloket', van waaruit (Caribisch) Nederlandse ondernemingen worden geholpen in het drijven van handel in de regio.

Gezamenlijk verkennen of het meer gelijktrekken van Douanetarieven in het Europees en Caribisch deel van het Koninkrijk mogelijk is en of onderlinge tarieven kunnen worden afgeschaft.

Mogelijkheden verkennen voor een nieuwe Caribische instantie tussen de 4 autonome landen om (Caribisch) eiland overstijgende belangen te regelen.

Geen bevoegdheden overhevelen van de Caribische eilanden naar Den Haag.

CARIBISCH NEDERLAND

Inwoners van Caribisch Nederland (Bonaire, Saba en Sint-Eustatius) betalen belasting aan Den Haag net als iedereen in Europees Nederland. BBB vindt het essentieel dat zo spoedig mogelijk het sociaal minimum voor Caribisch Nederland wordt vastgesteld, afgestemd op de lokale leefomstandigheden.

Betere bereikbaarheid tussen de eilanden Bonaire, Saba en Sint-Eustatius gaat bijdragen aan het functioneren en de samenwerking.

Het lokale bestuur en de lokale openbare lichamen moeten meer versterkt worden. Dit moet meegenomen worden bij wijzigingen in de WolBES (Wet Openbare Lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) en

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit vier autonome landen: Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Nederland. Nederland heeft een Europees deel met 12 provincies en een Caribisch deel bestaande uit de eilanden

Net als de regio's in Nederland hebben de overzeese gebiedsdelen de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van welzijn en welvaart voor haar burgers en bedrijven. BBB vindt dat, ondanks de relatieve zelfstandige posities van de eilanden, we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor deze wel BBB vindt dat het Caribisch deel van het Koninkrijk net als het Nederlandse platteland meer aandacht

De eilanden zijn voor Nederland niet alleen een vakantiebestemming! We kunnen binnen het

Koninkrijk ook in ondernemende zin beter samenwerken aan welzijn en welvaart en samen meer waarde

halen uit de trans-Atlantische verbindingen die we hebben.

Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt een verdieping van de bestuurlijke samenwerking. De

leefomstandigheden op de Caribische eilanden zijn geheel anders dan die in Europees Nederland en die

verschillen moeten we ook bestuurlijk respecteren. We kijken met optimistische blik naar die verschillen en

willen vooruitkijken naar een intensievere samenwerking met respect voor elkaars verschillen en autonomie.

De autonome Caribische landen van het Koninkrijk en op vele beleidsterreinen zelf verantwoordelijk. Vanuit

de verantwoordelijkheid binnen het Koninkrijk zal vanuit Den Haag de vraag zijn om te besturen, in het bijzonder op het terrein van fundamentele mensenrechten, rechtszekerheid, deugdelijkheid van bestuur.

We hebben met elkaar een uitdaging in het vormgeven van democratie en een betrouwbare rechtstaat op de eilanden, daar wil BBB echt iets aan doen.

ONDERNEMEN

Een 'ondernemersloket', van waaruit (Caribisch) Nederlandse ondernemingen worden geholpen in het drijven van handel in de regio.

Gezamenlijk verkennen of het meer gelijktrekken van Douanetarieven in het Europees en Caribisch deel van het Koninkrijk mogelijk is en of onderlinge tarieven kunnen worden afgeschaft.

Mogelijkheden verkennen voor een nieuwe Caribische instantie tussen de 4 autonome landen om (Caribisch) eiland overstijgende belangen te regelen.

Geen bevoegdheden overhevelen van de Caribische eilanden naar Den Haag.

CARIBISCH NEDERLAND

Inwoners van Caribisch Nederland (Bonaire, Saba en Sint-Eustatius) betalen belasting aan Den Haag net als iedereen in Europees Nederland. BBB vindt het essentieel dat zo spoedig mogelijk het sociaal minimum voor Caribisch Nederland wordt vastgesteld, afgestemd op de lokale leefomstandigheden.

Betere bereikbaarheid tussen de eilanden Bonaire, Saba en Sint-Eustatius gaat bijdragen aan het functioneren en de samenwerking. Het lokale bestuur en de lokale openbare lichamen moeten meer versterkt worden. Dit moet meegenomen worden bij wijzigingen in de WolBES (Wet Openbare Lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) en FinBES (Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba)

Het lokale bestuur moet meer rechtstreeks contact hebben met de diverse Ministeries in Den Haag.

109

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027 VERSIE: 16.12.2022

CARIBISCHE LANDEN

De rol van de afdeling Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris moet zich meer richten op de autonome landen in plaats van op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

Het democratisch tekort van de Caribische landen moet zo snel mogelijk worden rechtgezet. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door Rijkswetten ook door de Staten van Aruba, Curaçao en Sint-Maarten te laten behandelen en in de Rijksministerraad voor evenwichtige besluitvorming te zorgen.

De democratie en het goed bestuur van deze landen moet worden versterkt door goede, onafhankelijke lokale media

De democratie en het bestuur in de landen kan verbeteren door meer

onafhankelijkheid in het bestuur.

Bijvoorbeeld door partijfinanciering minder afhankelijk te laten zijn van individuen en ondernemers.

Ook in de Caribische landen zou partijfinanciering onder dezelfde regels moeten vallen als dat van Europees Nederland.

EUROPESE UNIE

We zijn als Nederland grondleggers van de Europese Unie. Zij stonden voor vrede, voedselzekerheid, handel en subsidiariteit. Voor de grondleggers waren het de verschillen tussen de landen die de kracht van de samenwerking gaf. We beoogden een wederkerige relatie op basis van authenticiteit en zelfbeschikking.

Deze grondbeginselen van de Europese Unie zijn identiek aan de waarden van BBB en staan voor BBB als een huis.

BBB is kritisch op het functioneren van de Europese Unie in de afgelopen jaren, maar staat pal voor Europese samenwerking. De idealen van de grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap moeten

weer centraal staan. De grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap hadden aandacht

voor verschillen tussen landen en vonden dat er alleen Europees beleid gemaakt moest worden als iets niet binnen landen zelf geregeld kon worden.

BBB wil terug naar de basis van Europese samenwerking. BBB is daarom tegen de vorming van een federale

“EU-superstaat”. BBB wil geen transferunie van lidstaten; dus geen geldstromen van landen die hun begroting op orde hebben naar landen die hun begroting niet op orde hebben.

BBB pleit voor méér subsidiariteit oftewel ‘gespreide verantwoordelijkheid’. Dit beginsel garandeert dat

de EU alleen optreedt als dat noodzakelijk is en dat besluiten op het laagste overheidsniveau zo dicht

mogelijk bij de burger en de regio dienen te worden genomen. BBB wil dat het subsidiariteitsbeginsel

voortaan nauwgezet getoetst en onmiddellijk in de EU beter gehanteerd wordt. Vele bevoegdheden horen

bij de lidstaten en de decentrale overheden daarbinnen. Onder meer onderwijs, binnenlandse zaken en

justitie, jeugdbeleid, sport, natuur, cultuur, toerisme, belastingen, werkgelegenheid en sociale zekerheidssystemen,

gezondheidszorg, ouderenzorg, ontwikkelingssamenwerking, humanitaire hulp en defensie

behoren hier primair toe. CONCEPT

bijvoorbeeld kunnen door Rijkswetten ook door de Staten van Aruba, Curaçao en Sint-Maarten te

laten behandelen en in de Rijksministerraad voor evenwichtige besluitvorming te zorgen.

De democratie en het goed bestuur van deze landen moet worden versterkt door goede, onafhankelijke

De democratie en het bestuur in de landen kan verbeteren door meer onafhankelijkheid in het bestuur.

Bijvoorbeeld door partijfinanciering minder afhankelijk te laten

zijn van individuen en ondernemers.

Ook in de Caribische landen zou partijfinanciering onder dezelfde regels moeten vallen als dat van

We zijn als Nederland grondleggers van de Europese Unie. Zij stonden voor vrede, voedselzekerheid, handel

en subsidiariteit. Voor de grondleggers waren het de verschillen tussen de landen die de kracht van de

samenwerking gaf. We beoogden een wederkerige relatie op basis van authenticiteit en zelfbeschikking.

Deze grondbeginselen van de Europese Unie zijn identiek aan de waarden van BBB en staan voor BBB

BBB is kritisch op het functioneren van de Europese Unie in de afgelopen jaren, maar staat pal voor Europese

samenwerking. De idealen van de grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap moeten

weer centraal staan. De grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap hadden aandacht

voor verschillen tussen landen en vonden dat er alleen Europees beleid gemaakt moest worden als iets

niet binnen landen zelf geregeld kon worden.

BBB wil terug naar de basis van Europese samenwerking. BBB is daarom tegen de vorming van een federale

“EU-superstaat”. BBB wil geen transferunie van lidstaten; dus geen geldstromen van landen die hun begroting op orde hebben naar landen die hun begroting niet op orde hebben.

BBB pleit voor méér subsidiariteit oftewel ‘gespreide verantwoordelijkheid’. Dit beginsel garandeert dat

de EU alleen optreedt als dat noodzakelijk is en dat besluiten op het laagste overheidsniveau zo dicht

mogelijk bij de burger en de regio dienen te worden genomen. BBB wil dat het subsidiariteitsbeginsel

voortaan nauwgezet getoetst en onmiddellijk in de EU beter gehanteerd wordt. Vele bevoegdheden ho

bij de lidstaten en de decentrale overheden daarbinnen. Onder meer onderwijs, binnenlandse zaken en

justitie, jeugdbeleid, sport, natuur, cultuur, toerisme, belastingen, werkgelegenheid en sociale zekerheidssystemen,

gezondheidszorg, ouderenzorg, ontwikkelingssamenwerking, humanitaire hulp en defensie

behoren hier primair toe.

De rol van de afdeling Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris moet zich meer richten op de autonome

landen in plaats van op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

Het democratisch tekort van de Caribische landen moet zo snel mogelijk worden rechtgezet. Dit zou

bijvoorbeeld kunnen door Rijkswetten ook door de Staten van Aruba, Curaçao en Sint-Maarten te

laten behandelen en in de Rijksministerraad voor evenwichtige besluitvorming te zorgen.

De democratie en het goed bestuur van deze landen moet worden versterkt door goede, onafhankelijke

De democratie en het bestuur in de landen kan verbeteren door meer onafhankelijkheid in het bestuur.

Bijvoorbeeld door partijfinanciering minder afhankelijk te laten

zijn van individuen en ondernemers.

Ook in de Caribische landen zou partijfinanciering onder dezelfde regels moeten vallen als dat van

We zijn als Nederland grondleggers van de Europese Unie. Zij stonden voor vrede, voedselzekerheid, handel

en subsidiariteit. Voor de grondleggers waren het de verschillen tussen de landen die de kracht van de

samenwerking gaf. We beoogden een wederkerige relatie op basis van authenticiteit en zelfbeschikking.

Deze grondbeginselen van de Europese Unie zijn identiek aan de waarden van BBB en staan voor BBB

BBB is kritisch op het functioneren van de Europese Unie in de afgelopen jaren, maar staat pal voor Europese

samenwerking. De idealen van de grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap moeten

weer centraal staan. De grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap hadden aandacht

voor verschillen tussen landen en vonden dat er alleen Europees beleid gemaakt moest worden als iets

niet binnen landen zelf geregeld kon worden.

BBB wil terug naar de basis van Europese samenwerking. BBB is daarom tegen de vorming van een federale

“EU-superstaat”. BBB wil geen transferunie van lidstaten; dus geen geldstromen van landen die hun begroting op orde hebben naar landen die hun begroting niet op orde hebben.

BBB pleit voor méér subsidiariteit oftewel ‘gespreide verantwoordelijkheid’. Dit beginsel garandeert dat

de EU alleen optreedt als dat noodzakelijk is en dat besluiten op het laagste overheidsniveau zo dicht

mogelijk bij de burger en de regio dienen te worden genomen. BBB wil dat het subsidiariteitsbeginsel

voortaan nauwgezet getoetst en onmiddellijk in de EU beter gehanteerd wordt. Vele bevoegdheden ho

bij de lidstaten en de decentrale overheden daarbinnen. Onder meer onderwijs, binnenlandse zaken en

justitie, jeugdbeleid, sport, natuur, cultuur, toerisme,

belastingen, werkgelegenheid en sociale zekerheidssystemen,

gezondheidszorg, ouderenzorg, ontwikkelingssamenwerking, humanitaire hulp en defensie

behoren hier primair toe.

110

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

BBB vindt dat het Europees landbouw-, milieu- en klimaatbeleid met gezond verstand en gepaste milieuruimte op maat moet worden

gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen tussen lidstaten. Ook moet de staat van de natuur in elk land op dezelfde manier in kaart gebracht worden, zodat

we beleid vergelijkbaar implementeren. We willen binnen de EU op deze gebieden een gelijk speelveld

houden. Het gelijke speelveld sterkt de EU in haar globale positie en doet recht aan de intentie van de

grondleggers de interne markt te versterken.

De Europese samenwerking is van het grootste belang voor het hoeden van vrede en veiligheid en welvaart

voor de Europeanen. Daarnaast is er op geopolitiek vlak noodzaak om een sterk blok te zijn.

Om geopolitieke redenen is het van belang om Oost-Europese landen toegang te geven tot de Unie. Wel is hiervoor noodzakelijk dat de automatische toetreding tot de muntunie wordt doorgeknipt. De vraag is trouwens ook of het blijven hameren op de gemeenschappelijke waarden niet uiteindelijk doodloopt op de politieke en praktische verschillen.

Voor de afzonderlijke lidstaten is de Europese interne markt een poort tot welvaart. Noodzakelijk is daarvoor wel dat extra, nationale regels bovenop Europese richtlijnen tot het verleden gaan behoren en de

Europese Commissie zonder verschil optreedt wanneer lidstaten zich niet houden aan het uitgangspunt dat vrij verkeer van diensten en personen niet bemoeilijkt mag worden. Uiteraard moet Nederland zich hier dan ook aan houden.

Voor een gemeenschappelijke markt heb je overigens geen gemeenschappelijke munt nodig. De komende jaren zal de financiële huishouding een splijtzwam worden. De Unie zou ons te lief moeten zijn om dat te laten gebeuren. Dit vergt een fundamentele discussie.

Het basisidee van de muntunie was dat de munt sterk genoeg is voor alle lidstaten. Hiervoor was nodig dat alle lidstaten zich via hervormingen uiteindelijk zouden richten op financieel beleid waar een maximum aan staatsschuld (60%) en maximaal begrotingstekort (3%) werd bereikt (verdrag van Maastricht, 1992).

Na al die jaren zien wij dat deze Noord-Europese benadering niet gevolgd wordt door andere landen zoals België, Frankrijk, Italië, Spanje. Het moment is gekomen vanuit het belang van de Europese samenwerking te erkennen dat deze afspraken niet bereikt worden. Sterker nog: momenteel wordt gesproken om deze los te laten, hetgeen Nederland uiteindelijk financieel zal benadelen.

De monetaire unie verwordt tot transferunie. Dit is uiteindelijk ondermijnend voor de Europese samenwerking omdat Nederlandse burgers dit niet zullen accepteren wanneer het hier economisch slechter gaat.

Goed voorbeeld is het Corona- en Herstelfonds. Dit fonds is met goede bedoelingen in het leven geroepen.

Hier zit ongeveer 800 miljard euro in. Nederland staat garant voor ongeveer 45 miljard. De EC heeft dit geld geleend op de kapitaalmarkt om het als subsidies te verstrekken aan noodlijdende lidstaten. Maar

Spanje en Italië gebruiken deze gelden (bij voorkeur als giften) voor respectievelijk de invoering van een basis inkomen en belastingverlagingen, zonder de hervormingen door te voeren die noodzakelijk zijn, gezien de financiële afspraken. Ook het bijdrukken van geld om de rente laag te houden, heeft grote nadelige effecten op de beheersing van de inflatie, en voor de

spaarders. En laten we de tekorten van de
CONCEPT

houden. Het gelijke speelveld sterkt de EU in haar globale positie en doet recht aan de intentie van de

De Europese samenwerking is van het grootste belang voor het hoeden van vrede en veiligheid en welvaart voor de Europeanen. Daarnaast is er op geopolitiek vlak noodzaak om een sterk blok te zijn.

Om geopolitieke redenen is het van belang om Oost-Europese landen toegang te geven tot de Unie. Wel is hiervoor noodzakelijk dat de automatische toetreding tot de muntunie wordt doorgeknipt. De vraag is trouwens ook of het blijven hameren op de gemeenschappelijke waarden niet uiteindelijk doodloopt op

Voor de afzonderlijke lidstaten is de Europese interne markt een poort tot welvaart. Noodzakelijk is daarvoor wel dat extra, nationale regels bovenop Europese richtlijnen tot het verleden gaan behoren en de

Europese Commissie zonder verschil optreedt wanneer lidstaten zich niet houden aan het uitgangspunt

dat vrij verkeer van diensten en personen niet bemoeilijkt mag worden. Uiteraard moet Nederland zich

Voor een gemeenschappelijke markt heb je overigens geen gemeenschappelijke munt nodig. De komende jaren zal de financiële huishouding een splijtzwam worden. De Unie zou ons te lief moeten zijn om dat te laten gebeuren. Dit vergt een fundamentele discussie.

Het basisidee van de muntunie was dat de munt sterk genoeg is voor alle lidstaten. Hiervoor was nodig

dat alle lidstaten zich via hervormingen uiteindelijk zouden richten op financieel beleid waar een maximum aan staatsschuld (60%) en maximaal begrotingstekort (3%) werd bereikt (verdrag van Maastricht, 1992).

Na al die jaren zien wij dat deze Noord-Europese benadering niet gevolgd wordt door andere landen

zoals België, Frankrijk, Italië, Spanje. Het moment is gekomen vanuit het belang van de Europese samenwerking te erkennen dat deze afspraken niet bereikt worden. Sterker nog: momenteel wordt gesproken

om deze los te laten, hetgeen Nederland uiteindelijk financieel zal benadelen.

De monetaire unie verwordt tot transferunie. Dit is uiteindelijk ondermijnend voor de Europese samenwerking omdat Nederlandse burgers dit niet zullen accepteren wanneer het hier economisch slechter werking omdat Nederlandse burgers dit niet zullen accepteren wanneer het hier economisch slechter

Goed voorbeeld is het Corona- en Herstelfonds. Dit fonds is met goede bedoelingen in het leven geroepen.

Hier zit ongeveer 800 miljard euro in. Nederland staat garant voor ongeveer 45 miljard. De EC heeft dit

geld geleend op de kapitaalmarkt om het als subsidies te verstrekken aan noodlijdende lidstaten. Maar

Spanje en Italië gebruiken deze gelden (bij voorkeur als giften) voor respectievelijk de invoering van een

BBB vindt dat het Europees landbouw-, milieu- en klimaatbeleid met gezond verstand en gepaste milieuruimte op maat moet worden gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen tussen lidstaten. Ook moet de staat van de natuur in elk land op dezelfde manier in kaart gebracht worden, zodat we beleid vergelijkbaar implementeren. We willen binnen de EU op deze gebieden een gelijk speelveld houden. Het gelijke speelveld sterkt de EU in haar globale positie en doet recht aan de intentie van de Europese samenwerking is van het grootste belang voor het hoeden van vrede en veiligheid en welvaart voor de Europeanen. Daarnaast is er op geopolitiek vlak noodzaak om een sterk blok te zijn.

Om geopolitieke redenen is het van belang om Oost-Europese landen toegang te geven tot de Unie. Wel is hiervoor noodzakelijk dat de automatische toetreding tot de muntunie wordt doorgeslagen. De vraag is trouwens ook of het blijven hameren op de gemeenschappelijke waarden niet uiteindelijk doodloopt op de politieke en praktische verschillen.

Voor de afzonderlijke lidstaten is de Europese interne markt een poort tot welvaart. Noodzakelijk is daarvoor wel dat extra, nationale regels bovenop Europese richtlijnen tot het verleden gaan behoren en de

Europese Commissie zonder verschil optreedt wanneer lidstaten zich niet houden aan het uitgangspunt dat vrij verkeer van diensten en personen niet bemoeilijkt mag worden. Uiteraard moet Nederland zich

Voor een gemeenschappelijke markt heb je overigens geen gemeenschappelijke munt nodig. De komende jaren zal de financiële huishouding een splijtzwam worden. De Unie zou ons te lief moeten zijn om dat te laten gebeuren. Dit vergt een fundamentele discussie.

Het basisidee van de muntunie was dat de munt sterk genoeg is voor alle lidstaten. Hiervoor was nodig dat alle lidstaten zich via hervormingen uiteindelijk zouden richten op financieel beleid waar een maximum aan staatsschuld (60%) en maximaal begrotingstekort (3%) werd bereikt (verdrag van Maastricht, 1992).

Na al die jaren zien wij dat deze Noord-Europese benadering niet gevolgd wordt door andere landen zoals België, Frankrijk, Italië, Spanje. Het moment is gekomen vanuit het belang van de Europese samenwerking te erkennen dat deze afspraken niet bereikt worden. Sterker nog: momenteel wordt gesproken

om deze los te laten, hetgeen Nederland uiteindelijk financieel zal benadelen.

De monetaire unie verwordt tot transferunie. Dit is uiteindelijk ondermijnend voor de Europese samenwerking omdat Nederlandse burgers dit niet zullen accepteren wanneer het hier economisch slechter gaat.

Goed voorbeeld is het Corona- en Herstelfonds. Dit fonds is met goede bedoelingen in het leven geroepen.

Hier zit ongeveer 800 miljard euro in. Nederland staat garant voor

ongeveer 45 miljard. De EC heeft dit geld geleend op de kapitaalmarkt om het als subsidies te verstrekken aan noodlijdende lidstaten. Maar Spanje en Italië gebruiken deze gelden (bij voorkeur als giften) voor respectievelijk de invoering van een basis inkomen en belastingverlagingen, zonder de hervormingen door te voeren die noodzakelijk zijn, gezien de financiële afspraken. Ook het bijdrukken van geld om de rente laag te houden, heeft grote nadelige effecten op de beheersing van de inflatie, en voor de spaarders. En laten we de tekorten van de

111

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

ECB en in het verlengde daarvan de Nederlandsche Bank maar helemaal vergeten. De noodbrief die

Klaas Knot een aantal maanden geleden stuurde over het effect van het opkopen van schulden door de

ECB en het tekort dat vervolgens ook ontstaat bij de Nederlandse Bank dat moet worden aangezuiverd

door de Nederlandse staat, spreekt boekdelen.

Dit alles betekent in ieder geval dat met de toetreding tot de EU de (bijna) automatische toetreding tot de

EMU moet worden losgelaten. Toetreding van relatief armere landen leidt tot een grotere EU-begroting

met rechtstreekse transfers naar deze landen. Nederland is nu al relatief het grootste 'waarborgland' voor

het euro-systeem via de noodfondsen van de muntunie, zoals het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM).

Einddoel van een transferunie wordt dan uiteindelijk een politieke unie met een gezamenlijke begroting

waardoor het begrotingsrecht van het Nederlands parlement verdwijnt en je de facto de Nederlandse

staat opheft. Dat is onacceptabel.

De bevoegdheidsverdeling onder het huidige verdrag moet kritisch tegen het licht worden gehouden

en aangepast om te verduidelijken wat de grenzen zijn van de bevoegdheden van de EU.

Om subsidiariteit te borgen moet Nederland pleiten voor het ombouwen van het Committee van de

Regio's, het orgaan waar alle regio's in Europa zijn

vertegenwoordigd, naar een Senaat van de Europese

Unie. Daarbij heeft de Senaat als instituut een vetorecht op voorstellen van de Europese Commissie.

Zo kunnen regio's en provincies aan de noodrem kunnen trekken wanneer de EU de subsidiariteit uit

het oog verliest.

De Europese Unie moet zich richten op een sterke en op innovatie gerichte Europese economie. Een

vrije markt, goede internationale infrastructuur, een strategisch gemeenschappelijk handelsbeleid en

voedselzekerheid door een stevig gemeenschappelijk landbouw-, tuinbouw- en visserijbeleid zijn

hiervoor belangrijk.

De Raad van Europa moet komen met een visie op de rol en betekenis

van de EU zodat we gericht besluitvorming daarover kunnen hebben en niet door individuele landen verrast worden

Bij gesprekken en verkenningen over toetreding blijven de toetredingscriteria –wat betreft BBB– hard.

Toetreding kan alleen onderwerp van onderhandeling zijn zodra aspirant-lidstaten volledig aan deze criteria uit het Europese Verdrag en aan de ‘Kopenhagen criteria’ voldoen. De bijna automatische toetreding tot de Eurozone vervalft.

BBB zegt nee tegen fondsen met verdere Europese schuldendeling.

De uitgangspunten van het Groei- en Stabiliteitspact staan naar de mening van BBB fier overeind.

BBB is zeer kritisch op de voortdurende stijging van de Europese begroting, de stijging van administratieve kosten van de EU en de uitbreiding van de begroting met nieuwe EU-fondsen. Ook moeten de lidstaten zelf hun begroting op orde hebben.

BBB wil snellere toelating van duurzame groene gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, inzet op evenwichtsbemesting, ambitieuze en gelijke minimumstandaarden voor dierenwelzijn, en een systeem met erkenning in de hele EU om duurzame producten eerlijk te kunnen vergelijken.

BBB wil een bekrachtiging van promotie van Europese voedselproductie ‘Made in Europe’.

Als je naar een ander EU-land gaat betaal je voor mobiel internet hetzelfde als wat je in Nederland betaalt.

Dit geldt tot 2032. BBB wil dat deze kosten ook na 2032 gelijk blijven, zodat mensen met een kleine portemonnee ook mee kunnen blijven doen.

CONCEPT

Dit alles betekent in ieder geval dat met de toetreding tot de EU de (bijna) automatische toetreding tot de EMU moet worden losgelaten. Toetreding van relatief armere landen leidt tot een grotere EU-begroting met rechtstreekse transfers naar deze landen. Nederland is nu al relatief het grootste ‘waarborgland’ voor het euro-systeem via de noodfondsen van de muntunie, zoals het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM).

Einddoel van een transferunie wordt dan uiteindelijk een politieke unie met een gezamenlijke begroting waardoor het begrotingsrecht van het Nederlands parlement verdwijnt en je de facto de Nederlandse

De bevoegdheidsverdeling onder het huidige verdrag moet kritisch tegen het licht worden gehouden en aangepast om te verduidelijken wat de grenzen zijn van de bevoegdheden van de EU.

Om subsidiariteit te borgen moet Nederland pleiten voor het ombouwen van het Committee van de Regio's, het orgaan waar alle regio's in Europa zijn vertegenwoordigd, naar een Senaat van de Europese Unie. Daarbij heeft de Senaat als instituut een vetorecht op voorstellen van de Europese Commissie. Zo kunnen regio's en provincies aan de noodrem kunnen trekken wanneer de EU de subsidiariteit uit

De Europese Unie moet zich richten op een sterke en op innovatie gerichte Europese economie. Een vrije markt, goede internationale infrastructuur, een strategisch gemeenschappelijk handelsbeleid en voedselzekerheid door een stevig gemeenschappelijk landbouw-, tuinbouw- en visserijbeleid zijn

De Raad van Europa moet komen met een visie op de rol en betekenis van de EU zodat we gericht besluitvorming daarover kunnen hebben en niet door individuele landen verrast worden

Bij gesprekken en verkenningen over toetreding blijven de toetredingscriteria –wat betreft BBB– hard. Toetreding kan alleen onderwerp van onderhandeling zijn zodra aspirant-lidstaten volledig aan deze criteria uit het Europese Verdrag en aan de ‘Kopenhagen criteria’ voldoen. De bijna automatische toetreding tot de Eurozone vervalst.

BBB zegt nee tegen fondsen met verdere Europese schuldendeling.

De uitgangspunten van het Groei- en Stabiliteitspact staan naar de mening van BBB fier overeind.

BBB is zeer kritisch op de voortdurende stijging van de Europese begroting, de stijging van administratieve kosten van de EU en de uitbreiding van de begroting met nieuwe EU-fondsen. Ook moeten de lidstaten zelf hun begroting op orde hebben.

BBB wil snellere toelating van duurzame groene gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, inzet op evenwichtsbemesting, ambitieuze en gelijke minimumstandaarden voor dierenwelzijn, en een systeem met erkenning in de hele EU om duurzame producten eerlijk te kunnen vergelijken.

BBB wil een bekrachtiging van promotie van Europese voedselproductie ‘Made in Europe’.

Als je naar een ander EU-land gaat betaal je voor mobiel internet hetzelfde als wat je in Nederland betaalt.

Dit geldt tot 2032. BBB wil dat deze kosten ook na 2032 gelijk blijven, zodat mensen met een kleine

ECB en in het verlengde daarvan de Nederlandsche Bank maar helemaal vergeten. De noodbrief die

Klaas Knot een aantal maanden geleden stuurde over het effect van het opkopen van schulden door de

ECB en het tekort dat vervolgens ook ontstaat bij de Nederlandse Bank dat moet worden aangezuiverd

Dit alles betekent in ieder geval dat met de toetreding tot de EU de (bijna) automatische toetreding tot de

EMU moet worden losgelaten. Toetreding van relatief armere landen leidt tot een grotere EU-begroting

met rechtstreekse transfers naar deze landen. Nederland is nu al relatief het grootste ‘waarborgland’ voor

het euro-systeem via de noodfondsen van de muntunie, zoals het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM).

Einddoel van een transferunie wordt dan uiteindelijk een politieke unie met een gezamenlijke begroting

waardoor het begrotingsrecht van het Nederlands parlement verdwijnt en je de facto de Nederlandse

De bevoegdheidsverdeling onder het huidige verdrag moet kritisch

tegen het licht worden gehouden en aangepast om te verduidelijken wat de grenzen zijn van de bevoegdheden van de EU.

Om subsidiariteit te borgen moet Nederland pleiten voor het ombouwen van het Committee van de Regio's, het orgaan waar alle regio's in Europa zijn vertegenwoordigd, naar een Senaat van de Europese Unie. Daarbij heeft de Senaat als instituut een vetorecht op voorstellen van de Europese Commissie.

Zo kunnen regio's en provincies aan de noodrem kunnen trekken wanneer de EU de subsidiariteit uit

De Europese Unie moet zich richten op een sterke en op innovatie gerichte Europese economie. Een vrije markt, goede internationale infrastructuur, een strategisch gemeenschappelijk handelsbeleid en voedselzekerheid door een stevig gemeenschappelijk landbouw-, tuinbouw- en visserijbeleid zijn hiervoor belangrijk.

De Raad van Europa moet komen met een visie op de rol en betekenis van de EU zodat we gericht besluitvorming daarover kunnen hebben en niet door individuele landen verrast worden

Bij gesprekken en verkenningen over toetreding blijven de toetredingscriteria –wat betreft BBB– hard.

Toetreding kan alleen onderwerp van onderhandeling zijn zodra aspirant-lidstaten volledig aan deze criteria uit het Europese Verdrag en aan de 'Kopenhagen criteria' voldoen. De bijna automatische toetreding tot de Eurozone vervalst.

BBB zegt nee tegen fondsen met verdere Europese schuldendeling.

De uitgangspunten van het Groei- en Stabiliteitspact staan naar de mening van BBB fier overeind.

BBB is zeer kritisch op de voortdurende stijging van de Europese begroting, de stijging van administratieve kosten van de EU en de uitbreiding van de begroting met nieuwe EU-fondsen. Ook moeten de lidstaten zelf hun begroting op orde hebben.

BBB wil snellere toelating van duurzame groene gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, inzet op evenwichtsbemesting, ambitieuze en gelijke minimumstandaarden voor dierenwelzijn, en een systeem met erkenning in de hele EU om duurzame producten eerlijk te kunnen vergelijken.

BBB wil een bekrachtiging van promotie van Europese voedselproductie 'Made in Europe'.

Als je naar een ander EU-land gaat betaal je voor mobiel internet hetzelfde als wat je in Nederland betaalt.

Dit geldt tot 2032. BBB wil dat deze kosten ook na 2032 gelijk blijven, zodat mensen met een kleine portemonnee ook mee kunnen blijven doen.

112

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 11

Klimaat

en Energie

CONCEPT

Hoofdstuk 11
Klimaat
Hoofdstuk 11
en Energie
113

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

Met een groeiende wereldbevolking en met steeds meer economische activiteiten is het klimaat steeds meer onder druk komen te staan. Hoewel het klimaat al sinds het ontstaan van de aarde aan autonome verandering onderhevig is, heeft de mensheid zeker ook een impact. Hoe groot die invloed is, daar verschillen meningen en onderzoeken over. Vanuit rentmeesterschap streeft BBB naar een samenleving waarbij we, voor zover we er invloed op hebben, en waar mogelijk onze impact op het klimaat beperken.

De grootste impact op het klimaat lijken we te hebben door ons gebruik van energiebronnen. Een uitdaging want ons leven heeft zich ontwikkeld in een situatie waarin we sterk afhankelijk zijn geworden van externe energiebronnen. Toch, gaan we deze transitie met beide handen en zorgvuldig aanpakken. Voor BBB gaat het hierbij voornamelijk over:

- Bijdragen aan klimaatdoelstelling
- Transitie van fossiele naar duurzame energie
- (regionale) Bronnen van duurzame energie
- Beschikbaarheid van energie voor iedereen
- Betaalbaar houden van energie

Het klimaat is het geheel van weersomstandigheden (als temperatuur, wind en neerslag) die gedurende een bepaalde periode een gebied karakteriseren. Dit is dus groter dan alleen de CO₂-concentratie (0,03%) in onze atmosfeer. Vooralsnog is de focus op CO₂-reductie. Voorgaande en huidige regeringen hebben al ambitieuze doelen gesteld om bijvoorbeeld de netto CO₂-uitstoot sterk te reduceren. Daarbij is van essentieel belang dat doelstellingen zowel draagvlak als ook participatie van de bevolking hebben. Alleen samen kunnen we een verandering in gang zetten en tot een succes maken. Het benodigde draagvlak en acceptatie kunnen gerealiseerd worden als besluitvorming transparant is en de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden.

Europa heeft een ambitieuze klimaatdoelstellingen geformuleerd (< 1,5 graden) dan het 'Parijs akkoord' (< 2 graden stijging) met als gevolg, dat de Nederlandse samenleving voor een enorme opgave staat om in 2030 de netto uitstoot van CO₂ met 55% te reduceren ten opzichte van 1990 en in 2050 CO₂-neutraal te zijn.

Hierbij is overigens voor Nederland wel de mogelijkheid van saldering op EU-niveau. Nederland moet zich dus maximaal inzetten om deze doelen te behalen, maar dat doen we wel met gezond verstand. Daarbij wegen we alle belangen mee en kijken we naar het grote geheel.

Wereldwijd draagt Nederland slechts 0.4% bij aan de wereldwijde CO₂-uitstoot en onze CO₂-voetafdruk per inwoner is al veel lager dan menig ander (westers) land. De energietransitie speelt bij het behalen van CO₂-doelstellingen een belangrijke rol.

De energietransitie vraagt om een Deltaplan. Nieuwe activiteiten zullen moeten worden opgebouwd, terwijl andere activiteiten worden om- of afgebouwd. Dit veranderproces vraagt grote investeringen door bedrijven, veelal zullen de prijsstijgingen die daar het gevolg van zijn, worden doorbelast aan de burger. De burger moet deze lastenverzwaring wel moet kunnen blijven dragen. Daarom zetten wij in op een rechtvaardige verdeling van de kosten die samengaan met de klimaatmaatregelen.

WIE ROOD STAAT

KAN NIET GROEN DOEN

CONCEPT

Met een groeiende wereldbevolking en met steeds meer economische activiteiten is het klimaat steeds meer onder druk komen te staan. Hoewel het klimaat al sinds het ontstaan van de aarde aan autonome verandering onderhevig is, heeft de mensheid zeker ook een impact. Hoe groot die invloed is, daar verschillen meningen en onderzoeken over. Vanuit rentmeesterschap streeft BBB naar een samenleving waarbij we, voor zover we er invloed op hebben, en waar mogelijk onze impact op het klimaat beperken.

De grootste impact op het klimaat lijken we te hebben door ons gebruik van energiebronnen. Een uitdaging want ons leven heeft zich ontwikkeld in een situatie waarin we sterk afhankelijk zijn geworden van externe energiebronnen. Toch, gaan we deze transitie met beide handen en zorgvuldig aanpakken. Voor BBB gaat Het klimaat is het geheel van weersomstandigheden (als temperatuur, wind en neerslag) die gedurende een bepaalde periode een gebied karakteriseren. Dit is dus groter dan alleen de CO

in onze atmosfeer. Vooralsnog is de focus op CO₂-reductie.

Voorgaande en huidige regeringen hebben al ambitieuze doelen gesteld om bijvoorbeeld de netto CO₂-uitstoot sterk te reduceren. Daarbij is van essentieel belang dat doelstellingen zowel draagvlak als ook participatie van de bevolking hebben. Alleen samen kunnen we een verandering in gang zetten en tot een succes maken. Het benodigde draagvlak en acceptatie kunnen gerealiseerd worden als besluitvorming transparant is en de lusten en lasten eerlijk Europa heeft een ambitieuze klimaatdoelstellingen geformuleerd (< 1,5 graden) dan het 'Parijs akkoord' (< 2 graden stijging) met als gevolg, dat de Nederlandse samenleving voor een enorme opgave staat om in 2030 de netto uitstoot van CO₂ met 55% te reduceren ten opzichte van 1990 en in 2050 CO

Hierbij is overigens voor Nederland wel de mogelijkheid van saldering op EU-niveau. Nederland moet zich dus maximaal inzetten om deze doelen te behalen, maar dat doen we wel met gezond verstand. Daarbij wegen we alle belangen mee en kijken we naar het grote geheel. Wereldwijd draagt Nederland slechts 0.4% bij aan de wereldwijde CO₂-uitstoot en onze CO₂ ander (westers) land. De energietransitie speelt bij het behalen van CO₂

De energietransitie vraagt om een Deltaplan. Nieuwe activiteiten zullen moeten worden opgebouwd, terwijl andere activiteiten worden om- of afgebouwd. Dit veranderproces vraagt grote investeringen. Met een groeiende wereldbevolking en met steeds meer economische activiteiten is het klimaat steeds meer onder druk komen te staan. Hoewel het klimaat al sinds het ontstaan van de aarde aan autonome verandering onderhevig is, heeft de mensheid zeker ook een impact. Hoe groot die invloed is, daar verschillen meningen en onderzoeken over. Vanuit rentmeesterschap streeft BBB naar een samenleving waarbij we, De grootste impact op het klimaat lijken we te hebben door ons gebruik van energiebronnen. Een uitdaging want ons leven heeft zich ontwikkeld in een situatie waarin we sterk afhankelijk zijn geworden van externe energiebronnen. Toch, gaan we deze transitie met beide handen en zorgvuldig aanpakken. Voor BBB gaat Het klimaat is het geheel van weersomstandigheden (als temperatuur, wind en neerslag) die gedurende een bepaalde periode een gebied karakteriseren. Dit is dus groter dan alleen de CO₂-concentratie (0,03%) -reductie. Voorgaande en huidige regeringen hebben al -uitstoot sterk te reduceren. Daarbij is van essentieel belang dat doelstellingen zowel draagvlak als ook participatie van de bevolking hebben. Alleen samen kunnen we een verandering in gang zetten en tot een succes maken. Het benodigde draagvlak en acceptatie kunnen gerealiseerd worden als besluitvorming transparant is en de lusten en lasten eerlijk. Europa heeft een ambitieuze klimaatdoelstellingen geformuleerd (< 1,5 graden) dan het 'Parijs akkoord' (< 2 graden stijging) met als gevolg, dat de Nederlandse samenleving voor een enorme opgave staat om in Met een groeiende wereldbevolking en met steeds meer economische activiteiten is het klimaat steeds meer onder druk komen te staan. Hoewel het klimaat al sinds het ontstaan van de aarde aan autonome verandering onderhevig is, heeft de mensheid zeker ook een impact. Hoe groot die invloed is, daar verschillen meningen en onderzoeken over. Vanuit rentmeesterschap streeft BBB naar een samenleving waarbij we, voor zover we er invloed op hebben, en waar mogelijk onze impact op het klimaat beperken. De grootste impact op het klimaat lijken we te hebben door ons

gebruik van energiebronnen. Een uitdaging want ons leven heeft zich ontwikkeld in een situatie waarin we sterk afhankelijk zijn geworden van externe energiebronnen. Toch, gaan we deze transitie met beide handen en zorgvuldig aanpakken. Voor BBB gaat

Bijdragen aan klimaatdoelstelling
Transitie van fossiele naar duurzame energie
(regionale) Bronnen van duurzame energie
Beschikbaarheid van energie voor iedereen
Betaalbaar houden van energie

Het klimaat is het geheel van weersomstandigheden (als temperatuur, wind en neerslag) die gedurende een bepaalde periode een gebied karakteriseren. Dit is dus groter dan alleen de CO

in onze atmosfeer. Vooralsnog is de focus op CO ambitieuze doelen gesteld om bijvoorbeeld de netto CO essentieel belang dat doelstellingen zowel draagvlak als ook participatie van de bevolking hebben. Alleen samen kunnen we een verandering in gang zetten en tot een succes maken. Het benodigde draagvlak en acceptatie kunnen gerealiseerd worden als besluitvorming transparant is en de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden.

Europa heeft een ambitieuze klimaatdoelstellingen geformuleerd (< 1,5 graden) dan het 'Parijs akkoord' (< 2 graden stijging) met als gevolg, dat de Nederlandse samenleving voor een enorme opgave staat om in 2030 de netto uitstoot van CO met 55% te reduceren ten opzichte van 1990 en in 2050 CO

Hierbij is overigens voor Nederland wel de mogelijkheid van saldering op EU-niveau. Nederland moet zich dus maximaal inzetten om deze doelen te behalen, maar dat doen we wel met gezond verstand. Daarbij wegen we alle belangen mee en kijken we naar het grote geheel. Wereldwijd draagt Nederland slechts 0.4% bij aan de wereldwijde CO -uitstoot en onze CO₂-voetafdruk per inwoner is al veel lager dan menig ander (westers) land. De energietransitie speelt bij het behalen van CO

De energietransitie vraagt om een Deltaplan. Nieuwe activiteiten zullen moeten worden opgebouwd, terwijl andere activiteiten worden om- of afgebouwd. Dit veranderproces vraagt grote investeringen door bedrijven, veelal zullen de prijsstijgingen die daar het gevolg van zijn, worden doorbelast aan de burger. De burger moet deze lastenverzwaring wel moet kunnen blijven dragen. Daarom zetten wij in op een rechtvaardige verdeling van de kosten die samengaan met de klimaatmaatregelen.

KAN NIET GROEN DOEN

114

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

Voor een bijdrage aan het klimaat en het einde van het gebruik van fossiele brandstoffen is het dus van

belang dat we de transitie naar duurzame energie maken. Tijdens deze transitie zullen we geen fossiele energiebronnen uitfaseren zolang betaalbare duurzame alternatieven nog niet beschikbaar zijn. Als we met elkaar samen de schouders eronder zetten, kunnen we veel bereiken. Hierbij spelen, naast het bedrijfsleven, alle burgers een belangrijke rol. Zo kan ook de landbouwsector een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van groene waterstof en biogas. Te veel agrarische grond is inmiddels al omgezet naar zonneweides of voorzien van windturbines.

De overheid heeft de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een goede infrastructuur, als een elektriciteitsnet, waar deze aanbieders en afnemers van energie gebruik van kunnen maken. Dat betekent dat we zowel sterk moeten investeren in het elektriciteitsnet als dat we zeker ook het netwerk slimmer moeten gaan gebruiken om piekmomenten met overbelasting van het net te beperken.

BBB streeft naar een samenleving die gebruik kan blijven maken van betaalbare duurzame energie.

ENERGIE TRANSITIE

Alle (grote/MKB/familie-) bedrijven moeten toegang hebben tot financiële steun vanuit klimaatfondsen.

Daarbij moet het volledig transparant zijn welke bedrijven geld ontvangen en waarvoor. Tevens moet er ondersteuning zijn voor de burgers waar nodig.

De alleen in Nederland recent voor onze bedrijven ingevoerde CO₂-heffing boven op de Europese

ETS (Emission Trading Scheme) heffing gaat van tafel.

Ook voeren we regelmatig internationale 'speelveld toetsen' uit om beleid te toetsen en indien nodig

bij te stellen zonder afbreuk te doen aan de verduurzaming ambitie.

Overheidsbeleid moet producenten stimuleren om circulair te ontwerpen en zich te richten op grondstoffenefficiëntie.

Bijvoorbeeld een innovatieprogramma op het gebied recycleren van batterijen, accu's

en windturbinebladen.

Het proces van de ingezette Regionale Energie Strategie (RES) wordt getoetst op nieuwe ontwikkelingen

en lokale mogelijkheden, zodat we slimmere keuzes maken en nu de focus leggen op de benodigde

infrastructuur voor het transport van elektriciteit.

Aangezien de elektrificatie en daarmee transport van energie over het elektriciteitsnet grote gevolgen

heeft voor de kosten, willen wij dat grote energieverbruikers (zoals bijvoorbeeld datacenters) dichtbij

elektriciteitsbronnen geplaatst worden.

DUURZAME ENERGIE

We willen burgers en ondernemers actief betrekken bij de verduurzaming. Dit kan bijvoorbeeld door

het oprichten van lokale energiecoöperaties, waar burgers gezamenlijk investeren in duurzame warmte

en koude projecten, zon op dak initiatieven, buurtbatterij etc.

We bevorderen zonne-energie (bij voorkeur op daken van gebouwen maar denk ook aan panelen als onderdeel van geluidschermen langs de weg en in ramen).

We willen de voorgestelde afbouw van de salderingsregeling zonne-energie tot tenminste 2030 opschorten en 5 miljoen huishoudens hun zonnepanelen hebben terugverdiend. In ons land wordt nu minder dan 10% van de voor zonnepanelen geschikte daken gebruikt.

CONCEPT

alternatieven nog niet beschikbaar zijn. Als we met elkaar samen de schouders eronder zetten, kunnen

we veel bereiken. Hierbij spelen, naast het bedrijfsleven, alle burgers een belangrijke rol. Zo kan ook de

landbouwsector een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van groene waterstof en biogas. Te veel

agrarische grond is inmiddels al omgezet naar zonneweides of voorzien van windturbines.

De overheid heeft de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een goede infrastructuur, als een elektriciteitsnet, waar deze aanbieders en afnemers van energie gebruik van kunnen maken. Dat betekent dat we

zowel sterk moeten investeren in het elektriciteitsnet als dat we zeker ook het netwerk slimmer moeten

gaan gebruiken om piekmomenten met overbelasting van het net te beperken.

BBB streeft naar een samenleving die gebruik kan blijven maken van betaalbare duurzame energie.

Alle (grote/MKB/familie-) bedrijven moeten toegang hebben tot financiële steun vanuit klimaatfondsen.

Daarbij moet het volledig transparant zijn welke bedrijven geld ontvangen en waarvoor. Tevens moet

er ondersteuning zijn voor de burgers waar nodig.

De alleen in Nederland recent voor onze bedrijven ingevoerde CO₂ ETS (Emission Trading Scheme) heffing gaat van tafel.

Ook voeren we regelmatig internationale 'speelveld toetsen' uit om beleid te toetsen en indien nodig

bij te stellen zonder afbreuk te doen aan de verduurzaming ambitie.

Overheidsbeleid moet producenten stimuleren om circulair te ontwerpen en zich te richten op grondstoffenefficiëntie.

Bijvoorbeeld een innovatieprogramma op het gebied recyclen van batterijen, accu's

Het proces van de ingezette Regionale Energie Strategie (RES) wordt getoetst op nieuwe ontwikkelingen

en lokale mogelijkheden, zodat we slimmere keuzes maken en nu de focus leggen op de benodigde

infrastructuur voor het transport van elektriciteit.

Aangezien de elektrificatie en daarmee transport van energie over het elektriciteitsnet grote gevolgen

heeft voor de kosten, willen wij dat grote energieverbruikers (zoals bijvoorbeeld datacenters) dichtbij

elektriciteitsbronnen geplaatst worden.

DUURZAME ENERGIE

We willen burgers en ondernemers actief betrekken bij de verduurzaming. Dit kan bijvoorbeeld door

het oprichten van lokale energiecoöperaties, waar burgers

gezamenlijk investeren in duurzame warmte en koude projecten, zon op dak initiatieven, buurtbatterij etc.

We bevorderen zonne-energie (bij voorkeur op daken van gebouwen maar denk ook aan panelen als onderdeel van geluidschermen langs de weg en in ramen).

We willen de voorgestelde afbouw van de salderingsregeling zonne-energie tot tenminste 2030 op- We willen de voorgestelde afbouw van de salderingsregeling zonne-energie tot tenminste 2030 opVoor een bijdrage aan het klimaat en het einde van het gebruik van fossiele brandstoffen is het dus van

Tijdens deze transitie zullen we geen fossiele energiebronnen uitfaseren zolang betaalbare duurzame alternatieven nog niet beschikbaar zijn. Als we met elkaar samen de schouders eronder zetten, kunnen we veel bereiken. Hierbij spelen, naast het bedrijfsleven, alle burgers een belangrijke rol. Zo kan ook de landbouwsector een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van groene waterstof en biogas. Te veel agrarische grond is inmiddels al omgezet naar zonneweides of voorzien van windturbines.

De overheid heeft de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een goede infrastructuur, als een elektriciteitsnet, waar deze aanbieders en afnemers van energie gebruik van kunnen maken. Dat betekent dat we

zowel sterk moeten investeren in het elektriciteitsnet als dat we zeker ook het netwerk slimmer moeten gaan gebruiken om piekmomenten met overbelasting van het net te beperken.

BBB streeft naar een samenleving die gebruik kan blijven maken van betaalbare duurzame energie.

Alle (grote/MKB/familie-) bedrijven moeten toegang hebben tot financiële steun vanuit klimaatfondsen.

Daarbij moet het volledig transparant zijn welke bedrijven geld ontvangen en waarvoor. Tevens moet er ondersteuning zijn voor de burgers waar nodig.

De alleen in Nederland recent voor onze bedrijven ingevoerde CO-heffing boven op de Europese ETS (Emission Trading Scheme) heffing gaat van tafel.

Ook voeren we regelmatig internationale 'speelveld toetsen' uit om beleid te toetsen en indien nodig bij te stellen zonder afbreuk te doen aan de verduurzaming ambitie.

Overheidsbeleid moet producenten stimuleren om circulair te ontwerpen en zich te richten op grondstoffenefficiëntie. Bijvoorbeeld een innovatieprogramma op het gebied recycleren van batterijen, accu's en windturbinebladen.

Het proces van de ingezette Regionale Energie Strategie (RES) wordt getoetst op nieuwe ontwikkelingen en lokale mogelijkheden, zodat we slimmere keuzes maken en nu de focus leggen op de benodigde infrastructuur voor het transport van elektriciteit.

Aangezien de elektrificatie en daarmee transport van energie over het elektriciteitsnet grote gevolgen heeft voor de kosten, willen wij dat grote energieverbruikers (zoals

bijvoorbeeld datacenters) dichtbij elektriciteitsbronnen geplaatst worden.

DUURZAME ENERGIE

We willen burgers en ondernemers actief betrekken bij de verduurzaming. Dit kan bijvoorbeeld door het oprichten van lokale energiecoöperaties, waar burgers gezamenlijk investeren in duurzame warmte en koude projecten, zon op dak initiatieven, buurtbatterij etc.

We bevorderen zonne-energie (bij voorkeur op daken van gebouwen maar denk ook aan panelen als onderdeel van geluidschermen langs de weg en in ramen).

We willen de voorgestelde afbouw van de salderingsregeling zonne-energie tot tenminste 2030 opschorten en 5 miljoen huishoudens hun zonnepanelen hebben terugverdiend. In ons land wordt nu minder dan 10% van de voor zonnepanelen geschikte daken gebruikt.

115

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027 VERSIE: 16.12.2022

Er valt nog veel energiewinst te behalen met het isoleren van woningen. 1.5 mln woningen kennen nog een energielabel E, F of G. De gemaakte prestatieafspraken met woningcorporaties verbreden we naar private verhuurders waar de woningen met bovengenoemde labels nog ongeveer 20% van de woningvoorraad vertegenwoordigen.

We willen, waar dit op lange termijn rendabel is, de aanleg van lokale warmtenetten stimuleren, waarbij restwarmte van bijvoorbeeld industrieën, datacenters en afvalverwerkers wordt gebruikt om woningen en bedrijven te verwarmen, echter ook geo- en aquathermie. We zien mogelijkheden voor waterstof-, biogasinstallaties op agrarische bedrijven, waar groene energie (voor de regio) wordt opgewekt.

De glastuinbouwsector produceert een grote hoeveelheid elektriciteit via warmtekrachtkoppelingen (WKK). Kassen kunnen overdag, 's nachts of in de zomer wanneer de vraag laag is, warmte en elektriciteit opvangen om deze vervolgens tijdens piekmomenten in de ochtend, 's avonds of in de winter af te geven aan de buurt. We houden hier rekening mee bij de locatie en aanleg van nieuwe woonwijken.

BBB wil de CO₂-binding in ons voedsel van landbouwproducten meenemen in onze CO₂-reductiedoelstellingen

De bijmengverplichting van 20% groen gas in het gasnet blijft behouden. Voor onze boeren is dit een mooie kans om met behulp van mestvergisters biogas te produceren. Dit zal een CO₂-besparing opleveren.

Wij willen de productie van lokaal geproduceerde duurzame biomassa en biogas stimuleren, met name door de inzet van reststromen uit de landbouw en voedselindustrie. Een op te richten agentschap biogrondstoffen kan overheid en markt bijstaan in kennisontwikkeling, scenarioplanning en advies.

We dringen het gebruik van fossiele brandstoffen verder terug door in te zetten op gebruik van duurzame en schone energie, zonder dat dit leidt tot oneerlijke concurrentie of de betaalbaarheid van

energie onevenredig onder druk zet.

Onze laatste meest moderne kolencentrales worden niet gesloten zolang daar geen goede en betaalbare alternatieven voor zijn in de plaats gekomen, zoals de opschaling van zonne-energie of kernenergie.

We stoppen nieuwe projecten om wind op land te realiseren. De ontwikkeling van nieuwe windturbineparken op zee temporiseren we en ook de bouw van nieuwe windturbineparken op zee zal gestopt worden afhankelijk hoe snel alternatieve vormen zonne- en kernenergie, biogas opgeschaald kunnen worden.

We willen dat bedrijven, daar waar elektrificatie geen haalbare optie is, verduurzamingsinvesteringen gaan doen in bijvoorbeeld geïmporteerde waterstof om te voorkomen dat een te groot deel van onze Noordzee volgebouwd zal worden met windturbines.

Om sneller stappen te kunnen zetten zal de energie-infrastructuur in bepaalde aangewezen gebieden geen passende beoordeling na een Plan-milieueffectrapport (MER) behoeven.

We zijn voor een CO₂-heffing op transport van producten bij de import naar de EU.

We investeren in onderzoek en innovatie op het gebied van duurzame energie. Denk aan nucleaire energie, waterstof, ammoniak, methanol en biogas

Tevens kunnen we ook denken aan middelgrote kerncentrales, getijdenstroom, waterkrachtcentrales, aardwarmte en waterwarmte. Alle initiatieven die, eventueel met opstartsteun van publieke middelen, door privaat initiatief tot stand kunnen komen.

Lokale biomassa reststromen die bijvoorbeeld vrijkomen bij regulier bosbeheer, kunnen voor kleinschalige lokale energieopwekking worden benut. Overige grootschalige biomassa vinden wij niet duurzaam. Wij zijn dus tegen de import van grootschalige biomassa en te verbranden afval.

CONCEPT

We willen, waar dit op lange termijn rendabel is, de aanleg van lokale warmtenetten stimuleren, waarbij restwarmte van bijvoorbeeld industrieën, datacenters en afvalverwerkers wordt gebruikt om woningen

We zien mogelijkheden voor waterstof-, biogasinstallaties op agrarische bedrijven, waar groene energie

De glastuinbouwsector produceert een grote hoeveelheid elektriciteit via warmtekrachtkoppelingen

(WKK). Kassen kunnen overdag, 's nachts of in de zomer wanneer de vraag laag is, warmte en elektriciteit opvangen om deze vervolgens tijdens piekmomenten in de ochtend, 's avonds of in de winter af te geven aan de buurt. We houden hier rekening mee bij de locatie en aanleg van nieuwe woonwijken.

-binding in ons voedsel van landbouwproducten meenemen in onze CO

De bijmengverplichting van 20% groen gas in het gasnet blijft behouden. Voor onze boeren is dit een mooie kans om met behulp van mestvergisters biogas te produceren. Dit zal een CO

Wij willen de productie van lokaal geproduceerde duurzame biomassa en biogas stimuleren, met name door de inzet van reststromen uit de landbouw en voedselindustrie. Een op te richten agentschap biogrondstoffen kan overheid en markt bijstaan in kennisontwikkeling, scenarioplanning en advies.

We dringen het gebruik van fossiele brandstoffen verder terug door in te zetten op gebruik van duurzame en schone energie, zonder dat dit leidt tot oneerlijke concurrentie of de betaalbaarheid van Onze laatste meest moderne kolencentrales worden niet gesloten zolang daar geen goede en betaalbare alternatieven voor zijn in de plaats gekomen, zoals de opschaling van zonne-energie of kernenergie.

We stoppen nieuwe projecten om wind op land te realiseren. De ontwikkeling van nieuwe windturbineparken op zee temporiseren we en ook de bouw van nieuwe windturbineparken op zee zal gestopt worden afhankelijk hoe snel alternatieve vormen zonne- en kernenergie, biogas opgeschaald kunnen

We willen dat bedrijven, daar waar elektrificatie geen haalbare optie is, verduurzamingsinvesteringen gaan doen in bijvoorbeeld geïmporteerde waterstof om te voorkomen dat een te groot deel van onze Noordzee volgebouwd zal worden met windturbines.

Om sneller stappen te kunnen zetten zal de energie-infrastructuur in bepaalde aangewezen gebieden geen passende beoordeling na een Plan-milieueffectrapport (MER) behoeven.

We zijn voor een CO₂-heffing op transport van producten bij de import naar de EU.

We investeren in onderzoek en innovatie op het gebied van duurzame energie. Denk aan nucleaire energie, waterstof, ammoniak, methanol en biogas

Tevens kunnen we ook denken aan middelgrote kerncentrales, getijdenstroom, waterkrachtcentrales, aardwarmte en waterwarmte. Alle initiatieven die, eventueel met opstartsteun van publieke middelen, door privaat initiatief tot stand kunnen komen.

Er valt nog veel energiewinst te behalen met het isoleren van woningen. 1.5 mln woningen kennen nog een energielabel E, F of G. De gemaakte prestatieafspraken met woningcorporaties verbreden we naar private verhuurders waar de woningen met bovengenoemde labels nog ongeveer 20% van de

We willen, waar dit op lange termijn rendabel is, de aanleg van lokale warmtenetten stimuleren, waarbij restwarmte van bijvoorbeeld industrieën, datacenters en afvalverwerkers wordt gebruikt om woningen en bedrijven te verwarmen, echter ook geo- en aquathermie. We zien mogelijkheden voor waterstof-, biogasinstallaties op agrarische bedrijven, waar groene energie

De glastuinbouwsector produceert een grote hoeveelheid elektriciteit via warmtekrachtkoppelingen (WKK). Kassen kunnen overdag, 's nachts of in de zomer wanneer de vraag laag is, warmte en elektriciteit opvangen om deze vervolgens

tijdens piekmomenten in de ochtend, 's avonds of in de winter af te geven aan de buurt. We houden hier rekening mee bij de locatie en aanleg van nieuwe woonwijken.

-binding in ons voedsel van landbouwproducten meenemen in onze CO₂-reductie-

De bijmengverplichting van 20% groen gas in het gasnet blijft behouden. Voor onze boeren is dit een mooie kans om met behulp van mestvergisters biogas te produceren. Dit zal een CO₂-besparing op-

Wij willen de productie van lokaal geproduceerde duurzame biomassa en biogas stimuleren, met name

door de inzet van reststromen uit de landbouw en voedselindustrie.

Een op te richten agentschap

biograndstoffen kan overheid en markt bijstaan in kennisontwikkeling, scenarioplanning en advies.

We dringen het gebruik van fossiele brandstoffen verder terug door in te zetten op gebruik van duurzame en schone energie, zonder dat dit leidt tot oneerlijke concurrentie of de betaalbaarheid van energie onevenredig onder druk zet.

Onze laatste meest moderne kolencentrales worden niet gesloten

zolang daar geen goede en betaalbare

alternatieven voor zijn in de plaats gekomen, zoals de opschaling van zonne-energie of kernenergie.

We stoppen nieuwe projecten om wind op land te realiseren. De ontwikkeling van nieuwe windturbineparken op zee temporiseren we en ook de bouw van nieuwe windturbineparken op zee zal gestopt worden afhankelijk hoe snel alternatieve vormen zonne- en kernenergie, biogas opgeschaald kunnen worden.

We willen dat bedrijven, daar waar elektrificatie geen haalbare optie is, verduurzamingsinvesteringen

gaan doen in bijvoorbeeld geïmporteerde waterstof om te voorkomen dat een te groot deel van onze

Noordzee volgebouwd zal worden met windturbines.

Om sneller stappen te kunnen zetten zal de energie-infrastructuur in bepaalde aangewezen gebieden

geen passende beoordeling na een Plan-milieueffectrapport (MER) behoeven.

We zijn voor een CO₂-heffing op transport van producten bij de import naar de EU.

We investeren in onderzoek en innovatie op het gebied van duurzame energie. Denk aan nucleaire

energie, waterstof, ammoniak, methanol en biogas

Tevens kunnen we ook denken aan middelgrote kerncentrales, getijdenstroom, waterkrachtcentrales,

aardwarmte en waterwarmte. Alle initiatieven die, eventueel met opstartsteun van publieke middelen,

door privaat initiatief tot stand kunnen komen.

Lokale biomassa reststromen die bijvoorbeeld vrijkomen bij regulier bosbeheer, kunnen voor kleinschalige lokale energieopwekking worden

benut. Overige grootschalige biomassa vinden wij niet

duurzaam. Wij zijn dus tegen de import van grootschalige biomassa en te verbranden afval.

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

BESCHIKBAARHEID VAN ENERGIE

We investeren in kernenergie als een bron van duurzame energie door de huidige nieuwbouw van geplande kerncentrales te versnellen en aan te vullen met kleine SMR (small modular reactors), zodat we 24 uur per dag elektriciteit, waterstof en warmte kunnen produceren waarbij we reactoren op strategische plekken plaatsen het transport van deze energie tot een minimum te houden.

Een van de eerste en belangrijkste aandachtspunten van de nieuwe minister van Economische Zaken en Klimaat zal de netcongestie zijn. Een Rijkscoördinator voor netcongestie brengt o.a. duidelijk in beeld hoe de wachttijden per gebied zich ontwikkelen, zodat bedrijven weten wanneer ze aan de beurt zijn en welke maatregelen waar worden genomen.

We lossen de netwerkproblemen voor elektriciteit zo snel mogelijk op. We maken slimmer gebruik van het netwerk en capaciteit. Samenwerken en delen van infrastructuur is hier cruciaal. We lichten burgers en bedrijven beter voor hoe zij energie op de juiste momenten kunnen gebruiken en welke maatregelen ze kunnen nemen om hun energieverbruik te verminderen.

BETAALBAARHEID VAN ENERGIE

Een nieuwe Wet Collectieve Warmte zal erop toezien dat de energierekening voor huishoudens betaalbaar blijft. Huishoudens en bedrijven worden niet beboet voor het terugleveren van energie. Situaties

waarin lege wasmachines draaien om de energierekening te verlagen zijn verleden tijd.

Indien een lokale overheid besluit over te stappen naar een andere energievoorziening zal wettelijk zijn vastgelegd dat dit een betaalbaar alternatief dient te zijn.

We zetten in op lokale energieopwekking en gebruik door boeren, burgers en bedrijven door het decentraliseren van de opwekking, opslag en de distributie van duurzame energie. CONCEPT

strategische plekken plaatsen het transport van deze energie tot een minimum te houden.

Een van de eerste en belangrijkste aandachtspunten van de nieuwe minister van Economische Zaken en Klimaat zal de netcongestie zijn. Een Rijkscoördinator voor netcongestie brengt o.a. duidelijk in beeld hoe de wachttijden per gebied zich ontwikkelen, zodat bedrijven weten wanneer ze aan de

We lossen de netwerkproblemen voor elektriciteit zo snel mogelijk op. We maken slimmer gebruik van het netwerk en capaciteit. Samenwerken en delen van infrastructuur is hier cruciaal.

We lichten burgers en bedrijven beter voor hoe zij energie op de juiste momenten kunnen gebruiken

en welke maatregelen ze kunnen nemen om hun energieverbruik te

verminderen.

Een nieuwe Wet Collectieve Warmte zal erop toezien dat de energierekening voor huishoudens betaalbaar blijft. Huishoudens en bedrijven worden niet beboet voor het terugleveren van energie.

Situaties

waarin lege wasmachines draaien om de energierekening te verlagen zijn verleden tijd.

Indien een lokale overheid besluit over te stappen naar een andere energievoorziening zal wettelijk

zijn vastgelegd dat dit een betaalbaar alternatief dient te zijn.

We zetten in op lokale energieopwekking en gebruik door boeren, burgers en bedrijven door het decentraliseren van de opwekking, opslag en de distributie van duurzame energie.

We investeren in kernenergie als een bron van duurzame energie door de huidige nieuwbouw van

geplande kerncentrales te versnellen en aan te vullen met kleine SMR (small modular reactors), zodat

we 24 uur per dag elektriciteit, waterstof en warmte kunnen

produceren waarbij we reactoren op

strategische plekken plaatsen het transport van deze energie tot een minimum te houden.

Een van de eerste en belangrijkste aandachtspunten van de nieuwe minister van Economische Zaken

en Klimaat zal de netcongestie zijn. Een Rijkscoördinator voor netcongestie brengt o.a. duidelijk in

beeld hoe de wachttijden per gebied zich ontwikkelen, zodat bedrijven weten wanneer ze aan de

beurt zijn en welke maatregelen waar worden genomen.

We lossen de netwerkproblemen voor elektriciteit zo snel mogelijk op. We maken slimmer gebruik

van het netwerk en capaciteit. Samenwerken en delen van infrastructuur is hier cruciaal.

We lichten burgers en bedrijven beter voor hoe zij energie op de juiste momenten kunnen gebruiken

en welke maatregelen ze kunnen nemen om hun energieverbruik te verminderen.

BETAALBAARHEID VAN ENERGIE

Een nieuwe Wet Collectieve Warmte zal erop toezien dat de energierekening voor huishoudens betaalbaar blijft. Huishoudens en bedrijven worden niet beboet voor het terugleveren van energie.

Situaties

waarin lege wasmachines draaien om de energierekening te verlagen zijn verleden tijd.

Indien een lokale overheid besluit over te stappen naar een andere energievoorziening zal wettelijk

zijn vastgelegd dat dit een betaalbaar alternatief dient te zijn.

We zetten in op lokale energieopwekking en gebruik door boeren, burgers en bedrijven door het

decentraliseren van de opwekking, opslag en de distributie van duurzame energie.

117

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022
CONCEPT

118

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

Hoofdstuk 12

Buitenland en

Krijgsmacht

CONCEPT

Hoofdstuk 12

Buitenland en

Hoofdstuk 12

Krijgsmacht

119

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

BUITENLANDBELEID ALS SPRINGPLANK VOOR DE 21e EEUW

We hebben een aantal decennia van ongekende vrede en veiligheid genoten. We hebben als het ware het vredesdividend van het einde van de Koude Oorlog geïnd. Velen van ons zijn opgegroeid in een land van weinig grote zorgen, waarin oorlog iets was voor videospellen en bioscoopfilms. Hoewel de realiteit nu laat zien dat veiligheid en democratie niet vanzelfsprekend zijn. Het wordt niet gratis of automatisch gegeven. Het slapende continent Europa wordt langzaam wakker in een wereld die gewelddadig is. Waar andere landen het volkenrecht zien als een adviessnelheid, in plaats van een maximumsnelheid en waar universele normen en waarden soms ondergeschikt zijn aan strategische belangen en emotie. De Russische invasie van Oekraïne is daar het meest gruwelijke voorbeeld van, maar ook China zoekt actief een dominantere plek in de wereld. Dit is een wereld van internationale strijd, waarbij macht en geweld niet geschuwd worden voor eigenbelang. De enige plek van Nederland in deze nieuwe wereld is in een blok van vrije landen, waar democratie in het hoogste vaandel staat. Op die manier doen we recht aan de offers die de Nederlanders voor ons hebben gebracht en handhaven we de positie van Nederland in de wereld.

VOOR NEDERLAND BETEKENT DIT:

Actieve samenwerking binnen NAVO en EU met de realisatie dat onze geopolitieke positie uniek is, waarbij onze industrie, landbouw en watermanagement cruciale sectoren zijn. De tijd dat we met wensdenken de strategische waarde van voedsel, water en hoogwaardige chips onderschatten zijn voorbij. In de wereld waar sancties toenemen en internationale grenzen vaker zullen sluiten, is Nederland, samen met haar omringende landen, de voedsel- en voorraadschuur van het Westen.

Weerstand bieden aan de agressie van Rusland en China betekent waardering voor de rol van Nederland in het helpen van voeden en invullen van de behoeften van de wereldbevolking. Richting het einde van de eeuw neemt de wereldbevolking verder toe tot 10.400.000.000 mensen. Ondertussen neemt

het beschikbare vruchtbare land op aarde rap af, met 12.000.000 hectare per jaar. Nederland heeft als vruchtbare delta in combinatie met een creatieve en hands-on mentaliteit een morele verantwoordelijkheid om voedsel te produceren en mensen te voeden. Export in de breedste zin is wat BBB betreft geen vies woord, maar pure noodzaak en in het belang van Nederland.

Voedsel als het nieuwe goud van de 21e eeuw en onze vruchtbare delta is ons gouden ei. Als de wereld onveiliger en de handel moeilijker wordt, dan zullen landen vragen om onze uien, ons vlees en onze melk. Partijen die als doel hebben onze voedselproductie te minimaliseren, zetten de vrijheid en veiligheid van Nederland op het spel. Maar dat niet alleen. Ook de voedselvoorziening en ontwikkeling van mensen en samenlevingen elders op onze wereld.

Het Nederland van BBB staat midden in de wereld, met open vizier, daadkrachtige houding en de middelen om, al dan niet met pressie de Nederlandse en haar bondgenootschappelijke belangen en de universele rechten van de mens te bevorderen en verdedigen. Het is bereid om andere landen te helpen, maar heeft haar eigen belang altijd in het achterhoofd. Het beseft dat we niet iedereen kunnen helpen, maar wel het verschil kunnen maken als we krachten bundelen. Het beoordeelt een situatie op basis van feiten en argumenten, niet op basis van onderbuikgevoel. Het kiest het liefst de diplomatieke weg, maar schuwt

MIDDEN IN DE WERELD

VOL DAADKRACHT

CONCEPT EEUW

We hebben een aantal decennia van ongekende vrede en veiligheid genoten. We hebben als het ware het vredesdividend van het einde van de Koude Oorlog geïnd. Velen van ons zijn opgegroeid in een land van weinig grote zorgen, waarin oorlog iets was voor videospellen en bioscoopfilms. Hoewel de realiteit nu laat zien dat veiligheid en democratie niet vanzelfsprekend zijn. Het wordt niet gratis of automatisch gegeven.

Het slapende continent Europa wordt langzaam wakker in een wereld die gewelddadig is. Waar andere landen het volkenrecht zien als een adviessnelheid, in plaats van een maximumsnelheid en waar universele normen en waarden soms ondergeschikt zijn aan strategische belangen en emotie. De Russische invasie van Oekraïne is daar het meest gruwelijke voorbeeld van, maar ook China zoekt actief een dominantere plek in de wereld. Dit is een wereld van internationale strijd, waarbij macht en geweld niet geschuwd worden voor eigenbelang. De enige plek van Nederland in deze nieuwe wereld is in een blok van vrije landen, waar democratie in het hoogste vaandel staat. Op die manier doen we recht aan de offers die de Nederlanders voor ons hebben gebracht en handhaven we de positie van Nederland in de wereld.

Actieve samenwerking binnen NAVO en EU met de realisatie dat onze geopolitieke positie uniek is, waarbij onze industrie, landbouw en watermanagement cruciale sectoren zijn. De tijd dat we met wensdenken de strategische waarde van voedsel, water en hoogwaardige chips onderschatten zijn voorbij. In de wereld waar sancties toenemen en internationale grenzen vaker zullen sluiten, is Nederland, samen met haar omringende landen, de voedsel- en voorraadschuur van het Westen.

Weerstand bieden aan de agressie van Rusland en China betekent waardering voor de rol van Nederland in het helpen van voeden en invullen van de behoeften van de wereldbevolking. Richting het einde van de eeuw neemt de wereldbevolking verder toe tot 10.400.000.000 mensen. Ondertussen neemt het beschikbare vruchtbare land op aarde rap af, met 12.000.000 hectare per jaar. Nederland heeft als vruchtbare delta in combinatie met een creatieve en hands-on mentaliteit een morele verantwoordelijkheid om voedsel te produceren en mensen te voeden. Export in de breedste zin is wat BBB betreft geen vies woord, maar pure noodzaak en in het belang van Nederland.

Voedsel als het nieuwe goud van de 21e eeuw en onze vruchtbare delta is ons gouden ei. Als de wereld onveiliger en de handel moeilijker wordt, dan zullen landen vragen om onze uien, ons vlees en onze melk. Partijen die als doel hebben onze voedselproductie te minimaliseren, zetten de vrijheid en veiligheid van Nederland op het spel. Maar dat niet alleen. Ook de voedselvoorziening en ontwikkeling van mensen en samenlevingen elders op onze wereld.

Het Nederland van BBB staat midden in de wereld, met open vizier, daadkrachtige houding en de middelen om, al dan niet met pressie de Nederlandse en haar bondgenootschappelijke belangen en de universele rechten van de mens te bevorderen en verdedigen. Het is bereid om andere landen te helpen, maar heeft

BUITENLANDBELEID ALS SPRINGPLANK VOOR DE 21

We hebben een aantal decennia van ongekende vrede en veiligheid genoten. We hebben als het ware het vredesdividend van het einde van de Koude Oorlog geïnd. Velen van ons zijn opgegroeid in een land van weinig grote zorgen, waarin oorlog iets was voor videospellen en bioscoopfilms. Hoewel de realiteit nu laat zien dat veiligheid en democratie niet vanzelfsprekend zijn. Het wordt niet gratis of automatisch gegeven.

Het slapende continent Europa wordt langzaam wakker in een wereld die gewelddadig is. Waar andere landen het volkenrecht zien als een adviessnelheid, in plaats van een maximumsnelheid en waar universele normen en waarden soms ondergeschikt zijn aan strategische belangen en emotie. De Russische invasie van Oekraïne is daar het meest gruwelijke voorbeeld van, maar ook China zoekt actief een dominantere

plek in de wereld. Dit is een wereld van internationale strijd, waarbij macht en geweld niet geschuwd worden voor eigenbelang. De enige plek van Nederland in deze nieuwe wereld is in een blok van vrije landen, waar democratie in het hoogste vaandel staat. Op die manier doen we recht aan de offers die de Nederlanders voor ons hebben gebracht en handhaven we de positie van Nederland in de wereld.

VOOR NEDERLAND BETEKENT DIT:

Actieve samenwerking binnen NAVO en EU met de realisatie dat onze geopolitieke positie uniek is, waarbij onze industrie, landbouw en watermanagement cruciale sectoren zijn. De tijd dat we met wensdenken de strategische waarde van voedsel, water en hoogwaardige chips onderschatten zijn voorbij. In de wereld waar sancties toenemen en internationale grenzen vaker zullen sluiten, is Nederland, samen met haar omringende landen, de voedsel- en voorraadschuur van het Westen.

Weerstand bieden aan de agressie van Rusland en China betekent waardering voor de rol van Nederland in het helpen van voeden en invullen van de behoeften van de wereldbevolking. Richting het einde van de eeuw neemt de wereldbevolking verder toe tot 10.400.000.000 mensen. Ondertussen neemt het beschikbare vruchtbare land op aarde rap af, met 12.000.000 hectare per jaar. Nederland heeft als vruchtbare delta in combinatie met een creatieve en hands-on mentaliteit een morele verantwoordelijkheid om voedsel te produceren en mensen te voeden. Export in de breedste zin is wat BBB betreft geen vies woord, maar pure noodzaak en in het belang van Nederland.

Voedsel als het nieuwe goud van de 21 eeuw en onze vruchtbare delta is ons gouden ei. Als de wereld onveiliger en de handel moeilijker wordt, dan zullen landen vragen om onze uien, ons vlees en onze melk. Partijen die als doel hebben onze voedselproductie te minimaliseren, zetten de vrijheid en veiligheid van Nederland op het spel. Maar dat niet alleen. Ook de voedselvoorziening en ontwikkeling van mensen en samenlevingen elders op onze wereld.

Het Nederland van BBB staat midden in de wereld, met open vizier, daadkrachtige houding en de middelen om, al dan niet met pressie de Nederlandse en haar bondgenootschappelijke belangen en de universele rechten van de mens te bevorderen en verdedigen. Het is bereid om andere landen te helpen, maar heeft haar eigen belang altijd in het achterhoofd. Het beseft dat we niet iedereen kunnen helpen, maar wel het verschil kunnen maken als we krachten bundelen. Het beoordeelt een situatie op basis van feiten en argumenten, niet op basis van onderbuikgevoel. Het kiest het liefst de diplomatieke weg, maar schuwt

VOL DAADKRACHT

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

niet om spierballen te laten zien. Het is een betrouwbare bondgenoot, maar gaat ongemakkelijke vriendschappen niet uit de weg. BBB is eerlijk over het feit dat buitenlandbeleid soms inconsequent is, omdat de consistentie van het Nederlandse belang dat vraagt.

HANDEL

Minder afhankelijk worden van ongelijke handel met China en andere machtsblokken en meer samenwerken met democratische landen zoals de VS, Japan en het VK.

Nederland mag dan klein zijn qua oppervlakte, maar we zijn een krachtige speler op de wereldmarkt.

We zijn één van de top exportlanden en buitenlandse handel vormt een groot deel van onze economie.

Onze technische, agrarische en chemische sectoren zijn cruciaal voor onze welvaart en innovatiekracht;

De langetermijnvisie waarin het Nederlands belang centraal staat en dat daarin rekening wordt gehouden met de positie van Nederland in de wereld;

Dat we onze cruciale sectoren beschermen om te voorkomen dat deze bedrijvigheid uit Nederland

vertrekt. Dit is slecht voor de Nederlandse economie, de wereldwijde klimaatambities en onze veiligheid.

Overleg en samenwerking tussen de Rijksoverheid en de Nederlandse landbouw, de technische en

chemische bedrijven over internationale vraagstukken moet worden versterkt. Onze halfgeleiderindustrie verdient bijzondere aandacht van de overheid;

Internationalisering van de Nederlandse handel speelt een belangrijke rol in het versterken van de strategische autonomie van Nederland en daarmee Europa.

Handelsakkoorden moeten zorgen voor eerlijke concurrentievoorwaarden en dat importproducten voldoen aan dezelfde standaarden als die in Nederland worden gehanteerd, zoals voedselveiligheid en dierenwelzijn. We mogen niet importeren wat we niet mogen produceren.

Nederland moet actief samenwerken met Westerse landen om binnenlandse productie te vergroten, minder afhankelijk te worden van anderen door ze terug te brengen naar Nederland en Europa. Dit kan bijdragen aan het stimuleren van de lokale economie, het creëren van werkgelegenheid en het verminderen van de Nederlandse afhankelijkheid van China.

We willen noodzakelijke edelmetalen en grondstoffen meer gaan importeren vanuit Afrika, Amerika en Australië, in plaats van uit China. Daarmee versterken we de internationale betrekkingen met die continenten. Ook moet er snel onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden, risico's en het draagvlak voor het mijnen van belangrijke grondstoffen in Europa en Nederland.

Het vergroten van de handel met andere technologische voorlopers zoals met Japan, Zuid-Korea,

Taiwan en India kan helpen met het verminderen van de afhankelijkheid en het beschermen van hoog geavanceerde technieken zoals halfgeleiders.

Het uitoefenen van druk op de internationale gemeenschap om de status als ontwikkelingsland van China te herzien en zo financiële voordelen te verminderen via de Wereldhandelsorganisatie. Dit wil overigens niet zeggen dat we alle banden met China doorsnijden. Er wordt ook door het Nederlands bedrijfsleven gehandeld en samengewerkt met China kennisinstellingen en bedrijven. Daar waar veiligheid en intellectueel eigendom niet benadeeld worden, blijft dit van belang.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

BBB wil specifieke problemen aanpakken in regio's waarvoor Nederland de expertise heeft, zoals landbouw, technologie en maritieme kennis en kunde. Daarom willen we plannen ontwikkelen voor landen waar Nederland het verschil kan maken. Binnen grote organisaties zoals de VN, EU en OVSE willen we onze afspraken

nakomen en bijdragen aan algemene wereldwijde ontwikkelingssamenwerking, maar we geloven meer in

CONCEPT

Minder afhankelijk worden van ongelijke handel met China en andere machtsblokken en meer samen-

Nederland mag dan klein zijn qua oppervlakte, maar we zijn een krachtige speler op de wereldmarkt.

We zijn één van de top exportlanden en buitenlandse handel vormt een groot deel van onze economie.

Onze technische, agrarische en chemische sectoren zijn cruciaal voor onze welvaart en innovatiekracht;

De langetermijnvisie waarin het Nederlands belang centraal staat en dat daarin rekening wordt gehouden

Dat we onze cruciale sectoren beschermen om te voorkomen dat deze bedrijvigheid uit Nederland

vertrekt. Dit is slecht voor de Nederlandse economie, de wereldwijde klimaatambities en onze veiligheid.

Overleg en samenwerking tussen de Rijksoverheid en de Nederlandse landbouw, de technische en

chemische bedrijven over internationale vraagstukken moet worden versterkt. Onze halfgeleiderindustrie verdient bijzondere aandacht van de overheid;

Internationalisering van de Nederlandse handel speelt een belangrijke rol in het versterken van de

strategische autonomie van Nederland en daarmee Europa.

Handelsakkoorden moeten zorgen voor eerlijke concurrentievoorwaarden en dat importproducten voldoen aan dezelfde standaarden als die in Nederland worden gehanteerd, zoals voedselveiligheid en dierenwelzijn. We mogen niet importeren wat we niet mogen produceren.

Nederland moet actief samenwerken met Westerse landen om binnenlandse productie te vergroten, minder afhankelijk te worden van anderen door ze terug te brengen naar Nederland en Europa. Dit

kan bijdragen aan het stimuleren van de lokale economie, het creëren van werkgelegenheid en het verminderen van de Nederlandse afhankelijkheid van China.

We willen noodzakelijke edelmetalen en grondstoffen meer gaan importeren vanuit Afrika, Amerika en Australië, in plaats vanuit China. Daarmee versterken we de internationale betrekkingen met die continenten. Ook moet er snel onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden, risico's en het draagvlak voor het mijnen van belangrijke grondstoffen in Europa en Nederland.

Het vergroten van de handel met andere technologische voorlopers zoals met Japan, Zuid-Korea, Taiwan en India kan helpen met het verminderen van de afhankelijkheid en het beschermen van hoog geavanceerde technieken zoals halfgeleiders.

Het uitoefenen van druk op de internationale gemeenschap om de status als ontwikkelingsland van China te herzien en zo financiële voordelen te verminderen via de Wereldhandelsorganisatie. Dit wil overigens niet zeggen dat we alle banden met China doorsnijden. Er wordt ook door het Nederlands bedrijfsleven gehandeld en samengewerkt met China kennisinstellingen en bedrijven. Daar waar veiligheid en intellectueel eigendom niet benadeeld worden, blijft dit van belang.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

BBB wil specifieke problemen aanpakken in regio's waarvoor Nederland de expertise heeft, zoals landbouw, niet om spierballen te laten zien. Het is een betrouwbare bondgenoot, maar gaat ongemakkelijke vriendschappen niet uit de weg. BBB is eerlijk over het feit dat buitenlandbeleid soms inconsequent is, omdat

Minder afhankelijk worden van ongelijke handel met China en andere machtsblokken en meer samenwerken met democratische landen zoals de VS, Japan en het VK.

Nederland mag dan klein zijn qua oppervlakte, maar we zijn een krachtige speler op de wereldmarkt. We zijn één van de top exportlanden en buitenlandse handel vormt een groot deel van onze economie.

Onze technische, agrarische en chemische sectoren zijn cruciaal voor onze welvaart en innovatiekracht;

De langetermijnvisie waarin het Nederlands belang centraal staat en dat daarin rekening wordt gehouden met de positie van Nederland in de wereld;

Dat we onze cruciale sectoren beschermen om te voorkomen dat deze bedrijvigheid uit Nederland vertrekt. Dit is slecht voor de Nederlandse economie, de wereldwijde klimaatambities en onze veiligheid.

Overleg en samenwerking tussen de Rijksoverheid en de Nederlandse landbouw, de technische en chemische bedrijven over internationale vraagstukken moet worden versterkt. Onze halfgeleiderindustrie verdient bijzondere aandacht van de overheid;

Internationalisering van de Nederlandse handel speelt een

belangrijke rol in het versterken van de strategische autonomie van Nederland en daarmee Europa.

Handelsakkoorden moeten zorgen voor eerlijke concurrentievoorwaarden en dat importproducten voldoen aan dezelfde standaarden als die in Nederland worden gehanteerd, zoals voedselveiligheid en dierenwelzijn. We mogen niet importeren wat we niet mogen produceren.

Nederland moet actief samenwerken met Westerse landen om binnenlandse productie te vergroten, minder afhankelijk te worden van anderen door ze terug te brengen naar Nederland en Europa. Dit kan bijdragen aan het stimuleren van de lokale economie, het creëren van werkgelegenheid en het verminderen van de Nederlandse afhankelijkheid van China.

We willen noodzakelijke edelmetalen en grondstoffen meer gaan importeren vanuit Afrika, Amerika en Australië, in plaats van uit China. Daarmee versterken we de internationale betrekkingen met die continenten. Ook moet er snel onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden, risico's en het draagvlak voor het mijnen van belangrijke grondstoffen in Europa en Nederland.

Het vergroten van de handel met andere technologische voorlopers zoals met Japan, Zuid-Korea, Taiwan en India kan helpen met het verminderen van de afhankelijkheid en het beschermen van hoog geavanceerde technieken zoals halfgeleiders.

Het uitoefenen van druk op de internationale gemeenschap om de status als ontwikkelingsland van China te herzien en zo financiële voordelen te verminderen via de Wereldhandelsorganisatie. Dit wil overigens niet zeggen dat we alle banden met China doorsnijden. Er wordt ook door het Nederlands bedrijfsleven gehandeld en samengewerkt met China kennisinstellingen en bedrijven. Daar waar veiligheid en intellectueel eigendom niet benadeeld worden, blijft dit van belang.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

BBB wil specifieke problemen aanpakken in regio's waarvoor Nederland de expertise heeft, zoals landbouw, technologie en maritieme kennis en kunde. Daarom willen we plannen ontwikkelen voor landen waar Neder-

het verschil kan maken. Binnen grote organisaties zoals de VN, EU en OVSE willen we onze afspraken nakomen en bijdragen aan algemene wereldwijde ontwikkelingssamenwerking, maar we geloven meer in

121

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

een constructieve, doelgerichte en lange termijn ontwikkelingssamenwerking met landen waarmee we een speciale relatie hebben of mee kunnen onderhouden.

We komen onze afspraken met internationale organisaties als de VN, NAVO en EU natuurlijk na, maar leggen onze focus op doelgerichte ontwikkelingssamenwerking met

landen waarmee we een speciale relatie hebben of kunnen onderhouden.

Voorop staat het lokale eigenaarschap van regio's en landen waar BBB ontwikkelingssamenwerking voorziet. Het versterken van de zelfredzaamheid in de lokale en regionale context staat voorop. Het gaat erom dat onze hulp zich niet richt op wat wij vinden dat ze nodig hebben, maar dat we de vraag stellen, wat zij nodig hebben om aan een leefbaardere toekomst te bouwen.

We moeten kritisch evalueren waar ontwikkelingsfondsen naar toe gaan en hoe we ze effectiever kunnen gebruiken, met behulp van de kennis en technologie waar Nederland sterk in staat.

Geld mag niet doelloos worden uitgegeven aan grote organisaties en directe overheid, aan overheidsprogramma's. Nederland moet zich richten op specifieke problemen in regio's waar we een verschil kunnen maken met onze middelen en expertise en waar er raakvlakken zijn met onze eigen veiligheid en nationale belangen, in plaats van overal te willen interveniëren.

Ontwikkelingssamenwerking moet ook in dienst staan van Nederlandse doelen als migratiereductie, het versterken van bilaterale relaties en edelmetalen veiligstellen.

Actieve samenwerking met lokale boeren en decentrale overheden in onderontwikkelde gebieden om voedsel- en waterschaarste problemen aan te pakken.

Om deze doelen effectief en efficiënt te bereiken moet Nederland haar bilaterale ontwikkelingssamenwerking uitrollen via een centraal agentschap onder de naam Orange Aid, bijvoorbeeld.

AFRIKA

De bevolking van Afrika zal meer dan verdubbelen tegen 2050 en is in rap tempo aan het industrialiseren.

Ondertussen heeft het continent grote hoeveelheden edelmetalen en zullen de gevolgen van klimaatverandering en voedselproductie groter maken. Landen als Rusland en China zien het grote belang van Afrika en koloniseren de strategisch relevante gebieden. Zichzelf respecterende democratische landen zullen daar een antwoord op moeten hebben. BBB wil daarom investeren in, en relaties verbeteren met Afrika.

Op de lange termijn streeft BBB naar sterkere relaties met specifieke Afrikaanse landen, de Afrikaanse Unie (AU), waar wij het verschil kunnen maken met onze kennis van voedsel, energie en technologie. Het doel is de toegang tot de Afrikaanse markt te vergroten, toeleveringsketens te diversifiëren en duurzame investeringen aan te trekken om zo de economie van zowel Nederland als de Afrikaanse landen te versterken. Daar tegenover staat gereguleerde toegang tot de Europese markt en mogelijkheden voor Afrikanen

om op tijdelijke werkvisa hier gaten in de arbeidsmarkt te vullen. BBB beseft zich heel goed dat migratie en de leefbaarheid op het Afrikaanse continent, hand in hand gaan.

We focussen op investeringen in specifieke Afrikaanse landen op het gebied van technologie en landbouw, met een focus op elkaar

versterken en gedeelde belangen, in tegenstelling tot de schuldenva
diplomatie van China of de huurlingendiplomatie van Rusland.

Het is cruciaal om toeleveringsketens van grondstoffen uit andere
gebieden, zoals Afrika, te halen.

We kunnen hierdoor veilige werkplaatsen promoten, nieuwe banen
creëren en investeringen aan
trekken. Dit vereist het stimuleren van innovatie en het bevorderen
van samenwerking tussen landen,
waarbij soms lastige beslissingen moeten worden gemaakt over met
welke regeringen Nederland
samenwerkt.

CONCEPT

Voorop staat het lokale eigenaarschap van regio's en landen waar
BBB ontwikkelingssamenwerking
voorziet. Het versterken van de zelfredzaamheid in de lokale en
regionale context staat voorop. Het
gaat erom dat onze hulp zich niet richt op wat wij vinden dat ze
nodig hebben, maar dat we de vraag
stellen, wat zij nodig hebben om aan een leefbaardere toekomst te
bouwen.

We moeten kritisch evalueren waar ontwikkelingsfondsen naar toe
gaan en hoe we ze effectiever
kunnen gebruiken, met behulp van de kennis en technologie waar
Nederland sterk in staat.

Geld mag niet doelloos worden uitgegeven aan grote organisaties en
directe overheid, aan overheidsprogramma's. Nederland moet zich
richten op specifieke problemen in regio's waar we een verschil
kunnen maken met onze middelen en expertise en waar er raakvlakken
zijn met onze eigen veiligheid
en nationale belangen, in plaats van overal te willen interveniëren.

Ontwikkelingssamenwerking moet ook in dienst staan van Nederlandse
doelen als migratiereductie,
het versterken van bilaterale relaties en edelmetalen veiligstellen.

Actieve samenwerking met lokale boeren en decentrale overheden in
onderontwikkelde gebieden
om voedsel- en waterschaarste problemen aan te pakken.

Om deze doelen effectief en efficiënt te bereiken moet Nederland
haar bilaterale ontwikkelingssamenwerking uitrollen via een centraal
agentschap onder de naam Orange Aid, bijvoorbeeld.

De bevolking van Afrika zal meer dan verdubbelen tegen 2050 en is in
rap tempo aan het industrialiseren.

Ondertussen heeft het continent grote hoeveelheden edelmetalen en
zullen de gevolgen van klimaatverandering en voedselproductie groter
maken. Landen als Rusland en China zien het grote belang van Afrika
en koloniseren de strategisch relevante gebieden. Zichzelf
respecterende democratische landen zullen
daar een antwoord op moeten hebben. BBB wil daarom investeren in, en
relaties verbeteren met Afrika.

Op de lange termijn streeft BBB naar sterkere relaties met
specifieke Afrikaanse landen, de Afrikaanse
Unie (AU), waar wij het verschil kunnen maken met onze kennis van
voedsel, energie en technologie. Het
doel is de toegang tot de Afrikaanse markt te vergroten,
toeleveringsketens te diversifiëren en duurzame

investerings aan te trekken om zo de economie van zowel Nederland als de Afrikaanse landen te versterken. Daar tegenover staat gereguleerde toegang tot de Europese markt en mogelijkheden voor Afrikanen

om op tijdelijke werkvisa hier gaten in de arbeidsmarkt te vullen. BBB beseft zich heel goed dat migratie en de leefbaarheid op het Afrikaanse continent, hand in hand gaan.

We focussen op investeringen in specifieke Afrikaanse landen op het gebied van technologie en landbouw, met een focus op elkaar versterken en gedeelde belangen, in tegenstelling tot de schuldenvall diplomatie van China of de huurlingendiplomatie van Rusland.

Het is cruciaal om toeleveringsketens van grondstoffen uit andere gebieden, zoals Afrika, te halen.

We kunnen hierdoor veilige werkplaatsen promoten, nieuwe banen creëren en investeringen aan een constructieve, doelgerichte en lange termijn ontwikkelingssamenwerking met landen waarmee we

We komen onze afspraken met internationale organisaties als de VN, NAVO en EU natuurlijk na, maar leggen onze focus op doelgerichte ontwikkelingssamenwerking met landen waarmee we een speciale

Voorop staat het lokale eigenaarschap van regio's en landen waar BBB ontwikkelingssamenwerking voorziet. Het versterken van de zelfredzaamheid in de lokale en regionale context staat voorop. Het gaat erom dat onze hulp zich niet richt op wat wij vinden dat ze nodig hebben, maar dat we de vraag stellen, wat zij nodig hebben om aan een leefbaardere toekomst te bouwen.

We moeten kritisch evalueren waar ontwikkelingsfondsen naar toe gaan en hoe we ze effectiever kunnen gebruiken, met behulp van de kennis en technologie waar Nederland sterk in staat.

Geld mag niet doelloos worden uitgegeven aan grote organisaties en directe overheid, aan overheidsprogramma's. Nederland moet zich richten op specifieke problemen in regio's waar we een verschil kunnen maken met onze middelen en expertise en waar er raakvlakken zijn met onze eigen veiligheid en nationale belangen, in plaats van overal te willen interveniëren.

Ontwikkelingssamenwerking moet ook in dienst staan van Nederlandse doelen als migratiereductie, het versterken van bilaterale relaties en edelmetalen veiligstellen.

Actieve samenwerking met lokale boeren en decentrale overheden in onderontwikkelde gebieden om voedsel- en waterschaarste problemen aan te pakken.

Om deze doelen effectief en efficiënt te bereiken moet Nederland haar bilaterale ontwikkelingssamenwerking uitrollen via een centraal agentschap onder de naam Orange Aid, bijvoorbeeld.

De bevolking van Afrika zal meer dan verdubbelen tegen 2050 en is in rap tempo aan het industrialiseren.

Ondertussen heeft het continent grote hoeveelheden edelmetalen en zullen de gevolgen van klimaatverandering en voedselproductie groter maken. Landen als Rusland en China zien het grote belang van Afrika en koloniseren de strategisch relevante gebieden. Zichzelf

respecterende democratische landen zullen daar een antwoord op moeten hebben. BBB wil daarom investeren in, en relaties verbeteren met Afrika.

Op de lange termijn streeft BBB naar sterkere relaties met specifieke Afrikaanse landen, de Afrikaanse Unie (AU), waar wij het verschil kunnen maken met onze kennis van voedsel, energie en technologie. Het doel is de toegang tot de Afrikaanse markt te vergroten, toeleveringsketens te diversifiëren en duurzame investeringen aan te trekken om zo de economie van zowel Nederland als de Afrikaanse landen te versterken. Daar tegenover staat gereguleerde toegang tot de Europese markt en mogelijkheden voor Afrikanen

om op tijdelijke werkvisa hier gaten in de arbeidsmarkt te vullen. BBB beseft zich heel goed dat migratie en de leefbaarheid op het Afrikaanse continent, hand in hand gaan.

We focussen op investeringen in specifieke Afrikaanse landen op het gebied van technologie en landbouw, met een focus op elkaar versterken en gedeelde belangen, in tegenstelling tot de schuldental diplomatie van China of de huurlingendiplomatie van Rusland.

Het is cruciaal om toeleveringsketens van grondstoffen uit andere gebieden, zoals Afrika, te halen.

We kunnen hierdoor veilige werkplaatsen promoten, nieuwe banen creëren en investeringen aan trekken. Dit vereist het stimuleren van innovatie en het bevorderen van samenwerking tussen landen, waarbij soms lastige beslissingen moeten worden gemaakt over met welke regeringen Nederland

122

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

We bieden voordelen aan Nederlandse bedrijven die actief investeren in Nederlandse partners in Afrika, specifiek in de infrastructurele, technische en agrarische sectoren.

We gebruiken de Nederlandse landbouwkennis om lokale agrarische sectoren op te bouwen, zowel voor lokale als internationale handel. Het bekender maken van Nederlandse machines en technologie in Afrika.

Intellectuele samenwerking bevordert in de agrarische sector met Afrika, maar ook met landen in het Midden-Oosten, zoals Israël, dat zeer efficiënt voedsel produceert in een warm en droog klimaat.

EIGEN ONAFHANKELIJKHEID STRATEGISCHE AUTONOMIE

Europa en Nederland moeten actie ondernemen om hun afhankelijkheid van autocratische regimes drastisch te verminderen. De reeds bestaande China-visie moet hierbij aansluiten en specifiek gemaakt worden.

De coronacrisis en de Russische inval in Oekraïne hebben ons duidelijk gemaakt hoe kwetsbaar we zijn door onze afhankelijkheid van bepaalde grondstoffen, productieprocessen en transportketens. Het is essentieel om samen te werken met andere democratische landen en onze productie terug naar Europa

te brengen. We moeten blijven samenwerken met China op verschillende terreinen met het oog op vrede en innovatie, maar zonder dat dit ten koste gaat van onze onafhankelijkheid en soevereiniteit.

Samen met ons goedgezinde partners willen we een langetermijnvisie opstellen met concrete acties om de afhankelijkheid van andere mogendheden, zoals China en Rusland af te bouwen en economische bedreigingen te verminderen en Nederland wederom op de geopolitieke kaart te zetten.

Naast onze partners binnen Europa en de NAVO werken we aan het versterken van de relatie met vrije en democratische landen. De verkoop van objecten zoals havens, landbouwgrond en intellectueel eigendom aan Chinese bedrijven of andere vijandige mogendheden is een slechte zaak. Europese regelgeving die aanleiding is voor deze keuzes moet aangepast worden. In Nederland staan we deze verkoop niet meer toe.

We werken samen met Interpol om politiebureaus van buitenlandse mogendheden in het geheel van Europa te sluiten.

We werken samen met vrije democratische landen om een basis investeringstoets te schrijven die als basismodel kan worden gebruikt om overeenkomsten met vijandige mogendheden zoals Rusland en China te toetsen op het gebied van economische veiligheid. De Iraanse Revolutionaire Garde, en de organisaties waarin zij een hand heeft, moeten op Nederlandse en Europese terreurlijsten geplaatst worden. Hierbij horen passende sancties.

De Nederlandse regering moet de Armeense Genocide en de Holodomor (als genocide) erkennen.

OEKRAÏNE IN DE TOEKOMST

BBB staat als een huis achter Oekraïne in de verdediging van haar soevereiniteit tegen de Russische invasie.

BBB steunt de inwoners van Oekraïne niet alleen omdat het het juiste is om te doen, maar ook het voortbestaan van Oekraïne is in het belang van de Nederlandse veiligheid.

BBB is fel gekant tegen Russische agressie.

De hoogte van onze steun aan Oekraïne moet aansluiten bij onze doelstellingen in Oekraïne. Daarvoor moeten we duidelijk vaststellen wat Nederland wil bereiken met steun aan Oekraïne. We doen geen valse beloftes aan Oekraïne.

Nederland levert evenredige en effectieve steun voor de verdediging van Oekraïne. Dit doen wij samen met NAVO-bondgenoten, waarvan we verwachten dat zij ook hun steentje bijdragen.

CONCEPT

Intellectuele samenwerking bevordert in de agrarische sector met Afrika, maar ook met landen in het Midden-Oosten, zoals Israël, dat zeer efficiënt voedsel produceert in een warm en droog klimaat.

EIGEN ONAFHANKELIJKHEID STRATEGISCHE AUTONOMIE

Europa en Nederland moeten actie ondernemen om hun afhankelijkheid van autocratische regimes drastisch te verminderen. De reeds bestaande China-visie moet hierbij aansluiten en specifiek gemaakt worden.

De coronacrisis en de Russische inval in Oekraïne hebben ons duidelijk gemaakt hoe kwetsbaar we zijn door onze afhankelijkheid van bepaalde grondstoffen, productieprocessen en transportketens. Het is essentieel om samen te werken met andere democratische landen en onze productie terug naar Europa te brengen. We moeten blijven samenwerken met China op verschillende terreinen met het oog op vrede en innovatie, maar zonder dat dit ten koste gaat van onze onafhankelijkheid en soevereiniteit.

Samen met ons goedgezinde partners willen we een langetermijnvisie opstellen met concrete acties om de afhankelijkheid van andere mogendheden, zoals China en Rusland af te bouwen en economische bedreigingen te verminderen en Nederland wederom op de geopolitieke kaart te zetten.

Naast onze partners binnen Europa en de NAVO werken we aan het versterken van de relatie met de verkoop van objecten zoals havens, landbouwgrond en intellectueel eigendom aan Chinese bedrijven of andere vijandige mogendheden is een slechte zaak. Europese regelgeving die aanleiding is voor deze keuzes moet aangepast worden. In Nederland staan we deze verkoop niet meer toe.

We werken samen met Interpol om politiebureaus van buitenlandse mogendheden in het geheel van

We werken samen met vrije democratische landen om een basis investeringstoets te schrijven die als basismodel kan worden gebruikt om overeenkomsten met vijandige mogendheden zoals Rusland en

China te toetsen op het gebied van economische veiligheid. De Iraanse Revolutionaire Garde, en de organisaties waarin zij een hand heeft, moeten op Nederlandse en Europese terreurlijsten geplaatst worden. Hierbij horen passende sancties.

De Nederlandse regering moet de Armeense Genocide en de Holodomor (als genocide) erkennen.

OEKRAÏNE IN DE TOEKOMST

BBB staat als een huis achter Oekraïne in de verdediging van haar soevereiniteit tegen de Russische invasie.

BBB steunt de inwoners van Oekraïne niet alleen omdat het het juiste is om te doen, maar ook het voortbestaan van Oekraïne is in het belang van de Nederlandse veiligheid.

BBB is fel gekant tegen Russische agressie.

De hoogte van onze steun aan Oekraïne moet aansluiten bij onze doelstellingen in Oekraïne. Daarvoor moeten we duidelijk vaststellen wat Nederland wil bereiken met steun aan Oekraïne. We doen geen valse beloftes aan Oekraïne.

We bieden voordelen aan Nederlandse bedrijven die actief investeren in Nederlandse partners in Afrika, specifiek in de infrastructurele, technische en agrarische sectoren.

We gebruiken de Nederlandse landbouwkennis om lokale agrarische sectoren op te bouwen, zowel voor lokale als internationale handel. Het bekender maken van Nederlandse machines en technologie

Intellectuele samenwerking bevordert in de agrarische sector met Afrika, maar ook met landen in het Midden-Oosten, zoals Israël, dat zeer efficiënt voedsel produceert in een warm en droog klimaat.

EIGEN ONAFHANKELIJKHEID STRATEGISCHE AUTONOMIE

Europa en Nederland moeten actie ondernemen om hun afhankelijkheid van autocratische regimes drastisch

te verminderen. De reeds bestaande China-visie moet hierbij aansluiten en specifiek gemaakt worden.

De coronacrisis en de Russische inval in Oekraïne hebben ons duidelijk gemaakt hoe kwetsbaar we zijn

door onze afhankelijkheid van bepaalde grondstoffen, productieprocessen en transportketens. Het is

essentieel om samen te werken met andere democratische landen en onze productie terug naar Europa

te brengen. We moeten blijven samenwerken met China op verschillende terreinen met het oog op vrede

en innovatie, maar zonder dat dit ten koste gaat van onze onafhankelijkheid en soevereiniteit.

Samen met ons goedgezinde partners willen we een langetermijnvisie opstellen met concrete acties

om de afhankelijkheid van andere mogendheden, zoals China en Rusland af te bouwen en economische

bedreigingen te verminderen en Nederland wederom op de geopolitieke kaart te zetten.

Naast onze partners binnen Europa en de NAVO werken we aan het versterken van de relatie met

vrije en democratische landen.

De verkoop van objecten zoals havens, landbouwgrond en intellectueel eigendom aan Chinese bedrijven

of andere vijandige mogendheden is een slechte zaak. Europese regelgeving die aanleiding is voor

deze keuzes moet aangepast worden. In Nederland staan we deze verkoop niet meer toe.

We werken samen met Interpol om politiebureaus van buitenlandse mogendheden in het geheel van

Europa te sluiten.

We werken samen met vrije democratische landen om een basis investeringstoets te schrijven die als

basismodel kan worden gebruikt om overeenkomsten met vijandige mogendheden zoals Rusland en

China te toetsen op het gebied van economische veiligheid.

De Iraanse Revolutionaire Garde, en de organisaties waarin zij een hand heeft, moeten op Nederlandse

en Europese terreurlijsten geplaatst worden. Hierbij horen passende sancties.

De Nederlandse regering moet de Armeense Genocide en de Holodomor (als genocide) erkennen.

OEKRAÏNE IN DE TOEKOMST

BBB staat als een huis achter Oekraïne in de verdediging van haar soevereiniteit tegen de Russische invasie.

BBB steunt de inwoners van Oekraïne niet alleen omdat het het juiste is om te doen, maar ook het voortbestaan van Oekraïne is in het belang van de Nederlandse veiligheid.

BBB is fel gekant tegen Russische agressie.

De hoogte van onze steun aan Oekraïne moet aansluiten bij onze doelstellingen in Oekraïne. Daarvoor moeten we duidelijk vaststellen wat Nederland wil bereiken met steun aan Oekraïne. We doen geen valse beloftes aan Oekraïne.

Nederland levert evenredige en effectieve steun voor de verdediging van Oekraïne. Dit doen wij samen met NAVO-bondgenoten, waarvan we verwachten dat zij ook hun steentje bijdragen.

123

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

BBB steunt vredesonderhandelingen, maar niet tegen elke prijs. Als een inbreker je huis binnendringt, gesnapt wordt en na een gevecht een compromis voorstelt, waarbij hij al je familiejuwelen mag houden, dan spreken we ook niet van een acceptabele uitkomst.

Oekraïne voldoet nog niet aan de criteria om toe te treden tot de Europese Unie. Het land moet voldoen aan de Kopenhagen-criteria om een economische en bestuurlijke intrede mogelijk te maken. We willen dit pad om strategische redenen open houden.

Zolang er oorlog is, kunnen we Oekraïne niet bij de NAVO voegen. Veiligheidsgaranties als onderdeel van een vredesverdrag zijn voor BBB wel een optie.

Nederland is net als Oekraïne een belangrijke speler in de agrarische wereldmarkt, we intensiveren graag de samenwerking op deze gebieden

De oorlog in Oekraïne verdient de hoogste aandacht van Nederland, echter BBB waakt ervoor dat we niet in een tunnelvisie terecht komen en het grotere geopolitieke speelveld uit het oog verliezen.

Uitdagingen in Afghanistan, Afrika, de Arctic, het Midden-Oosten en China zijn nauw verbonden met enerzijds onze zorgplicht en anderzijds de risico's en latente dreigingen die daar ontstaan en onze kant opkomen.

TRANSATLANTISCH NEDERLAND

Nederland is groter dan enkel zijn Europese grondgebied. We erkennen Nederland als een deels Amerikaans

land. We zien Curaçao, Aruba en Sint-Maarten als meer dan een vakantiebestemming. Dit legt de basis voor een Nederland wat haar positie in het Amerikaanse halfrond serieus neemt. Daar komt bij dat Nederland haar welvaart heeft te danken heeft aan onze unieke positie tussen Europa en Trans-Atlantische partners.

We gaan de Nederlandse Cariben actiever betrekken in het Nederlands buitenlandbeleid om de positie van Nederland in Zuid- en Midden-Amerika te versterken.

We benoemen een speciale gezant en creëren een Directoraat Transatlantische relaties in Willemstad.

De rol van dit directoraat is naar buiten gericht; de belangen van Nederland op de Noord- en Zuid Amerikaanse continenten te behartigen, waar de Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties zich richt op interne zaken binnen het Koninkrijk.

Nederland moet een poging doen om nieuwe onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord tussen Europa en de Verenigde Staten te starten. Deze onderhandelingen moeten gelijkwaardiger zijn dan de vorige poging onder T-TIP.

Als de agrarische top twee van de wereld actiever samenwerken met de Verenigde Staten om voedseltekorten wereldwijd te verminderen en innovatie in de landbouw te bespoedigen.

We investeren in een innige en gelijkwaardige relatie met Suriname en ondersteunen hen in de ontwikkeling van landbouw, mijnbouw, energie en chemiesectoren.

DEFENSIE

De invasie van Oekraïne heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk een bekwame krijgsmacht is voor onze veiligheid. We zullen in de toekomst bereid moeten zijn Nederlandse en/of Westerse kernwaarden en/of grondgebied veilig te stellen en te verdedigen. Dit doen we samen met anderen, allereerst binnen de NAVO en EU, maar we schuwen ook niet om op eigen initiatief de belangen van Nederland te verdedigen.

Dit laatste vraagt, naast samenwerking met de NAVO-partners, om een constructieve investering in de autonomie en slagkracht van de krijgsmacht.

CONCEPT

aan de Kopenhagen-criteria om een economische en bestuurlijke intrede mogelijk te maken. We willen

Zolang er oorlog is, kunnen we Oekraïne niet bij de NAVO voegen. Veiligheidsgaranties als onderdeel

Nederland is net als Oekraïne een belangrijke speler in de agrarische wereldmarkt, we intensiveren

De oorlog in Oekraïne verdient de hoogste aandacht van Nederland, echter BBB waakt ervoor dat

we niet in een tunnelvisie terecht komen en het grotere geopolitieke speelveld uit het oog verliezen.

Uitdagingen in Afghanistan, Afrika, de Arctic, het Midden-Oosten en China zijn nauw verbonden met

enerzijds onze zorgplicht en anderzijds de risico's en latente dreigingen die daar ontstaan en onze

Nederland is groter dan enkel zijn Europese grondgebied. We erkennen Nederland als een deels Amerikaans

land. We zien Curaçao, Aruba en Sint-Maarten als meer dan een vakantiebestemming. Dit legt de basis voor

een Nederland wat haar positie in het Amerikaanse halfrond serieus neemt. Daar komt bij dat Nederland

haar welvaart heeft te danken heeft aan onze unieke positie tussen Europa en Trans-Atlantische partners.

We gaan de Nederlandse Cariben actiever betrekken in het Nederlands buitenlandbeleid om de positie van Nederland in Zuid- en Midden-Amerika te versterken.

We benoemen een speciale gezant en creëren een Directoraat Transatlantische relaties in Willemstad.

De rol van dit directoraat is naar buiten gericht; de belangen van Nederland op de Noord- en Zuid Amerikaanse continenten te behartigen, waar de Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties zich richt op interne zaken binnen het Koninkrijk.

Nederland moet een poging doen om nieuwe onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord tussen Europa en de Verenigde Staten te starten. Deze onderhandelingen moeten gelijkwaardiger zijn dan de vorige poging onder T-TIP.

Als de agrarische top twee van de wereld actiever samenwerken met de Verenigde Staten om voedseltekorten wereldwijd te verminderen en innovatie in de landbouw te bespoedigen.

We investeren in een innige en gelijkwaardige relatie met Suriname en ondersteunen hen in de ontwikkeling van landbouw, mijnbouw, energie en chemiesectoren.

De invasie van Oekraïne heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk een bekwame krijgsmacht is voor onze veiligheid. We zullen in de toekomst bereid moeten zijn Nederlandse en/of Westerse kernwaarden en/of grondgebied veilig te stellen en te verdedigen. Dit doen we samen met anderen, allereerst binnen de NAVO en EU, maar we schuwen ook niet om op eigen initiatief de belangen van Nederland te verdedigen.

Dit laatste vraagt, naast samenwerking met de NAVO-partners, om een constructieve investering in de

BBB steunt vredesonderhandelingen, maar niet tegen elke prijs. Als een inbreker je huis binnendringt, gesnapt wordt en na een gevecht een compromis voorstelt, waarbij hij al je familiejuwelen mag houden, dan spreken we ook niet van een acceptabele uitkomst.

Oekraïne voldoet nog niet aan de criteria om toe te treden tot de Europese Unie. Het land moet voldoen aan de Kopenhagen-criteria om een economische en bestuurlijke intrede mogelijk te maken. We willen

Zolang er oorlog is, kunnen we Oekraïne niet bij de NAVO voegen. Veiligheidsgaranties als onderdeel van een vredesverdrag zijn voor BBB wel een optie.

Nederland is net als Oekraïne een belangrijke speler in de agrarische wereldmarkt, we intensiveren graag de samenwerking op deze gebieden

De oorlog in Oekraïne verdient de hoogste aandacht van Nederland, echter BBB waakt ervoor dat we niet in een tunnelvisie terecht komen en het grotere geopolitieke speelveld uit het oog verliezen.

Uitdagingen in Afghanistan, Afrika, de Arctic, het Midden-Oosten en China zijn nauw verbonden met

enerzijds onze zorgplicht en anderzijds de risico's en latente dreigingen die daar ontstaan en onze

TRANSATLANTISCH NEDERLAND

Nederland is groter dan enkel zijn Europese grondgebied. We erkennen Nederland als een deels Amerikaans

land. We zien Curaçao, Aruba en Sint-Maarten als meer dan een vakantiebestemming. Dit legt de basis voor een Nederland wat haar positie in het Amerikaanse halfrond serieus neemt. Daar komt bij dat Nederland haar welvaart heeft te danken heeft aan onze unieke positie tussen Europa en Trans-Atlantische partners.

We gaan de Nederlandse Cariben actiever betrekken in het Nederlands buitenlandbeleid om de positie van Nederland in Zuid- en Midden-Amerika te versterken.

We benoemen een speciale gezant en creëren een Directoraat Transatlantische relaties in Willemstad.

De rol van dit directoraat is naar buiten gericht; de belangen van Nederland op de Noord- en Zuid Amerikaanse continenten te behartigen, waar de Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties zich richt op interne zaken binnen het Koninkrijk.

Nederland moet een poging doen om nieuwe onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord tussen

Europa en de Verenigde Staten te starten. Deze onderhandelingen moeten gelijkwaardiger zijn dan de vorige poging onder T-TIP.

Als de agrarische top twee van de wereld actiever samenwerken met de Verenigde Staten om voedseltekorten wereldwijd te verminderen en innovatie in de landbouw te bespoedigen.

We investeren in een innige en gelijkwaardige relatie met Suriname en ondersteunen hen in de ontwikkeling van landbouw, mijnbouw, energie en chemiesectoren.

DEFENSIE

De invasie van Oekraïne heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk een bekwame krijgsmacht is voor onze

veiligheid. We zullen in de toekomst bereid moeten zijn Nederlandse en/of Westerse kernwaarden en/of

grondgebied veilig te stellen en te verdedigen. Dit doen we samen met anderen, allereerst binnen de

NAVO en EU, maar we schuwen ook niet om op eigen initiatief de belangen van Nederland te verdedigen.

Dit laatste vraagt, naast samenwerking met de NAVO-partners, om een constructieve investering in de

autonomie en slagkracht van de krijgsmacht.

124

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023-2027

BBB vindt dat we in Nederland een robuuste defensieorganisatie moeten hebben die zelfstandig maar ook

in NAVO verband van betekenis is. Daarbij hoort voldoende financiering die constructief en voorspelbaar

is voor de lange termijn. Een defensieorganisatie is een organisatie van de lange adem, namelijk.

Defensie moet in staat zijn om op de bestaande arbeidsmarkt talent aan te trekken. Vanuit dit perspectief

vinden we het belangrijk dat de krijgsmacht meer zichtbaar is in het land.

De afgelopen 25 jaar is er over de gehele breedte flink gekort op de krijgsmacht. De krimp van de defensieorganisatie heeft geleid tot centralisatie en relatieve onzichtbaarheid. Nu we weer investeren is er de kans

om regionale zichtbaarheid weer vorm te geven. Een sterke regionale aanwezigheid biedt de krijgsmacht de mogelijkheid ook regionaal betekenis te hebben waar het gaat om rampenbestrijding en binnenlandse veiligheid.

BBB gelooft in een krachtig professioneel leger dat wereldwijd inzetbaar is. Daarnaast is er ruimte voor

een uitgebreide en omvangrijke Nationale Reserve: ter verdediging van Nederland, voor rampenbestrijding en als brugfunctie tussen de samenleving en krijgsmacht.

Cyber is het nieuwe slagveld als het aankomt op de landsverdediging. Steeds meer vormen van oorlog

gebeuren 'onzichtbaar' of in 'in de cloud', in toenemende mate zullen buitenlandse hackers pogingen

doen ziekenhuizen, overheidsdiensten, financiële instellingen, scholen of militaire installaties plat te leggen.

We moeten bereid zijn te investeren in technologie en artificial intelligence om de onzichtbare kracht te

versterken en de onzichtbare dreigingen het hoofd te bieden.

Onze veteranen verdienen een bijzondere plaats in onze samenleving.

Wij als samenleving kozen ervoor

om hen op missie te sturen en waar nodig geweldshandelingen uit te laten voeren. Zichtbare erkenning

en waardering versterkt een cultuur van weerbaarheid.

Nederland heeft een innovatieve defensie- en veiligheidsindustrie.

Maar de markt voor defensiematerieel

is geen gelijkwaardig speelveld. Industriële Participatie (IP) helpt de marktpositie van Nederlandse producenten op de defensie markt te verbeteren. BBB is trots op onze defensie- en veiligheidsindustrie

en helpt ze waar mogelijk om zo de belangen van onze nationale veiligheid optimaal te beschermen en

daarmee het Nederlandse bedrijfsleven goede kansen te geven.

EEN NIEUWE ORIËNTATIE OP DE KRIJGSKRACHT

Uiterlijk in 2025 besteedt Nederland minimaal 2% van het BNP aan Defensie. Er komt een wet die

deze verplichting verankert als minimum en een toetsende organisatie die over doeltreffendheid van

de uitgaven aan het parlement rapporteert.

De Nederlandse krijgsmacht wordt weer een slagvaardig en daadkrachtig instrument van Nederland

dat ingezet kan worden om Nederlands belangen te waarborgen.

Slagkracht, gereedheid en de wil om

gevechtskracht in te zetten, zorgen er allereerst voor dat deze afschrikking ertoe leidt dat de krijgsmacht niet hoeft te worden

ingezet. Daarnaast zijn we als politiek verplicht om de mannen en vrouwen

in de krijgsmacht bij een ultieme krachtmeting, een goede kans van

slagen te geven.

Oorlog en conflict blijft een menselijke activiteit. BBB is van mening dat de mens altijd centraal staat in de aanpak en strategie met betrekking tot conflict en oorlog als wel de inrichting van de krijgsmacht.

CONCEPT

Defensie moet in staat zijn om op de bestaande arbeidsmarkt talent aan te trekken. Vanuit dit perspectief vinden we het belangrijk dat de krijgsmacht meer zichtbaar is in het land.

De afgelopen 25 jaar is er over de gehele breedte flink gekort op de krijgsmacht. De krimp van de defensieorganisatie heeft geleid tot centralisatie en relatieve onzichtbaarheid. Nu we weer investeren is er de kans

om regionale zichtbaarheid weer vorm te geven. Een sterke regionale aanwezigheid biedt de krijgsmacht

de mogelijkheid ook regionaal betekenis te hebben waar het gaat om rampenbestrijding en binnenlandse

BBB gelooft in een krachtig professioneel leger dat wereldwijd inzetbaar is. Daarnaast is er ruimte voor

een uitgebreide en omvangrijke Nationale Reserve: ter verdediging van Nederland, voor rampenbestrijding

en als brugfunctie tussen de samenleving en krijgsmacht.

Cyber is het nieuwe slagveld als het aankomt op de landsverdediging.

Steeds meer vormen van oorlog

gebeuren 'onzichtbaar' of in 'in de cloud', in toenemende mate zullen buitenlandse hackers pogingen

doen ziekenhuizen, overheidsdiensten, financiële instellingen, scholen of militaire installaties plat te leggen.

We moeten bereid zijn te investeren in technologie en artificial intelligence om de onzichtbare kracht te

versterken en de onzichtbare dreigingen het hoofd te bieden.

Onze veteranen verdienen een bijzondere plaats in onze samenleving.

Wij als samenleving kozen ervoor

om hen op missie te sturen en waar nodig geweldshandelingen uit te laten voeren. Zichtbare erkenning

en waardering versterkt een cultuur van weerbaarheid.

Nederland heeft een innovatieve defensie- en veiligheidsindustrie.

Maar de markt voor defensiematerieel

is geen gelijkwaardig speelveld. Industriële Participatie (IP) helpt de marktpositie van Nederlandse producenten op de defensiemarkt te verbeteren. BBB is trots op onze defensie- en veiligheidsindustrie

en

helpt ze waar mogelijk om zo de belangen van onze nationale veiligheid optimaal te beschermen en

daarmee het Nederlandse bedrijfsleven goede kansen te geven.

EEN NIEUWE ORIËNTATIE OP DE KRIJGSKRACHT

Uiterlijk in 2025 besteedt Nederland minimaal 2% van het BNP aan Defensie. Er komt een wet die

deze verplichting verankert als minimum en een toetsende organisatie die over doeltreffendheid van

de uitgaven aan het parlement rapporteert.

De Nederlandse krijgsmacht wordt weer een slagvaardig en

daadkrachtig instrument van Nederland De Nederlandse krijgsmacht

wordt weer een slagvaardig en daadkrachtig instrument van Nederland dat ingezet kan worden om Nederlands belangen te waarborgen.

Slagkracht, gereedheid en de wil om gevechtskracht in te zetten, zorgen er allereerst voor dat deze afschrikking ertoe leidt dat de krijgsmacht niet hoeft te worden ingezet. Daarnaast zijn we als politiek verplicht om de mannen en vrouwen

BBB vindt dat we in Nederland een robuuste defensieorganisatie moeten hebben die zelfstandig maar ook in NAVO verband van betekenis is. Daarbij hoort voldoende financiering die constructief en voorspelbaar is voor de lange termijn. Een defensieorganisatie is een organisatie van de lange adem, namelijk.

Defensie moet in staat zijn om op de bestaande arbeidsmarkt talent aan te trekken. Vanuit dit perspectief vinden we het belangrijk dat de krijgsmacht meer zichtbaar is in het land.

De afgelopen 25 jaar is er over de gehele breedte flink gekort op de krijgsmacht. De krimp van de defensieorganisatie heeft geleid tot centralisatie en relatieve onzichtbaarheid. Nu we weer investeren is er de kans

om regionale zichtbaarheid weer vorm te geven. Een sterke regionale aanwezigheid biedt de krijgsmacht de mogelijkheid ook regionaal betekenis te hebben waar het gaat om rampenbestrijding en binnenlandse

BBB gelooft in een krachtig professioneel leger dat wereldwijd inzetbaar is. Daarnaast is er ruimte voor een uitgebreide en omvangrijke Nationale Reserve: ter verdediging van Nederland, voor rampenbestrijding en als brugfunctie tussen de samenleving en krijgsmacht.

Cyber is het nieuwe slagveld als het aankomt op de landsverdediging. Steeds meer vormen van oorlog

gebeuren 'onzichtbaar' of in 'in de cloud', in toenemende mate zullen buitenlandse hackers pogingen doen ziekenhuizen, overheidsdiensten, financiële instellingen, scholen of militaire installaties plat te leggen.

We moeten bereid zijn te investeren in technologie en artificial intelligence om de onzichtbare kracht te versterken en de onzichtbare dreigingen het hoofd te bieden.

Onze veteranen verdienen een bijzondere plaats in onze samenleving.

Wij als samenleving kozen ervoor om hen op missie te sturen en waar nodig geweldshandelingen uit te laten voeren. Zichtbare erkenning

en waardering versterkt een cultuur van weerbaarheid.

Nederland heeft een innovatieve defensie- en veiligheidsindustrie.

Maar de markt voor defensiematerieel

is geen gelijkwaardig speelveld. Industriële Participatie (IP) helpt de marktpositie van Nederlandse producenten op de defensie markt te verbeteren. BBB is trots op onze defensie- en veiligheidsindustrie en

helpt ze waar mogelijk om zo de belangen van onze nationale veiligheid optimaal te beschermen en daarmee het Nederlandse bedrijfsleven goede kansen te geven.

EEN NIEUWE ORIËNTATIE OP DE KRIJGSKRACHT

Uiterlijk in 2025 besteedt Nederland minimaal 2% van het BNP aan Defensie. Er komt een wet die deze verplichting verankert als minimum en een toetsende organisatie die over doeltreffendheid van

De Nederlandse krijgsmacht wordt weer een slagvaardig en daadkrachtig instrument van Nederland dat ingezet kan worden om Nederlands belangen te waarborgen.

Slagkracht, gereedheid en de wil om gevechtskracht in te zetten, zorgen er allereerst voor dat deze afschrikking ertoe leidt dat de krijgsmacht niet hoeft te worden ingezet. Daarnaast zijn we als politiek verplicht om de mannen en vrouwen

in de krijgsmacht bij een ultieme krachtmeting, een goede kans van slagen te geven.

Oorlog en conflict blijft een menselijke activiteit. BBB is van mening dat de mens altijd centraal staat in de aanpak en strategie met betrekking tot conflict en oorlog als wel de inrichting van de krijgsmacht.

125

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

Oorlog en conflict is dichterbij Nederland dan we ons wellicht beseffen. Fysiek aan de grenzen van

Europa en digitaal en informatieel zelfs al in de huiskamer en ons eigen hoofd. Nederland heeft een

ationale aanpak nodig die de weerbaarheid van de burger vergroot, het zelf-organiserend vermogen

van Nederland faciliteert in het geval dreigingen complexer en onvoorspelbaarder worden en een

slagvaardige en toegeruste professionele krijgsmacht. In de Scandinavische landen hebben ze al vele

jaren ervaring met dit Total Defence Concept (TDC).

De krijgsmacht is geen beleidsorganisatie maar een uitvoerend apparaat. De bestuur en beleidsburelen

in Den Haag worden gestaag groter, terwijl de staven van de operationele commando's (Land, Lucht,

Zee, Marechaussee), die het daadwerkelijke werk moeten doen sterk zijn afgenomen. BBB wil dat

bevoegdheden, budgetten en middelen weer terugkeren daar waar ze het verschil maken, namelijk bij

de operationele commandanten.

BBB stelt als hoogste prioriteit het verhogen van de algehele gereedheid van de krijgsmacht. Dat

betekent samenhang in alle onderdelen van de krijgsmacht. Meer en realistischer oefenen, trainingsfaciliteiten dichterbij huis,

gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte (ook in grote steden als

Amsterdam en Rotterdam).

De kwantitatieve en kwalitatieve eisen die de NAVO aan Nederland stelt voor de inrichting van de

Nederlandse krijgsmacht zijn leidend voor inrichtings- en investeringskeuzes.

De positie van de Nationale Veiligheidsraad (NVR) wordt wettelijk vastgesteld. Deze coördineert het

ationale veiligheidsbeleid en zorgt voor samenhang tussen

verschillende overheidsorganen, ontwikkelt een nationale veiligheidsstrategie en heeft een leidende functie bij nationale en internationale crisissen van grote omvang. De NVR wordt gevormd door de Ministers van Algemene Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie, Veiligheid en Justitie, Landbouw, de Commandant der Strijdkrachten en de hoofden van de veiligheidsdiensten.

Eens per halfjaar vormt de NVR de nationale data- en technologie raad (NDTR) tezamen met Nationaal Cyber Security Centrum, het Defensie Cyber Commando, de Autoriteit Persoonsgegevens, de Nationale Politie, de NCTV en de Joint Sigint Cyber. De NDTR stippelt de prioriteiten en strategie van Nederland in het digitale landschap uit.

De Nederlandse krijgsmacht is sinds de laatste kabinetsperiode voorzien van noodzakelijke investeringen in materieel en harde slagkracht. Echter het voortzettingsvermogen van onze krijgsmacht laat te wensen over en verdient een substantiële versterking.

VETERANEN

Veteranen verdienen onze collectieve waardering, respect en noodzakelijke zorg. Met de invoering van de Veteranenwet en het Veteranenbesluit zijn de eerste stappen gezet om waardering, respect en zorg te borgen.

Echter de bijzondere zorgplicht voor veteranen die als gevolg van de inzet zorg nodig hebben, moet beter. Een landelijk moral injury expertisecentrum wordt opgericht dat onderzoek, kennis, preventie en behandeling integraal bekijkt.

Inloophuizen, veteranencentra en lokale en gemeentelijke initiatieven worden gefaciliteerd en versterkt.

Veteranen zijn niet zielig of onherstelbaar beschadigd, maar beschikken over waardevolle ervaring, kennis en energie die Nederland effectiever en beter kan inzetten. Veteraan zijn, heeft een positieve grondslag en die moeten we meer benadrukken, gebruiken en inzetten.

CONCEPT

slagvaardige en toegeruste professionele krijgsmacht. In de Scandinavische landen hebben ze al vele

De krijgsmacht is geen beleidsorganisatie maar een uitvoerend apparaat. De bestuur en beleidsburelen in Den Haag worden gestaag groter, terwijl de staven van de operationele commando's (Land, Lucht, Zee, Marechaussee), die het daadwerkelijke werk moeten doen sterk zijn afgenomen. BBB wil dat bevoegdheden, budgetten en middelen weer terugkeren daar waar ze het verschil maken, namelijk bij

BBB stelt als hoogste prioriteit het verhogen van de algehele gereedheid van de krijgsmacht. Dat betekent samenhang in alle onderdelen van de krijgsmacht. Meer en realistischer oefenen, trainingsfaciliteiten dichterbij huis, gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte (ook in grote steden

als

De kwantitatieve en kwalitatieve eisen die de NAVO aan Nederland stelt voor de inrichting van de Nederlandse krijgsmacht zijn leidend voor inrichtings- en investeringskeuzes.

De positie van de Nationale Veiligheidsraad (NVR) wordt wettelijk vastgesteld. Deze coördineert het nationale veiligheidsbeleid en zorgt voor samenhang tussen verschillende overheidsorganen, ontwikkelt een nationale veiligheidsstrategie en heeft een leidende functie bij nationale en internationale crisissen van grote omvang. De NVR wordt gevormd door de Ministers van Algemene Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie, Veiligheid en Justitie, Landbouw, de Commandant der Strijdkrachten en de hoofden van de

Eens per halfjaar vormt de NVR de nationale data- en technologie raad (NDTR) tezamen met Nationaal Cyber Security Centrum, het Defensie Cyber Commando, de Autoriteit Persoonsgegevens, de Nationale

Politie, de NCTV en de Joint Sigint Cyber. De NDTR stippelt de prioriteiten en strategie van Nederland

De Nederlandse krijgsmacht is sinds de laatste kabinetsperiode voorzien van noodzakelijke investeringen in materieel en harde slagkracht. Echter het voortzettingsvermogen van onze krijgsmacht laat te wensen over en verdient een substantiële versterking.

Veteranen verdienen onze collectieve waardering, respect en noodzakelijke zorg. Met de invoering van de Veteranenwet en het Veteranenbesluit zijn de eerste stappen gezet om waardering, respect en zorg te

Echter de bijzondere zorgplicht voor veteranen die als gevolg van de inzet zorg nodig hebben, moet beter. Een landelijk moral injury expertisecentrum wordt opgericht dat onderzoek, kennis, preventie en behandeling integraal bekijkt.

Inloophuizen, veteranencentra en lokale en gemeentelijke initiatieven worden gefaciliteerd en versterkt.

Veteranen zijn niet zielig of onherstelbaar beschadigd, maar beschikken over waardevolle ervaring, kennis en energie die Nederland effectiever en beter kan inzetten. Veteraan zijn, heeft een positieve

Oorlog en conflict is dichterbij Nederland dan we ons wellicht beseffen. Fysiek aan de grenzen van Europa en digitaal en informatieel zelfs al in de huiskamer en ons eigen hoofd. Nederland heeft een nationale aanpak nodig die de weerbaarheid van de burger vergroot, het zelf-organiserend vermogen van Nederland faciliteert in het geval dreigingen complexer en onvoorspelbaarder worden en een slagvaardige en toegeruste professionele krijgsmacht. In de Scandinavische landen hebben ze al vele jaren ervaring met dit Total Defence Concept (TDC).

De krijgsmacht is geen beleidsorganisatie maar een uitvoerend apparaat. De bestuur en beleidsburelen

in Den Haag worden gestaag groter, terwijl de staven van de operationele commando's (Land, Lucht, Zee, Marechaussee), die het daadwerkelijke werk moeten doen sterk zijn afgenomen. BBB wil dat bevoegdheden, budgetten en middelen weer terugkeren daar waar ze het verschil maken, namelijk bij

BBB stelt als hoogste prioriteit het verhogen van de algehele gereedheid van de krijgsmacht. Dat betekent samenhang in alle onderdelen van de krijgsmacht. Meer en realistischer oefenen, trainingsfaciliteiten dichterbij huis, gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte (ook in grote steden als

De kwantitatieve en kwalitatieve eisen die de NAVO aan Nederland stelt voor de inrichting van de Nederlandse krijgsmacht zijn leidend voor inrichtings- en investeringskeuzes.

De positie van de Nationale Veiligheidsraad (NVR) wordt wettelijk vastgesteld. Deze coördineert het nationale veiligheidsbeleid en zorgt voor samenhang tussen verschillende overheidsorganen, ontwikkelt een nationale veiligheidsstrategie en heeft een leidende functie bij nationale en internationale crisissen van grote omvang. De NVR wordt gevormd door de Ministers van Algemene Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie, Veiligheid en Justitie, Landbouw, de Commandant der Strijdkrachten en de hoofden van de veiligheidsdiensten.

Eens per halfjaar vormt de NVR de nationale data- en technologie raad (NDTR) tezamen met Nationaal Cyber Security Centrum, het Defensie Cyber Commando, de Autoriteit Persoonsgegevens, de Nationale Politie, de NCTV en de Joint Sigint Cyber. De NDTR stippelt de prioriteiten en strategie van Nederland in het digitale landschap uit.

De Nederlandse krijgsmacht is sinds de laatste kabinetsperiode voorzien van noodzakelijke investeringen in materieel en harde slagkracht. Echter het voortzettingsvermogen van onze krijgsmacht laat te wensen over en verdient een substantiële versterking.

VETERANEN

Veteranen verdienen onze collectieve waardering, respect en noodzakelijke zorg. Met de invoering van de Veteranenwet en het Veteranenbesluit zijn de eerste stappen gezet om waardering, respect en zorg te borgen.

Echter de bijzondere zorgplicht voor veteranen die als gevolg van de inzet zorg nodig hebben, moet beter. Een landelijk moral injury expertisecentrum wordt opgericht dat onderzoek, kennis, preventie en behandeling integraal bekijkt.

Inloophuizen, veteranencentra en lokale en gemeentelijke initiatieven worden gefaciliteerd en versterkt.

Veteranen zijn niet zielig of onherstelbaar beschadigd, maar beschikken over waardevolle ervaring,

kennis en energie die Nederland effectiever en beter kan inzetten. Veteraan zijn, heeft een positieve grondslag en die moeten we meer benadrukken, gebruiken en inzetten.

126

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027

INVESTEREN

We staan kritisch tegenover centralisatie van militaire capaciteiten in megakazernes. Het maakt ons strategisch kwetsbaar, versterkt de problematiek met het aantrekken van hoogwaardig personeel en zorgt voor ontkoppeling en zichtbaarheid van militairen in de publieke ruimte en regio.

Daarom willen wij afzien van de bouw van een megakazerne in Zeewolde. Deze centralisatie is slecht voor andere regio's en de locatie laat strategisch te wensen over.

Er blijven defensie activiteiten op het kazerneterrein in Assen. Het sluiten van deze kazerne doet de binding van de krijgsmacht met de regio Noord-Nederland teniet en heeft sterk negatieve impact op deze regio en de 11e Luchtmobiele Brigade.

We vinden een gedegen uitbreiding van de krijgsmacht belangrijk. Het is wat BBB betreft logisch om waar nodig stikstof- en geluidsnormen op te schorten voor de krijgsmacht en ook oefen- en geluids uren mogen worden uitgebreid.

We creëren ruimte om de gemechaniseerde eenheden weer op degelijke, internationaal verantwoorde, operationele sterkte te brengen en brengen tankbataljons weer onder in onze landmacht.

We herinvesteren op termijn in onderzeeër bestrijdings vliegtuigen, waarmee we de Marine meer middelen geven om zowel op zee, als in de lucht effectief te zijn.

We vergroten de operationele capaciteit op zee die bij dreiging uit Zuid-Amerika slagvaardig de Benedenwindse Eilanden van het Koninkrijk kan verdedigen zonder NAVO-hulp.

De krijgsmacht in staat stellen om te trainen en oefenen door ruimte te creëren voor joint trainen en oefenen, trainingsfaciliteiten naar de kazernes te brengen en minder regels om te experimenteren.

We omarmen het gebruik van drones en kunstmatige intelligentie in een moderne krijgsmacht. Het gebruik en de ontwikkeling van technologie in de krijgsmacht zou niet door politiek beïnvloed moeten worden, zolang de uiteindelijke inzet en en daadwerkelijke gevechtshandeling een menselijke beslissing blijft.

NATIONALE RESERVE

De nationale reserve staat in het midden van de Nederlandse samenleving en legt de link tussen bedrijven, maatschappelijk middenveld en de krijgsmacht. De regionale spreiding is een kracht die versterkt kan worden door verdere professionalisering van onze Nationale Reserve.

De budgetten voor de Nationale Reserve gaan omhoog, we schaffen de urenlimiet af en er komt veel meer ruimte om meer reservisten aan te trekken.

BBB wil de rol van reservist promoten als de beste bijbaan voor jongeren tussen de leeftijd van 18 en 25.

De compensatie voor bedrijven die hun werknemers in staat stellen reservisten-taken uit te voeren moet in balans zijn.

PERSONEEL

BBB wil het dienstrecht invoeren. Alle 18-jarigen krijgen een vragenlijst thuis gestuurd, waarna geschikte kandidaten worden uitgenodigd voor keuring en opleiding. Na een jaar dienstrecht wil BBB dat Defensie vervolgstappen kan bieden voor een langere carrière binnen de organisatie.

Om een betere positie op de arbeidsmarkt te creëren verbeteren we arbeidsvoorwaarden, bieden we meer flexibiliteit met betrekking tot doorstuderen, werkplek en invulling van de werkzaamheden en moeten militairen gratis met het openbaar vervoer kunnen reizen. Onderofficieren verdienen nu te weinig om uit de armoede te blijven. Op dit moment is het salarishuis van onderofficieren en officieren nauw met elkaar verbonden. Door dit te ontkoppelen kunnen de salarissen van onderofficieren substantieel worden verhoogd.

CONCEPT

Daarom willen wij afzien van de bouw van een megakazerne in Zeewolde. Deze centralisatie is slecht

Er blijven defensie activiteiten op het kazerneterrein in Assen. Het sluiten van deze kazerne doet de binding van de krijgsmacht met de regio Noord-Nederland teniet en heeft sterk negatieve impact op

We vinden een gedegen uitbreiding van de krijgsmacht belangrijk. Het is wat BBB betreft logisch om waar nodig stikstof- en geluidsnormen op te schorten voor de krijgsmacht en ook oefen- en geluids

We creëren ruimte om de gemechaniseerde eenheden weer op degelijke, internationaal verantwoorde, operationele sterkte te brengen en brengen tankbataljons weer onder in onze landmacht.

We herinvesteren op termijn in onderzeeër bestrijdings vliegtuigen, waarmee we de Marine meer middelen geven om zowel op zee, als in de lucht effectief te zijn.

We vergroten de operationele capaciteit op zee die bij dreiging uit Zuid-Amerika slagvaardig de Benedenwindse Eilanden van het Koninkrijk kan verdedigen zonder NAVO-hulp.

De krijgsmacht in staat stellen om te trainen en oefenen door ruimte te creëren voor joint trainen en oefenen, trainingsfaciliteiten naar de kazernes te brengen en minder regels om te experimenteren.

We omarmen het gebruik van drones en kunstmatige intelligentie in een moderne krijgsmacht. Het gebruik We omarmen het gebruik van drones en kunstmatige intelligentie in een moderne krijgsmacht. Het gebruik

en de ontwikkeling van technologie in de krijgsmacht zou niet door politiek beïnvloed moeten worden, zolang de uiteindelijke inzet en daadwerkelijke gevechtshandeling

een menselijke beslissing blijft.

De nationale reserve staat in het midden van de Nederlandse samenleving en legt de link tussen bedrijven, maatschappelijk middenveld en de krijgsmacht. De regionale spreiding is een kracht die versterkt kan worden door verdere professionalisering van onze Nationale Reserve.

De budgetten voor de Nationale Reserve gaan omhoog, we schaffen de urenlimiet af en er komt veel meer ruimte om meer reservisten aan te trekken.

BBB wil de rol van reservist promoten als de beste bijbaan voor jongeren tussen de leeftijd van 18 en 25.

De compensatie voor bedrijven die hun werknemers in staat stellen reservisten-taken uit te voeren moet in balans zijn.

BBB wil het dienstrecht invoeren. Alle 18-jarigen krijgen een vragenlijst thuis gestuurd, waarna geschikte kandidaten worden uitgenodigd voor keuring en opleiding. Na een jaar dienstrecht wil BBB dat Defensie vervolgstappen kan bieden voor een langere carrière binnen de organisatie.

Om een betere positie op de arbeidsmarkt te creëren verbeteren we arbeidsvoorwaarden, bieden we meer flexibiliteit met betrekking tot doorstuderen, werkplek en invulling van de werkzaamheden en moeten militairen gratis met het openbaar vervoer kunnen reizen.

We staan kritisch tegenover centralisatie van militaire capaciteiten in megakazernes. Het maakt ons strategisch kwetsbaar, versterkt de problematiek met het aantrekken van hoogwaardig personeel en zorgt voor ontkoppeling en zichtbaarheid van militairen in de publieke ruimte en regio.

Daarom willen wij afzien van de bouw van een megakazerne in Zeewolde. Deze centralisatie is slecht voor andere regio's en de locatie laat strategisch te wensen over.

Er blijven defensie activiteiten op het kazerneterrein in Assen. Het sluiten van deze kazerne doet de binding van de krijgsmacht met de regio Noord-Nederland teniet en heeft sterk negatieve impact op

Luchtmobiele Brigade.

We vinden een gedegen uitbreiding van de krijgsmacht belangrijk. Het is wat BBB betreft logisch om waar nodig stikstof- en geluidsnormen op te schorten voor de krijgsmacht en ook oefen- en geluids

We creëren ruimte om de gemechaniseerde eenheden weer op degelijke, internationaal verantwoorde, operationele sterkte te brengen en brengen tankbataljons weer onder in onze landmacht.

We herinvesteren op termijn in onderzeeër bestrijdings vliegtuigen, waarmee we de Marine meer middelen geven om zowel op zee, als in de lucht effectief te zijn.

We vergroten de operationele capaciteit op zee die bij dreiging uit Zuid-Amerika slagvaardig de Benedenwindse Eilanden van het Koninkrijk kan verdedigen zonder NAVO-hulp.

De krijgsmacht in staat stellen om te trainen en oefenen door

ruimte te creëren voor joint trainen en oefenen, trainingsfaciliteiten naar de kazernes te brengen en minder regels om te experimenteren.

We omarmen het gebruik van drones en kunstmatige intelligentie in een moderne krijgsmacht. Het gebruik en de ontwikkeling van technologie in de krijgsmacht zou niet door politiek beïnvloed moeten worden, zolang de uiteindelijke inzet en de daadwerkelijke gevechtshandeling een menselijke beslissing blijft.

NATIONALE RESERVE

De nationale reserve staat in het midden van de Nederlandse samenleving en legt de link tussen bedrijven, maatschappelijk middenveld en de krijgsmacht. De regionale spreiding is een kracht die versterkt kan worden door verdere professionalisering van onze Nationale Reserve.

De budgetten voor de Nationale Reserve gaan omhoog, we schaffen de urenlimiet af en er komt veel meer ruimte om meer reservisten aan te trekken.

BBB wil de rol van reservist promoten als de beste bijbaan voor jongeren tussen de leeftijd van 18 en 25.

De compensatie voor bedrijven die hun werknemers in staat stellen reservisten-taken uit te voeren moet in balans zijn.

PERSONEEL

BBB wil het dienstrecht invoeren. Alle 18-jarigen krijgen een vragenlijst thuis gestuurd, waarna geschikte kandidaten worden uitgenodigd voor keuring en opleiding. Na een jaar dienstrecht wil BBB dat Defensie vervolgstappen kan bieden voor een langere carrière binnen de organisatie.

Om een betere positie op de arbeidsmarkt te creëren verbeteren we arbeidsvoorwaarden, bieden we meer flexibiliteit met betrekking tot doorstuderen, werkplek en invulling van de werkzaamheden en moeten militairen gratis met het openbaar vervoer kunnen reizen. Onderofficieren verdienen nu te weinig om uit de armoede te blijven. Op dit moment is het salarishuis van onderofficieren en officieren nauw met elkaar verbonden. Door dit te ontkoppelen kunnen de salarissen van onderofficieren substantieel worden verhoogd.

127

VISIE EN VERKIEZINGSPROGRAMMA 2023–2027 VERSIE: 16.12.2022

De samenleving moet actiever worden in het ondersteunen van dienende militairen. Militairen in uniform moeten gratis met het openbaar vervoer kunnen reizen.

Samenwerking tussen de krijgsmacht en Universiteiten: BBB wil het Defensy College verder uitbouwen naar een platform in samenwerking met Nederlandse Universiteiten waar Defensie en talentvolle studenten samen kunnen komen. Zo moeten studenten studiepunten kunnen krijgen voor werk bij Defensie.

Gemeenten moeten actief aangespoord worden de Veteranenwet na te leven en hierbij de verplichtingen die deze wet oplegt qua erkenning na te komen

BBB is van mening dat de definitie van veteraan als gemeld in de

Veteranenwet staat duidelijk is. Om die reden is BBB dan ook van mening dat de nabestaanden van de Molukkers die voor het Koninkrijk hebben gevochten alsnog erkenning en dekking van de Veteranenwet verdienen. Dit is een relatief kleine maatregel, die voor veel eerherstel kan zorgen.

Binnen het zorgsysteem en de maatschappij, is het van belang dat we de veteraan niet beschouwen als een slachtoffer, maar als een waardig burger. Dit gaan we doen door veteranen en hun verhaal actiever in beeld te brengen. Een goed initiatief als voorbeeld hiervan is 'veteraan in de klas'.

DEFENSIE-INDUSTRIE

Nederland moet weer munitie en militaire voorraden kunnen produceren. Dit zou binnenlandse tekorten kunnen verminderen, de behoeften van bondgenoten kunnen aanvullen en banen opleveren. Specifieke aandacht gaat uit naar dual-use producten en technologie, waarbij zowel krijgsmacht als de Nederlandse samenleving of economie wordt versterkt.

Bij aanbestedingen binnen Defensie prioriteren we achtereenvolgens partijen met een Nederlandse of een NAVO-achtergrond. We pleiten om Europese aanbestedingsregels hierop aan te passen.

Nieuwe aanbestedingen voor onderzeeërs en andere schepen willen we in de basis bij Nederlandse scheepswerven neerleggen. Hiermee behouden we specialistische kennis, zorgen we voor werkgelegenheid, garanderen we dat Nederland bij onderhoud vooraan in de rij staat en creëren we een exportproduct voor de Nederlandse maritieme industrie.

Bij aanbestedingen van defensiematerieel zetten we in op onderhoud op Nederlandse bodem en aandacht voor Intellectueel eigendom.

We versterken en ondersteunen Nederlandse onderzoekscentra en innovatieve bedrijven door middel van het faciliteren van toegang tot de European Defence Fund, samenwerking in JEDI en DIANA.

Maar ook nationale programma's zoals innovatiecompetities en tenderprocessen.

CYBER

Inlichtingendiensten moeten actiever worden in en het bedrijfsleven actief helpen met het verstoren van cyberaanvallen. Met de toegang tot de kabel kunnen ze dat veel beter dan dit vanuit de cybersecurity ooit mogelijk is.

Het is in ons landsbelang om de veiligheidsdiensten meer ruimte te geven om discretionaire bevoegdheden te gebruiken in hun werk. De voorwaarde die wij hieraan stellen is dat deze bevoegdheden wettelijk gekaderd worden, achteraf door toezichthouders gecontroleerd kunnen worden en verdedigd moeten kunnen worden.

De bevoegdheden van het cybercommando van defensie moeten uitgebreid worden zodat zij effectiever kan opereren. Middelen van actoren die bijdragen aan oorlogsvoering

tegen het Nederlands belang
moeten makkelijker afgepakt of bevroren kunnen worden.

Het Defensie Cyber Commando krijgt toestemming om soft
cyberoperaties te verkennen, ter voorbereiding op inzet van de
krijgsmacht, ter handhaving of bevordering van de internationale
rechtsorde.